

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

19276

α

ΛΑΤΙΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

V

GRAMMATICA
LATINA

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1975

19276

C2

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΩΡΕΑΝ

Τὸ παρὸν βιβλίον δέον νῦ διαφυλαχθῆ καὶ διὰ τὰς Ε' & ΣΤ' τάξεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπίσης θὰ χρησιμοποιηθῇ.

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
Δ', Ε', ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
Α Θ Η Ν Α Ι 1975

ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΤΙΚΗΣ Α ΣΒΕΡΑΣΤΑ

ΕΛΛΑΣ ΜΑΓΙΑ
ΖΗΧΙΔΙΑ ΖΗΧΙΔΙΑ ΖΗΧΙΔΙΑ
ΖΗΧΙΔΙΑ ΖΗΧΙΔΙΑ ΖΗΧΙΔΙΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΕΦΕΤ ΙΑΝΙΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1. Γράμματα καὶ δνόματα αὐτῶν. — Τὰ γράμματα (littérae) τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἰναι, ὅπως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, 24, τὰ ἔξῆς :

Γράμματα *	Όνόματα	Γράμματα	Όνόματα
Aa	ἄ	Nn	έν
Bb	μπὲ	Oo	δ
Cc	χά (ἢ τσὲ)	Pp	πὲ
Dd	ντὲ	Qq	κοὺ
Ee	έ	Rr	έρ
Ff	έφ	Ss	ές
Gg	γχὲ	Tt	τὲ
Hh	χά	Uu	οǔ
Ii	ΐ	Vv	βὲ
(Jj)	γιώτ)	Xx	ίξ
Ll	έλ	Yy	ῦ γκραίκουμ **
Mm	έμ	Zz	ζῆτα

'Εκ τούτων α') ἔξ εἰναι φωνήεντα (vocāles) : a, e, i, o, u, y. β') δέκα ἐπτὰ εἰναι σύμφωνα (consonantes) : b, c, d, f, g, (j), l, m, n, p, q r, s, t, v, x, z, καὶ γ') ἔν, τὸ h, εἰναι κυρίως πνεῦμα δασὺν (spiritus asper), προφέρεται δὲ ὡς ἔν λεπτὸν χ : historia (πρόφ. χιστόρια).

* Τὰ κεφαλαῖα γράμματα λατινιστὶ λέγονται littérae maiuscūlae, τὰ δὲ μικρὰ littérae minuscūlae.

** Λέγεται y graecum, ἵτοι υ 'Ἑλληνικόν, διότι παριστάνει τὸ υ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς 'Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς pyramis, syllaba, κλπ.

Σημείωσις. Εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Λατινικὴν τὸ θ ἀποδίδεται διὰ τοῦ th, τὸ φ διὰ τοῦ ph καὶ τὸ χ διὰ τοῦ ch : Athēnae. Ἀθῆναι, philosōphus φιλόσοφος, Chios Χίος.

2. Προφορά. — 1) Τὰ φωνήντα α, ε, ι, ο καὶ γ προφέρονται ως τὰ Ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ γ προφέρεται ὄπως ἡ Ἑλληνικὴ δίφθογγος ου: alienus (προφ. ἀλλενούς) ἀλλότριος, operio (πρόφ. ὄπεριο) καλύπτω, syllaba (πρόφ. σύλλαμπα) συλλαβή.

Σημείωσις. Τὰ γράμματα i καὶ γ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ἀρχικὴν λατινικὴν γραφὴν καὶ πρὸς παράστασιν συμφωνικῶν φθόγγων, ὅτοι τὸ μὲν i καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου γι (j), τὸ δὲ γ καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου β (v). Τὸ γράμμα j (γιώτ), ἐν ἀχρηστίᾳ νῦν, εἶναι νεωτερικὸν ἐπινόημα πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀνάγνωσεως. Προφέρονται δὲ τὸ i ως γι καὶ τὸ γ ως β, δταν συνεφέρωνται μὲν ἀκολουθοῦν εὐθὺς κατόπιν αὐτῶν φωνῆν, ως ianūa (γιάνουα, πρβλ. γιατρὸς) θύρα, iecur (γιέκουρ) ἥπαρ, aio (ἄγιο) λέγω, ius (γιούς) δίκαιον, uos (= vos, βός) σεῖς, uiuo (= vivo, βίθο) ζῶ· ἀλλάζεις: iens (πρόφ. Ιενς) πορευόμενος, parīo (πρόφ. πάρι-ο) γεννῶ, suos (πρόφ. σούος) Ιδικούς του, minio (προφ. μίνου-ο) ἐλαττῶ.

2) Ἐκ τῶν συμφώνων :

τὸ b προφέρεται ὄπως τὸ μπ εἰς τὴν λέξιν π.χ. μπαμπᾶς, : barba (μπάρμπα) πώγων.

τὸ d προφέρεται ὄπως τὸ ντ εἰς τὴν λέξιν π.χ. ντάμα : domīnus (ντόμινδος) κύριος·

τὸ g προφέρεται ὄπως τὸ γκ εἰς τὴν λέξιν π.χ. γκάφα : genu (γκένου) γόνου.

τὸ q παρακολουθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ u, μετὰ τούτου δὲ προφέρεται περίπου ως κβ: quies (κβίες) ἡσυχία, aqua (ἄκβα) ὕδωρ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ g καὶ τὸ u, ὅτοι τὸ σύμπλεγμα gu, δταν μετὰ ἐπομένου φωνήντος ἀποτελῇ μίαν συλλαβήν, προφέρεται ως γκβ: lingua (λίνγκβα) γλῶσσα, sanguis (σάνγκβις) αἷμα. Ἀλλὰ ar-gū-ο (ἄρ-γκου-ο) ἐλέγχω.

τὸ v προφέρεται ὄπως τὸ β : vas (βάς) σκεῦος·

τὸ z προφέρεται ὄπως τὸ ζ εἰς τὴν λέξιν π.χ. Τζώρτζης : maza (μάτζα) μάζα.

τὰ λοιπὰ σύμφωνα c, f, l, m, n, p, r, s, t, x προφέρονται ὄπως τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης χ, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ. ξ.

Σημείωσις. Συνήθως κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν λατινικοῦ κειμένου προφέρομεν (οὐχ! δρθῶς) :

α') τὸ σύμφωνον ε πρὸ τοῦ ε καὶ τοῦ Ι ἢ τοῦ γ, καθὼς καὶ πρὸ τῶν διφθόγγων αε, οε καὶ ευ ὡς τὸ τσ εἰς τὴν λέξιν π.χ. τσαπί : cecidi (τσέτσιντι, ἀντὶ κέκι-ντι) ἔπεσον, cypicus (τσύνικους, ἀντὶ κύνικους) κυνικός, caedo (τσαντό, ἀντὶ καίντο) κόπτω, coepi (τσέπι, ἀντὶ κέπι) ἤρχισα, ceu (τσέου, ἀντὶ κέου) ἥ-

β') τὸ s ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνήντων ὡς τὸ ζ : rosa (ρόζα, ἀντὶ ρόσσα) ρόδον, asinus (ἄζινους, ἀντὶ ἄσινους) δίνος.

γ') τὴν συλλαβὴν τὸ ἐντὸς λέξεως πρὸ φωνήντος (ἀν δὲν προηγῆται αὐτῆς s ἢ x) ὡς τσι : consuetudo (κονσεκούτσιο, ἀντὶ κονσεκούτιο) ἀκολουθία, tertius (τέρτσιους, ἀντὶ τέρτιους) τρίτος.

3. Διφθογγοί (diphthongi).—Διφθόγγους ἡ Λατινικὴ γλώσσα ἔχει 4, τὰς ἔξης : αε, au, eu, oe. 'Εκ τούτων :

ἡ αε ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δίφθογγον τῆς 'Ελληνικῆς γλώσσης αι καὶ προφέρεται ὁμοίως : Aenēas (Αἰνέας) Aineas, caeclus (καίκους) τυφλός·

ἡ au ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν αυ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ αού (μονοσυλλάβως) : nauta (νάου-τα) ναύτης, laudo (λάου-ντο) ἐπαινῶ·

ἡ eu ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ευ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ εου (μονοσυλλάβως) : Eurōpa (Ἔου-ρώπα) Εύρωπη, Leucas (Λέου-κας) Λευκάς·

ἡ oe ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς διφθόγγους τῆς 'Ελληνικῆς γλώσσης οι καὶ ω, προφέρεται δὲ ὡς ἡ γαλλικὴ δίφθογγος εeu (ἡτοι ὡς τι μεταξὺ τοῦ ο καὶ τοῦ ε) : Boeotia (Μπευότια) Βοιωτία, comoedia (κομευντία) κωμῳδία.

Σημεῖωσις. Τὰ ae, au, eu καὶ οε δὲν είναι πάντοτε διφθογγοί. Τὰ ἀποτελούντα τὰ συμπλέγματα ταῦτα φωνήντα εἰς ὠρισμένας λέξεις προφέρονται χωριστά· π.χ. aer (ἄερ) ἀήρ, aenēas (ἀενέας) χαλκοῦς, Laudicēa (Λα-ου-ντικέα) Λαοδίκεια, eunt (έουντ) πορεύονται, cōerceo (κόρεκεο) συνείργω, συνέχω.

4. Διαιρέσις τῶν συμφώνων.—1) Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς :

α') ἐπτὰ ἀφωνα (mutae) : b, c, d, g, p, q, t.

β') δύο ύγρα (liquidae) : l, r.

γ') δύο ἔρρινα (nasales) : m, n.

δ') τέσσαρα συριστικά (sibilantes ἢ spirantes) : j, f, s, v.

ε') δύο διπλᾶ (duplices) : x καὶ z (ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν x πρόερχεται συνήθως ἐξ ἑνάσεως τοῦ ε ἢ τοῦ g μετὰ τοῦ s, τὸ δὲ z, χρησιμοποιούμενον εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς 'Ελληνικῆς ἢ ἐξ ἀλλων γλωσσῶν, περιέχει τοὺς φθόγγους ds· (πρβλ. τὰ διπλᾶ ζ καὶ ξ τῆς 'Ελληνικῆς γλώσσης).

2) Τὰ ἄφωνα ὑποδιαιροῦνται εἰς :

- α') τρία ούρανικά (gutturales) : c, g, q.
- β') δύο χειλικά (labiales) : b, p.
- γ') δύο δόδοντικά (dentales) : d, t.

Σημεῖωσις. Ἐκ τῶν συμφώνων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ληχτικά λέξεων εἶναι α') ἐκ τῶν ἀφώνων τὸ e καὶ τὸ t : lac γάλα, caput κεφαλή· β') τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ ἔνρινα l, r, m, n : consul ὑπατος, cor καρδία, bellum πόλεμος, nomen ὄνομα· καὶ γ') τὸ συριστικὸν s καὶ τὸ διπλοῦν x, καθὼς καὶ τὰ συμφωνικά συμπλέγματα bs, ns, ms, ps, rs, rbs, rps, lx (=lcs) καὶ rx (=rcs) : mos ἥθος, dux ἡγεμών, trabs δοκός, dens δόδος, hiems χειμών, princeps ἀρχαν, πρῶτος, ars τέχνη, urbs πόλις, stirps ρίζα, falx δρέπανον, arx ἀκρόπολις.

“Αν εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ ἄλλο τι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ληχτικῶν συμφώνων, ἀποβάλλεται, δπως ἀποβάλλεται καὶ τὸ ἔτερον ἐκ δύο συμφώνων, τῶν αὐτῶν, σταν ταῦτα εὑρεθοῦν εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως. Οὕτω lac (ἐκ τοῦ lact —), cor (ἐκ τοῦ cord —), mel (ἐκ τοῦ mell —) os (ἐκ τοῦ oss —).

“Αν δέ εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ τὸ συμφωνικὸν σύμπλεγμα ds ή ts ή nts, τότε τὸ δόδοντικὸν (d ή t) πρὸς τοῦ s ἀποβάλλεται : (laud - s) laus ἔπαινος, (salut - s) salus σωτηρία, (dent - s) dens δόδος, (noct - s) nox νύξ. (Πρβλ. τὰ Ἐλληνικά ἐλπις ἐκ τοῦ ἐλπίδ-ς, τάπης ἐκ τοῦ τάπητ-ς, ἐλέφας ἐκ τοῦ ἐλέφαντ-ς, νύξ ἐκ τοῦ νύκτ-ς).

5. Ό συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων, ἦτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δπως καὶ εἰς τὴν Ἐλληνικὴν γλῶσσαν : a-gi-te, Ae-nē-as, si-sto, ve-strum, li-ber-tas, ex-ter-nus, val-lum, ad-sto, κλπ.

6. Ποσότης φωνήντων καὶ συλλαβῶν.—1) Τὰ φωνήντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι πάντα δίχρονα, ἦτοι ταῦτα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρά (longae) ā, ē, ī, ō, ū, ū, ἄλλοτε δὲ βραχέα (breves) ā, ē, ī, ō, ū, ū.

Αἱ δίφθογγοι εἶναι πάντοτε μακραῖ.

Σημεῖωσις. Κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ φωνῆν πρὸς φωνήντος βραχύνεται (vocalis ante vocalem corripitūr).

2) Συλλαβή τις λατινικῆς λέξεως εἶναι, δπως καὶ εἰς τὴν Ἐλληνικὴν γλῶσσαν :

α') φύσει βραχεῖα (syllaba natūra brevis), ἀν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν πρὸς ἄλλου φωνήντος ή πρὸς ἀπλοῦ συμφώνου, ή ἀν ή συλλαβὴ αὔτη, ή ἔχουσα τὸ βραχὺ φωνῆν, εὑρίσκεται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως : dēris (τοῦ ἀέρος), lēgitē (ἀναγνώσατε).

β') **φύσει μακρὰ** (syllāba natūra longa), ἀν ἔχη μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθοιγγον: amate (ἀγαπᾶτε), aulae (αὐλαῖ).

γ') **θέσει μακρὰ** (syllāba positiōne longa), ἀν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆν, ἀλλὰ πρὸ δύο ἢ τριῶν συμφώνων ἢ πρὸ ἑνὸς διπλοῦ : ter-gum, (νῶτον), si-sto (ἵστημι), val-lum (χαράκωμα), a-xis (ἄξων).

Σημεῖα. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν πρὸ δύο συμφώνων, ἐκ τῶν ὅποιων τὸ πρῶτον ἀφωνὸν καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν, λέγεται κοινὴ ἡ ἀδιάφορος (syllaba anceps) καὶ δύναται αὕτη εἰς τοὺς ποιητὰς νὰ λαμβάνηται, κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέτρου, καὶ ὡς μακρά : volūcres (volūcres), tenēbrae (tenēbrae).

7. Τονισμός.— Σημεῖα τόνων δὲν ἔχει ἡ λατινικὴ γραφή, ὁ δὲ τονισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας :

1) Πᾶσα δισύλλαβος λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (penultima) : māter (μάτερ) μῆτηρ, laurus (λάου-ρους) δάφνη, lēgo (λέ-γκω) ἀναγιγνώσκω.

2) Πολυσύλλαβος τις λέξις τονίζεται ἀναλόγως τῆς ποσότητος τῆς παραληγούσης αὐτῆς :

α') εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἀν αὕτη εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά : Eurōpēa (Ἐου-ρώπα) Εύρώπη, puella (πουέλλα) κόρη, libertas (λιμπέρτας) ἐλευθερία.

β') εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (antepenultima), ἀν ἡ παραλήγουσα αὐτῆς εἶναι βραχεῖα : anīma (ἀνιμα) ψυχή, popūlūs (πόπινος) λαός.

8. Ἔγκλισις τόνου.— Συνήθεις ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τρεῖς, τὸ que (τε, καὶ), τὸ ne (ἢ) καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον) ne (ἢ, ἀρά γε). Αὗται προσαρτῶνται εἰς τὸ τέλος τῆς ἔκάστοτε προηγουμένης λέξεως, ὁ δὲ τόνος αὐτῶν :

1) ἀν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (§ 7, 1 καὶ 2, α') καὶ ἔχη τὴν λήγουσαν αὐτῆς βραχεῖαν, ἀποβάλλεται : mensāque (μένσακβε) καὶ ἡ τράπεζα, meliōrāne (μελιόραβε) ἢ τὰ κρείττω.

2) ἀν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β') ἢ τονίζεται μὲν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχη ὅμως τὴν λήγουσαν αὐτῆς μακράν, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἥτις οὕτως ἔχει δύο τόνους : filīusque (φί-λιούσκβε)

καὶ ὁ νίος, multōsque (μούλτόσκει) καὶ πολλούς, aliāve (ἄλιάβε) ἢ ἄλλα, amicosne (ἀμίκόσνε) ἅρα γε τοὺς φίλους ;

9. Σημεῖα στίξεως.— 'Εκ τῶν σημείων τῆς στίξεως εἰς τὴν Λατινικὴν γραφὴν τὸ κόδμα (, virgula), ἢ τελεία (. punctum) καὶ τὸ ἐπιφωνηματικὸν (! signum exclamationis) εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς 'Ελληνικῆς γραφῆς.

Διάφορα σημεῖα στίξεως εἶναι τρία, ἢτοι :

α') τὸ κῶλον (: colon).

β') τὸ ἡμίκωλον (; semicolon ἢ punctum et comma), τὰ ὅποῖα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν μέσην ἢ ἀνω στιγμὴν τῆς 'Ελληνικῆς γραφῆς (·), καὶ

γ') τὸ ἐρωτηματικὸν (? signum interrogationis).

ΜΕΡΟΣ Β'
ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

10. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν εἶναι ἐννέα :

1) πέντε κλιτά (declinabilia), ἥτοι α') ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantīvum), β') ὄνομα ἐπίθετον (nomen adiectīvum), γ') ἀντωνυμία (pronōmen), δ') μετοχὴ (participium), ε') ῥῆμα (verbum)· καὶ

2) τέσσαρα ἀκλιτα (indeclinabilia ἢ particulae = μόρια), ἥτοι α') ἐπίρρημα (adverbium), β') πρόθεσις (praepositio), γ') σύνδεσμος (coniunctio), δ') ἐπιφώνημα (interiectio).

”**Αρθρον** ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει, ἐκ τῆς κοινῆς δὲ τῶν διαλεγομένων ἀντιλήψεως ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων κατανοεῖται, ἀν ὄνομά τι λαμβάνεται εἰς τὸν λόγον ὡς γνωστὸν καὶ ὠρισμένον ἢ ὡς ἄγνωστον καὶ ἀόριστον : miles venit (= δ στρατιώτης ἔρχεται - ἢ - εἰς στρατιώτης ἔρχεται).

11. Τὰ οὐσιαστικὰ διακρίνονται καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (absracta), τὰ δὲ συγκεκριμένα πάλιν διακρίνονται εἰς κύρια (propria) καὶ εἰς προσηγορικὰ (appellatīva).

12. Τὰ παρεπόμενα τῶν ὄνομάτων καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι τέσσαρα, ἥτοι γένος (genus), ἀριθμὸς (numērus), πτῶσις (casus) καὶ κλίσις (declinatio).

1) **Γένη** καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει τρία, ἀρσενικὸν (masculīnum), θηλυκὸν (feminīnum) καὶ οὐδέτερον (neutrum) : vir ἀνήρ, semīna γυνή, malum μῆλον.

Σημείωσις. Διατά την ελλειψών αρθρου εις τὴν Λατινικήν γλῶσσαν, τὸ γένος δύναματός τινος δύναται νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ τις μόνον ἐκ τῆς καταλήξεως, οὐδὲ τὸ δύναμα δηλοὶ πρόσωπον, ἐκ τοῦ σημαινομένου ὑπὸ αὐτοῦ. Οὕτως ἐκ τῶν δυνάματων τῶν δηλούντων πρόσωπα, δύποτε εἰς τὴν Ἑλληνικήν, καὶ εἰς τὴν Λατινικήν, ἀρσενικοῦ μὲν γένους εἶναι τὰ δηλούντα ἔφεντα πρόσωπα (ὡς vir ἀνὴρ, miles στρατιώτης), θηλυκοῦ δὲ γένους εἶναι τὰ δηλούντα θηλυκὰ πρόσωπα (ὡς mulier γυνή, virgo παρθένος). Ἐκ τῶν ἄλλων δυνάματων, τῶν δηλούντων δηλαδὴ πράγματα, ἐνεργείας, ἀφροτημένην τινὰ ἔννοιαν κλπ., πολλὰ μὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους μὲ τὰ ἀντιστοιχούντα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ὡς collis ἄρσ., λόφος ἄρσ.- πείνα θηλ., τράπεζα θηλ.- donum οὐδ., δῶρον οὐδ.), πολλὰ δύμως εἶναι διαφόρου γένους (ὡς vinum οὐδ., δίονος ἄρσ.- mare οὐδ., ή θάλασσα θηλ.-ara θηλ., δίβαμδος ἄρσ.- silva θηλ., τὸ δάσος οὐδ.).

"Ἄξιον ίδιαιτέρας σημειώσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὴν Λατινικήν τὰ δύναματα τῶν μετάλλων γενικῶς εἶναι γένους οὐδετέρου : aurum ὁ χρυσός, argentum ὁ ἀργυρός, ferrum ὁ σίδηρος, aes ὁ χαλκός.

2) Ἀριθμοὺς ἡ Λατινική ἔχει δύο (δύποτε καὶ ἡ νέα Ἑλληνική), ἥτοι ἔνικὸν (singularis) καὶ πληθυντικὸν (pluralis).

3) Πτώσεις ἡ Λατινική ἔχει ἕξ : τὴν ὀνομαστικήν (nominativus), τὴν γενικήν (genetivus), τὴν δοτικήν (dativus), τὴν αἰτιατικήν (accusativus), τὴν κλητικήν (vocativus) καὶ προσέτει τὴν ἀφαιρετικήν (ablativus), περὶ τῆς δόποίας ἵδε εἰς τὸ Συντακτικόν.

4) Κλίσεις ἡ Λατινική ἔχει πέντε.

13. Εἰς πᾶσαν κλίσιν :

1) ἡ κλητικὴ τοῦ τε ἔνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι δύμοία μὲ τὴν ὀνομαστικήν αὐτοῦ, πλὴν τῆς ἔνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς - us δευτεροκλίτων ὀνομάτων (ληγούσης εἰς - e). βλ. καὶ § 19, 1.

2) ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι πάντοτε δύμοία μὲ τὴν δοτικήν αὐτοῦ.

3) τὰ οὐδέτερα εἰς τὴν ὀνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις (δύποτε καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν γλῶσσαν).

4) τὸ θέμα τοῦ δύναματος εὑρίσκεται ἐκ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς, ἀφαιρουμένης τῆς (ἀρχικῆς) καταλήξεως αὐτῆς - rum ή - um.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima).

14. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον (ὅπως ἡ πρώτη κλίσις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

Τὰ ὀνόματα ταῦτα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς - ἄ (γεν. - αء)· χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος **α** (§ 13, 4).

Π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α

(mensa τράπεζα, θ. mensa-)

Singularis

Pluralis

Nominativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - αء	τράπεζαι
Genētivus	mens - αء	τραπέζης	mens - ārum	τραπέζῶν
Dativus	mens - αء	τραπέζῃ	mens - īs	τραπέζαις
Accusativus	mens - ām	τράπεζαν	mens - ās	τραπέζας
Vocativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - αء	τράπεζαι
Ablativus	mens - ā	(§ 12, 3)	mens - īs	(§ 13, 2)

Όμοιώς κλίνονται καὶ τὰ ὀνόματα terra γῆ, χώρα, insula νῆσος, statua ἀνδριάς, pugna μάχη, κλπ., καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικὰ ὀνόματα nauta ναύτης, agricōla γεωργός, pōēta ποιητής, Sequāna Σηκουάνας, κλπ. (βλ. § 12, 1, σημ.).

15. Ἀνωμαλίαι πρωτοκλίτων ὀνομάτων.—1) Τὰ θηλυκὰ ὀνόματα dea (θέα) καὶ filia (θυγάτηρ) τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (deis, filiis) τὴν σχηματίζουν κανονικῶς εἰς - abus, ὅταν εἴναι ἀνάγκη νὰ γίνη διάκρισις ἀπὸ τὰς ὄμοιας ἀντιστοίχους πτώσεις τῶν ἀρσενικῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων deus θεὸς καὶ filius υἱός. Οὕτω λέγεται deis et deābus ἢ dis deabusque (τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς), filiis et filiābus ἢ filiis filiabusque (τοῖς υἱοῖς καὶ τὰς θυγατράσιν).

2) Τὸ ὄνομα familia (οἰκογένεια) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν κανονικῶς - αء, ἀλλὰ καὶ - as (ἀρχαϊκῶς, ὄμοιώς μὲ τὴν

‘Ελληνικήν γλῶσσαν) εἰς τὰς φράσεις pater familias (οἰκοδεσπότης), mater familias (οἰκοδέσποινα), κ.ἄ.τ.

“Αλλη ἀρχαϊκὴ κατάληξις, μὲ τὴν ὄποιαν σχηματίζουν πρωτόκλιτα ὄνόματα τὴν γενικὴν τοῦ ἔνικοῦ (ἴδιως εἰς τοὺς παλαιοτέρους ποιητάς), εἶναι - *āi* (κατὰ τὴν β' κλίσιν) : *aulāi* (= *aulae*, τῆς αὐλῆς), *terrāi* (= *terrae*, τῆς γῆς).

Τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἡ κατάληξις - *arum* εἰς τινα ὄνόματα συγκόπτεται εἰς - *um* : *drachmum* = *drachmarum*. (Οὕτω καὶ ἐπὶ δευτεροκλίτων *talentum* = *talentorum*, *Argivum* = *Argivorum*).

16. ‘Ελληνικὰ πρωτόκλιτα ὄνόματα, ἴδιως κύρια, μετενηγμένα εἰς τὴν Λατινικήν, σχηματίζουν συνήθως ἐν-αὐτῇ πτώσεις τινὰς τοῦ ἔνικοῦ παρομοίως, ὅπως ἐν τῇ ‘Ελληνικῇ : (Αἰνείας) nom. *Aeneas*, acc. *Aenean*· (Ἀγχίσης) nom. *Anchises*, acc. *Anchisen*, voc. *Anchise*· (Πηνελόπη) nom. (*Penelōpa* καὶ) *Penelope*, gen. *Penelopae* καὶ *Penelopes*, acc. *Penelopen*, voc. *Penelope*.

Πολλὰ δὲ εἰς -ης (ὡς Ἀλκιβιάδης, Ἀριστείδης κ.τ.τ.) σχηματίζονται ἐν τῇ Λατινικῇ ὡς τριτόκλιτα: *Alcibiādes*, gen. *Albcibiadis* κλπ., κλητικὴ *Alcibiadē* κατὰ τὴν πρώτην ‘Ελληνικὴν κλίσιν.

2. Δευτέρα κλίσις (Declinatio secunda).

17. ‘Η δευτέρα κλίσις περιέχει ὄνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρ-σενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς - us ἢ εἰς - er (γεν. - i) καὶ οὐδέτερα εἰς - um (γεν. - i)· χαρακτήρ τοῦ θέματος **o** (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ι γ μ α τ α

(*domīnus* κύριος, θ. *domino* -, *puer* παῖς, θ. *puero-*, *ager* ἀγρός, θ. *agro* -, *donum* δῶρον, θ. *dono*-).

S i n g u l a r i s

Nom.	<i>domin-ūs</i>	<i>puer</i>	<i>ager</i>	<i>dōn-ūm</i>
Gen.	<i>domin-ī</i>	<i>puer-i</i>	<i>agr-i</i>	<i>don-ī</i>
Dat.	<i>domin-ō</i>	<i>puer-o</i>	<i>agr-o</i>	<i>don-ō</i>
Acc.	<i>domin-ūm</i>	<i>puer-um</i>	<i>agr-um</i>	<i>don-ūm</i>
Voc.	<i>domin-ě</i>	<i>puer</i>	<i>ager</i>	<i>don-ūm</i>
Abl.	<i>domin-ō</i>	<i>puer-o</i>	<i>agr-o</i>	<i>don-ō</i>

Pluralis

Nom.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ă
Gen.	domin-ōrūm	puer-orum	agr-orum	don-ōrūm
Dat.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs
Acc.	domin-ōs	puer-os	agr-os	don-ă
Voc.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ă
Abl.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs

Κατὰ τὸ **dominus** κλίνονται καὶ τὰ πρότυλος λαός, πυμέρος ἀριθμός, nuntius ἄγγελος, κ.ἄ. Ἐπίσης τὰ θηλυκὰ δευτερόκλιτα εἰς -us· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ὄντα μάτα τῶν δένδρων, ὡς malus μηλέα, fucus συκῆ, pirus ἀπιδέα, πρότυλος λεύκη, κλπ., τὰ ὄντα μάτα alvus κοιλία, humus γῆ, vannus λικμὸς σίτου, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ ὄντα μάτα, ὡς methōdus μέθοδος, Aegyptus Αἴγυπτος, κ.ἄ.τ.

Κατὰ τὸ **puer** κλίνονται τὸ gener γαμβρός, socer πενθέρος, νεσper ἑσπέρα, liberi τὰ τέκνα (πληθυντικοῦ μόνον) καὶ τὸ μοναδικὸν εἰς -ir ὄνομα vir ἀνήρ.

Κατὰ τὸ **ager** κλίνονται τὰ liber βιβλίον, caper τράγος, culter μάχαιρα, faber σιδηρουργός, κ.ἄ.τ.

Κατὰ τὸ **donum** κλίνονται τὰ bellum πόλεμος, proelium μάχη, scutum ἀσπίς, periculum κίνδυνος, oppidum πόλις, templum ναός, κ.ἄ.τ., προσέτι δὲ τρία οὐδέτερα ὄντα μάτα λήγοντα εἰς -us, ἥτοι τὸ vulgus ἢ volgus δχλος (τὸ δόποιον σπανιώτατα ἔχει καὶ ἀρσενικοῦ γένους αἰτιατικὴν volgum), τὸ virus δηλητήριον καὶ τὸ pelagus πέλαγος. Ἐκ τούτων τὰ μὲν volgus καὶ virus ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν, τοῦ δὲ pelagus ὁ πληθυντικὸς εἶναι pelagē (πρβλ. πελάγη). (Βλ. καὶ § 13, 3).

18. Ἀρκετὰ εἶναι τὰ ἀρσενικὰ ὄντα μάτα τῆς δευτέρας κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς -er, ὡς puer, ager, xlp. Ἀρχῆθεν είχον καὶ ταῦτα τὴν κατάληξιν -us (puer-us, ὅπως numer-us, agr-us, xlp.), ἀλλ’ ἀπέβαλον αὐτήν, καθὼς καὶ τὴν κατάληξιν -e τῆς ἐνικῆς κλητικῆς.

Ἐκ τῶν ὄνομάτων τούτων ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ γ τοῦ θέματος σύμφωνον (ὡς agr-, libr -, xlp.), ταῦτα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῶν καταλήξεων -us καὶ -e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ γ ἐν ε βραχύ. (Οὕτω προῆλθεν

ἐκ τοῦ agr - τὸ ager, ἐκ τοῦ libr - τὸ liber, κ.λπ.) Εἰς τὰς διλας πτώσεις τὰ εἰς -er κλίνονται δπως ἀκριβῶς καὶ τὰ εἰς -us.

Σημείωσις. 'Ομοίων μεταβολὴν πάσχουν κανονικῶς εἰς τὴν ἔνικήν δυνομαστικήν καὶ κλητικήν, μεταφερόμενα εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν, καὶ τὰ ὑπερδισύλλαβα 'Ελληνικά δευτερόχλιτα κύρια ὄνόματα, δσα λήγουν εἰς -ros, π.χ. Alexander 'Αλέξανδρος (ἀντὶ Alexandr - us), Antipater 'Αντίπατρος (ἀντὶ Antipatr - us). 'Αλλὰ Codrus Κόδρος. Μερικά ἔχ τούτων διφοροῦνται, ως Cassandrus καὶ Cassander Κάσσανδρος, Euandrus καὶ Euander Εὔανδρος.

19. Ἀνωμαλίαι δευτεροκλίτων τινῶν δονομάτων. 1) — Τὸ δονομα deus θεός : α') δὲν ἔχει εὑχρηστον τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικου (dee)-ώς τοιαύτην οἱ ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὴν κλητικὴν τοῦ ὄνόματος divus (=θεός) -dive, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Λατῖνοι αὐτὴν τὴν ἔνικήν δονομαστικὴν deus (= ὁ θεός) · β') εἰς ἑκάστην πτῶσιν τοῦ πληθυντικοῦ, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἔχει διπλοῦς ἡ καὶ τριπλοῦς τύπους καὶ σχηματίζεται οὕτω : dei (dii), di -deorum (deum) -deis (diis), dis -deos -dei (dii), di -deis (diis), dis.

2) Τὰ εἰς -ius καὶ -ium ὑπερδισύλλαβα ὄνόματα εἰς τὴν γενικήν τοῦ ἔνικου πολλάκις συναιροῦσι τὸ τελικὸν ii εἰς i, τονίζονται δὲ τότε, μετὰ τὴν συναίρεσιν, εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔστω καὶ ἀν αὗτη εἶναι βραχεῖα (παρὰ τὸν κανόνα, § 7, 2, β') : Vergilius Βεργίλιος, gen. Vergiliī καὶ Vergili, officium ὑπηρεσία, καθῆκον, gen. officii καὶ offici, κλπ.

3) Τὰ εἰς -ius κύρια ὄνόματα, τὰ γνησίως Λατινικά, ως Vergilius, Manius, Tullius κ.τ.τ., καὶ τὸ προσγεγρικὸν δνομα filius (υἱὸς) τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικου τὴν σχηματίζουν εἰς i ἀντὶ εἰς ie (κατὰ συναίρεσιν τοῦ ie εἰς i) : Tulli = Τύλλιε, fili = υἱέ, mi fili = υἱέ μου.

Σημείωσις. Βλ. ἀνωτέρω εἰς § 15, 2.

3. Τρίτη κλίσις (Declinatio tertia).

20. Η τρίτη κλίσις περιέχει ὄνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, δπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις. Ταῦτα :

1) εἰς τὴν ἔνικήν δονομαστικὴν λήγουν εἰς ἐν τῶν φωνηέντων (a), e, ο ἢ εἰς ἐν τῶν ληκτικῶν συμφώνων (ἢ τῶν ληκτικῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων, § 4, 2, σημ.).

2) εἰς τὴν ἔνικήν γενικήν ἔχουν πάντα κατάληξιν -is : urb-s πόλις, gen. urb-is· mare (οὐδ.) θάλασσα, gen. mar-is.

21. Τὰ τριτόκλιτα ὄνδματα

1) κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν (§ 13, 4) εἰναι (δπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τὰ τριτόκλιτα) :

α') **φωνηεντόληκτα**· ταῦτα πάντα ἔχουν χαρακτῆρα i, ἐκτὸς δύο ὄνομάτων, τοῦ grus (γέρανος) καὶ τοῦ sus (ὗς), τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα u (gen. gru-is, su-is).

β') **συμφωνόληκτα**· μὲν χαρακτῆρα ἀφωνον (b, p -c, g -d, t), ὑγρὸν ἢ ἔρρινον (l, r -m, n) ἢ συριστικὸν (s ἢ v) : trabs δοκὸς (gen. trab - is), bos βοῦς (gen. bov-is), nix χιὼν (gen. nivis) κλπ. (Bl. § 4, 2, σημ.).

2) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα (ἐκτὸς τοῦ grus καὶ τοῦ sus) εἰναι πάντα **ἰσοσύλλαβα** : civis πολίτης (gen. civis), sedes ἔδρα gen. sedis), τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰναι πάντα **περιττοσύλλαβα** : rex βασιλεὺς (gen. reg-is), lapis λίθος (gen. lapīd-is).

Σημεῖος. Κυρίως καὶ τὰ φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα ἀρχῆθεν εἰναι περιττοσύλλαβα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος αὐτῶν i συνεχωνεύθη μὲ τὸ ἐπόμενον i καὶ ε τῶν καταλήξεων, παρουσιάζονται ὡς ισοσύλλαβα.

22. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων.

1) τὰ **ἀρσενικὰ** καὶ τὰ **θηλυκὰ** ἔχουν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις· καὶ ἀλλα μὲν ἐξ αὐτῶν εἰναι **καταληκτικά**, ἥτοι εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικὴν ἔχουν τὴν κατάληξιν s, ἀλλα δὲ εἰναι **ἀκατάληκτα**, ἥτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν : dux ἡγεμὼν (ἐκ τοῦ duc-s), gen. duc-is, puppi-s πρύμνα gen. puppis, consul ὑπατος, gen. consūl-is, orātor ῥήτωρ, gen. oratōr-is, κλπ.

2) τὰ **οὐδέτερα** ἔχουν τὰς αὐτὰς μὲ τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκὰ καταλήξεις μόνον εἰς τὴν γενικήν, τὴν δοτικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ), εἰναι δὲ πάντα **ἀκατάληκτα**, ἥτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν : animal ζῷον, gen. animāl-is, mare θάλασσα, gen. mar-is, κλπ. (Bl. § 13, 3).

23. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων.

1) ἀλλα μὲν εἰναι **μονόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἐξ ἐνὸς θέματος : dux (ἐκ τοῦ duc-s), gen. duc-is κλπ., lapis (ἐκ τοῦ lapid-s), gen. lapīd-is κλπ., orātor ῥήτωρ, gen. oratōr-is κλπ.

2) ἄλλα δὲ εἶναι διπλόθεμα, οἵτοι σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐξ ἑνὸς εἰς τὴν ἐνικήν δόνομαστικήν καὶ κλητικήν καὶ ἐξ ἑτέρου εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις : miles στρατιώτης (ἐκ τοῦ milet-s), gen. milīt-is κλπ., homo ἄνθρωπος, gen. homīn-is κλπ., corpus σῶμα, gen. corpōr-is, κλπ.

Σημεῖος. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς τὴν ἐνικήν δόνομαστικήν εἰς -s, εἰς δὲ τὴν γενικήν εἰς -ris, πολλὰ φαινομενικῶς μόνον εἶναι διπλόθεμα, κυρίως δὲ ταῦτα εἶναι μονόθεμα σιγμόληχτα. Εἰς ταῦτα δηλαδὴ ὁ χαρακτήρας μεταξὺ φωνητῶν ἐτράπη παλαιόθεν εἰς γ. Τοιαῦτα εἶναι π.χ. τὸ mus μῦς, gen. mur-is (ἀρχῆθεν mus - is· πρβλ. μῦς, μυ-ός, ἐκ τοῦ μυσ-ός); corpus σῶμα, gen. corpōr-is (ἀρχῆθεν corporis-is), κ.ἄ.

24. Παραδείγματα τρίτης κλίσεως.

A'. Αρσενικὰ καὶ θηλυκά.

1. Συμφωνόληχτα ἢ περιττοσύλλαβα.

(Καταληκτικὰ ἢ ἀκατάληκτα, μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(dux ἡγεμών, θ. duc-, pastor βοσκός, θ. pastor-, homo ἄνθρωπος, θ. homo- καὶ homin-, urbs πόλις, θ. urb-)

S i n g u l a r i s

Nom.	dux(duc-s)	pastor	homo	urbs
Gen.	duc-ís	pastōr-is	homīn-is	urb-is
Dat.	duc-í	pastōr-i	homīn-i	urb-i
Acc.	duc-ém	pastōr-em	homīn-em	urb-em
Voc*	dux	pastor	homo	urbs
Abl.	duc-ě	pastōr-e	homīn-e	urb-e

P l u r a l i s

Nom.	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Gen.	duc-um	pastōr-um	homīn-um	urb-īum
Dat.	duc-ībus	pastor-ībus	homin-ībus	urb-ībus
Acc.	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Voc.*	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Abl.*	duc-ībus	pastor-ībus	homin-ībus	urb-ībus

* Bl. § 13, 1 - 2

*Ομοίως κλίνονται τά: lux (luc-is, θηλ.) φῶς, rex (reg-is) βασιλεύς, lex (leg-is, θηλ.) νόμος, judex (judic-is) δικαστής, lapis (lapid-is) λίθος, pes (ped-is) πούς, civitas (civit-ātis) πολιτεία, virtus (virtūt-is) ἀρετή, miles (milīt-is) στρατιώτης, princeps (princep-is) ἀρχων, πρωτος, orātor (oratōr-is) ὁράτωρ, uxor (uxōr-is) ἡ σύζυγος, arbor (arbōr-is, θηλ.) δένδρον, mos (mor-is, ἀρσ.) ἥθος, flos (flor-is ἀρσ.) ἄνθος, tellus (tellūr-is) γῆ, lepus (lepōr-is) λαγωάς, mulier (muliēr-is) γυνή, pulvis (pulvēr-is) κόνις, sermo (sermōn-is) λόγος, praedo (praedōn-is) ληστής, virgo (virgōn-is) παρθένος, ordo (ordīn-is ἀρσ.) τάξις, flamen (flamēn-is) ἱερέυς, tibīcen (tibicēn-is) αὐλητής — (κατὰ τὸ urbs), stirps (stirp-is) φίλα, arx (arc-is) ἀκρόπολις, gens (gent-is, θηλ.) ἔθνος, mors (mort-is, θηλ.) θάνατος, pons (pont-is, ἀρσ.) γέφυρα κ.ά. (ἐν οἷς καὶ τὸ nix, niv-is, χιών, plur. gen. niv-iūm ἀρχικὸν θέμα ningu- [πρβλ. ningu-it χιονίζει]).

Σημείωσις. Μερικά ἀκατάληκτα συμφωνόληγτα εἰς -er εἰς τὰς ἀλλας πλὴν τῆς ἐνικῆς δυναμαστικῆς καὶ (χλητικῆς) πτώσεις συγκόπτουν τὸ ε, τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος γ. Τοιαῦτα εἰναι : α' τὰ συγγενικὰ δύνματα pater (patr-is) πατήρ, mater (matr-is) μήτηρ καὶ frater (fratr-is) ἀδελφός, β' τὰ δύνματα imber (imbr-is) ὅμβρος, uter (utr-is) ἀσκός, venter (ventr-is, ἀρσ.) γαστήρ καὶ τὰ δύνματα τῶν τεσσάρων μηνῶν September (Septembr-is), Octōber, November καὶ December (πρβλ. τὰ ἑλληνικὰ συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, π.χ. πατήρ, πατρ - ὁς, πατέρ - α.).

2. Φωνηεντόληκτα ἢ ίσοσύλλαβα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(civis πολίτης, θ. civi -, nubes νεφέλη, θ. nube - καὶ nubi -)

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	civ̄s	nūbēs	civ̄s	nūbēs
Gen.	civ̄s	nub̄s	civ̄-ūm	nub̄-ūm
Dat.	civ̄i	nub̄i	civ̄bus	nub̄bus
Acc.	civ̄em	nub̄em	civ̄s (ἢ civ-is)	nub̄s (ἢ nub-is)
Voc.	civ̄s	nub̄s	civ̄s	nub̄s
Abl.	civ̄e	nub̄e	civ̄bus	nub̄bus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **civis** τά : avis (θηλ.) πτηνόν, navis ναῦς, collis λόφος, fascis (ἀρσ.) δέσμη, hostis πολέμιος, orbis κύκλος, mensis μήν, unguis ὄνυξ, piscis ἰχθύς, vallis κοιλάς, κ.ἄ.

β') κατὰ τὸ **nubes** τὰ: aedes (aed-is, θηλ.) ναός, sēdes (sed-is) ἔδρα (βλ. § 26, 4, A', σημ.), fames (fam-is) πεῖνα, rupes (rup-is, θηλ.) βράχος (ἀπόκρημνος), κ.ἄ. (βλ. καὶ § 16).

B.' Οὐδέτερα, συμφωνόληγτα ἢ φωνηεντόληγτα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(aequor πέλαγος, θ. aequor-, nomen ὄνομα, θ. nomen- καὶ nominopus, θ. opus- καὶ oper-, mare θάλασσα, θ. mare- καὶ mari -)

S i n g u l a r i s

Nom.	aequor	nomen	opus	mărĕ
Gen.	aequōr-īs	nomīn-is	opēr-is	mar-īs
Dat.	aequōr-ī	nomīn-i	opēr-i	mar-ī
Acc.	aequor	nomen	opus	mare
Voc.	aequor	nomen	opus	mare
Abl.	aequōr-ě	nomīn-e	opēr-e	mar-ī

P l u r a l i s

Nom.	aequōr-ă	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Gen.	aequōr-um	nomīn-um	opēr-um	mar-īūm
Dat.	aequor-ībus	nomin-ībus	oper-ībus	mar-ībus
Acc.	aequōr-ă	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Voc.	aequōr-ă	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Abl.	aequor-ībus	nomīn-ibus.	oper-ībus	mar-ībus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **aequor** τά : marmor (marmōr-is) μάρμαρον, fulgur (fulgūr-is) ἀστραπή, uber (ubēr-is) μαστός, ōs (or - is) στόμα, aes (aer-is) χαλκός, ius (iur-is) τὸ δίκαιον, κ.ἄ.:

β') κατὰ τὸ **nomen** τά : flumen (flumīn-is) ποταμός, certamen (certamīn-is) ἀγών, caput (capēt-is) κεφαλή, κ.ἄ.:

γ') κατὰ τὸ **opus** τά : onus (onēr-is) φορτίον, corpus (corpōr-is) σῶμα, robur (robōr-is) ξύλον δρύινον, κ.ἄ.:

δ') κατὰ τὸ **mare** τά : animal (animāl-is) ζῶον, exemplar (exemplār-is) παράδειγμα, par (par-is) ζεῦγος, κ. ἄ.

25. Καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως.

	Singularis		Pluralis	
	'Αρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.	'Αρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.
Nom.	-s	ἡ —	—	-es -a (ἡ -ia)
Gen.	-is		-is	-um (ἡ -ium) -um (ἡ -ium)
Dat.	-i		-i	-ibus -ibus
Acc.	-em (ἡ -im)	—	-es (ἡ -is)	-a (ἡ -ia)
Voc.	-s	ἡ —	—	-a (ἡ -ia)
Abl.	-e	(ἡ -i)	-e ἡ -i	-ibus

26. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεων τινῶν τῶν τριτοκλίτων.—'Εκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) "Εχουν τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -im (ἀντὶ εἰς -em)
 α') τὰ ἔξῆς ἰσοσύλλαβα προσηγορικὰ ὀνόματα, ἥτοι τὸ febris πυρετός, puppis πρύμνα, sitis δίψα, turris πύργος, tussis βήξ καὶ secūris πέλεκυς, πάντα γένους θηλυκοῦ (sing. acc. febrim, puppim, sitim, turrim, tussim, securim).

β') τὰ εἰς -is ἰσοσύλλαβα ποταμῶν καὶ πόλεων, ώς Albis "Αλβις, Tibēris Τίβερις, Neapōlis Νεάπολις (sing. acc. Albit, Tiberim, Neapolim).

2) "Εχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i (ἀντὶ εἰς -e):
 α') δσα ὀνόματα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς -im (βλ. ἀνωτέρω 1 α' καὶ β'): febris - febri, puppis - puppi, Albis-Albi, κλπ..

Σημεῖωσις. Κατάληξιν -i ἀντὶ -e εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πολλάκις καὶ τὰ ὀνόματα civis πολίτης, ignis (ἀρσ.) πῦρ, navis ναῦς καὶ imber δμῆθος, (civi, igni, navī, imbri). Τοῦ ignis δ τύπος τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς igni εἰναι δ κανονικὸς εἰς τὰς φράσεις ferro et igni (διὰ σιδήρου καὶ πυρός), aqua et igni interdicere (ἀπαγορεύειν τὴν παροχὴν ὑδατος καὶ πυρός).

β') τὰ εἰς -is ἡ -er ὀνόματα μηνῶν, ώς Aprīlis, November κλπ., καὶ τὰ -is προσηγορικὰ ὀνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, ώς aequālis δμῆλιξ, annālis (ἐνν. liber) τὸ χρονικόν, natālis (ἐνν. dies) ἡ γενέ-

θλιος, Atheniensis Ἀθηναῖος, κλπ. (sing. abl. Aprili, Novembri, aequali, annali, natali, Athenensi).

Σημείωσις. Ἀντιθέτως, τὰ κύρια δνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, σχηματίζουν τὴν ἔνικήν ἀφαιρετικήν κανονικῶς εἰς -e : Juvenalis, Celer, Felix, sing. abl. Juvenale, Celere, Felice.

γ') τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα εἰς -e, -al (-al, -is) καὶ -ar (-ar, -is), ὡς mare, animal, calcar (πτερνιστήριον) (sing. abl. mari, animāli, calcāri).

3) "Εχουν τὴν δνομαστικήν (αἰτιατικήν καὶ κλητικήν) τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ia τὰ ἐκ τῶν οὐδετέρων τριτοκλίτων λήγοντα εἰς -e, -al καὶ -ar (βλ. ἀνωτέρω 2, γ'): mare, mar-ia — animal, animal-ia — cal-car, calcar-ia.

Σημείωσις. Ο εἰς -ia σχηματισμὸς τῆς πληθυντικῆς δνομαστικῆς . (αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς) τῶν οὐδετέρων τούτων εἶναι κανονικός, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα αὐτῶν ἔχει τὸν χαρακτῆρα -i (βλ. § 21, 2, σημ.)

4) "Εχουν τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium (ἀντὶ εἰς -um) :

A') τὰ ισοσύλλαβα (ἡ φωνηεντόληχτα μὲ χαρακτῆρα i, § 21, 1 α'), ὡς civis - civium, collis-collium, navis-navium, aedes-aedium, nubes-nubium, κλπ. (βλ. § 24, A' 2).

Σημείωσις. Εξαιροῦνται τὸ canis κύων, iuvenis νεανίας καὶ sedes ἔδρα (plur. gen. canum, iuvenum, sedum).

B') ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων (ἡ συμφωνολήχτων, § 21, 1 β' καὶ 2) :

α') τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς δύο ἡ περισσότερα σύμφωνα, ὡς urbs (θ. urb-), strips (θ. strip-), arx (θ. arc-), pons (θ. pont-), nox (θ. noct-), os (oss-is ὁστοῦν, θ. oss-), imber (θ. imbr-) : plur. gen. urb-ium, stirp-ium, arc-ium, pont-ium, noct-ium, oss-ium, imbr-ium (βλ. § 24 A' 1).

Σημείωσις. Εξαιροῦνται τὰ τρία συγγενικὰ δνόματα pater, mater καὶ frater (θ. patr-, matr - fratr-) : plur. gen. patr-um, matr-um, fra-trum (βλ. § 24, A', 1 σημ. καὶ ἀνωτέρω A', σημ.).

β') τὰ δνόματα dos (dot-is) προϊξ, fauces (πληθ. μόνον) ὁ λάρυγξ, fraus (fraud-is) ἀπάτη, lis (lit-is) ἔρις, mus (mur-is) μῦς, nix (niv-is) χιών, vires (πληθ.) δύναμις, τὰ ἔθνικὰ τὰ λήγοντα εἰς -as (-atīs) ἡ -is (-ītis), ὡς Arpinas-Arpinates οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀρπίου, Samnis-Samnites οἱ Σαμνῖται, καθὼς καὶ τὰ δνόματα ^nostras

ήμεδαπός, *vestras* ώμεδαπός, *optimātes* (πληθ.) οἱ ἀριστεῖς καὶ πενā-
τες (πληθ.) οἱ ἔρκειοι θεοί : plur. gen. *doti-um*, *fauc-iūm*, *fraud-iūm*,
lit-iūm, *mur-iūm*, *niv-iūm*, *vir-iūm*, *Arpinat-iūm*, *Samnit-iūm*,
nostrat-iūm, *vestrat-iūm*, *optimat-iūm*.

Γ') τὰ οὐδέτερα εἰς -e, -al, καὶ -ar : *mare-marium*, *animal-animalium*, *calcar-calcarium*· (βλ. § 24, Β' καὶ ἀνωτέρω 2, γ' καὶ 3).

Σημεῖος. Τὰ ισούσια λαβά ἢ φωνηντόληχτα τριτόκλιτα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα των ἔχει τὸν χαρακτῆρα i (§ 21, 1. α') *civis* (θ. *civi-*) *civi-um*, *aedes* (θ. *aedi-*) *aedi-um*, κλπ. Ἐκ τῶν περιττούσυλλαβῶν ἢ φωνηντολήχτων τινὰ μὲν κανονικῶς σχηματίζουν καὶ ταῦτα τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, διότι καὶ ταῦτα ἔσαν ἀρχῆθεν φωνηντόληχτα (μὲν χαρακτῆρα i), π.χ. τὸ *ars* τέχνη, *pars* μέρος, *mors* θάνατος, *gens* ἔθνος κ.ἄ. (ἢ δονομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἡτο ἀρχῆθεν *arti-s* *parti-s* *morti-s* *genti-s*). Τὰ δὲλλα συμφωνόληχτα, τὰ σχηματίζοντα τὴν πτῶσιν ταύτην εἰς -iūm, τὴν σχηματίζουν οὕτω καὶ ἀναλογίαν πρὸς τὰ προηγούμενα : *arx*—*aro-iūm*, *urbs*—*urb-iūm*, *pons*—*pont-iūm*, *imber*—*imbr-iūm*, *fraus*—*fraud-iūm*, κλπ. (δπως *aedi-um*, *arti-um* κλπ.) (βλ. ἀνωτέρω 4, Β', α' καὶ β').

5) "Οσα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, σχηματίζουν συνήθως καὶ τὴν πληθυντικὴν αἵτιατικὴν εἰς -is (ἀντὶ εἰς -es) : *civis-civis* (= πολίτας), *hostis-hostis* (= πολεμίους), *pars-partis* (= μερίδας).

27. Ἀνώμαλα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως.

1) *Bos* βοῦς, *bov-is*, *bov-i*, *bov-em*, *bos*, *bov-e*. Plur. *boves*, *bo-um*, *bubus* (ἢ *bobus*) κλπ. (θ. *bo-* καὶ *bov-*).

2) *caro* (θηλ.) κρέας, *carn-is* κλπ. Plur. *carn-es* *carn-iūm*, κλπ. (θ. *caro-* καὶ *carn-*).

3) *iter* (οὐδ.) πορεία, *itinēr-is*, *itiner-i*, *iter*, *itiner-e*. Plur. *itiner-a*, *itiner-um*, κλπ. (θ. *iter-* καὶ *itiner-*).

4) *Juppīter* Ζεύς, *Jov-is*, *Jov-i*, *Jov-em*, *Juppīter*, *Jov-e*.

5) *senex* γέρων, *sen-is*, *sen-i*, κλπ. Plur. *sen-es*, *sen-um*, *senibus*, κλπ. (θ. *senec-* καὶ *sen-*).

6) *vis* δύναμις (γεν. καὶ δοτ. ἐλλείπουν) acc. vim, abl. vi. Plur. *vir-es*, *vir-iūm*, *vir-ibus*. κλπ. (26, 4, Β', β').

28. Τριτόκλιτα τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐκ τριτοκλίτων τῆς Ἑλληνικῆς.— Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων (χυρίων ἢ προσηγορι-

κῶν), τῶν προερχομένων ἔξ 'Ελληνικῶν τριτοκλίτων, τινὰ μὲν κλίνονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης· π. χ. Plato Πλάτων, Platōn-is, Platon-i, Platon-em κλπ. (ὡς sermo, sermōn-is, κλπ., § 24, A' 1).

'Αρκετὰ ὄμως τοιαῦτα ὀνόματα εἰς τινας πτώσεις σχηματίζουν τύπους παρομοίους μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῆς 'Ελληνικῆς. Οὕτω π.χ. aer ἀήρ, aether αἰθήρ, Marāthon Μαραθὼν — acc. aer-a, aethér-a, Marathon-a, κλπ. Cyclops Κύκλωψ, acc. Cyclōpa Κύκλωπα, Cyclōpes Κύκλωπες, acc. Cyclōp-as.

4. Τετάρτη κλίσις (Declinatio quarta).

29. 'Η τετάρτη κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -us (γεν. -us) καὶ οὐδέτερα εἰς -u (γεν. -us). Χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος -u (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε i γ μ α τ α

(fructus καρπός, θ. fructu-, cornu κέρας, θ. cornu-)

S i n g u l a r i s

Nom.	fruct-ūs	corn-ū	fruct-ūs	corn-ūă
Gen.	fruct-ūs	corn-ūs	fruct-ūm	corn-ūm
Dat.	fruct-ūi	corn-ū	fruct-ībus	corn-ībus
Acc.	fruct-ūm	corn-ū	fruct-ūs	corn-ūă
Voc.	fruct-ūs	corn-ū	fruct-ūs	corn-ūă
Abl.	fruct-ū	corn-ū	fruct-ībus	corn-ībus

P l u r a l i s

'Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ fructus τά : sensus αἴσθησις, senātus γερουσία, exercitus στρατός, equitātus ἵππικόν, peditātus πεζικόν, impētus ἔφοδος, κλπ., (τὰ θηλυκὰ) acus βελόνη, manus χείρ, κλπ.

β') κατὰ τὸ cornu τά : genu γόνυ, veru ὀβελός, κλπ.

30. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεών τινων. — 'Εκ τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως :

1) τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν ἐνίοτε καὶ τὰ εἰς -us (διὰ συναίρεσεως τοῦ -ui εἰς -u), ὅπως τὰ οὐδέτερα, senatu (senatui).

2) τὴν **δοτικὴν** (καὶ ἀφαιρετικὴν) τοῦ **πληθυντικοῦ** τὴν σχηματίζουν εἰς -ubus (ἀντὶ εἰς -ibus) τὰ ὄνόματα artus ἀρθρον (πληθ. artus, τὰ μέλη τοῦ σώματος) καὶ tribus τριττύς : artūbus, tribūbus· τὰ δὲ ὄνόματα Iacus λίμνη καὶ portus λιμὴν εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην διφοροῦνται : lacibus καὶ lacubus, portibus καὶ portubus·

3) τὸ δνομα domus (οἶκος) ἔχει καὶ τινας τύπους κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν (κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ) : Sing. domus-domus, domui, domum, domus, domo Plur. domus, domuum (καὶ **domorum**), domibus, **domos**, domus, domibus.

Σημεῖωσις. 'Υπάρχει καὶ τύπος (τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ὡς τοπικῆς) domi, πάντοτε ὡς ἐπίρρημα (=οἶκοι).

31. 'Εκ τῶν εἰς -us ληγόντων ὄνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως θηλυκὰ εἶναι μόνον τὰ acus βελόνη, domus οἶκος, idus (-uum, πληθυντικοῦ μόνον) αἱ εἰδοί, manus χείρ, porticus στοὰ καὶ tribus τριττύς.

5. Πέμπτη κλίσις (Declinatio quinta).

32. 'Η πέμπτη κλίσις περιέχει ὄνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον, λήγοντα εἰς -es (γεν. ēi ἢ ēi)· χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος e- (§ 13, 4).

Παραδείγματα

(dies ἡμέρα, θ. die-, res πρᾶγμα, θ. re-, species ὅψις, θ. specie-)

Singularis

Pluralis

Nom.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Gen.	diēī	rēi	speciēi	diērum	rērum	—
Dat.	diēī	rēi	speciēi	diēbus	rēbus	—
Acc.	diēm	rēm	speciēm	diēs	rēs	speciēs
Voc.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Abl.	diē	rē	speciē	diēbus	rēbus	—

Σημεῖωσις. Τὸ ε τῆς παραληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἶναι μακρὸν μέν, ἀν προηγήται αὐτοῦ φωνῆν (diēi, speciēi) παρὰ τὸν κανόνα (§ 6, 1, Σημ.), βραχὺ δέ, ἀν προηγήται αὐτοῦ σύμφωνον (rēi, fidēi).

33. 'Εκ τῶν ὄνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως

1) τὸν **πληθυντικὸν ἀριθμὸν πλήρη** τὸν σχηματίζουν μόνον

τὸ dies ἡμέρα καὶ τὸ res πρᾶγμα. Τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν μόνον ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν ἢ δὲν ἔχουν καθόλου πληθυντικὸν ἀριθμόν.

2) ἀρσενικοῦ γένους εἶναι μόνον τὸ dies ἡμέρα (συνήθως) καὶ τὸ meridies μεσημβρία (πάντοτε). Τὸ dies εἶναι θηλυκοῦ γένους, ιδίως ὅταν σημαίνῃ χρόνον ἢ προθεσμίαν : longa dies μακρὸς χρόνος, certa dies ὀρισμένη προθεσμία.

6. Ἀνώμαλα ὀνόματα.

34. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὅπως τῆς Ἑλληνικῆς, πολλὰ ὀνόματα εἶναι ἀνώμαλα, ἦτοι :

1) ἑτερογενῆ (heterogenēa)· τοιαῦτα εἶναι

frenum-i χαλινὸς	Plur. frena καὶ freni (ἀρσ.)
iocus-i παιδιά (παιχνίδι)	» ioci καὶ ioca (οὐδ.)
locus-i τόπος	» loci καὶ loca (οὐδ.)

(πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ δεσμὸς - οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, κλπ.).

2) ἑτερόκλιτα (heteroclīta)· τοιαῦτα εἶναι :

iugerum-i πλέθρον,	Plur. iuger-a, -um, -ibus, κατὰ τὴν γ' κλίσιν.
vas, vas-is ἀγγεῖον,	Plur. vas-a, -orum, -is, κατὰ τὴν β' κλίσιν.
requies -ētis ἡσυχία,	Sing. acc. καὶ requiem, abl. requie, καὶ τὴν ε' κλίσιν.

Σημεῖος. Τὰ **fleus**, -i συκῆ καὶ **laurus**, -i δάφνη (τῆς β' κλίσεως, § 17) ἔχουν ἐκ τῆς δ' κλίσεως τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς -us καὶ -u.

3) ἀφθονοῦντα (abundantia), ἦτοι ὀνόματα κλινόμενα α') κατὰ δύο διάφορα γένη, ὡς

baculum -i	καὶ baculus -i	βακτηρία
callum -i	καὶ callus -i	τύλος (ὁ κάλος)
clipēus -i	καὶ clipeum -i	ἀσπίς
pilēus -i	καὶ pileum -i	πῖλος

(πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, κλπ.).

β') κατὰ δύο διαφόρους κλίσεις, ὡς

materia -ae	καὶ materies -ei	ὕλη
elēphans -antis	καὶ elephantus -i	ἐλέφας
plēbs, plēbis	καὶ plēbes -bēi	ὁ λαός (οἱ πληθεῖοι).

γ') κατὰ διάφορον γένος ἄμα καὶ κλίσιν, ὡς		
alimonia -ae	καὶ alimonium -i	τροφὴ
tapētum -i	καὶ tapes -ētis	τάπης
conātum -i	καὶ conātus -us	ἀπόπειρα
penum -i	καὶ penus -ōris	(οὐδ.) καὶ penus - us (θηλ.)
τροφή.		

4) ἐλλειπτικὰ (defectiva) ταῦτα εἰναι :

A') ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν (defectiva numero), ἦτοι

α') μόνον ἔνικοῦ ἀριθμοῦ (singularia tantum) τοιαῦτα εἰναι, κανονικῶς, τὰ κύρια δύναματα προσώπων ἢ πραγμάτων, οἷον πόλεων, ποταμῶν, ὁρέων κ.τ.τ., ὡς Sulla Σύλλας, Roma Ρώμη, Carthāgo Καρχηδών, Tiberis Τίβερις, Aetna Αἴτνα κλπ., τὰ δύναματα ἀφηρημένων ἔννοιῶν, ὡς iustitia δικαιοσύνη, pietas εὐσέβεια κλπ., τὰ δύναματα τῶν φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων, ὡς sol ἥλιος, luna σελήνη, hiems χειμών, ver ἔαρ κλπ., τὰ δύναματα τῶν μετάλλων, ὡς aurum χρυσός, argentum ἄργυρος, aes χαλκός, κλπ.

β') μόνον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (pluralia tantum) τοιαῦτα κανονικῶς εἰναι τὰ δύναματα τῶν λαῶν ἢ ἔθνῶν, ὡς Sabīni οἱ Σαβῖνοι, Aedīi οἱ Αἰδουοι, Galli οἱ Γαλάται κλπ., συγκροτημάτων νήσων ἢ ὁρέων, ὡς Baleāres αἱ Βαλεαρίδες (νῆσοι), Alpes αἱ Ἀλπεις κλπ., πόλεών τινων, ὡς Athēnae Ἀθῆναι, Puteōli οἱ Ποτίολοι (πόλις) κλπ., ἔορτῶν, ὡς Bacchanalia τὰ Διονύσια, Saturnalia τὰ Κρόνια, κλπ.

Pluralia tantum, ἦτοι εὑχρηστα μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν, εἰναι, ἐκτὸς ἄλλων, τὰ ἔξῆς συνηθέστατα δύναματα :

arma -orum ὅπλα	supēri -orum οἱ ἄνω θεοὶ
moenia -ium τείχη	infēri -orum οἱ κάτω θεοὶ
insidiae -arum ἐνέδρα	manes -ium αἱ ψυχαὶ (τῶν νεκρῶν)
spolia -orum λάφυρα	divitiae -arum ὁ πλοῦτος
indutiae-arum ἀνακωχὴ	tenēbrae -arum τὸ σκότος
idus -uum αἱ εἰδοὶ (§31)	fauces -ium ὁ λάρυγξ (26,4,B',β')
libēri -orum τὰ τέκνα (§17)	viscēra -um τὰ σπλάγχνα
postēri -orum οἱ ἀπόγονοι	nuptiae -arum ὁ γάμος
maiōres -um οἱ πρόγονοι	exsequiae-arum ἡ ἐκφορά.

Σ η μ ε ί ω σ ι ζ. 'Ονδαματά τινα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν μεταβάλλουν σημασίαν, ὡς

'Ενικός

aedes, -is ναὸς
 aqua, -ae ὕδωρ
 auxilium, -i βοήθεια
 castrum, -i (ἡ μᾶλλον castellum, -i)
 φρούριον
 copia, -ae ἀφθονία
 impedimentum, -i κώλυμα
 littera, -ae (γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου)
 opéra, -ae κόπος
 rostrum, -i ράμφος ἢ ἔμβολον

Πληθυντικός

aedes, -ium οἰκος
 aquae, -arum ιαματικὰ ὕδατα.
 auxilia, -orum ἐπικουρικὸν στράτευμα
 castra, -orum στρατόπεδον
 copiae,-arum στρατεύματα
 impedimenta, -orum ἀποσκευαὶ
 litterae, -arum ἐπιστολὴ, συγγράμ-
 ματα κλπ.
 opérae, -arum ἐργάται
 rostra, -orum τὸ δημόσιον βῆμα (ἐν
 τῇ 'Ρωμαϊκῇ ἀγορᾷ).

B') ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν (defectiva casibus). τοιαῦτα συνήθη εἶναι τὰ ἔξης :

dicis (γεν. ἐνικ.), εὔχρηστον εἰς τὰς φράσεις dicis causā καὶ dicis gratia νόμου χάριν (= γιὰ τὸν τύπο).

fas ὅσιον καὶ **nefas** ἀνόσιον, εὔχρηστον μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

fors τύχη, εὔχρηστον προσέτι εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν forte κατὰ τύχην.

infitias (αἰτ. πληθ.), εὔχρηστον εἰς τὴν φράσιν infitias ire ἀρνεῖσθαι.

pondō (ἀφαιρετ. ἐνικ.) τὸ βάρος, εὔχρηστον εἰς φράσεις οἷαι αἱ ἔξης : uncia pondo μία οὐγγία (τὸ βάρος), corōna aurea pondo ducentum (§ 15, 2) librarum, στέφανος χρυσοῦς (τὸ βάρος) διακοσίων λιτρῶν.

sponte (ἀφαιρ. ἐνικ. τοῦ ἀχρήστου ὀνόματος spons, θηλ.), εὔχρηστον ἵδια εἰς τὰς φράσεις meā, (tuā, suā) sponte τῇ ἐμῇ (τῇ σῇ, τῇ αὐτοῦ) βουλήσει.

vicis (γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἀχρήστου vix ἢ vicis ἐναλλαγή), εὔχρηστοι προσέτι ἡ αἰτιατικὴ vicem, ἡ ἀφαιρετικὴ vice καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ vices καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ vicibus (βλ. καὶ § 27, 6 [vis]).

5) **"Ακλιτα** (indeclinabilia). τοιαῦτα εἶναι τὸ instar (οὐδ. ὄνομ. καὶ αἰτ. ἐνικ.) εἰδος-μορφή, mane (οὐδ. ὄνομ. αἰτ. καὶ ἀφαιρ. ἐνικ.) πρωία καὶ secus (οὐδ. ὄνομ. καὶ αἰτ.) γένος-φῦλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

35. Τὰ ἐπίθετα (adiectīva) καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι :

- 1) τρικατάληκτα, ὡς alt-us, alt-a, alt-um ὑψηλός, -ή, -όν· celer, celēr-is, celēr-e ταχύς, -εῖα, -ύ·
- 2) δικατάληκτα, ὡς fort-is, fort-is, fort-e δυνατός, -ή, -όν·
- 3) μονοκατάληκτα, ὡς felix εὐτυχής, -ής, -ές.

36. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) Τὰ τρικατάληκτα εἶναι :

α') **δευτερόκλιτα**, ἦτοι ἐπίθετα, τὰ ὅποῖα κλίνονται εἰς μὲν τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν β' κλίσιν, εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν κατὰ τὴν α', ὡς long-us, long-a, long-um μακρός, -ά, -όν· liber, libēra, libēr-um ἐλεύθερος, -α, -ον·

β') **τριτόκλιτα**, ἦτοι ἐπίθετα, τὰ ὅποῖα κλίνονται καὶ εἰς τὰ τρία γένη κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ὡς celer, celēr-is, celēr-e ταχύς, -εῖα, -ύ, acer, acr-is, acr-e δέξυς, -εῖα, -ύ.

2) Τὰ δικατάληκτα καὶ τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἶναι παντα τριτόκλιτα, ὡς facēl-is (ἀρσ. καὶ θηλ.), facēl-e (οὐδ.) εὔκολος, -ον, felix (ἀρσ. θηλ. καὶ οὐδ.) εὐτυχής, -ές.

Δικατάληκτα εἶναι πάντα τὰ ἐπίθετα συγκριτικοῦ βαθμοῦ, ὡς altī-or (ἀρσ. καὶ θηλ.), alt-īus (οὐδ.) ὑψηλότερος.

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα.

37. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

- 1) εἰς - us, - a - um : bon-us, bon-a, bon-um ἀγαθός, -ή, -όν·
- 2) εἰς - er, - (er)a, - (er) um : liber, libēr-a, libēr-um, ἐλεύθερος, -α, -ον, niger, nigr-a, nigr-um μέλας, -αινα, -αν.

Ση μείωσις. Μοναδικόν, λῆγον εἰς -ur -ura -urum, εἶναι τὸ satur, satūrum πλήρης, -ες.

38. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἐπιθέτων

α') bonus ἄγαθος

Singularis

Nom.	bōn-ūs	bon-ă	bōn-ūm	bōn-ī	bon-ae	bon-a
Gen.	bon-ī	bon-ae	bon-ī	bon-ōrum	bon-ārum	bon-ōrum
Dat.	bon-ō	bon-ae	bon-ō		bon-īs	
Acc.	bon-ūm	bon-ăm	bon-ūm	bon-ōs	bon-ās	bon-ă
Voc.	bon-ě	bon-ă	bon-ūm	bon-ī	bon-ae	bon-ă
Abl.	bon-ō	bon-ā	bon-ō		bon-īs	

β') liber ἀλεύθερος

Singularis

Nom.	liber	libēr-ă	libēr-ūm	libēr-i	libēr-ae	libēr-ă
Gen.	liber-ī	liber-ae	liber-ī	liber-ōrum	liber-ārum	liber-ōrum
Dat.	liber-ō	liber-ac	liber-ō		liber-īs	
Acc.	liber-ūm	liber-ăm	liber-ūm	liber-ōs	liber-ās	libēr-ă
Voc.	liber	liber-ă	liber-ūm	liber-ī	liber-ae	liber-ă
Abl.	liber-ō	liber-ā	liber-ō		liber-īs	

γ') niger μέλαχς

Singularis

Nom.	nigēr	nigr-ă	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ă
Gen.	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ī	nigr-ōrum	nigr-ārum	nigr-ōrum
Dat.	nigr-ō	nigr-ae	nigr-ō		nigr-īs	
Acc.	nigr-ūm	nigr-ăm	nigr-ūm	nigr-ōs	nigr-ās	nigr-ă
Voc.	niger	nigr-ă	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ă
Abl.	nigr-ō	nigr-ā	nigr-ō		nigr-īs	

Κατὰ τὸ bonus, -a, -um κλίνονται καὶ τὰ malus, -a, -um κακός, magnus, -a, -um μέγας, parvus, -a -um μικρὸς κ. ἄ.

Κατὰ τὸ liber κλίνονται τὰ ἐπίθετα asper (-ēra, -ērum) τραχύς, miser ἀθλιος, tener τρυφερός, τὰ σύνθετα τὰ λήγοντα εἰς -fer ἢ -ger, ὡς frugifer (fēra, -fērum) καρποφόρος, pomifer ὀπωροφόρος, armiger ὀπλοφόρος κλπ. καὶ τὸ μοναδικὸν satur, satūra, satūrum πλήρης. Ταῦτα εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (-us καὶ -e). Οὕτως ἐκ τοῦ liber-us προῆλθε τὸ liber, ἐκ τοῦ miser-us τὸ miser κλπ. (βλ. § 17 puer καὶ § 18).

Κατὰ τὸ **niger** κλίνονται τὰ ἐπίθετα **aeger** (-gra, -grum) ὅρωστος, **creber** (-bra, -brum) πυκνός, **pulcher** (-chra, -chrum) ὥραῖος, **ruber** (-bra,-brum) ἐρυθρός, **sacer** (-cra,-crum) ἱερὸς κ.ἄ. Καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (-us, -e), μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως εἰς τὰς πτώσεις ταύτας ἀνέπτυξαν ἐν ε βραχὺ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος γ. Οὕτω ἐκ τοῦ **nigr-us** προῆλθε τὸ **nigr-** καὶ εἴτα **nig-e-r**, ἐκ τοῦ **sacr-us** τὸ **sacr-** καὶ εἴτα **sac-e-r** κλπ. (βλ. § 17 **ager** καὶ § 18).

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα.

39. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

- 1) τὰ τρικατάληκτα εἰς -er, -(e)ris, -(e)re·
- 2) τὰ δικατάληκτα εἰς -is, -e, τὰ δὲ συγκριτικὰ εἰς -ior, ius·
- 3) τὰ μονοκατάληκτα, πολλὰ μὲν εἰς x, ὡς audax τολμηρός, rapax ἀρπακτικός, felix εὐτυχῆς κλπ., ἄλλα δὲ εἰς -l,-r,-es,-us,-ns, κλπ., ὡς vigil (-gīlis) ἀγρυπνος, pauper (-pēris) πένης, dives (-vītis) πλούσιος, vetus (-tēris) παλαιός, prudens (-entis) συνετός κλπ.

Σημεῖοι. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι κυρίως η δικατάληκτα η μονοκατάληκτα, δσα δὲ ἔξ αὐτῶν ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα (ήτοι τὰ εἰς er), ησαν καὶ ταῦτα δικατάληκτα (celēr-is ἀρσ. καὶ θηλ., celēr-e οὐδ., acr-is ἀρσ. καὶ θηλ. acr-e οὐδ.), ἀλλ' ἀπέβαλον κατόπιν τὴν κατάληξιν τῆς ἐνικῆς ὄνομαστικῆς καὶ κλητικῆς (-is), καὶ δσα πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος γ εἰχον ἄλλο σύμφωνον, ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ γ ἐν ε βραχύ. Οὕτως ἐκ τοῦ acr-is προῆλθε τὸ acr- καὶ εἴτα ac-e-r. (Πρβλ. § 38, liber καὶ niger).

40. Παραδείγματα τριτοκλίτων ἐπιθέτων.

A'. Τρικατάληκτα.

(**celer** ταχύς, **acer** ὀξύς)

S i n g u l a r i s

Nom.	celer	celēris	celēre	acer	acris	acre
Gen.		celeris			acris	
Dat.		celeri			aci	
Acc.	celerem	celerem	celere	acrem	acrem	acre
Voc.	celer	celeris	celere	acer	acris	acre
Abl.		celeri			aci	

Pluralis

Nom.	celēres	celēres	celeria	acres	acres	aeria
Gen.			celerium		acrium	
Dat.			celeribus		acribus	
Acc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	aeria
Voc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	aeria
Abl.			celeribus		acribus	

Κατὰ τὸ **acer** κλίνονται τὸ celēber (-bris, -bre) ὀνομαστός, salūber ὑγιεινός, equēster (-stris, -stre) ἵππικός, pedester πεζικός κ.ἄ. Τὸ celer εἶναι μοναδικὸν (§ 39, 3, Σημ.).

B'. Δικατάληκτα.

(facīlis εύκολος, altīor ὑψηλότερος)

Singulareis

	Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.
Nom.	facīlis	facile	altior	altīus
Gen.	facilis			
Dat.	facili			
Acc.	facilem	facile	altiōrem	altius
Voc.	facilis	facile	altior	altius
Abl.	facili			

Pluralis

Nom.	facīles	facilia	altiōres	altiōr-a
Gen.	faciliūm			altiōr-um
Dat.	facilibus			altiōr-ibus
Acc.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Voc.	faciles	facilia	altiōres	altiōra
Abl.	facilibus			altiōr-ibus

Κατὰ τὸ **facilis** κλίνονται τά : difficīlis δύσκολος, simīlis ὁμοιος, dissimīlis ἀνόμοιος, fertīlis εὐφορος, fortis ἰσχυρός, gravis βαρύς κ.ἄ.

Κατὰ τὸ **altior, -us** κλίνονται πάντα τὰ συγκριτικὰ (περὶ τῶν ὄποιων βλ. κατωτέρω).

Γ'. Μονοκατάληξτα.

(*felix εύτυχής, prudens συνετής*)

S i n g u l a r i s

'Αρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.	'Αρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.
Nom. felīx		prūdēns	
Gen. felīcīs		prudentis	
Dat. felīci		prudentī	
Acc. felīcēm	felix	prudentēm	prudens
Voc. felix	felix	prudens	prudens
Abl. felīci		prudentī	

P l u r a l i s

Nom.	felīcēs	felicīa	prudentēs	prudentīa
Gen.	felicīum		prudentīum	
Dat.	felicībus		prudentībus	
Acc.	felicēs	felicīa	prudentēs	prudentīa
Voc.	felicēs	felicīa	prudentēs	prudentīa
Abl.	felicībus		prudentībus	

Κατὰ τὸ **felix** κλίνονται τά : atrox (atrōcis) σκληρός, ferox ἔγριος, audax (audācis) τολμηρός, rapax ὀρπαχτικός κ.ἄ.

Κατὰ δὲ τὸ **prudens** κλίνονται τά : ingens ὑπερμεγέθης, vehemens σφοδρός, sapiens σοφός, elēgans κομψός κ.ἄ.

41. Παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα.— Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium καὶ τὴν ὄνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -ia : celer-celeri-celerium-celeria, gravis-gravi-gravium-gravia, felix-felici-felicium-felicia (βλ. § 26, 2, 3' καὶ γ' καὶ Σημ.).

'Εξαιροῦνται καὶ

1) ἔχουν κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -θ, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um καὶ τὴν ὄνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -a :

α) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα, oīov altior, altius-altiore, altiorum, altiora.

Σημείωσις. Τὰ ἀνώμαλα παραθετικὰ plurēs (πλείονες) καὶ complūres (πλέμπολοι) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium : (plures, plura) plurium, (complures, complura) complurium.

β) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα compos (-ōtis) ἐγκρατής, dives (-vītis) πλούσιος, particeps (-cīpis) μέτοχος, pauper (-pēris) πένης, princeps (-cīpis) πρῶτος, superstes (-stītis) ἐπιζῶν καὶ vetus (-teris) παλαιός : divitē-divitum, - vetere-veterum-vetera. ('Εκ τῶν προηγουμένων ἔπτὰ μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων μόνον τὸ vetus σχηματίζει πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου vetera, καὶ τὸ dives, κατὰ ἀπλολογίαν, ditia ὅντι divitiae).

2) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um (καίτοι ἔχουν τὴν ἀφιερετικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἰς -i) τὰ ἐπίθετα inops (-ōpis) ἐνδεῆς καὶ memor (-ōris) μνήμων : (inōpi) inōpum, (memori) memōrum

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

42. 'Εκ τῶν ἀνωμάλων ἐπιθέτων ἄξια σημειώσεως εἶναι :

1) μερικὰ ἐλλειπτικὰ ἢ ἄκλιτα (πρβλ. § 34, 4 καὶ 5) καὶ τοιαῦτα συνήθη εἶναι :

(ceterus), cetēra, cetērum ὁ ἔτερος, ὁ λοιπός. Τὴν ἀχρηστὸν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἀναπληροῦ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ relīquius, ὁ λοιπός.

frugi συνετός, ἄκλιτον. (Κυρίως ἑνικὴ δοτικὴ τοῦ ὀνόματος fruīx καρπός) :

nequam οὐτιδανός, ἄκλιτον.

potis ἢ pote δυνατὸς (ὃς ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ παντὸς γένους) . (sons), sontis ἔνοχος. 'Η ἑνικὴ ὀνομαστικὴ ἀχρηστος.

2) μερικὰ abundantia (§ 34, 3, β'), ὡς

inanīmus, -a, -um καὶ inanīmis, -e ἄψυχος

inērmus, -a, -um καὶ inērmis, -e ἄπολος

opulentus, -a, -um καὶ opūlens, (-ntis) πλούσιος

4. Αἱ μετοχαῖ.

43. Αἱ μετοχαῖ (participia) λήγουν :

1) εἰς -us,-a,-um αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ αἱ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (ἢ δορίστου) : amatūr-us, amatūr-a, amatūr-

-um ἀγαπήσων, -ουσα, -ον· amāt-us, amāt-a, amāt-um ἡγαπημένος, -η, ον, (ἢ ἀγαπηθείς, -εῖσα, -έν).

Λάνται κλίνονται δπως τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, bonūs).

2) εἰς -ans (-antis) ή -ens (-entis) αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος : amans (amant-is) ἀγαπῶν, -ῶσα, -ῶν, delens (delent-is) καταστρέφων, -ουσα, -ον κλπ.

Αὗται κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ως τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἰς -ns (§ 40 γ', prudens), ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν λήγουν (ὅχι εἰς -i ἀλλὰ) εἰς -e : Tarquinio regnante τοῦ Ταρκυνίου βασιλεύοντος, praesente medico παρόντος τοῦ ἰατροῦ.

Λήγουν ὅμως καὶ αἱ μετοχαὶ αὗται εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -i, ὅταν λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα : in praesenti tempore ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ.

5. Τὰ παραθετικά.

44. Τῶν ἐπιθέτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης (ὅπως καὶ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς) διακρίνονται τρεῖς βαθμοί (gradus), ήτοι

1) ὁ θετικὸς (gradus positīvus) : altus, -a, -um ὑψηλός, -ή, -όν·

2) ὁ συγχριτικὸς (gradus comparatīvus) : altior, altius (§ 40, β') ὑψηλότερος, -α, -ον.

3) ὁ ὑπερθετικὸς (gradus superlatīvus) : altissimus, altissima, altissimum ὑψηλότατος, -η, -ον.

45. Αἱ καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι :

1) τοῦ συγχριτικοῦ -ior (ἀρσ. καὶ θηλ.), -ius (οὐδ.) καὶ

2) τοῦ ὑπερθετικοῦ -issimus, -issima, -issimum.

Αἱ καταλήξεις αὗται προστίθενται εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ ἐπιθέτου (ἢ τῆς ἐπιθετικῆς μετοχῆς), τὸ ὅποῖον εὑρίσκομεν ἀφαιροῦντες ἀπὸ τὴν ἐνικὴν γενικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ τὴν κατάληξιν -i ή -is· π. χ. altus (γεν. alt-i) ὑψηλός — alt-ior, alt - ius, alt - issimus, -a, -um (§ 40 β').

longus (γεν. long-i) μακρὸς — long-ior, long-ius, long-issimus, -a, -um.

brevis (γεν. brev-is) βραχὺς — brev-ior, brev-ius, brev-issimus, -a, -um (§ 40, β').

felix (γεν. felic-is) εὐτυχῆς — felic-ior, felic-ius, felic-issimus, -a, -um (§ 40, γ').

prudens (γεν. prudent-is) συνετὸς — prudent - ior, prudent-ius, prudent-issimus, -a, -um.

46. Ἐκ τῶν παραθετικῶν :

- 1.) τὰ σύγχροτικὰ ἐπίθετα εἶναι δικατάληκτα τριτόκλιτα (βλ. § 40, β').
- 2.) τὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (βλ. § 38, bonus).

47. Διάφορος σχηματισμὸς παραθετικῶν. — 1.) "Εξ ἐπίθετα εἰς -īlis, ἤτοι τὰ facilis εύκολος, difficilis δύσκολος, similis ὁμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humiliς ταπεινὸς καὶ gracilis ραδινός, σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ὅχι τῆς καταλήξεως -issimus, ἀλλὰ) τῆς καταλήξεως -līmus, ὡς facilis (γεν. facil-is) — facil-ior, facil-ius, facil-limus, -a,-um· similis (γεν. simil-is) — simil-ior, simil-ius, simil-limus, -a,-um· humiliς (γεν. humil-is) — humil-ior, humili-us humili-limus, -a,-um· gracilis (γεν. gracil-is) — gracili-or, gracil-ius, gracil-limus, -a,-um· (ἀλλὰ nobilis εὐγενὴς — nobilior, nobilissimus κλπ.).

2.) Τὰ εἰς -er (εἴτε δευτερόκλιτα εἴτε τριτόκλιτα) ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως -rimus εἰς ἄντην τὴν ἐνικήν δύνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ:

pulcher (γεν. pulchr-i) ὀραῖος — pulchr-ior, pulchr-ius, pulcher-rimus, -a,-um

acer (γεν. aer-is) ὀξὺς — acr-ior, acr-ius, acer-rimus, -a,-um

pauper (γεν. pauper-is) πένης — pauper-ior, pauper-ius, pauper-rimus, -a,-um.

Σημεῖωσις. Καὶ τὸ ἐπίθετον velus παλαιὸς (γεν. veter-is) σχηματίζει ὑπερθετικὸν εἰς -rimus: veter-rimus. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου matūrus ὥριμος, ὑπερθετικὸν εἶναι maturissimus καὶ maturimus.

48. Τὰ ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς -dicus, -volus, -ficus (ἤτοι τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν ἐν τῶν ρημάτων dico λέγω,

facio ποιῶ, νύο θέλω) σχηματίζουν τὰ παραθετικὰ των εἰς -entior, -entissimus, ὡς

maledīcus (γεν. maledic-i) κακολόγος,

maledic - entior, -entius, maledic-entissimus,-a,-um.

magnificūs (γεν. magnific-i) μεγαλοπρεπής,

magnific -entior, -entius, magnific-entissimus,-a,-um.

benevōlus (γεν. benevol-i) εὔμενής,

benevol - entior, -entius, benevol-entissimus,-a-um.

Σημεῖος. Όμοιώς σχηματίζονται τὰ παραθετικά καὶ τοῦ ἐπιθέτου providus (γεν. provid-i) προορατικὸς (provid - entior, provid - entissimus). Οὐ δὲ τοιοῦτος σχηματισμὸς τῶν ἀνωτέρω παραθετικῶν εἶναι κανονικός, διότι θετικὰ αὐτῶν ἀρχῆθεν ήσαν maledīcens, magnificēns, benevōlens, providēns. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου dives πλούσιος (τοῦ δποίου ἡ γενικὴ εἶναι divit - is, ἀλλὰ καὶ dit - is, κατὰ συγκοπὴν) παραθετικά εἶναι divit - ior καὶ dit - ior, divit - issimus καὶ dit - issimus.

49. Ἀνώμαλα παραθετικά.

bonus ἀγαθὸς — mēlior, - ius ἀμείνων — optīm -us-a, -um
ἄριστος·

malus κακὸς — peior, peius χείρων — pessim - us, -a, -um
χείριστος·

magnus μέγας — maior, maius μείζων — maxim -us, -a, -um
μέγιστος·

parvus μικρὸς — minor, minus ἐλάσσων — minim -us, -a, -um
ἐλάχιστος·

multi, -ae, -a, πολλοὶ — plures, plura πλείονες — plurim -i,
-ae, -a πλεῖστοι (§41, 1, α', Σημ.).

multum πολὺ — plus πλεῖον — plurimum πλεῖστον.

Σημεῖος. Τῶν ἀκλίτων ἐπιθέτων frugi συνετὸς καὶ nequam οὐτιδανὸς (§ 42, 1) παραθετικὰ εἶναι τοῦ μὲν frugi: frugal - ior, frugal - ius, frugal - issimus, -a, -um, τοῦ δὲ nequam, nequior, nequius, nequissimus, -a, -um.

50. Επίθετα ἐλλειπτικὰ ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς παραθέσεως (defectiva gradibus). — Στεροῦνται δλως παραθετικῶν (δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ ἐποία δὲν δύναται νὰ παρουσιάζῃ διαφόρους βα-

θημούς, δπως είναι τὰ δηλοῦντα **ύλην**, ώς aureus χρυσοῦς, ferrēus σιδηροῦς, **τόπον** ἡ **χρόνον**, ώς marinus θαλάσσιος, nocturnus νυκτερινός, **μέτρον**, ώς bipes δίπους, triennis τριετής, **συγγένειαν** ἡ **καταγωγήν**, ώς paternus πατρικός, fraternus ἀδελφικός, romānus ῥωμαϊκός, τὰ δηλοῦντα **ἀπόλυτόν τι** ἡ **ἄρνησιν**, ώς mortālis θνητός, omnipōtentis παντοδύναμος, immortalis ἀθάνατος, insōmnis ἀυπνος κλπ.

2) **Στεροῦνται θετικοῦ** προπάντων παραθετικὰ ἐπίθετα γινόμενα ἐκ προθέσεων ἡ ἐπιρρημάτων (δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) :

(citra ἐντεῦθεν, ἐντὸς)	—	citerior ἐγγύτερος, citīmus ἐγγύτατος
	—	deterior χείρων, deterrīmus χείριστος
(int̄a ἔνδον)	—	interior ἐνδότερος intīmus ἐνδότατος
(πρβλ. Ἑλλην. ὠκὺς)	—	ocior ταχύτερος, ocissīmus ταχύτατος
(prae πρό, ἐμπρὸς)	—	prior πρότερος, prīmus πρῶτος
(prope ἐγγὺς)	—	propior ἐγγύτερος, proxīmus ἐγγύτατος
(πρβλ. potis, § 42)	—	potior κρείσσων, potissīmus κράτιστος
(ultra πέραν)	—	ulterior ὁ πέραν, ultīmus ἔσχατος

3) **Στεροῦνται** τοῦ ἑτέρου τῶν παραθετικῶν, ἤτοι

α') τοῦ **συγκριτικοῦ** τὰ ἐπίθετα

falsus ψευδῆς		falsissimus ψευδέστατος
novus νέος	(recentior ἐκ τοῦ recens, πρόσφατος)	novissimus ἔσχατος
sacer ἱερός	(sanctior ἐκ τοῦ sanctus)	sacerrimus ἱερώτατος
vetus παλαιός	(vetustior ἐκ τοῦ vetus- tus)	veterrimus παλαιότατος

καὶ ἄλλα τινά:

β') τοῦ ὑπερθετικοῦ , τὰ ἐπίθετα
alacer εὔθυμος—alacrior εὐθυμότερος
iuvēnis νέος —iunior νεώτερος
senex γέρων —senior πρεσβύτερος
καὶ δὲλλα τινά.

51. Τέσσαρα ἐπίθετα, ἤτοι τὸ ext̄erus ὁ ἔξω, inf̄erus ὁ κάτω, supererus ὁ ἀνω καὶ post̄erus ὁ ἐπόμενος, ἔχουν δύο τύπους **ὑπερθετικοῦ**, ἤτοι ταῦτα είναι abundantia ώς πρὸς τὸν **ὑπερθετικὸν** (πρβλ. § 42, 2):

exterus exterior ἔξωτερος, extrēmus καὶ extīmus ἔξωτατος
 inferus inferior κατώτερος, infīmus καὶ īmus κατώτατος
 superus superior ὑπέρτερος, suprēmus καὶ summus ὕπατος,
 posterus posterior μεταγενέστερος, postrēmus καὶ postūmus
 οὐψιστος τελευταῖος.

52. Παραθετικὰ περιφραστικά.— Τὰ εἰς -us λήγοντα ἐπίθετα, ὅσα ἔχουν φωνῆν πρὸ τοῦ -us, σχηματίζουν κανονικῶς τὰ παραθετικά των περιφραστικῶν, ἥτοι τὸν μὲν συγχριτικὸν διὰ τοῦ magis (μᾶλλον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸν δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ maxime (μάλιστα) καὶ τοῦ θετικοῦ, ὡς

idone-us ἐπιτήδειος, —magis idoneus, maxime idoneus
 dubi -us ἀμφίβολος, —magis dubius, maxime dubius
 vacu -us κενός, —magis vacuus, maxime vacuus
 (Πρβλ. τὰ ὀρχαῖα Ἐλληνικά : φίλος, μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος κλπ.).

Σημείωσις. Τὰ λήγοντα εἰς -quus σχηματίζουν τὰ παραθετικά των κανονικῶν, ὡς antiquus ὀρχαῖος, antiquior, antiquissimus.

53. Παραθετικὰ ἐπιρρημάτων.— Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἐλληνικὴν) ἐπιρρήματα σχηματίζοντα παραθετικὰ εἶναι προπάντων τὰ ἔξ ἐπιθέτων παραγόμενα, καθὼς καὶ τινα ἔχοντα τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

Τῶν ἔξ ἐπιθέτων γινομένων ἐπιρρημάτων κανονικῶς συγχριτικὸν εἶναι ἢ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγχριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικόν των σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου μὲ τὴν κατάληξιν -e, ὡς

(rectus)	rectē	ὅρθως	—rectius	ὅρθότερον,	rectissim -ē
					ὅρθότατα
(miser)	miserē	ἀθλίως	—miserius	ἀθλιώτερον,	miserim -ē
					ἀθλιώτατα
(celer)	celeriter	ταχέως	—celerius	θᾶσσον,	celerrim - ē
					τάχιστα
(acer)	acriter	δέξιως	—acrius	δέξύτερον,	acerrim - ē
					δέξύτατα

(gravis)	graviter	βαρέως	—gravius βαρύτερον, gravissim-ē
(facilis)	facile	εύκολως	—facilius εύκολώτερον, facillim-ē εύκολώτατα
(prudens)	prudenter	συνετῶς	—prudentius συνετώτερον, prudentissim-ē συνετώτατα (§ 48)
(bonus)	hěně	εὖ	—melius ἄμεινον, optim-ē ἀριστα
(malus)	mǎlě	κακῶς	—peius χεῖρον, pessim-ē χείριστα
non multum	η paulum	δλέγον	—minus ἥσσον, minim-ē ἥκιστα
		prope ἐγγύς (§ 50)	—propius ἐγγύτερον, proxime ἐγγύτατα
diu ἐπὶ πολὺν χρόνον			—diutius πλείονα χρόνον, diutis- sime πλεῖστον χρόνον
saepe πολλάκις			—saepius πλεονάκις, saepissime πλειστάκις.

54. Ἀνώμαλα παραθετικὰ ἐπιρρημάτων

multum πολύ,	plus	πλέον,	plurimum	πλεῖστον
magnopère (ἢ μεγάλως,	magno opere)	magis μᾶλλον,	maxime	μάλιστα
—	deterius	χεῖρον,	deterime	χείριστα
—	ocius	θᾶσσον,	ocissime	τάχιστα
—	potius	μᾶλλον,	potissimum	μάλιστα
(πρβλ. § 50, 2)	prius	πρότερον,	primum η primō πρῶτον	
merito ἀξίως,			meritissimo	μάλιστα ἀξίως
nuper νεωστί,	(πρβλ. § 50, 3 α')		nuperrime	μόλις πρὸ δλέγου
satis ἀρκούντως,	satius κρεῖσσον,			
secus ἀλλως (nihilō)	secius η setius οὐδὲν ἡττον (πρβλ. § 50, 3, β').			

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ (PRONOMINA)

55. Ἀντωνυμίας ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει :

- 1) προσωπικὰς (*pronomina personalia*),
- 2) κτητικὰς (*pronomina possessīva*),
- 3) δεικτικὰς (*pronomina demonstratīva*),
- 4) δριστικὰς (*pronomina determinatīva*),
- 5) ἀναφορικὰς (*pronomina relatiūa*),
- 6) ἐρωτηματικὰς (*pronomina interrogatīva*),
- 7) ἀορίστους (*pronomina indefinīta*).

Σημεῖος. Αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα. Τίνων δὲ ἀντωνυμιῶν κοινά ἀλλων λεκτικῶν μέσων γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ πρὸς ἔκφρασιν αὐτοπαθείας ἢ ἀλληλοπαθείας, θάλασσας ἐν τῷ Συντακτικῷ.

56. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 1) εἶναι ἡ ego ἐγώ, tu σύ, suī (γενικῆς) οὖ, ἔαυτοῦ. Κλίνονται δὲ ὡς ἔξης :

Singularis

	(persona prima)	(persona secunda)	(persona tertia)
Nom.	egō	ἐγώ	tū
Gen.	měi	ἐμοῦ, μοῦ	tūi
Dat.	měhi	ἐμοί, μοι	tūbi
Acc.	mē	ἐμέ, με	tē
Abl.	a mē	= ὑπὸ ἐμοῦ	ā tē = ὑπὸ σοῦ
			ā sē = ὑπὸ σε
			= ὑφ' ἔαυτοῦ

Pluralis

Nom.	nōs	ἡμεῖς	vōs	ὑμεῖς
Gen.	nōstri		věstri,	
	nōstrum	ἡμῶν	věstrum	ὑμῶν
Dat.	nōbis	ἡμῖν	vōbis	ὑμῖν
Acc.	nōs	ἡμᾶς	vōs	ὑμᾶς
Abl.	ā nōbīs	= ὑφ' ἡμῶν	ā vōbīs	= ὑφ' ὑμῶν
			ā sē	= ὑφ' ἔαυτῶν

1) Ἡ ἐλλείπουσα ὄνομαστικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (δπως εἰς τὴν ἀρχαίαν 'Ελληνικὴν) ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὄνομαστικῆς μιᾶς, τῆς καταλλήλου ἑκάστοτε, τῶν δεικτικῶν ἢ ὅριστικῶν ἀντωνυμιῶν hic, ille, is, κλπ.

2) Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου (nostri, nostrum — vestri, vestrum) τοῦ μὲν λήγοντος εἰς -i τύπου χρῆσις γίνεται, ὅταν ἡ γενικὴ αὔτη εἶναι ἀντικειμενικὴ ἢ κτητική, τοῦ δὲ λήγοντος εἰς -um, ὅταν ἡ γενικὴ αὔτη εἶναι διαιρετική : amici memorēs nostri (vestri) sunt oī φίλοι μνήμονες ἡμῶν (ὑμῶν) εἰσιν melior pars nostri immortalis est τὸ ἕρεπτον ἡμῶν μέρος ἀθάνατόν ἔστι· ἀλλά : multi nostrum πολλοὶ (ἔξ) ἡμῶν, quis vestrum, τίς (ἔξ) ὑμῶν.

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, πλὴν τοῦ τύπου τυ καὶ τῶν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου, ἐνισχύονται, ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἢ ἀντιδιαστολή, διὰ τοῦ προσφύματος met : egō - met ἔγωγε, nōs met ἡμεῖς γε-ἡμᾶς γε. tēmet σέ γε, sēmet ἔκυτόν γε. 'Ο δὲ τύπος τυ ἐνισχύεται διὰ τοῦ προσφύματος tē: tūte σύγε. Τέλος οἱ τύποι me, te, se ἐνισχύονται διὰ διπλασιασμοῦ : mēmē ἔμέγε, tētē σέγε, sēsē ἔκυτόν γε.

57. Κτητικὰ ἀντωνυμίαι (§ 55, 2) εἶναι αἱ ἔξης :

mēus,	mēa	mē-um	ἔμός, ἔμή, ἔμδον
nostēr,	nostrā	nostrum	ἡμέτερος, -a, -on
tū-us,	tūa,	tū-um	σός, σή, σὸν
vestēr,	vestrā,	vestrum	ἡμέτερος, -a, -on
sū-us,	sū-a,	sū-um	ὅ, ἥ, τὸ ἔκυτον, -ῆς, -ον, (ό ἰδικός του κλπ.) ἥ, ἥ, τὸ ἔκυτῶν, (ἥ ἰδικός των κλπ.).

Κλίνονται δὲ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (βλ. § 38, α' bonus καὶ γ' niger). Τοῦ ἀρσενικοῦ δόμως meus ακητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι mi (ἢ meus), ἥτοι ὁμοία μὲ τὴν ὄνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὅποτε καὶ τὸ συνοδεῦον τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην ὄνομα λαμβάνεται κατ' ὄνομαστικήν : mi fili υἱέ μου (§ 19, 3), meus oculus ὀφθαλμέ μου.

Σημείωσις. 1. Καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν οἱ τύποι ἐνισχύονται διὰ τοῦ προσφύματος -met ἢ τοῦ -pte: meāmet facta τὰ ἔμάγε κατορθώματα, suāpte manu διὰ τῆς ldiāς αὐτοῦ κειρός.

Σημείωσις. 2. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν noster καὶ vester παράγονται τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα nostras (-alis) ἡμεδαπός, vestras (-atis). ὑμεδαπός (βλ. § 26, 4, B', β').

58. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 3) εἶναι αἱ ἔξης :

1) hīc, haec, hōc (σχετικὴ μὲ τὸ α' πρόσωπον) ὅδε, ἥδε, τόδε, οὗτος, αὕτη τοῦτο·

2) istē, istā, istūd (σχετικὴ μὲ τὸ β' πρόσωπον) οὗτος, αὕτη, τοῦτο (αὐτός, αὐτή, αὐτό·)

3) ille, illa, illūd (σχετικὴ μὲ τὸ γ' πρόσωπον) ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο·

4) tālis, tale τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον (τριτόκλιτος δικατάλητος, § 40 β')·

5) tantus, tanta, tantum τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο—τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο· (δευτερόκλιτος τρικατάλητος, § 38, α').

6) tōt (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) τοσοῦτοι, τοσαύται, τοσαύται·

7) tōt-īdem (ἐκ τοῦ toti = tot καὶ τοῦ dem· ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον), ἔτεροι τοσοῦτοι κλπ. (ἄλλοι τόσοι κλπ.).

Αἱ τρεῖς πρώται κλίνονται ὡς ἔξης :

S i n g u l a r i s

Nom.	hic	haec	hōc	istē	istā	istūd
Gen.		hūiūs	(προφ. hujus)		istīus	
Dat.		hūic		—	istī	
Acc.	hunc	hanc	hōc	istum	istam	istūd
Abl.	hōc	hāc	hōc	istō	istā	istō

P l u r a l i s

Nom.	hī	hae	haec	istī	istae	istā
Gen.	hōrum	hārum	hōrum	istōrum	istārum	istōrum
Dat.		hīs			istīs	
Acc.	hōs	hās	haec	istōs	istās	istā
Abl.		hīs			istīs	

S i n g u l a r i s

Nom.	illē	illā	illūd	illī	illae	illā
Gen.		illīus		illōrum	illārum	illōrum
Dat.		illī			illis	
Acc.	illum	illam	illūd	illōs	illās	illā
Abl.	illō	illā	illō		illis	

Σημείωσις. Οι τύποι οι λήγοντες εἰς σ ἐνισχύονται προστιθεμένου εἰς αὐτοὺς τοῦ προσφύματος ως: huiusce, hisce, hosce κλπ. (πρβλ. δογ. Ἑλλην. οὗτοι, τουτού κλπ.).

59. Ὁριστικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 4) εἶναι αἱ ἔξῆς :

- 1) *īs, ēă, īd* οὗτος, αὕτη, τοῦτο—αὐτός, αὔτή, αὔτὸς (σχετικὴ μὲ τὸ τρίτον πρόσωπον βλ. καὶ § 56, 1).
- 2) *ipsē, ipsā, ipsūm* αὐτός, αὔτή, αὔτὸς
(ὁ ἕδιος ἡ ἕδια, τὸ ἕδιον)
- 3) *īdem, ēădem, īdem* αὐτός, αὔτή, αὔτὸς
(ὁ ἕδιος, ἡ ἕδια, τὸ ἕδιον)
- 4) *alter, altēra, altērum* αὖτερος, ἡ ἔτερα, τὸ ἔτερον
(ὁ ἄλλος, ἡ ἄλλη, τὸ ἄλλο).

Κλίνονται δὲ ὡς ἔξῆς :

Singularis

Nom.	<i>īs</i>	<i>ēă</i>	<i>īd</i>	<i>ipsē</i>	<i>ipsā</i>	<i>ipsum</i>
Gen.		<i>ēius</i> (πρφ. <i>ejus</i>)			<i>ipsīus</i>	
Dat.		<i>ēi</i>			<i>ipsī</i>	
Acc.	<i>eum</i>	<i>eam</i>	<i>id</i>	<i>ipsum</i>	<i>ipsam</i>	<i>ipsum</i>
Abl.	<i>eō</i>	<i>eā</i>	<i>eō</i>	<i>ipsō</i>	<i>ipsā</i>	<i>ipsō</i>

Pluralis

Nom.	<i>(ēī) īī</i>	<i>eae</i>	<i>ēă</i>	<i>ipsī</i>	<i>ipsae</i>	<i>ipsā</i>
Gen.	<i>ēōrum</i>	<i>eārum</i>	<i>eōrum</i>	<i>ipsōrum</i>	<i>ipsārum</i>	<i>ipsōrum</i>
Dat.		<i>(ēīs) īīs</i>			<i>ipsīs</i>	
Acc.	<i>ēōs</i>	<i>ēās</i>	<i>ēă</i>	<i>ipsōs</i>	<i>ipsās</i>	<i>ipsā</i>
Abl.		<i>(ēīs) īīs</i>			<i>ipsīs</i>	

Singularis

Nom.	<i>īdem</i>	<i>ēădem</i>	<i>īdem</i>	<i>ēīdem</i>	<i>ēaedem</i>	<i>ēădem</i>
				<i>ēīdem</i>		<i>ēădem</i>
Gen.		<i>ēīsdem</i>		<i>eōrundem</i>	<i>eārundem</i>	<i>eōrundem</i>
Dat.		<i>eīdem</i>		<i>eīsdem</i>	<i>(ēīsdem)</i>	<i>īsdem</i>
Acc.	<i>eundem</i>	<i>eāndem</i>	<i>īdem</i>	<i>eōsdem</i>	<i>eāsdem</i>	<i>eădem</i>
Abl.	<i>eōdem</i>	<i>eādem</i>	<i>eōdem</i>	<i>eīsdem</i>	<i>(ēīsdem)</i>	<i>īsdem</i>

	S i n g u l a r i s	P l u r a l i s
Nom.	alter	altēra altērum alterī alterae alterā
Gen.		alterīus alterōrum alterārum alterōrum
Dat.		alterī alterīs
Acc.	alterum	alteram alterum alterōs alterās alterā
Abl.	alterō	alterā alterō alterīs

Σημείωσις. Η ἀντωνυμία idem, eadem, idem προήλθεν ἐκ τῆς is, ea, id μετὰ τοῦ προσφύματος -dem, τὸ ὄποιον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον (πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. ὅ-δε, ἥ-δε, τό-δε).

Κατὰ τὴν κλίσιν τὸ τελικὸν m πρὸ τοῦ dem τρέπεται εἰς n : euundem, corundem κλπ. (ἀντὶ eumdem, eorumdem κλπ.).

60. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 5) εἶναι αἱ ἔξης :

- 1) quī, quae, quod ὁ, ᾧ, ὃ (ὁ ὄποιος, ᾧ ὄποια, τὸ ὄποιον).
 - 2) quālis, quālē οὗος, οἵα, οἷον (ὄποιος, ὄποια, ὄποιον), τριτόκλιτος δικατάληγτος (§ 40, β', facilis).
 - 3) quāntus, quanta, quantum ὅσος, ὅση, ὅσον, (ἥλικος, ἥλικη, ἥλικον). δευτερόκλιτος τριτάληγτος (§ 38, α', bonus).
 - 4) quōt (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνου) ὅσοι, ὅσαι, ὅσαι (πρβλ. § 58, 6, tot).
 - 5) ūter, utra, utrum ὄπότερος, ὄποτέρω, ὄπότερον.
- Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία κλίνονται ὡς ἔξης :

	S i n g u l a r i s	P l u r a l i s
Nom.	quī	quae quod
Gen.	cūiūs (πρόφ. cuius)	quōrum
Dat.	cūi (πρόφ. μονοσυλλάβως)	quībus
Acc.	quēm	quōs
Abl.	quō	quībus
	S i n g u l a r i s	P l u r a l i s
Nom.	utēr	utrā utrūm
Gen.	utrīus	utrōrum
Dat.	utrī	utrīs
Acc.	utrum	utrōs
Abl.	utrō	utrīs .(§ 38, γ)

Σημείωσις 1. Τῆς ἑνικῆς ἀφικρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας qui, quae, quod ὑπάρχει καὶ τύπος qui (= quo), εὐχρηστος ίδια εἰς τὴν φράσιν quicum (=μεθ' οὖ, μεθ' ἥς, μεθ' οὖ).

Σημείωσις 2. Ἡ (ἀκλιτος) ἀναφορική ἀντωνυμία που διπλασιαζομένη καθίσταται ἀριστολογική (quotquot = δοσιδήποτε). Αριστολογικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι (pronomina relativa indefinita) καθίστανται πᾶσαι αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι προστιθεμένου εἰς αὐτὰς τοῦ μορίου — cumque (τὸ δοποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον):

1) quicunque, quaecumque, quodcumque δοτισδήποτε (gen. cuiuscumque, dat. cuicumque κλπ.).

2) quāliscumque, quālecumque οιοσδήποτε, δποιοσδήποτε.

3) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque οιοσδήποτε.

4) quotcumque δσιδήποτε.

5) uterumque, utracumque, utrumcumque ὑποτεροσδήποτε (gen. utriuscumque, dat. utricumque κλπ.).

61. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 6) εἰναι αἱ ἔξης :

1) quis, quid? (οὐσιαστικὴ) τίς, τί;

2) qui, quae, quod? (ἐπιθετικὴ) ποῖος, ποία, ποῖον; (πρβλ. § 60, 1).

3) uester, uestra, uestrum? πότερος,-α,-ον, ποῖος ἐκ τῶν δύο; (πρβλ. § 60, 5).

4) quālis, quāle? ποῖος τις: τί λογῆς; (πρβλ. § 60, 2).

5) quantus, quanta, quantum? πόσος,-η,-ον; πηλίκος; (πρβλ. § 60, 3).

6) quōd? (ἀκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) πόσοι; (πρβλ. § 58, 6, tot).

Ἐκτὸς τῆς quis, quid, αἱ λοιπαὶ (κλιταὶ) ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται δπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι ἀναφορικαὶ (§ 60).

Ἡ quis, quid κλίνεται ως ἔξης:

Singularis

Ἄρσενικὸν καὶ θηλυκὸν

Οὐδέτερον

Nom.	quiſ	τίς ;	quid	τί ;
Cen.	cuius	τίνος ;		
Dat.	cui	τίνι ;		
Acc.	quem	τίνα ;	quid	τί ;
Abl.	quod			

Pluralis

Nom.	qui	τίνες ;	quaes τίνες ;	quae τίνα ;
Gen.	quōrum	τίνων ;	quārum τίνων ;	quōrum τίνων ;
Dat.			quībus τίσι ;	
Acc.	quōs	τίνας ;	quās τίνας ;	quae τίνα ;
Abl.			quībus	(πρβλ. § 60, 1).

Σημείωσις 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας quiς, quid ὑπάρχει καὶ τύπος qui (=quo), (πρβλ. § 60, Σημ. 1).

Σημείωσις 2. Εἰς τὰς δύο πρώτας ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας προστίθεται πολλάκις τὸ ἀπορηματικὸν μέριον nam (δή, λοιπόν), τὸ δόποιον κατὰ τὴν κλίσιν αὐτῶν μένει ἀμετάβλητον : quisnam? quidnam? τίς λοιπόν; τί λοιπόν; quinam? quaenam? quodnam? ποιος λοιπόν; κλπ. gen. cuiusnam, dat. cuiinam κλπ. (πρβλ. § 60, Σημ. 2).

Σημείωσις 3. Ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς cūius (τίνος;) παράγεται καὶ μία ἄλλη (τρικατάληκτος δευτερόκλιτος) ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία, ἡ cūiūs, cūiā, cūiūm, ἔχουσα σημασίαν κτητικήν : cuius vox? τίνος φωνή? Ἐκ δὲ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης παράγεται τὸ ἐρωτηματικὸν μονοχατάληκτον ἐπίθετον cuias (γεν. cuiātis κλπ. = ποδαπός;), εἰς τὸ δόποιον ἀποδίδονται ὡς ἀπάντησις τῷ nostras ἥμεδαπὸς καὶ vestras ὥμεδαπὸς (§ 26, 4, Β', 9').

62. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι (§ 55, 7) εἶναι αἱ ἔξῆς :

Οὐσιαστικαὶ

Ἐπιθετικαὶ

1) quiς, (quae ἡ qua), quid τίς, τί, 1) qui, quae ἡ qua, quod τίς, τί.
Gen. cūius, Dat. cui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ συνήθως qua καὶ σπανιώτερον quae (τινά).
2) alīquiς, (alīqua ἡ alīquae), 2) aliquī, aliquā, aliquod τίς, τί
alīquiūd τίς, τί.
Gen. alicūius, Dat. alicui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικὴ ὀνομ. καὶ αἰτ. συνήθως alīquā (τινά).
3) quispiam, (quaepiam) ἡ quid- 3) quispiam, quaepiam, quod-
piam τίς, τί. piam τίς, τί.

Gen. cuiuspiam, Dat. cuiquam κλπ.

4) quisquam, quidquam ἡ quic- 4) ullus, ulla, ullum τίς, τί.
quam τίς, τί.

Gen. cuiusquam, Dat. cuiquam Gen. ullius, Dat. ulli, Acc.
κλπ. ullum, ullam, ullum κλπ.

‘Ο πληθυντικὸς κοινὸς ἀμφοτέρων
ulli, ulla, ulla κλπ. (§ 38, α')

5) quīdam, quaedam, quiddam 5) quīdam, quaedam, quod-
tīς, τī· dam tīς, τī·

Gen. cuiūsdam, Dat. cuidam, Acc. quendam, quandam
Plur. Gen. quorundam, quarundam (προβλ. § 59, Σημ. idem).
6) 6) aliquot (ἀκλιτος) τινὲς (§ 60, 4).
7) quilibet, quaelibet, quidlibet 7) quilibet, quaelibet, quodlibet
δστισδήποτε δστισδήποτε.

Gen. cuiuslibet, Dat. cuilibet κλπ.
8) quivis, quaevis, quidvis δσ- 8) quivis, quaevis, quodvis
τισδήποτε (ὅποιος θέλεις) δστισδήποτε (ὅποιος θέλεις).

Gen. cuiusvis, Dat. cuivis κλπ.
9) quisque, (quaeque), quidque 9) quisque, quaeque, quodque
τīς, ἔκαστος, ἔκάστη, ἔκαστον ἔκαστος, -η-ον.

Gen. cuique Dat. cuivis κλπ.
10) unusquisque, unumquidque 10) unusquique, unaquaeque
εἰς ἔκαστος, πᾶς· unumquodque εἰς ἔκαστος, πᾶς·

Gen. uniuscuiusque, Dat. unicuique, Acc. unumquemque,
κλπ. (ἥτοι τὸ unus καὶ τὸ quis ἢ qui κλίνονται χωριστά).
11) nemo (ἐκ τοῦ ne+hemo, ἥτοι 11) nullus, nulla, nullum οὐδεὶς
homo) οὐδεὶς — Gen. nullius Gen. nullius, Dat. nulli,
Dat. nemini, Acc. neminem Acc. nullum, nullam, nul-
‘Η ἀφαιρετικὴ καὶ δόλος ὁ πλη- lum κλπ. (βλ. ἀνωτέρω, 4,
θυντικὸς ἐλλείποντα καὶ ἀναπλη- ullus).
ροῦνται ἐκ τῆς nullus, -a, -um·

12) nihil (οὐδέτερον οὐσιαστικόν, ἐνικοῦ ὄνομ. καὶ αἰτιατ. μόνον)
οὐδὲν πρᾶγμα (τίποτε). Τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ
nulla res (Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nulla re, § 32).
13) alter, altēra, altērum ἔτερος (βλ. § 59).

14) neuter, neutra, neutrum οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον — Gen.

neutrīus, Dat. neutri, Acc. neutrum, neutram, neutrum,
χλπ. (§ 60, uter).

- 15) ambo, ambae, ambo, ἄμφω, ἄμφότεροι, -αι, -α (καλίνονται
ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo).
- 16) alīus, alīa, alīud, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο—Gen. alīus, Dat. alīi,
Acc. alium, aliam, aliud χλπ. (ὡς τρικατάληχτον δευτερόκλιτον
ἐπίθετον):
- 17) aliquantus, -a, -um, ποσός, -η, -όν (κάμποσος).

Σημείωσις. Σχηματίζουν τὴν ἐνικήν γενικήν καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς
-īus καὶ τὴν δοτικήν εἰς -ī, ἔκτος τῶν ἀντωνυμιῶν iste, ille (§ 58), ipse, alter (§ 59),
ullus, nullus, uter καὶ neuter, τὸ ἀριθμητικὸν unus, -a, -um (εἰς) καὶ τὰ ἐπίθετα
solus, -a, -um (μόνος) καὶ totus, -a, -um (ὅλος, ὅλοκληρος), τὰ δύοια εἰς τὰς
λοιπὰς πτώσεις καλίνονται ὡς τρικατάληχτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, α'):
unus, -a, -um, Gen. unius, Dat. unī, Acc. unum, unam, unum χλπ.—solus, -a, -um
Gen. solius, Dat. solī, Acc. solum, solam, solum, χλπ.—totus, -a, um, Gen.,
totius, Dat. totī, Acc. totum, totam, totum χλπ.

Τοῦ -īus τῆς ἐνικῆς γενικῆς τῶν ἀνωτέρω ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων τὸ i, τὸ
ἐποῖον παρὰ τὸν κανόνα (§ 6 Σημ.) εἶναι συνήθως μακρόν, λεμβάνεται καὶ ὡς
βραχύ, ίδιως εἰς τοὺς ποιητάς: alterius καὶ alterius χλπ. ἀλλὰ πάντοτε (alius)
γεν. alius.

63. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι (pronomima correlativa).

Ἐρωτηματικαὶ (§ 61)	Δεικτικαὶ καὶ δρι- στικαὶ (§ 58-59)	Αναφορικαὶ (§ 60)	Άδριστοι (§ 62)
quis ?	hic, iste ille, is χλπ.	qui quicumque	aliquis χλπ.
qualis ?	talis	qualis qualiscumque	—
quantus ?	tantus	quantus quantuscum- que	aliquantus
quot ?	tot	quot quotcumque	aliquot

**64. Συσχετικά ἀντωνυμικά ἐπιρρήματα
(adverbia pronominalia correlativa)**

α') Τοπικά

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Αναφορικά	Άδριστα
ubi ? ποῦ;	hic ἐνθάδες istic αὐτοῦ illuc ἐκεῖ — ibi ἐνταῦθα id īdem ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ	ubi oὗ, ὅπου ubicumque ὅπουδήποτε	alīcūbi ποὺ (κάπου) usquam ποὺ ubīque πανταχοῦ nusquam οὐδαμοῦ — alībi ἄλλοθι
quo ? ποῦ; (εἰς ποῖον μέ- ρος ;)	huc δεῦρο (ἐδῶ) ista, istuc αὐτόσε- illo, illuc ἐκεῖσε — eo αὐτόσε, εἰς τοῦτον τὸν τόπον eodem εἰς τὸν αὐτὸν τόπον	quo oὗ, ὅποι, ἐνθα quocumque ὅποιδήποτε	aliquo ποί, εἰς τινα τόπον — alio ἄλλοσε, εἰς ἄλλον τόπον
unde? πόθεν;	hinc ἐνθένδες istinc αὐτόθεν illinc ἐκεῦθεν — inde ἐντεῦθεν indidem ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου utrimque ἀμφο- τέρωθεν	unde ὅθεν undecumque ὅθενδήποτε	alicunde ποθὲν undiique πανταχόθεν — aliunde ἄλλοθεν
quaā? πῇ ; (διὰ τίνος τό- που;)	hāc τῇδε (διὰ τοῦδε τοῦ τόπου) eā ταύτῃ (διὰ τούτου τοῦ τόπου)	quaā ᾧ (δι’ οὗ τόπου)	—

Ταῦτα εἰναι κυρίως ἀφαιρετικαὶ τῶν ἀντιστοίχων ἀντωνυμιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐννοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ via (τοῦ δνόματος via ὁδός).

β') Χρονικά

quando ? πότε; tum τότε—quondam ποτέ, olim ποτέ, πάλαι, umquam ποτέ, πώποτε—aliquando ἐνίστε—numquam οὐδέποτε—alias ξλιστε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (NUMERALIA)

65. Ἀριθμητικὰ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει μόνον ἐπίθετα (numeralia adiectiva) καὶ ἐπιρρήματα (numeralia adverbia), οὐσιαστικὰ δὲ οὐχί.

Εἶναι δὲ τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα τῆς Λατινικῆς :

- 1) ἀπόλυτα (numeralia cardinalia).
 - 2) τακτικὰ (numeralia ordinalia).
 - 3) πολλαπλασιαστικὰ (numeralia multiplicativa).
 - 4) ἀναλογικὰ (numeralia proportionalia), δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ
 - 5.) διανεμητικὰ (numeralia distributiva),
- ἥτοι ἀριθμητικὰ ἐπίθετα, διὰ τῶν ὅποιων δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν (quoteni?) ἀνὰ πόσους; κατὰ πόσους; π.χ. bīnī ἀνὰ δύο, terni ἀνὰ τρεῖς κλπ.

Σημεῖοι: Χρονικὰ ἀριθμητικὰ (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ δευτεραῖος, τριταῖος κλπ.) δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα.

66. α') Πτναξ̄ τῶν ἀριθμητικῶν.

'Αριθμοί 'Ρωμαῖοι ψήφοια σημεῖα		'Αριθμοί quot? πρόσοι;	Ταχτικά quotus? πρόσοις;	Διανομητικά quoteni? άνα πρόσοις;	'Επεργήματα quotientis? προσάρτις;
1	I	ūnus, -a, -um εἰς, μέν, ξν	primus, -a, -um πρῶτος, πρώτη, πρῶτον	singūli, -ae, -a ἀνὰ ξνα	sēmēl ἀπαξ̄
2	II	dūō, duae, duo δύο	secundus, -a, -um ἡ alter, -a, -um δευτερος, -ση, -ον	bīnī, -ae, -a ἀνὰ δύο	bis δις
3	III	tres, tria τρεῖς, τρία	tertius, -a, -um τρίτος, -η, -ον	terui (trini), -ae, -a ἀνὰ τρεῖς	tēr τρὶς
4	IV	quattuor	quartus, -a, -um	quaterni	quatér
5	V	quinque	quintus	quiñi	quinquīes
6	VI	sex	sextus	sēni	sexiēs
7	VII	septem	septimus	septēni	septiēs
8	VIII	octō	octāvus	octōni	octiēs
9	IX	nōvem	nonus	novēni	noviēs
10	X	dēcem	decim̄us	dēni	deciēs
11	XI	undecim	undecim̄us	undeni	undecies

12	XII	duodecim	duodecimus	duodenī	duodecies
13	XIII	tredecim	tertius decimus	teri denī	ter decies
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus	quaterni denī	quater decies
15	XV	quindecim	quintus decimus	quiñi denī	quinquies decies
16	XVI	sedecim	sextus decimus	semi denī	sexies decies
17	XVII	septendecim	septimus decimus	septeni denī	septies decies
18	XVIII	duodeviginti	duodevicesimus	octoni denī $\hat{\eta}$	octies decies $\hat{\eta}$
19	XIX	undeviginti	undeicesimus	duodevicieni	duodevicesies
20	XX	viginti	vicesimus	noveni denī $\hat{\eta}$	novies decies $\hat{\eta}$
				vīcēni	undevincesies
				vices	

21	XXI	unus et viginti $\hat{\eta}$ viginti unus	unus (primus) et vi- cesimus $\hat{\eta}$ vicesimus	vicieni singuli	semel et vices ($\hat{\eta}$ vices et semel)
22	XXII	viginti duo	vicesimus secundus $\hat{\eta}$ vicesimus alter	vicieni bini	vicies et bis ($\hat{\eta}$ bis et vices)
28	XXVIII	duodetríginta	duodetricesimus $\hat{\eta}$ vi- cesimus octavus	duodetriceni	duodetricies
29	XXIX	undetríginta	undetricimus $\hat{\eta}$ vi- tricesimus	undetriceni	undetricies
30	XXX	triginta		tricēni	tricēni

<i>Αριθμούς</i>	<i>Πρωταριά</i>	<i>Απόδυντα</i> quot;	<i>Ταχτικά</i> quotis?	<i>Διερευτικά</i> quotem?	<i>Βητορήματα</i> ποάκαι;
40	XXXX ἢ XL	quadraginta	quadragesimus	quadragesi	quadrages
50	L	quinquaginta	quinquagesimus	quinquagēni	quinquagies
60	LX	sexaginta	sexagesimus	sexageni	sexagies
70	LXX	septuaginta	septuagesimus	septuageni	septuagies
80	LXXX	octoginta	octogesimus	octogeni	octogies
90	LXXXX ἢ XC	nonaginta	nonagesimus	nonageni	nonagies
100	C	centum	centesimus	centeni	centies
101	CI	centum et unus	centesimus pri- mus	centenī singuli	centies semel
110	CX	centum decem	centesimus deci- mus	centenī deni	centies decies
120	CXX	centum viginti	centesimus vice- simus	centenī viceni	centies vices
200	CC	ducenti, -ae, -a	ducentesimus	ducenti	ducenties
300	CCC	trecenti	trecentesimus	trecenti	trecenties
400	CCCC	quadriringenti	quadrigentesimus	quadringeni	quadringtonies
500	CD ἢ D	quingenti	quingentesimus	quingeni	quingenties

600	I C $\frac{1}{2}$ DC	sescenti	sescentesimus	sescenti	sescenties
700	I DCC $\frac{1}{2}$ D $\frac{1}{2}$ C	septingenti	septingentesimus	septingeni	septingenties
800	DCCC	octingenti	octingentesimus	octingeni	octingenties
900	DCCCC	nongenti	nongentesimus	nongeni	nongenties
1000	M $\frac{1}{2}$ CI	mille	millesimus	singula milia	millies
2000	MM	duo milia	bis millesimus	bina milia	bis millies
3000	MMM	tria milia	ter millesimus	terna milia	ter millies
5000	CCI	quinque milia	quinquies millesimus	quina milia	quinquies mil- lies
10000	CCCI	decem milia	decies millesimus	dena milia	decies millies
50000	CCCI	quinquaginta milia	quinquages millesimus	quinqua- ngena milia	quinquages mil- lies
100000	CCCCC	centum milia	centies millesimus	centena milia	centies mil- lies
1000000	CCCCCCCC	decies centum milia	decies centies millesimus	decies cente- na milia	decies centies millies

67. β') Πίναξ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν.

Πολλαπλασιαστικὰ καὶ ἀναλογικὰ εὑχρηστα εἰναι ὀλίγα, τὰ ἔξῆς :

1	unus	simplex, -plīcis ἀπλοῦς, -ῆ, -οῦν	simplus, -a, -um ἀπλοῦς
2	duo	duplex, -plicis διπλοῦς, -ῆ, -οῦν	duplus, -a, -um διπλάσιος
3	tres	triplex	triplus τριπλάσιος
4	quattuor	quadrūplex	quadrūplus, τετραπλάσιος
5	quinque	quincuplex	— πενταπλοῦς
7	septem	septemplices	— ἑπταπλοῦς
8	octo	—	octūplus ὀκταπλάσιος
10	decem	decemplices	δεκαπλοῦς
100	centum	centūplex	ἐκατονταπλοῦς

Ἐκ τούτων, τὰ μὲν πολλαπλασιαστικὰ (εἰς -plex, γεν. plīcis) εἰναι μονοκατάληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα (§ 40 γ'), τὰ δὲ ἀναλογικὰ εἰναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (§ 38, α', bonus).

Σημεῖα. Τὰ σημεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν Λατινικὴν γραφὴν εἰναι ἑπτά, ἵτοι I=1, V=5, X=10, L=50, C=100, IO ἢ (μὲν ἡνωμένα τὰ δύο ταῦτα σημεῖα) D=500 καὶ M=1000.

Ἐκαστὸν τῶν σημείων τούτων γραφόμενον δεξιὰ ἐτέρου παριστάντος τὸν αὐτὸν ἢ ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει πρόσθεσιν, ὡς II (=1+1) duo 2, CC (=100+100) ducenti 200, VI (=5+1) sex 6, XV (=10+5) quindecim 15, LXX (=50+10+10) septuaginta 70, IO C ἢ DC (=500+100) sescenti 600 κλπ. Γεγραμμένον δὲ ἀριστερά ἐτέρου σημείου παριστάνοντος ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει ἀφαίρεσιν, ὡς IV (=5-1) quattuor 4, IX (=10-1) nonem 9, XL (=50-10) quadraginta 40, XXIX (=20+9) undetriginta 29, LXXX (=50+10+10+10+10) ἢ XC (=100-10) nonaginta 90 κλπ.

Τὰ σημεῖον C γραφόμενον ἀνεστραμμένον, ἵτοι C εὐθὺς μετὰ τὸ CI ἢ τὸ D (= 500), ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 (μηδὲν) τῶν ἀριθμῶν φηφίων, ἵτοι σημαίνει πολλαπλασιασμὸν τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ ἐπὶ 10, ὡς CI CCI ἢ DC C (= 500×10 =) quinque milia 5000, ICDC ἢ DCDC (= 500×100 =) quinquaginta milia 50.000 κλπ.

Τὸ διπλάσιον τοῦ 500 (ἵτοι τὸ 1000) ἢ τοῦ 5000 (ἵτοι τὸ 10000) κ.τ.τ. παρίσταται καὶ γραφούμενων ἀριστερά, ἵτοι πρὸ τῆς καθέτου γραμμῆς τοῦ CI (ἢ τοῦ

D), τοσούτων C, δσα είναι τὰ μετὰ τὴν κάθετον γραμμήν ἀνεστραμμένα C. ὡς CIC (bis CI =)mille 1000, CCICCI (bis CCI =) decem milia 10000, CCCICCI (bis CCCI =) centum milia 100000, MDCCXXI=1821 κλπ.

Π αρ α τ η ρή σεις.

68. 'Ex τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) Τὰ ἀπὸ τοῦ quattuor (4) μέχρι καὶ τοῦ centum (100) καθὼς καὶ τὸ mille (1000) εἶναι δικλίτα.

Κλιτὰ εἶναι τὰ τρία πρῶτα, ἥτοι τὸ unus (σχηματίζον μάλιστα καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν), τὸ duo καὶ τὸ tres καὶ τὰ δηλοῦντα ἔκατοντάδας, τὰ ὅποια κλίνονται ως ἐπίθετα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν). ως

ducentī	ducentae	ducentā
ducentōrum	ducentārum	ducentōrum
	ducentis	

κλπ. (§ 38, α').

Κλιτὸν τέλος εἶναι καὶ τὸ milia (ἢ millia), τὸ ὅποῖον εἶναι κυρίως οὐσιαστικὸν (= χιλιάδες, πληθυντικὸς τοῦ ἀκλίτου mille) καὶ κλίνεται δπως τὸ tria.

2) Τὰ τρία πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ως ἔξῆς :

	S i n g u l a r i s			P l u r a l i s		
Nom.	unus	una	unum	unī	unae	ună
Gen.		unīus	(§ 62)	unōrum	unārum	unōrum
Dat.		unī			unīs	
Acc.	unum	unam	unum	unōs	unās	ună
Abl.	unō	unā	unō		unīs	
'Αρσ.		Θηλ.	Oὐδ.	'Αρσ. καὶ Θηλ.		Oὐδ.
Nom.	duō	duae	duo	trēs		trīa
Gen.	duōrum	duārum	duōrum		trīum	
Dat.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	
Acc.	duōs (duo)	duās	duo	tres		trīa
Abl.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	

Σημεῖωσις. Τὸ unus, -a, -um χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν πληθυντικόν, α') δταν συνάπτεται μετὰ δνομάτων, τὰ ὅποια εἶναι πληθυντικού μόνον (pluralia tantum), ως una castra ἐν στρατόπεδον, unae litterae μία ἐπιστολή.

(unum castrum = ἐν φρούριον, una littera = ἐν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, § 34, 4, A', β', Σημ.)

β') δταν λαμβάνηται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μόνος ἢ τοῦ δ αὐτὸς (δ ζδιος) ως **uni** Suēbi = μόνοι οἱ Σουηβοί, Lacedaemonii septingentos annos **unis** moribus vivunt = οἱ Λακεδαιμόνιοι (έπι) ἐπτακόσια ἔτη μὲ τὰ αὐτὰ ηθη ζῶσι.

69. Τὰ τακτικὰ καὶ τὰ διανεμητικὰ ἐπίθετα κλίνονται ως τρικατάληγκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, τὰ διανεμητικὰ κανονικῶς εἰς τὸν πληθυντικὸν μόνον, τοῦ ὁποίου δμως τὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν συνήθως εἰς -um ἀντὶ εἰς -orum-arum (πλὴν τοῦ singuli,-ae,-a, τοῦ ὁποίου ἡ γενικὴ σχηματίζεται κανονικῶς) : bini, binae, bina (ἀνὰ δύο), Gen. binum (= binorum, binarum) — seni, senae, sena (ἀνὰ ἕξ), Gen. senum (= senorum, senarum) (πρβλ. § 15, 2).

70. Τὰ διανεμητικὰ (πλὴν τοῦ singuli,ae,-a) χρησιμοποιοῦνται καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) "Οταν συνάπτωνται μετὰ δονομάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι πληθυντικοῦ μόνον, ως **bina** castra (= **duo** castra) δύο στρατόπεδα, **binae** litterae (= **duae** litterae) δύο ἐπιστολαὶ (πρβλ. § 68, 2, Σημ. α').

2) ἐπὶ πολλαπλασιασμοῦ, ως quater **septeni** sunt duodetriginta (7 × 4 = 28), decies **centena** milia δεκάκις ἑκατὸν χιλιάδες (100.000 × 10 = 1.000.000).

71. Εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν συνθέτων ἀριθμῶν ἐν γένει παρατηροῦνται τὰ ἔξῆς :

1) Ἀριθμοὶ σύνθετοι ἐκ δεκάδων καὶ μονάδων, τῶν ὁποίων αἱ μονάδες εἰναι 8 ἢ 9 (ώς 18, 19, 28, 29, κ. τ. τ.), ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως τῶν μονάδων ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος, (ώς 18 =) duodeviginti, (19 =) undeviginti, (28 =) duodetriginta, (29 =) undetriginta κλπ. (πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά : δυοῖν δέοντα εἴκοσι = 18, ἐνδὲ δέοντα εἴκοσι = 19, καὶ τὰ νέα Ἑλλην. εἴκοσι παρὰ δύο, σαράντα παρὰ ἕνα κλπ.).

2) Οἱ ἄλλοι σύνθετοι ἀριθμοὶ

α') οἱ μικρότεροι τοῦ ἑκατὸν ἐκφράζονται κατὰ δύο τρόπους, ἦτοι ἢ προτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μεγαλύτερος μὲ τὸν σύνδεσμον et εἰς τὸ μεταξὺ (duo et triginta = 32) ἢ προτάσσεται ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος μετὰ τοῦ et εἰς τὸ μεταξὺ ἢ ἀνευ αὐτοῦ : triginta et duo — triginta duo.

β') οἱ μεγαλύτεροι τοῦ ἔκατὸν ἐκφέρονται κανονικῶς προτασ-
σομένου τοῦ ἔκάστοτε μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ ἔκάστοτε
μικροτέρου, συνήθως μὲ τὸν et εἰς τὸ μεταξύ, ἢν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν
σύνθετον ἀριθμὸν ἀπλοῖ ἀριθμοὶ εἰναι μόνον δύο (ὡς centum et vi-
ginti, 120 — mille et ducenti, 1200), ἢνευ δὲ τοῦ et, ἢν εἰναι περισ-
σότεροι, ὡς ducenti triginta quinque, 235 — anno millesimo non-
gentesimo tricesimo sexto, ἔτει χιλιοστῷ ἐνακοσιοστῷ τριακοστῷ
ἔκτῳ.

72. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τὸν νεοελληνικὸν
μᾶλλον τρόπον, ἵτοι ὁ μὲν ἀριθμητὴς ἐκφέρεται δι' ἀπολύτου ἀριθμη-
τικοῦ, ὁ δὲ παρονομαστὴς διὰ τακτικοῦ, παρακολουθεῖ δῆμως κανονι-
κῶς ἢ λέξις partes (= μέρη) ὡς quinque octavae partes,
($\frac{\text{quinque}}{\text{octavae}} \text{ partes} = \frac{5}{8}$), tres decimae partes = $3/10$ κλπ., septem
et duo nonae partes = 7 καὶ $\frac{2}{9}$.

Ἐὰν ὁ παρανομαστὴς εἰναι μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος
τοῦ ἀριθμητοῦ, συνήθως παραλείπεται, ὡς duo partes (= duo ter-
tiae partes) $\frac{2}{3}$, tres partes (= tres quartae partes) $\frac{3}{4}$ (πρβλ.
τὰ ἀρχ. Ἐλλ. τὰ πέντε μέρη = $5/6$. τὰ ἑννέα μέρη = $9/10$).

Ἐὰν δὲ ἀριθμητὴς εἰναι ἢ μονάς, παραλείπεται οὗτος καὶ ἐκφέ-
ρεται μόνον ὁ παρονομαστὴς μετὰ τῆς λέξεως pars (= μέρος), ὡς
tertia pars (= una tertia pars) $1/3$,
quarta pars (= una quarta pars) $1/4$,
decima pars (= una decima pars) $1/10$ (πρβλ. τὸ δέκατον ἢ τὸ ἐν
δέκατον).

Τὸ $1/2$ (ἐν δεύτερον) λέγεται dimidia pars (= τὸ ἥμισυ μέρος).

73. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα (ἔκτὸς τῶν τεσσάρων πρώτων se-
mel, bis, ter, quater) σχηματίζονται μὲ τὴν κατάληξιν -iēs (ἢ ἀρχαῖ-
κώτερον -iens), ὡς quinqu-ies ἢ quinqu-iens πεντάκις, dec-ies ἢ
dec-iens δεκάκις.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΟ ΡΗΜΑ (VERBUM)

74. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ρήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι διάθεσις, φωνή, συζυγία, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμός, πρόσωπον, ὅπως καὶ τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς.

1. Αἱ διαθέσεις (*genēra verbi*) εἶναι τέσσαρες :

α') ἡ ἐνεργητικὴ (*genus actīvum*) : laudo ἐπαινῶ.

β') ἡ μέση (*genus medīum*) : lāvor (= lavo me λούω ἐμαυτὸν), λούομαι.

γ') ἡ παθητικὴ (*genus passīvum*) : laudor ἐπαινοῦμαι.

δ') ἡ οὐδετέρα (*genus neutrum*) : dormio καθεύδω.

2) Αἱ φωναὶ (*formae verbi*) εἶναι δύο, ἢτοι

α') ἡ ἐνεργητικὴ φωνὴ (*forma actīva*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ρήματικῶν τύπων, τὸ ὄποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - o, ὡς delē-o (καταστρέφω), dele-s, dele-t κλπ..

β') ἡ μέση ἡ παθητικὴ φωνὴ (*forma passīva*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ρηματικῶν τύπων, τὸ ὄποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - or, ὡς delē-or (καταστρέφομαι), delē-ris, delē-tur κλπ..

3) Αἱ συζυγίαι (*coniugatiōnes*) εἶναι τέσσαρες, ἢτοι

α') ἡ πρώτη συζυγία (*coniugatio prima*), περιλαμβάνουσα τὰ ρήματα, τὰ ὄποια ἔχουν χαρακτῆρα α καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς -āre, ὡς amo (ἐκ τοῦ amao), ἀπρμφ. amāre ἀγαπᾶν.

β') ἡ δευτέρα συζυγία (*coniugatio secunda*), περιλαμβάνουσα τὰ ρήματα, τὰ ὄποια ἔχουν χαρακτῆρα ε καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς dele-o, ἀπρμφ. delēre καταστρέφειν.

γ') ἡ τρίτη συζυγία (*coniugatio tertia*), περιλαμβάνουσα τὰ ρήματα, τὰ ὄποια ἔχουν χαρακτῆρα σύμφωνον ἢ τὸ φωνῆν π καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς leg-o, ἀπρμφ. legēre ἀναγινώσκειν, tribu-o, ἀπρμφ. tribuēre ἀπονέμειν.

δ') ἡ τετάρτη συζυγία (*coniugatio quarta*), περιλαμβάνουσα τὰ

ρήματα, τὰ δποῖα ἔχουν χαρακτῆρα ι καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς -īre, ὡς audī-o, ἀπρμφ. audīre ἀκούειν.

- 4) Αἱ ἐγκλίσεις (modi) εἶναι τρεῖς, ἦτοι
α') ἡ ὁριστικὴ (modus indicatīvus).

β') ἡ ὑποτακτικὴ (modus coniunctīvus), ἡ ὅποια πολλάκις ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς τὴν εὔκτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (καὶ τότε λέγεται modus optatīvus) (βλ. καὶ § 168).

γ') ἡ προστακτικὴ (modus imperatīvus), διαχρινομένη εἰς προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς προστακτικὴν τοῦ μέλλοντος.

- 5) Οἱ χρόνοι (tempora) εἶναι ἕξ, ἦτοι

α') ὁ ἐνεστῶς (tempus praesens ἢ ἀπλῶς praesens).

β') ὁ παρατατικὸς (imperfēctum).

γ') ὁ μέλλων (futūrum).

δ') ὁ παρακείμενος (perfēctum), διαχρινόμενος εἰς κυρίως παρακείμενον (perfectum praesens ἢ logīcum) καὶ εἰς ιστορικὸν παρακείμενον ἢ ἀριστον (perfectum historīcum).

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum).

ζ') ὁ τετελεσμένος μέλλων (futūrum exāctum).

6) Οἱ ἀριθμοὶ (numéri) εἶναι δύο, ἐνικός (singulāris) καὶ πληθυντικός (plurālis) (πρβλ. § 12, 2).

7) Τὰ πρόσωπα (persōnae) εἶναι τρία: πρῶτον (persona prima), δεύτερον (persona secūnda) καὶ τρίτον (persona tertīa) (§56).

75. Ονοματικοὶ τύποι τοῦ ρήματος ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι οὐχὶ μόνον δύο, δπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ἀλλὰ πέντε, ἦτοι :

1) τὸ ἀπαρέμφατον (infinitīvus), τὸ δποῖον καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν εἶναι δνομα ούσιαστικὸν ἀφηρημένον ούδετέρου γένους (πρβλ. errāre humānum est = τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινόν ἐστι), καὶ

2) ἡ μετοχὴ (participīum), ἡ δποία, ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ μόνον ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος, ἐν δὲ τῇ μεσῃ μόνον παρακειμένου (ἢ ἀριστον).

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, δνοματικοὶ τύποι τοῦ Λατινικοῦ ρήματος εἶναι προσέτει :

3) τὸ σουπīνον ἢ ὅπτιον (supīnum). Τοῦτο εἶναι φήματικὸν ούσιαστικὸν (δ' κλίσεως, § 29) ἔχον δύο μόνον πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἦτοι τὴν αἰτιατικὴν (εἰς -um) καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (εἰς -ū). Καὶ

α') ὁ μὲν εἰς -um τύπος χρησιμοποιεῖται μὲ τὰ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, εἰς δῆλωσιν **σκοποῦ** : (postulo ζητῶ), venērunt auxilium **postulātūm** (ἥλθον ἐπικουρίαν **αἰτήσοντες**), ἥλθον ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν, (aquor ὑδρεύομεν) εο **aquātūm** (εἶμι ὑδρευσόμενος), ὑπάγω **πρὸς** **ὑδρευσιν**.

β') ὁ δὲ εἰς -ū τύπος χρησιμοποιεῖται **εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς** μετά τινων ἐπιθέτων (ὡς facilis, difficilis, iucundus, mirabilis κ.ἄ.τ.), ἐνίστε δὲ καὶ μετά τῆς φράσεως fas (ἢ nefas) est ὅσιον (ἢ ἀνόσιον) ἔστι : iucundus **audītu** εὐάρεστος **εἰς τὸ ἀκούειν** (εἰς τὸ νὰ τὸν ἀκούῃ τις), hoc nefas est **dictu** τοῦτο οὐχ ὅσιον **λέγειν**.

4) **τὸ γερούνδιον** (gerundium). Τοῦτο εἶναι ῥήματικὸν οὔσιαστικὸν οὐδέτερον δευτερόκλιτον, ἔχον τὰς τέσσαρας μόνον πλαγίας πτώσεις τοῦ ἑνίκου, ληγούσας εἰς -ndi,-ndo,-ndum,-ndo. "Εκαστος δὲ τῶν τύπων αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρός τινα πλαγίαν πτῶσιν **συνάρθρου ἀπαρεμφάτου** (ἐνεργητικοῦ) ἐνεστῶτος (ἢ σπανίως ἀσφιστού). Οὕτω π.χ. 'On. scribēre = γράφειν ἢ **τὸ γράφειν**, γεν. scribendi = **τοῦ γράφειν**, δοτ. scribendo = **τῷ γράφειν** (εἰς τὸ γράφειν), αἰτ. (scribēre ἢ ad) scribendum = (πρὸς) **τὸ γράφειν**, ἀφαιρ. scribendo = διὰ **τοῦ γράφειν** κλπ. : **dicendi** perītus ἐμπειρος **τοῦ λέγειν**, arma pugnando (δοτ.) ἢ ad **pugnandum** (αἰτ.) utilia ὅπλα εἰς **τὸ μάχεσθαι** χρήσιμα, hominis mens **discendo** (ἀφαιρ.) alītūr τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς **τῷ μανθάνειν** (ἢ μαθήμασι) τρέφεται.

5) **τὸ γερουνδιακὸν** (gerundīvum). Τοῦτο κανονικῶς εἶναι ῥήματικὸν ἐπίθετον **παθητικῆς διαθέσεως**, ληγον εἰς -ndus, -nda, -ndum (§ 38, α'). Καὶ συνήθως μὲν σημαίνει τὸ γερουνδιακὸν ὅ,τι καὶ τὰ εἰς **-τέος, -τέα, -τέον** ῥήματικὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, πολλάκις δόμως σημαίνει καὶ τὸ δυνατὸν ἢ **ἀξιον νὰ γίνη** : **de-lenda** est Carthāgo καταστρεπτέα ἔστιν ἢ Καρχηδών, **legendaē** sunt litterae ἀναγνωστέα ἔστιν ἢ ἐπιστολὴ (§ 34, 4, A', β', Σημ.), **faciēnus laudandum** ἔργον ἐπαινετέον, ἐπαινετόν, ἀξιέπαινον.

76. Αρκετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἤτοι μὲ τὸ ῥῆμα sum (= εἰμί, εἴμαι) ὡς **βοηθητικὸν** (verbum auxiliare), δπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μὲ τὸ ῥῆμα **εἰμὶ** καὶ εἰς τὴν νέαν μὲ τὸ ῥῆμα **ἔχω** καὶ τὸ **ἔιμαι**.

Οὕτω περιφραστικῶς σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ μὲν τῆς ἐνερ-

γητικῆς φωνῆς ὁ μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐκ δὲ τῆς μέσης φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων, εἰς τὴν ὄριστικήν, τὴν ὑποτακτικήν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

77. Τὸ ῥῆμα *sūm* (ἀνώμαλον, ὅπως τὸ *εἰμὶ* τῆς ἀρχαίας καὶ τὸ *εἶμαι* τῆς νέας Ἑλληνικῆς) κλίνεται ὡς ἔξης:

1. Indicativus		2. Coniunctivus			
P r a e s e n s					
(Αρχαιότεροι τύποι)					
sūm	εῖμαι	sīm	νὰ εἴμαι siem ἢ suam		
ēs	εῖσαι	sīs	νὰ εἴσαι sies ἢ suas		
ēst	εῖναι (πρβλ. ἔσ-τι)	sīt	νὰ εῖναι siet ἢ suat		
sūmūs	εῖμεθα	sīmus	νὰ εἴμεθα —		
ēstīs	εῖσθε (πρβλ. ἔσ-τε)	sītis	νὰ εἴσθε —		
sunt	εῖναι	sint	νὰ εῖναι sient ἢ suant		
I m p e r f e c t u m					
(Αρχαιότεροι τύποι)					
ērām	ἥμην	essēm	νὰ ἥμην forem		
ērās	ἥσο	essēs	νὰ ἥσο fores		
ērāt	ἥτο	essēt	νὰ ἥτο foret		
ērāmus	ἥμεθα	essēmus	νὰ ἥμεθα —		
ērātis	ἥσθε	essētis	νὰ ἥσθε —		
ērant	ἥσαν	essent	νὰ ἥσαν forent		
F u t u r u m					
ērō	θὰ εἴμαι	futūrus, -a, -um	sim		
ērīs	θὰ εἴσαι		sis		
ērīt	θὰ εῖναι		sit		
ērīmus	θὰ εἴμεθα	futūrī, -ae, -a	simus		
ērītis	θὰ εἴσθε		sitis		
ērunt	θὰ εῖναι		sint		

1. Indicatīvus		2. Coniunctīvus	
P e r f e c t u m			
fūī	նπῆրէչա ՞ ցիւնա	fuerim	
fuistī	նπῆրէչաս	fueris	
fuīt	նπῆրէչէ	fuerit	
fuīmus	նπῆրէչամեն	fuerimus	
fuistīs	նπῆրէչատէ	fueritis	
fuērunt ՞	fuēre նπῆրէչան	fuerint	
P l u s q u a m p e r f e c t u m			
fūerām	εլչօն նպարչէւ	fuissēm	
fuērās	εլչէս նպարչէւ	fuissēs	
fuērāt	εլչէն նպարչէւ	fuissēt	
fuērāmus	εլչօմեն նպարչէւ	fuissēmus	
fuērātis	εլչէտէ նպարչէւ	fuissētis	
fuērant	εլչօն նպարչէւ	fuissent	
F u t u r u m e x a c t u m			
fūerō	θձ էջա նպարչէւ		
fuērīs	θձ էջիս նպարչէւ		
fuērīt	θձ էջի նպարչէւ		
fuērīmus	θձ էջամեն նպարչէւ	էլլասίպէւ	
fuerītis	θձ էջիտէ նպարչէւ		
fuērint	θձ էջօն նպարչէւ		
3. Imperatīvus			
P r a e s e n s		F u t u r u m	
Sing. 2. ēs	էսօ	Sing. 2. estō	էսօ
Plur. 2. este	էստէ	Plur. 2. estōte	3. estō էստա
		էստէ	էստասան

4. Infinitivus

P r a e s e n s	P e r f e c t u m	F u t u r u m
esse εἰναι	fuisse γεγονέναι ή γενέσθαι	ένικ. futūrum, - am - um esse ή ἀπλῶς fōre πληθ. futūros, - as, - a esse ή ἀπλῶς fōre έσεσθαι

5. Participium

P r a e s e n s : (sens)	Futurum : futūrus, - a, - um
----------------------------	------------------------------

Σημείωσις. Τοῦ ἐνεστῶτος ή μετοχὴ (sens), ἀχρηστος καθ' ἔαυτήν, εἶναι εὐχρηστος εἰς τὰ δύο μόνον σύνθετα: praesens παρών καὶ absens ἀπών (§ 43, 2).

Γερούνδιον καὶ σουπῖνον δὲν ἔχει τὸ sum.

78. Παραδείγματα δμαλῶς κλινομένων ρημάτων.

(amo ἀγαπῶ, deleo καταστρέφω, lego ἀναγιγνώσκω, audio ἀκούω)

1. Ἐνεργητικὴ φωνὴ

α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
-------------	-------------	-------------	-------------

1. Indicativus

P r a e s e n s	amō (ἐκ τοῦ a- dēlē - ō κατα-)	lēg-ō ἀνα-	audī-ō
	ma-o) ἀγαπῶ	strépho	ἀκούω
	amā-s	delē-s	audī-s
	amā-t	delē-t	audī-t
	amā-mūs	delē-mus	audī-mus
	amā-tīs	delē-tis	audī-tis
	ama-nt	dele-nt	audi-u-nt

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	ǎmā-bă-m ḡγά-	dēlē-băm κατέ-	lēg-ē-băm	audi-ē-băm
	πων	στρεφον	ἀνεγίνωσκον	ἡχουον
	amā-bă-s	delē-băs	leg-e-băs	audi-e-băs
	amā-bă-t	delē-băt	leg-e-băt	audi-e-băt
	amā-bă-mus	delē-bămus	leg-e-bămus	audi-e-bămus
	amā-bă-tis	delē-bătis	leg-e-bătis	audi-e-bătis
Futurem	amā-ba-nt	delē-bant	leg-e-bant	audi-e-bant
	ǎmā-bō θὰ ἀγα-	dēlē-bō θὰ κα-	lēg-ǎm θὰ	audǐ-ǎm θὰ
	πήσω	ταστρέψω	ἀναγνώσω	ἀκούσω
	amā-bís	delē-bís	leg-ēs	audi-ēs
	amā-bít	delē-bít	leg-ět	audi-ět
	amā-bímus	delē-bímus	leg-ēmus	audi-ēmus
Perfectum	amā-bítis	delē-bítis	leg-ětis	audi-ětis
	amā-bunt	delē-bunt	leg-ent	audi-ent
	ǎmā-v-ī ἔχω ἀγα-	dēlē-v-ī ἔχω κα-	lēg-ī ἔχω ἀνα-	audīv-ī ἔχω ἀ-
	πήσει ᷗ ἡγάπησα	ταστρέψει ᷗ κατέ-	γνώσει ᷗ ἀνέ-	κούσει ᷗ ἡχου-
	amav-īstī	delev-īstī στρε-	leg-īstī γνωσα	audiv-īstī σα
	amav-īt	delev-īt ψα	leg-īt	audiv-īt
Plusquamperfectum	amav-īmus	delev-īmus	leg-īmus	audiv-īmus
	amav-īstis	delev-īstis	leg-īstis	audiv-īstis
	amav-ērunt ᷗ	delev-ērunt ᷗ	leg-ērunt ᷗ	audiv-ērunt ᷗ
	amav-ēre	delev-ēre	leg-ēre	audiv-ēre
	ǎmāv-ěrām ε̄l-	dēlēv-ěrām ε̄l-	lēg-ěrām ε̄l-	audīv-ěrām
	χον ἀγαπήσει	χον καταστρέψει	χον ἀναγνώσει ε̄lχον ἀκούσει	
Plusquamperfectum	amav-erās	delev-erās	leg-erās	audiv-erās
	amav-erăt	delev-erăt	leg-erăt	audiv-erăt
	amav-erāmus	delev-erāmus	leg-erāmus	audiv-erāmus
	amav-erătis	delev-erătis	leg-erătis	audiv-erătis
	amav-ěrant	delev-ěrant	leg-ěrant	audiv-ěrant

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum exactum	ămāv-ĕrō θὰ ἔ-χω ἀγαπήσει	dēlev-ĕrō θὰ ἔ-χω καταστρέψει	lēg-ĕrō θὰ ἔ-χω ἀναγνώσει	audīv-ĕrō θὰ ἔχω ἀκούσει
	amav-erīs	delev-erīs	leg-erīs	audiv-erīs
	amav-erīt	delev-erīt	leg-erīt	audiv-erīt
	amav-erīmus	delev-erīmus	leg-erīmus	audiv-erīmus
	amav-erītis	delev-erītis	leg-erītis	audiv-erītis
	amav-ĕrint	delev-ĕrint	leg-ĕrint	audiv-ĕrint

2. Coniunctīvus

Praesens	ăm-ĕm (ἐκ τοῦ α- ma-em) νὰ ἀγαπῶ	dēle-ăm νὰ κα- ταστρέψω	lēg-ăm νὰ ἀ- ναγινώσκω	audi-ăm νὰ ἀκούω
	am-ĕs	dele-ăs	leg-ăs	audi-ăs
	am-ĕt	dele-ăt	leg-ăt	audi-ăt
	am-ĕmus	dele-ămus	leg-ămus	audi-ămus
	am-ĕtis	dele-ătis	leg-ătis	audi-ătis
	am-ent	dele-ant	leg-ant	audi-ant

Imperfectum	ămā-rēm νὰ ἡ-γάπων	dēlē-rēm νὰ κα- τέστρεψον	lēg-ĕ-rēm νὰ ἀνεγίγνωσκον	audi-ĕ-rēm νὰ ἢκουον
	ama-rēs	delē-rēs	leg-e-rēs	audi-rēs
	ama-rēt	dele-rēt	leg-e-rēt	audi-rēt
	ama-rēmus	dele-rēmus	leg-e-rēmus	audi-rēmus
	ama-rētis	dele-rētis	leg-e-rētis	audi-rētis
	ama-rent	dele-rent	leg-ĕ-rent	audi-ĕ-rent

Futurum	ămatūrus, -a, -um sim sis sit	dēletūrus, -a -um sim sis sit	lectūrus, -a, -um sim sis sit	auditūrus, -a, -um sim sis sit
	amatūri, -ae, -a simus sitis sint	deletūri, -ae, -a simus sitis sint	lectūri, -ae, -a simus sitis sint	auditūri, -ae -a simus sitis sint

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Perfectum	ἀμαντήσω	καταστρέψω	ἀναγνώσω	(ἐὰν) ἀκούσω
	amav-erīs	delev-erīs	leg-erīs	audiv-erīs
	amav-erīt	delev-erīt	leg-erīt	audiv-erīt
	amav-erīmus	delev-erīmus	leg-erīmus	audiv-erīmus
	amav-erītis	delev-erītis	leg-erītis	audiv-erītis
	amav-ērint	delev-ērint	leg-ērint	audiv-ērint

Plusquamperfectum	ἀμαντήσει	καταστρέψει	ἀναγνώσει	(ἐὰν) εἰχον
	amav-issēs	delev-issēs	leg-issēs	audiv-issēs
	amav-issēt	delev-issēt	leg-issēt	audiv-issēt
	amav-issēmus	delev-issēmus	leg-issēmus	audiv-issēmus
	amav-issētis	delev-issētis	leg-issētis	audiv-issētis
	amav-issent	delev-issent	leg-issent	audiv-issent

Futu- rum exac- tum	'Ε λ λ ε ι π ε ι
------------------------------	------------------

3. Imperativus

Praesens	Sing. 2. ἄμα ἀγάπα	dēlē κατάστρε- φε	lēg-e ἀναγί- νωσε	audī ἔκουε
	Plur. 2. amā-te	delē-te	leg-ī-te	audī-te
Future	Sing. 2. ἄμα-tō ἀγάπησαν	dēlē-tō κατά- στρεψόν	lēg-ī-tō ἀναγνωσον	audī-to ἔκουσον
	3. amā-tō	delē-tō	leg-ī-tō	audi-tō
	Plur. 2. amā-tōte	delē-tōte	leg-ī-tōte	audi-tōte
	3. amā-ntō	dele-ntō	leg-u-ntō	audi-u-ntō

α' συζυγίας

β' συζυγίας

γ' συζυγίας

δ' συζυγίας

4. Infinitivus

Praesens	ἀμā-re	dēlē-re	lēg-ē-re	audī-re
	ἀγαπᾶν	καταστρέφειν	ἀναγνώσκειν ἀκούειν	
Futurum	ἀmatūrum, -am, -um esse amatūros, -as, -a esse ἀγαπήσειν	dēletūrum, -am, -um esse deletūros, -as, -a esse καταστρέψειν	lectūrum, -am, -um esse lectūros, -as -a esse ἀναγνώσειν	audītūrum, -am, -um esse -am, -um, esse auditūros, -as, -a esse ἀκούσειν
Perfectum	ἀmav-isse	dēlev-isse	lēg-isse	audiv-isse
	ἀγαπῆσαι	καταστρέψαι	ἀναγνῶσαι	ἀκοῦσαι

5. Gerundium

Gen. ḥaman-ndi τοῦ ἀγαπᾶν	dēle-ndī τοῦ καταστρέφειν	lēg-e-ndī τοῦ ἀναγνώσκειν τοῦ ἀκούειν	audi-e-ndī
Dat. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō
Acc. ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
Abl. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō

6. Supinum

Acc. ḥamāt-um	dēlēt-um	lect-um	audīt-um
Abl. amāt-ū	delēt-ū	lēct-ū	audīt-ū

7. Particulum

Praesens	amā-ns ama-ntis ἀγαπῶν, -ῶσα, -ῶν	delē-ns dele-ntis καταστρέφων, -ουσα, -ον	leg-ē-ns leg-e-ntis ἀναγινώ- σκων, -ουσα, -ον	audi-ē-ns audi-e-ntis ἀκούων, -ουσα, -ον
----------	--	--	--	---

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	amat-ūrus, -ūra, -ūrum ἀγαπήσων, -ουσα, -ον	delet-ūrus, -ūra, -ūrum καταστρέψων, -ουσα, -ον	lectū-rus, -ūra, -ūrum ἀναγνωσόμενος -μένη, -μενον	audit-ūrus -ūra, -ūrum ἀκουσόμενος, -μένη, -μενον

2. Μέση (ḥ παθητική) φωνή

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
1. Indicativus				

Praesens	ǎmőr (ἐκ τοῦ ama- or) ἀγαπῶμαι amā-ris (ḥ-re) amā-tur amā-mur amā-mīnī ama-nтур	dēle-ጀr κατα- στρέφομαι dēlē-ris (ḥ-re) delē-tur delē-mur delē-mīnī dele-ntur	lēg-ጀr ἀνα- γινώσκομαι leg-ě-ris (ḥ-re) leg-ጀ-tur leg-ጀ-mur leg-ጀ-minī leg-u-ntur	audī-ጀr ἀκού- ομαι audī-ris (ḥ-re) audī-tur audī-mur -audī-mīnī audi-u-ntur
----------	--	---	---	---

Imperfectum	ǎmā-bār ḥγαπώ- μην ama-bā-ris ' (ḥ-re) aina-bāturst ama-bāmur ama-bāmīnī ama-banturst	dēlē-bār κατε- στρεφόμην dele-bā-ris (ḥ-re) dele-bāturst dele-bāmur dele-bāmīnī dele-banturst	lēg-ē-bār ἀ- νεγινωσκόμην leg-e-bā-ris (ḥ-re) leg-e-bāturst leg-e-bāmur leg-e-bāmīnī leg-e-banturst	audī-ē-bār ἡκουσόμην audi-e-bāris (ḥ-re) audi-e-bāturst audi-e-bāmur audi-e-bāmīnī audi-e-banturst
-------------	--	--	--	---

Futurum	ǎmā-bōr θὰ ἀγαπηθῶ ama-bě-ris (ḥ-re) ama-běturst ama-běmur ama-bimīnī ama-bunturst	dēlē-bōr θὰ καστραφῶ dele-bě-ris (ḥ-re) dele-běturst dele-běmur dele-bimīnī dele-bunturst	lēg-är θὰ γνωσθῶ leg-ē-ris (ḥ-re) leg-ēturst leg-ēmur leg-ēmīnī leg-enturst	audī-är θὰ κουσθῶ audi-ē-ris (ḥ-re) audi-ēturst audi-ēmur audi-ēmīnī audi-enturst
---------	---	--	--	--

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Perfectum	amātus, -a, -um sum, es, est ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἢ γαπήθην amatī, -ae, -a sumus, estis, sunt	delētus, -a, -um sum, es, est ἔχω καταστραφῆ ἢ κατεστράφην delētī, -ae, -a sumus, estis, sunt	lēctus, -a, um audītus, -a, -um sum, es, est sum, es, est ἔχω ἀναγνωσθῆ ἔχω ἀκουσθῆ ἢ ἀνεγνώσθην ἢ ἀκούσθην lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a sumus, estis, sumus, estis, sunt sunt	lēctus, -a, um audītus, -a, -um sum, es, est sum, es, est ἔχω ἀναγνωσθῆ ἔχω ἀκουσθῆ ἢ ἀνεγνώσθην ἢ ἀκούσθην lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a sumus, estis, sumus, estis, sunt sunt
Plusquamperfectum	amatus, -a, -um eram, eras erat εἴχον ἀγα- πηθῆ amatī, -ae, -a eramus, eratis erant	deletus, -a, -um eram, eras, erat εἴχον καταστραφῆ deletī, -ae, -a eramus, eratis erant	lectus, -a, -um audītus, a, -um eram, eras eram, eras erat εἴχον erat εἴχον ἀναγνωσθῆ ἀκουσθῆ lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a eramus, era- eramus, era- tis, erant tis, erant	lectus, -a, -um audītus, a, -um eram, eras eram, eras erat εἴχον erat εἴχον ἀναγνωσθῆ ἀκουσθῆ lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a eramus, era- eramus, era- tis, erant tis, erant
Futurum exactum	amatus, -a, -um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀγαπηθῆ amati, -ae, -a erimus, eritis, erunt	deletus, -a, -um ero, eris, erit θὰ ἔχω κατα- στραφῆ deletī, -ae, -a erimus, eritis, erunt	lectus, -a, -um audītus, -a, -um ero, eris, erit ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀνα- θὰ ἔχω ἀκου- γνωσθῆ σθῆ lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a erimus, eri- erimus, eritis, tis, erunt erunt	lectus, -a, -um audītus, -a, -um ero, eris, erit ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀνα- θὰ ἔχω ἀκου- γνωσθῆ σθῆ lectī, -ae, -a audītī, -ae, -a erimus, eri- erimus, eritis, tis, erunt erunt
Praesens	ǎměr- (ἐκ τοῦ a- ma-er) νὰ ἀγα- πῶμαι	dēlě-ǎr νὰ κατα- στρέψωμαι	lěg-ǎr νὰ ἀνα- γινώσκωμαι	audi-ǎr νὰ ἀ- κούωμαι
	amē-ris (ἢ-re) amē-tur amē-mur amē-miňī ame-ntur	dele-ǎ-ris (ἢ-re) dele-ǎtūr dele-ǎmūr dele-amīňī dele-antur	leg-ǎris (ἢ-re) leg-ǎtūr leg-ǎmūr leg-ǎmīňī leg-antur	audi-ǎris (ἢ-re) audi-ǎtūr audi-ǎmūr audi-ǎmīňī audi-antur

2. C o n i u n c t ī v u s

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
I m p e r f e c t u m	ămā-rēr νὰ ἡγα- πώμην	dēlē-rer νὰ κα- τεστρεφόμην	lēg-ě-rēr νὰ ἀνεγινωσκόμην	audī-rēr νὰ κουόμην
	ama-rēris (ῆ-re)	dele-rēris(ῆ-re)	leg-e-rēris (ῆ-re)	audi-rēris (ῆ-re)
	ama-rētūr	dele-rētūr	leg-e-rētūr	audi-rētūr
	ama-rēmur	dele-rēmur	leg-e-rēmur	audi-rēmur
P e r f e c t u m	ama-remīnī	dele-remīnī	leg-e-remīnī	audi-remīnī
	ama-rentur	dele-rentur	leg-e-rentur	audi-rentur
	amatus,-a, -um	deletus,-a,-um	lectus,-a,-um	auditus,-a,-um
	sim, sis, sit (έὰν)	sim,sis,sit (έὰν)	sim, sis, sit	sim, sis, sit
P l u s q u a n p e r f e c t u m	ἔχω ἀγαπηθῆ ἦ	ἔχω καταστραφῆ (έὰν)	ἔχω ἀνα- (έὰν) ᔁώ ἀ-	
	ἀγαπηθῶ	ἢ καταστραφῶ	γνωσθῆ ἦ ἀνα- κουσθῆ ἷ ḁ-	γνωσθῶ κουσθῶ
	amatī, -ae, -a	deletī, -ae, -a	lectī,-ae,-a	auditī, -ae, -a
	simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,
F u t u -	sint	sint	sint	sint
	amatus,-a,-um,	deletus,-a,-um	lectus,-a,-um	auditus, -a,-um
	essem, esses,	essem, esses,	essem, esses,	essem, esses,
	esset (έὰν) εἶχον	esset (έὰν) εἶχον	esset (έὰν)	esset (έὰν) εἶ-
P r a e s e n s	ἀγαπηθῆ	καταστραφῆ	ἄνα-	χον ἀκουσθῆ
	amatī, -ae, -a	deletī, -ae. -a	lectī, -ae, -a	auditī, -ae, -a
	essemus, esse-	essemus, esse-	essemus, es-	essemus, es-
	tis, essent	tis, essent	setis, essent	setis, essent
e x a c -	rum		'E λ λ ε i π ε i	
	tum			

3. I m p e r a t ī v u s

P r a e s e n s	sing. 2. ămā-re νὰ ἀγαπᾶσαι	dēlē-re νὰ κατα- στρέφεσαι	lēg-ě-re νὰ ἀναγιγνώσκεσαι	audī-re νὰ ἀκούεσαι
Plur. 2. ămā-mīnī	dēlē-mīnī	lēg-ǐ-mīnī	audi-mīnī	

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	Sing.2. amā-tor νὰ ἀγαπᾶσαι	delē-tor νὰ κα- ταστρέφεσαι	leg-ī-tor νὰ ἀναγιγνώσκεσαι	audī-tor νὰ κούεσαι
	3. ama-tōr	dele-tor	leg-itor	audi-tor
	Plur.3.ama-ntor	dele-ntor	leg-u-ntor	audi-u-ntor

4. Infinitivus

amā-ri ἀγαπᾶσθαι	delē-rī καταστρέφεσθαι	leg-ī ἀναγι- γνώσκεσθαι	audī-rī ἀκούεσθαι
---------------------	---------------------------	----------------------------	----------------------

Futurum	amātum īrī ἀγα- πηθήσεσθαι	deletum īrī κα- ταστραφήσεσθαι	lectum īrī ἀναγνωσθή- σεσθαι	auditum īrī ἀκουσθήσ- θαι
---------	-------------------------------	-----------------------------------	------------------------------------	---------------------------------

Perfectum	amatum -am, -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ ἀγαπηθῆ amatos, -as, -a esse	deletum, -am -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ καταστραφῆ deletos, -as, -a esse	lectum, -am -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ ἀναγνωσθῆ lectos, -as, -a esse	auditum, -am, -um esse ὅτι ἡ νὰ ἔχῃ ἀκουσθῆ auditos, -as, -a esse
-----------	---	--	---	--

Futurum exactum	amatum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀγαπηθῆ amatos, -as, -a fore	deletum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ καταστραφῆ deletos, -as, -a fore	lectum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀναγνωσθῆ lectos, -as, -a fore	auditum, -am, -um fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀκουσθῆ auditos, -as, -a fore
-----------------	--	---	--	--

α' συζυγίας β' συζυγίας γ' συζυγίας δ' συζυγίας

5. Particípium

Perfectum	amātus, amāta amātum	delētus, delēta, lēctus, lēcta, audītus, audī- delētum lēctum ta, audītum
	ἡγαπημένος ἡ ἀγαπηθεὶς	κατεστραμμένος ἀνεγνωσμένος ἡκουσμένος ἢ καταστραφεὶς ἢ ἀναγνωσθεὶς ἢ ἀκουσθεὶς

6. Gerundīvum

ama-ndus	dele-ndus	leg-e-ndus	audi-e-ndus
ama-nda	dele-nda	leg-e-nda	audi-e-nda
ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum

ἀγαπητέος, -τέα, καταστρεπτέος, ἀναγνωστέος, ἀκουστέος,
-τέον -τέα, -τέον -τέα, -τέον -τέα, -τέον

79. Ai χυρίως προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν δημάτων

Ἐνεργητικῆς φωνῆς

Μέσης φωνῆς

*Οριστικὴ καὶ ὑποτακτ. Προστακτ. *Οριστικὴ καὶ ὑποτακτ. Προστακτικὴ

1. -m ḥ —	· · . . .	-r	· · . . .
2. -s (ὁριστικὴ πρκμ. -sti)	— ḥ -to	-ris (ḥ-re)	-re ḥ -tor
3. -t	-to	-tur	-tor

1. -mus		-mur	
2. -tis (ὁριστικὴ πρκμ. -stis)	-te ḥ -tote	-mini	-mini
3. nt (ὁριστικὴ πρκμ. -runt ḥ-re)	-nto	-ntur	-ntor

Σημεῖωσις 1. Τὸ α' ἔνικὸν πρόσωπον τῶν μονολεκτικῶς σχηματιζομένων χρόνων τῆς μέσης φωνῆς εὑρίσκεται ἐκ τοῦ α' προσώπου τοῦ ἀντιστοίχου χρόνου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἀν μὲν τοῦτο λήγῃ εἰς ο προστιθεμένου ἐνὸς r, ἀν δὲ λήγῃ εἰς m τρεπομένου τοῦ m εἰς r, ὡς amo-amor, amabam-amabar, amabo-amabor, amem-amer, amarem-amarer κλπ.

Σημείωσις 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τῆς μέσης φωνῆς (*amatum iri, deletum iri κλπ.*) ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σουπίνου (§ 75, 3) καὶ τοῦ ἵπι, τὸ δποῖον εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ὁήματος eo = πορεύομαι.

Αρχαϊκώτεροι τύποι εἶναι : α') τοῦ παρατατικοῦ τῆς δ' συζυγίας *audībam, audības, κλπ.* καὶ τοῦ μέλλοντος *audībo, audībis, κλπ.* β') τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος *amarīer, legīer κλπ.* (= *amari, legi*) γ') τοῦ γερουνδιακοῦ τῆς γ' καὶ τῆς δ' συζυγίας εἰς - *undus, ὡς legundus, audiundus, (= legendus, audiendus).*

Αποθετικὰ ὁήματα (verba deponentia).

80. Καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει **ἀποθετικὰ** ὁήματα ἐνεργητικῆς (ἢ οὐδετέρως) διαθέσεως, ἥτοι ὁήματα, τὰ ὅποια ἔχουν, μόνον τὴν μέσην φωνὴν (διὸ λέγονται καὶ *media tantum* § 74, 2, β') ὡς *hortor* (προτρέπω) - *hortātus sum* - *hortātum-hortāti, vereor* (εὐλαβοῦμαι) - *verītus sum* - *verītum-verēri, loquor* (όμιλω) - *locūtus sum* - *locūtum-loqui, blandior* (κολακεύω) - *blandītus sum* - *blandītum - blandīri.*

Ταῦτα κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀντίστοιχα ὁήματα μέσης φωνῆς (μέσης ἡ παθητικῆς διαθέσεως, § 78, 2), μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἔχουν ἐκ τῆς μέσης φωνῆς μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐνῷ ἔχουν ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ σουπίνον, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς καὶ τὸ γερούνδιον.

F u t u r u m

hortor πρβλ. amor	vereor πρβλ. deleor	loquor πρβλ. legor	blandior πρβλ. audior
s hortatūrus,	veritūrus,	loeutūrus,	blanditūrus
-a, -um	-a, -um	-a, -um	-a, -um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
hortatūri,	veritūri,	locutūri,	blanditūri,
-ae, -a	-ae, -a	-ae, -a	-ae, -a
simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,
sint	sint	sint	sint

	hortatūrum, -am, -um esse hortaturos, -as, -a esse	veritūrum, -am, -um esse verituros, -as, -a esse	locutūrum -am, -um esse locuturos, -as, -a esse	blanditūrum, -am, -um esse blandituros -as, -a esse
Infinitivus				

	hortātūm, -tū	verītūm, -tū	locūtūm, -tū	blandītūm, -tū
Supinum				

P a r t i c i p i u m

	hortans (gen. hortantis)	verens (gen. verentis)	loquens (gen. loquentis)	blandiens (gen. blandientis)
Praesens				

	hortatūrus, -a, -um	veritūrus, -a, -um	locutūrus, -a, -um	blanditūrus, -a, -um
Futurum				

	Gen. hortandi Dat. hortando Acc. hortandum Abl. hortando	verendi verendo verendum verendo	loquendi loquendo loquendum loquendo	blandiendi blandiendo blandiendum blandiendo
Gerundium				

81. Ἐκτὸς τῶν ἀποθετικῶν ὥγμάτων ἡ Λατινικὴ ἔχει καὶ τινα ἡμιαποθετικὰ ὥγματα (verba semideponentia), ἣτοι ὥγματα, τὰ δύοῖς ἔχουν

1) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον ἐνεργητικοῦ τύπου, παρακείμενον δὲ μέσου τύπου. Τοιαῦτα ὥγματα εἰναι

audeo	τολμῶ	ausus sum	ἐτόλμησα	ausum	audēre
gaudeo	χαίρω	gavīsus sum	ἐχάρην	gavīsum	gaudēre
soleo	συνήθιζω	solītus sum	συνήθισα	solītum	solēre
fido	πέποιθα	fīsus sum	ἔσχον πεποίθησιν	fīsum	fidēre
οὔτω καὶ τὰ σύνθετα confido πέποιθα, diffido δυσπιστῶ κλπ.					

2) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον μέσου τύπου, παρακείμενον δὲ ἐνεργητικοῦ. Τοιαῦτα ὅματα εἶναι

devertor καταλύω - *deverti* κατέλυσα - *deversum*, *deverti*.

revertor ἐπιστρέψω - *reverti* (καὶ *reversus sum*) ἐπέστρεψα - *reversum*, *reverti*.

adsentior συναινῶ - *adsensi* συνήνεσα - *adsensum*, *adsentiri* (πρβλ. ἵσταμαι - **ἔστηκα, ἔστηη** — φύομαι - **πέφυκα, ἔφυν** κ.τ.τ.).

Σημεῖος. "Οπως τῶν ἀποθετικῶν ὥρημάτων ἐν γένει ἡ μετοχὴ τοῦ (μέσου) παρακειμένου ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἡ ἀορίστου (ὡς *loquor* - *locūtus* = εἰρηκὼς ἡ εἰπών, *hortor* - *hortātus* = παρανέσας, *audeo* - *ausus* = τετολμηκὼς ἡ τολμήσας), οὕτω καὶ ἄλλων ὥρημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται μὲν σημασίαν ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἡ ἀορίστου, ὡς (*ceno* δειπνῶ) *cenātus* = δεδειπνηκὼς ἡ δειπνήσας, (*prāndeō* ἀριστῶ) *prānsus* = ἡριστηκὼς ἡ ἀριστήσας, (*iuro* ὅμνυμι) *iurātus* = ὁμόσας. Τῶν δὲ ὥρημάτων *potāre* (πίνειν) καὶ *tacēre* (σιγᾶν) ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται καὶ μὲν ἐνεργητικὴν καὶ μὲν παθητικὴν σημασίαν, ὡς *potus* (= *potatus*) = πεπωκὼς ἡ πιῶν καὶ ποθεῖς, *tacītus* = σιγήσας (σιγῆλος) καὶ σιγηθεῖς. (Πρβλ. νεοελλ. δειπνῶ - **δειπνημένος** = δειπνήσας, πίνω — **πιωμένος** = δεπωκὼς). Καὶ μὲν παθητικοῦ δὲ ἐνεστῶτος σημασίαν λαμβάνεται πολλάκις ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου, ὡς *tutior est certa pax quam sperāta victoria* = ἀσφαλεστέρα εἶναι βεβαία εἰρήνη παρὰ **ἔλπιζομένη** νίκη.

Αἱ χρήσεις αὗται τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακειμένου εἰς -*tus*, -*ta*, -*tum* ἐξηγοῦνται ἐκ τοῦ δτι αὐτῆς ἀρχῆθεν οὐδὲν ἄλλο ήτο παρὰ ἐπίθετον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ὥρηματικά ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς -*tos*, -*te*, -*ton*, τὰ ὄποια, ὡς γνωστόν, ἐσήμαντον ἀρχῆθεν τὸν ὑποκείμενον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ὥρηματος σημαινόμενον (ὡς **θυητὸς** = δειπνημένος εἰς τὸ θυήσκειν), ἐπειτα δὲ τὸ δυνατὸν γενέσθαι (ὡς **βατὸς** = εἰς δινόντα τις νά βαδίσῃ, κατὰ τὸ ἀντίθετον **ἀβατὸς**), τέλος δὲ δτι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἡ μέσου ἐνεστῶτος ἡ ἀορίστου ἡ παρακειμένου (ὡς **δυνατὸς** = δυνάμενος, νεοελλ. **καντὸς** = δ καίων, **ἀστράτευτος** = δ μὴ στρατευσάμενος, **ἀπρακτὸς** = δ μὴ πράξας, **θαυμαστὸς** = δ θαυμαζόμενος, δ τεθαυμασμένος, κλπ.). Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ, π. χ. *ignōtus* = δ ξύγνωστος καὶ δ ἀγνοῶν, *occultus* = δ κεκρυμμένος καὶ δ (κρύπτων) **ἀσφαλίζων**, κ.ἄ.τ.

82. Περιφραστικὴ συζυγία (*Coniugatio periphrastica*).—'Εξτὸς τῶν συνήθων περιφραστικῶν τύπων τῶν ὥρημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν (§ 76), περιφραστικοὶ ὥρηματικοὶ τύποι σχηματίζονται προσέτι κατὰ πάντας τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις διὰ τῶν διαφόρων μετοχῶν τῶν ὥρημάτων, ιδίᾳ δὲ τῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος (εἰς-*ūgriis*),

καὶ διὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς -ndus, -nda, -ndum, § 75, 5) μετὰ τοῦ βοηθητικοῦ ὥνματος esse. π.χ.

1) scripturus sum μέλλω γράφειν, scriptūrus eram ἔμελλον γράφειν, scriptūrus ero, scriptūrus fui, κλπ.

2) docendus sum (διδαχτέος εἰμί) πρέπει νὰ διδαχθῶ, docendus eram ἔπρεπε νὰ διδαχθῶ, docendus ero, κλπ.

Μεταβολαὶ τινες εἰς φηματικοὺς τύπους τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

83. Οἱ ὥνματικοὶ τύποι οἱ σχηματιζόμενοι ἐκ χρονικοῦ θέματος παρακειμένου μὲ χαρακτῆραν πολλάκις ἀποβάλλονται τὸν τοῦτο, ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν νε ἢ νι ἀκολουθῇ εἰς τὴν κατάληξιν τοῦ s. Μετὰ δὲ τὴν ἔκπτωσιν τοῦν τὰ συνχρωμένα φωνήνεται, πλὴν τῶν i - e, συναιροῦνται, ἤτοι (εἰς τὴν α' συζυγίαν) τὸ a + i εἰς a, (εἰς τὴν β', συζυγίαν) τὸ e + i εἰς e καὶ (εἰς τὴν δ' συζυγίαν) τὸ i + i εἰς i. Δύνανται δῆμοις τὰ δύο i νὰ μένουν καὶ ἀσυναίρετα, π.χ.

amo, ama-v-i, amāverunt καὶ amarunt, amavistis καὶ amastis, amavero καὶ amāro, amavisse καὶ amasse, κλπ.

deleo, dele-v-i, deleveram καὶ delēram, delevistis καὶ delēstis, κλπ.

audio, audi-v-i, audivisti καὶ audisti ἢ audiisti, audiverunt καὶ audierunt, audiveram καὶ audiēram, κλπ.

Σημεῖωσις. Τῶν εἰς -ivi παρακειμένων δύνανται νὰ ἔκπιπτη τὸν καὶ εἰς τὸν α' καὶ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς, ἀλλὰ τότε δὲν συναιροῦνται τὰ δύο i. Οὕτω σχηματίζονται κανονικῶς οἱ τύποι οὗτοι εἰς τὸν παρακειμένον τῶν συνθέτων τοῦ φήματος εο πορεύματι, ὡς redeo ἐπανέρχομαι - (redīvi καὶ) redīi - (redīvit καὶ) redīit, καθὼς καὶ τοῦ φήματος peto ζητῶ - petīvi καὶ petīi - (petīvit καὶ) petīit (6, 1, Σημ.).

84. Δεκαπέντε φήματα τῆς γ' συζυγίας (ἐξ ᾧν τὰ τρία ἀποθετικὰ) λήγουν εἰς -io (δπως τὰ τῆς δ' συζυγίας). Ταῦτα εἶναι τὰ ἔξηντα :

capio λαμβάνω	cēpi	captum	capere
cupio ἐπιθυμῶ	cupīvi	cupītum	cupere
facio ποιῶ	fēci	factum	facere
fodio ὀρύσσω	fōdi	fossum	fodere
fugio φεύγω	fūgi	(fugītum)	fugere
iacio ὥπτω	iēci	iactum	iacere

lacio	ἔλαχω	lacere
	(ἀρχαῖκὸν εὔχρηστον ἐν συνθέσει, π.χ.	
	elicio	elicui, elicētum, elicēre
pario	γεννῶ	pep̄eri partum parēre
quatio	σείω	(quassi) quassum quatēre
rapio	ἀρπάζω	rapui raptum rapēre
sapiō	ξήω γεῦσιν,	(sapīvi η sapīi)
	σωφρονῶ	
specio	θεῶμαι	spexi spectum specere
gradior	βαίνω	gressus sum gressum gradī
morior	ἀποθνήσκω	mortuus sum (mortuum) mōri
patior	πάσχω	passus sum passum pati

Τῶν ῥημάτων τούτων ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος ι
ἀποβάλλεται, ὅπου ἀκολουθεῖ ἄλλο i τῆς καταλήξεως η ēr η τελικὸν
e. Κατὰ τὰ ἄλλα κλίνονται ὅπως τὸ lego - legor (§ 78).

Ἐνεργητικὴ φωνὴ Μέση φωνὴ

1. Indicativus

Praesens

capi-ō	capi-or
cap-ís (ἐκ τοῦ capi-is)	cap-ēris (ἐκ τοῦ capi-eris)
cap-ít (ἐκ τοῦ capi-it)	cap-ītur (ἐκ τοῦ capi-itur)
cap-ímus (ἐκ τοῦ capi-imus)	cap-īmur (ἐκ τοῦ capi-imur)
cap-ītis (ἐκ τοῦ capi-itis)	capí-mīni (ἐκ τοῦ capi-imini)
capi-unt	capi-untur

Imperfectum : capi-ēbām, capi-ebās, capie-bāt κλπ.
Futurum : capi-am, capi-es, capi-et κλπ.

2. Coniunctivus

Praesens :	capi-ǎm, capi-ǎr,	capi-ǎs, capi-ǎris,	capi-ǎt capi-ǎtūr	κλπ. κλπ.
------------	----------------------	------------------------	----------------------	--------------

Imperfectum

cap-ěrēm (ἐκ τοῦ capi-erem)	cap-ěrēr (ἐκ τοῦ capi-erer)
cap-erēs (ἐκ τοῦ capi-eres)	cap-erēris (ἐκ τοῦ capi-ereris)

cap-erēt
cap-erēmus
cap-erētis
cap-ērent

cap-erētur
cap-erēmur
cap-eremīni
cap-erentur

3. Imperativus

cap-e
cap-īto
cap-ito
cap-ite
cap-itōte
cap-i-unto

(ἐκ τοῦ capi-e)
(ἐκ τοῦ capi-ito)

cap-ēre
cap-ītor
cap-itor
cap-imīni
capi-untor

4. Infinitivus

cap-ēre (ἐκ τοῦ capi-ere)

capi (ἐκ τοῦ capi-i)

Σημεῖωσις. Τοῦ ρήματος facio τὸ β' ἐνικόν τῆς προσταχτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζεται ἀνεύ τῆς καταλήξεως ε, ἐκ μόνου τοῦ θέματος: fac (ποίει). Όμοίως σχηματίζεται τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ τῶν ρήμάτων dico (λέγω), duco (ἄγω), fero (φέρω): dic, duc, fer.

Τὰ μετὰ προθέσεως δῆμως σύνθετα τοῦ facio (εἰς τὰ ὅποια τὸ a τοῦ θέματος τρέπεται εἰς i), σχηματίζουν τὸ πρόσωπον τοῦτο κανονικῶς μὲ τὴν κατάληξιν ε: conficio (κατασκευάζω) -confice, per - ficio (διαπράττω) -perfice, κλπ.

85. Χρονικά θέματα.— Οἱ διάφοροι τύποι παντὸς ρήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται ἐκ τριῶν κυρίων θεμάτων, ητοι ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργητικοῦ) παρακείμενου καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου.

Διὰ τοῦτο ὁ ἐνεστώς, ὁ (ἐνεργητικὸς) παρακείμενος καὶ τὸ σουπίνον (μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος) λέγονται **ἀρχικοὶ χρόνοι** τοῦ ρήματος (tempora primitiva), ὡς

amo	amāvi	amātum	amāre
deleo	delēvi	delētum	delēre
lēgo	lēgi	lectum	legēre κλπ.

1) 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζονται ὁ ἐνεστῶς καὶ ὁ παρατατικὸς δριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων τῆς δριστικῆς, ἡ προστακτική, τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ γερούνδιον.

(θ. *ama-*) *amo, amor* (ἐκ τοῦ *ama-o, ama-or*)—*amem, amer* (ἐκ τοῦ *ama-em, ama - er*)—*ama-bam, ama - bar, ama - rem, amarer-ama - bo, ama - bor, — ama, ama - to* κλπ. — *ama - re, ama - ri — ama - ns, ama - ndi, κλπ.*

2) 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργ.) παρακειμένου σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἥτοι ὁ ἐνεργ. παρακειμένος καὶ ὁ ὑπερσυντελικος εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς δριστικῆς :

(θ. *amav-*) *amāv-i, amav - ērim, amav - ēram, amav - issem, amav - isse, amav - ēro, κλπ.*

3) 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται τὸ σουπῖνον, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (καθὼς καὶ πάντες οἱ περιφραστικοὶ τύποι οἱ σχηματίζόμενοι μὲ τὰς μετοχὰς ταύτας ἥ μὲ τὸ σουπῖνον) :

(θ. *amat -*) *amāt - um, amāt - u — amat - īrus, - a, - um — amāt - us, - a, - um — amatīrus sim, sis κλπ. — amatus -, a, - um sum, es κλπ., amatum īrī, κλπ.*

Παρατηρήσεις εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρονικῶν θεμάτων.

86. α') **Χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστῶτος.** — Θέμα τοῦ ἐνεστῶτος πολλῶν ἀπλῶν ρήματων εἶναι αὐτὸ τὸ ρήματικὸν θέμα αὐτῶν, ὡς

(β. θ. *para -*) *paro* (ἐκ τοῦ *para - o*) παροχοκευάζω, *parāvi, parātum, parāre*:

(β. θ. *dele -*) *dele - o* καταστρέφω, *delēvi, delētum, delēre*.

(β. θ. *lēg -*) *lēg - o* ἀναγινώσκω, *lēg - i, lectum, legere*.

(β. θ. *parti -*) *parti - o* μερίζω, *partīvi, partītum, partīre*.

Ηλείστων ὅμως ρήματων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ρήματικοῦ θέματος ἐπηνξημένου διὰ προσθήκης προσφυμάτων ἥ δι' ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὕτω

1) διὰ προσφύματος φωνήντος *ᾶ ἦ ε ἦ i, ὡς*

α') (ḡ. θ. nec-) neco (ἐκ τοῦ nec-a-o) φονεύω, necāvi, necātum, necāre·

β') (ḡ. θ. aug-) aug-e-o αὐξάνω, auxi, auctum, augēre· (πρβλ.. ἀρχ. 'Ελλ. δοκῶ ἐκ τοῦ δοκ-έ-ω).

γ') (ḡ. θ. rap -) rap-i-o ἀρπάζω, rapui, raptum, rapēre (§ 84)·

(ḡ. θ. mor -) mor-i-or ἀποθνήσκω, mortuus sum, mortuum, (ἀλλὰ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος moriturus), mōri (§ 80)·

2) διὰ προσφύματος συμφώνου η t η sc, ώς

α') (ḡ. θ. cer -) cer - n-o κρίνω, crevi, cretum, cernēre, (πρβλ. ἀρχ. 'Ελλ. κάμ-ν-ω, ἀόρ. ἔ-καμ-ον). . .

Εἰς τινα ῥήματα τὸ πρόσφυμα η παρεντίθεται μεταξὺ τοῦ θεματικοῦ φωνήντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥήματικοῦ θέματος, ώς

(ḡ. θ. tag-) ta-n-go ἀπτομαι, tetīgi, tactum, tangēre·

(ḡ. θ. fud-) fu-n-do χέω, fūdi, fūsum, fundēre (πρβλ. ἀρχ. 'Ελλ. μα-ν-θ-άνω, ἀόρ. ἔ-μαθ-ον)·

β') (ḡ. θ. plect -) plect - o πλέκω, plexi (καὶ - xui), plexum, plectēre·

γ') (ḡ. θ. pa -) pa-sc-e-o ποιμαίνω, pāvi, pāstum, pascēre.

Οὔτω σχηματίζεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος τῶν ἐναρκτικῶν ῥήματων (verba inchoatīva η incohātīva), ώς

(ḡ. θ. sene-) sene-sc-e-o γηρά-σκ-ω, senui, senescēre·

(ḡ. θ. cale-) cale-sc-e-o γίνομαι θερμός, calui, calescēre·

3) δι᾽ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ώς

(ḡ. θ. gen-) gi-gn-o (ἐκ τοῦ gi-gen-o) γεννῶ, genūi, genītum, gignēre (πρβλ. γί-γν-ομαι, ἐκ τοῦ γι-γέν-ομαι).

87. β') Χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ὁμαλῶν ῥήματων τῆς α', τῆς β' καὶ τῆς δ' συζυγίας σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥήματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος ν, ώς amo (ἐκ τοῦ ama-o) amāv-i—dele-o, delēv-i—audi-o, audīv-i, κλπ.

Πλείστων ὅμως ῥήματων τῆς β' συζυγίας ὁ παρακείμενος (ἀντὶ νὰ λήγῃ εἰς -evi) λήγει εἰς -ui, ώς habe-o ἔχω, hab - ui — mone-o παρανῶ, mon-ui, κλπ.

2) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ῥήματων τῆς γ' συζυγίας σχηματίζεται συνήθως κατὰ τρεῖς τρόπους, οἵτοι

α') ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὥρηματικοῦ θέματος μὲν ἔκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ἡτοι τοῦ ἂντι ἃ εἰς ἕτερον εἰς τὸν ἄλλον εἰς τὸν ὅμοιον εἰς ἄλλον, ὡς

(ῥ. 0. ἀγ-) ag-o ἄγω, ἀγ-i, actum, agere.

(ῥ. 0. λέγ-) leg-o ἀναγινώσκω, λέγ-i, lectum, legere.

(ῥ. 0. λίγου-) linqu-o καταλείπω, λίγου-i, (lictum), linquere.

(ῥ. 0. λόδ-) fodio δρύσσω, λόδ-i, fossum, fodere (§ 84).

(ῥ. 0. λύγ-) fugio φεύγω, λύγ-i, fugitum, fugere (§ 84).

β') διὰ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ μὲ τροπὴν συνήθως τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ἡτοι τοῦ ἂντι ἃ εἰς ἕτερον εἰς τὸν δὲ αὐτὸν ἄλλον, ὡς

(ῥ. 0. tend-) tendo τείνω, te-tend-i, tentum (ἢ tensum), tendere (πρβλ. τείνω, τείνα-κα, κλπ.).

(ῥ. 0. πάρ-) pario γεννῶ, pe-pér-i (ἐκ τοῦ pe-pár-i), partum, parere (μετοχὴ ἐνεργ. μέλλοντος paritūrus).

(ῥ. 0. cān-) cano ἀδω, ce-cín-i, canere (σουπῖνον, cantātum).

(ῥ. 0. cād-) cado πίπτω, ce-cíd-i, (cāsum), cadere.

(ῥ. 0. caed-) caedo κόπτω, πλήττω, ce-cíd-i, caesum, caedere.

(ῥ. 0. posc-) posco ζητῶ μετὰ παρακλήσεων, po - posc - i (ἐκ τοῦ pe-posc-i), poscere.

(ῥ. 0. curr-) curro τρέχω, eu-curr-i, (ἐκ τοῦ ce-curr-i), cursum, currere.

Σημείωσις. 'Ο ἀναδιπλασιασμὸς συνήθως παραλείπεται, ὅταν τὸ ὥρημα εἴναι σύνθετον, ὡς (tendo, te - tendi), ἀλλὰ ex - tendo ἔκτείνω, extendi, extensum (ἢ extensum), ex - tendere.

γ') διὰ προσθήκης εἰς τὸ ὥρηματικὸν θέμα τοῦ γαρακτῆρος s, ὡς

(ῥ. 0. carp-) carpo δρέπω, carp-s-i, carptum, carpere (πρβλ. δρέπω—ἔδρεψα, ἐκ τοῦ ἔδρεπ-σ-α).

(ῥ. 0. dic-) dico λέγω, dixi (ἐκ τοῦ dic-s-i), dictum, dicere (§ 84, Σημ.). (πρβλ. πλέκω-ἔπλεξα, ἐκ τοῦ ἔπλεξ-σ-α).

(ῥ. 0. lud-) ludo παίζω, lūsi (ἐκ τοῦ lud-si), lūsum, ludere. (πρβλ. κομίζω — ἐκόμισα, ἐκ τοῦ ἐκόμιδ-σ-α).

88. γ') Χρονικὸν θέμα τοῦ σουπίνου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ σουπίνου κανονικῶς σγηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ ὥρηματικὸν θέμα τοῦ γαρακτῆρος t, σπανιώτερον δέ, ίδιχ ἐπὶ ἥρημάτων τῆς γ' συζυγίας, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ γαρακτῆρος s.

α') (ḡ. θ. ama-) amo, amāt-um, (ḡ. θ. dele -) deleo, delētum, (ḡ. θ. leg-) lego, lect-um (ἐκ τοῦ leg-tum· πρβλ. λέγ-ω, λεκτ-ός, ἐκ τοῦ λεγ-τός), (ḡ. θ. audi -) audio, audīt-um κλπ.

β') (ḡ. θ. scand -) scando βαίνω, scandi, scan-s-um (ἐκ τοῦ scand-s-um), scandere·

2) 'Ex τῶν ρήματων, τῆς β' συζυγίας, δσα ἔχουν παρακείμενον εἰς -ui (§ 87, 1), ταῦτα σχηματίζουν τὸ σουπῖνον εἰς -itum, ὡς habeo ἔχω, habui, hab-ítum, habere· moneo παραινῶ, monui, monítum, monere.

89. 1) Μερικὰ ρήματα σχηματίζουν τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ σουπίνου ἢ τὸ θέμα τοῦ ἑτέρου μόνον ἐκ τούτων ὅχι ἐκ τοῦ ρήματικοῦ θέματος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ἐπηγένημένου διὰ προσφύματος (§ 86, 1-2), ὡς

α') (ḡ. θ. iug-) iung-o ζευγνύω, iunx-i (ἐκ τοῦ iung-s-i , § 87, 2 γ'), iunctum (ἐκ τοῦ iung-t-um), iungere·

β') (ḡ. θ. pig-) ping-o ζωγραφῶ, pinx-i (ἐκ τοῦ ping-s-i), pictum (ἐκ τοῦ pig-t-um), pingere·

(ḡ. θ. pug-) pung-o κεντῶ, püpügi (ἐκ τοῦ pe-pug-i , § 88, 2, β'), punctum (ἐκ τοῦ pung-t-um), pungere.

2) 'Αρκετὰ ρήματα στεροῦνται σουπίνου, τινὰ δὲ καὶ παρακειμένου καὶ σουπίνου, ὡς

α') mico σφαδάζω, λάμπω, micui, —, micare·
horreo φρίττω, horrui, — horrere·

posco ζητῶ, poposci, —, poscere (§ 87, 2, β')·
disco μανθάνω, διδάσκομαι, didici, —, discere·

β') ferio πλήττω, —, —, ferire·
furo μαίνομαι, —, —, furere·

3) Πολλὰ ρήματα σχηματίζουν παρακείμενον καὶ σουπῖνον ἢ τὸ ἑτερον μόνον ἐκ τούτων κατὰ συζυγίαν διάφορον ἐκείνης, εἰς τὴν ὄποιαν ἀνήκει δὲνεστῶς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτῶν, ὡς

domo (δαμάζω), domāre (α' συζυγίας), domui, domítum (β' συζυγίας) (πρβλ. habui, habitum τοῦ ḡ. habeo, habēre)·

seco (τέμνω), secāre (α' συζυγίας), secui (β' συζυγίας), sectum (γ' συζυγίας)· (πρβλ. lectum τοῦ ρήματος lego, legere)·

augeo (αὔξάνω), augēre (β' συζυγ.) auxi, auctum (γ' συζ.)
πρβλ. flixi, flictum, τοῦ δ. fligo κτυπῶ, fligere.

rideo (γελῶ), ridēre (β' συζυγ.), risi, risum (γ' συζυγ.) πρβλ.
lusī, lusum τοῦ ῥήματος ludo παίζω, ludere.

strepo (ψοφῶ), strepēre (γ' συζ.), strepui, strep̄itum (β'
συζ.) προβλ. habui, habitum τοῦ δ. habeo, habēre.

rudo (μυκῶμαι), rudēre (γ' συζ.) rudīvi, (rudītum) (δ'
συζ.) πρβλ. audīvi, audītum τοῦ δ. audio, audīre.

venio (ἔρχομαι), venīre (δ' συζ.) vēni, ventum (γ' συζυγ.)
πρβλ. legi, lectum τοῦ δ. lego, legere.

4) Ἀρκετὰ ῥήματα σχηματίζουν τὸν παρακείμενον καὶ τὸ σου-
πῖνον ἢ τὸ ἔτερον μόνον ἐκ τούτων ἐκ δύο (ἢ καὶ περισσοτέρων)
θεμάτων, ὡς,

α') implīco ἐμπλέκω, implicui ἢ implicāvi, implic̄tum ἢ im-
plicātum, implicāre (βλ. καὶ neco, § 86, 1).

β') lino ἀλείφω, lēvi, lītum, linēre.

iuno ὠφελθ, βοηθῶ, iuvi, iutum (ἢ iuvātum), iuvāre, (μετοχὴ
τοῦ μέλλοντος iuvatūrus).

γ') pango πηγύω, (pepīgi ἢ) pēgi ἢ panxi, panctum ἢ
pactum, pangēre.

pinso κοπανίζω, pinsi ἢ pinsui, pinsum ἢ pins̄tum ἢ pistum
ἢ pīsum, pinsēre.

Σημείωσις 1. Τὰ σουπῖνα, τὰ ὄποια λήγουν εἰς -atum ἢ -etum ἢ -utum
ἔχουν τὸ φωνῆν τῆς παραληγούσης (a, e, u) κανονικῶς μακρόν, ὡς

amo (amāre), amātum.

deleo (delēre), delētum.

tribuo (tribuēre), tribūtum. Αλλά :

do (διδω), dēdi, dātum, dāre.

sero (σπείρω), sēvi, sātum, serēre.

ruo (καταρρίπτω, καταφέρομαι, ἀνασκαλεύω), rui (rūtum), ruēre.

Οσα δὲ σουπῖνα λήγουν εἰς -itum, ᔁχουν τὸ ι τῆς παραληγούσης μακρὸν
μέν, ἢν ὁ παρακείμενος τοῦ ῥήματος λήγη εἰς -ivi, βραχὺ δέ, ἢν ὁ παρακείμενος
λήγη εἰς -ui ἢ -i, ὡς

audio (ἀκούω), audire, audīvi, audītum.

quaero (ζητῶ), quaerēre, quaeſīvi, quaeſitum. Αλλά :

veto (ἀπαγορεύω), vetāre, vētui, vētītum.

habeo (ἔχω), habēre, habui, habītum.

lambo (λεῖχω), lambēre, lambi, lambītum.

fugio (φεύγω) **fugere**, **fugi**, (**fugitum**).

Πρόδες δὲ τούτοις :

cioe (πορεύομαι), **civi**, **citum**, **ciere**.

eo (πορεύομαι), **ivi** (ἦ ii, § 83 Σημ.), **itum**, **ire**.

lino (ἀλείφω), **livi** ἥ **levi**, **litum**, **linere**.

sino (ἔω, ἀφήνω), **sivi**, **situm**, **sinere**.

Σημ εἰς ω σις 2. Τὸ δῆμα do ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος (da, ἥτοι τὸ) αἱ βραχύ, εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν μόνον τῶν τύπων **das** (= δίδεις) καὶ **da** (= δὸς) καὶ **dāns** (γεν. dantis).

"Οθεν π.χ. τοῦ **circumdo** (περιβάλλω) οἱ τύποι **circumdāmus**, **circumdātis**, **circumdāre**, **circumdābam**, **circumdārem**, **circumdātūr** κλπ. τοιστέοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β').

Τοῦ do (= δίδωμι) εἶναι διάφορον τὸ ἐν συγθέσει μόνον μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων εὑχρηστον - do (Βλ. Κατάλογον ἀνωμάλων δήματων).

Τὰ κυρίως ἀνώμαλα δήματα.

90. Ρήματά τινα παρουσιάζουν ἀνωμαλίας ὅχι μόνον εἰς τὰ διάφορα χρονικὰ θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους τύπους αὐτῶν.

(Πρβλ. ἀρχ. 'Ελλ. **εἰμί**, **εἰμι**, **οἶδα**, **φημί**, κλπ.). Τοιαῦτα δήματα εἶναι 1) sum (περὶ τοῦ δόποιου βλ. § 77), 2.) possum, 3.) edo, 4) eo, 5) queo καὶ nequeo, 6) volo, nolo καὶ malo, 7) fero καὶ 8) fio.

Ταῦτα σχηματίζονται ὡς ἔξῆς :

91. Possum (δύναμαι), potui, posse, (§ 89, 2). Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ pot (pote ἢ potis = δυνατός, § 42, 1) καὶ τοῦ sum, κατὰ τὸ δόποιον καὶ σχηματίζονται οἱ περισσότεροι τύποι αὐτοῦ.

	Indicativus	Coniunctivus	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	pos-sum	pos-sim	pot-ēram	possem
	pot-es	pos-sis	pot-eras	posses
	pot-est	pos-sit	pot-erat	posset
	pos-sumus	pos-sīmus	pot-erāmus	possemus
	pot-estis	pos-sītis	pot-erātis	possetis
	pos-sunt	pos-sint	pot-ērant	possent
Futurum	Imperfectum			
	pot-ero, pot-eris, pot-erit,			
	pot-erimus, pot-eritis, pot-ērunt			

	Indicativus	Coniunctivus	Indicativus	Coniunctivus
Perfectum	pot-ui	pot-uērim	pot-uēram	pot-uissēm
	pot-uisti	pot-uēris	pot-ueras	pot-uisses
	pot-uit	pot-uērit	pot-uerat	pot-uisset
	pot-uimus	pot-uērimus	pot-uerāmus	pot-uissēmus
	pot-uistis	pot-uēritis	pot-ueratis	pot-uissētis
	pot-uērunt	pot-uērint	pot-uerant	pot-uissent
Futurum Exactum	Plusquamperfectum			
	pot-uēro, pot-uēris, pot-uērit,			
	pot-uērimus, pot-uēritis, pot-uērint			
Infinitivus	Praesens		Perfectum	
	posse		pot - uisse	

Imperativus ἐλλείπει. Participium : potens (gen. potent-is) εὔχρηστος μόνον ὡς ἐπίθετον (= δυνατός, § 40, γ' καὶ § 43, 2).

92. ēdo (ἔσθιω), ēdi, ēsum, ēdēre. Τοῦτο κατὰ τὰ ἄλλα κλίνεται ὄμαλῶς (κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, § 78, lego), ἀλλὰ εἰς τὸν ἐνεστῶτα τῆς δριστικῆς, εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς, εἰς τὴν προσταχτικὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος ἔχει, ἐκτὸς τῶν κανονικῶν του τύπων, καὶ ἄλλους βραχυτέρους τύπους, οἱ ὅποιοι εἶναι ὅμοιοι μέ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ ḥ. sum (§ 77), μὲ τὴν διαφορὰν μόνον διτὸ εἰς τοὺς τύπους τοῦ ḥ. edo εἶναι κανονικῶς μακρόν.

Indicativus, Praesens	Coniunctivus, Imperfectum
edo, ēdis ἢ ēs, ēdit ἢ ēst	edērem ἢ ēssem, ederes ἢ ēsses, ederet ἢ ēsset
edīmus, edītis ἢ ēstis, edunt	ederemus ἢ ēsseimus, ederitis ἢ ēssetis, ederent ἢ ēssent

Imperativus

ede ἢ ēs, eděte ἢ ēste — edito ἢ ēsto, editōte ἢ estōte
Infinitivus, Praesens : eděre ἢ ēsse

'Εκ τοῦ παθητικοῦ (edor, esus sum, edi) ἔχουν καὶ δεύτερον τύπον μόνον τὸ γένικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποταχτικῆς: editur καὶ estur, ederētur καὶ essētur.

*Ομοίως σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα com-ēdo κατεσθίω, ex-ēdo καταβιβρώσκω, per-ēdo διαβιβρώσκω.

93. ἔō (εἴμι, πορεύομαι), (īvi καὶ) īī, ītum, īre, (Βλ. § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1). Τοῦτο ἔχει δύο ρήματικὰ θέματα, ἦτοι πρὸ τῶν φωνηέντων α, ο, η ἔχει θέμα ε, πρὸ συμφώνου δὲ ἢ i ἔχει θέμα i. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. εἴμι, īμεν, κλπ.). Κλίνεται κατὰ τὴν τετάρτην συγγίαν (§ 78, audio), ἀλλὰ δὲ παρατατικὸς τῆς ὁριστικῆς εἶναι ibam καὶ ὁ μέλλων ibo (Βλ. § 79, Σημ. 2).

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	ēō, īs, īt īmus, ītis, īunt	ēam, eās, eat eāmus, eātis, eant
Imperfectum	ībām, ībās, ibāt ībāmus, ībātis, ibant	īrem, īrēs, iret irēmus, irētis, irent
Futurum	ībō, ībis, ībit ībīmus, ībītis, ibunt	ītūrus, -a, -um sim, sis, sit īturī, -ae, -a simus, sitis, sint
Perfectum	(ivi) īī, īstī, īt īīmus, īstis, īerunt ἢ īere	iērim, ieris, ierit iērimus, ieritis, ierint

Plusquam- perfectum	ἱέραμ, ἱέρας κλπ.	ἱσσēμ, ἱσσēς κλπ.
Futurum exactum	ἱέρο, ἱέρις, ierit κλπ.	
Imperativus : ἰ, ἵτε — ἵτο, ito — ἵτοτε, euntō		
Infinitivus	Praesens : ἰre	
	Perfectum : isse	
	Futurum : itūrum, ituram, iturum esse κλπ.	
Partici- pium	Praesens : ἱēns, gen. ἱeuntis, dat. eunti κλπ.	
	Futurum : ἱtūrus, ἱtūra, iturum	
Supinum : itum, itū (§ 89, 4, Σημ. 1)		
Gerundium : eundi, eundo, eundum, eundo.		

Τοῦ φήματος εο (ἀπλοῦ) εἶναι εὔχρηστον καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον παντὸς χρόνου ἀπροσώπως : ἱtur (= πορεία γίνεται, πορεύονται), ibātur, ibītur, itum est κλπ., καὶ ἀπάρεμφατον ἵtī, (Βλ. § 79, Σημ. 2).

Σημ εἰ σις. 'Ομοιως καίνονται καὶ τὰ σύνθετα τοῦ εο, ὡς ab - eo ἀπέρχομαι, ad - eo προσέρχομαι, ex - eo ἐξέρχομαι κλπ., ἀλλ' ἐκ τούτων, δσα λαμβάνονται μὲν ενεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν, σχηματίζουν πλήρες τὸ παθητικόν, ὡς adeo προσβάλλω - adeor (προσβάλλομαι), adīris, adītur, adimur, adimini, adeuntur. Perf. adībar, adibāris κλπ. Fut. adibor, adibēris, adibitur κλπ.

"Ἐν δμως ἐκ τῶν συνθέτων τοῦ εο, ἦτοι τὸ ambio (ἐκ τοῦ ambi - eo = περιέρχομαι, κυκλῶ), ambīvi, ambītum, ambīre, κλίνεται κατὰ πάντας τοὺς τύπους αὐτοῦ κανονικῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν (ἀκριβῶς ὅπως τὸ audio, § 79).

94. quēo (δύναμαι) (quīvi καὶ quīi, quītum), quīre — nequeo (οὐ δύναμαι), nequīvi, nequīre (§ 89, 2). Ταῦτα σχηματίζονται ὅπως

τὸ eo (§ 93), ἀλλὰ μόνον ὁλίγοι τύποι αὐτῶν εἰναι εὔχρηστοι, ὡς queo, queunt—nequeunt, queam, queant κλπ.—nequibant, nequirem κλπ. Καὶ κεχωρισμένως non queo, non queunt, non quivit κλπ.

95. volo (βούλομαι, θέλω), volui, velle — nolo, ἐκ τοῦ ne — volo, non volo (οὐ βούλομαι), nolui, nōlle — mālo, ἐκ τοῦ magis volo) μᾶλλον βούλομαι, προτιμῶ), malui, mālle (§ 89, 2).

Ταῦτα κλίνονται ὡς ἔξης :

Indicativus			Coniunctivus		
P r a e s e n s					
vōlō	nōlō	malō	vělim	nōlim	mālim
vīs	nōn vis	māvis	velīs	nōlīs	malīs
vult	nōn vult	māvult	velit	nōlit	malit
volūmus	nolūmus	mālūmus	velīmus	nōlīmus	malīmus
vultis	nōn vultis	māvultis	velītis	nōlītis	malītis
volunt	nōlunt	mālunt	velint	nōlint	malint
I m p e r f e c t u m					
vōlēbam	nōlēbam	mālēbam	věllem	nōllem	māllem
vōlēbās	nōlēbās	mālēbās	velles	nolles	malles
vōlēbat	nōlēbat	mālēbat	vellet	nollet	mallet
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.
F u t u r u m					
vōlām	nōlām	mālām			
vōlēs	nōlēs	mālēs			
volēt	nolēt	malēt			
κλπ.	κλπ.	κλπ.			
P e r f e c t u m					
vōlūī	nōlūī	mālūī	vōlučrim	nōlučrim	mālučrim
voluisti	noluisti	maluisti	volueris	nolueris	malueris
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.

Plusquamperfectum

vōluēram nōluēram māluēram vōluissem nōluissem māluissem
κλπ. κλπ.

Futūrum exactum

vōluērō nōluērō māluērō κλπ. ἐλλείπει

Imperatīvus τοῦ nolo : nōlī, nōlīte - nōlītō, nōlītō, nōlītōte,
nōlunto (τοῦ volo καὶ malo δὲν ὑπάρχει).

Infinitivus, Praesens : velle, nolle, malle..

Perfectum : voluisse, noluisse, maluisse.

Participium, Praesens : (volens), (nolens), (τοῦ malo ἐλλείπει)

'Αλλ' ἀντὶ τοῦ volens λέγεται συνήθως cupiēns (§ 84) καὶ ἀντὶ^{τοῦ} nolens λέγεται invitus (= ἄκων).

"Άλλοι τύποι τῶν ῥήματων αὐτῶν δὲν εἶναι εὔχρηστοι.

Σημεῖωσις. 'Αντὶ τοῦ visne ? (= ή βούλει;) θέλεις; λέγεται vin ?
Καὶ παρενθετικῶς ἀντὶ τοῦ si vis (= εἰ βούλει) λέγεται sis καὶ ἀντὶ τοῦ si vultis (= εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis.

96. fēro (φέρω), tūl - i, lāt - um, ferre. Τοῦ ῥήματος τούτου
1) ὁ παρακείμενος καὶ τὸ σουπῆνον σχηματίζονται ἐκ θέματος
διαφόρου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος.

2) οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (fer -) σχηματίζόμενοι τύποι
πάσχουν συγκοπὴν α') τοῦ συνδετικοῦ φωνήντος ι πρὸ τοῦ s καὶ τοῦ
τ τῶν καταλήξεων, καὶ β') τοῦ συνδετικοῦ φωνήντος ἔ, ὅταν μετ' αὐτὸ^τ ἀκολουθῇ γ.

Activum

Passivum

Indicativus

Praesens

fērō, fers, fert	feror, ferris, fertur
fērīmus, fērtis, fērunt	ferīmur κλπ.

Coniunctivus

Praesens	fěrām, ferās κλπ.	ferar, ferāris, κλπ.
Imperfectum	ferrem, ferrēs, ferret ferremus κλπ.	ferrer, ferrēris, ferretur ferrēmur κλπ.
I m p e r a t i v u s		
	fěr, fěrte (§ 84 Σημ.) fertō, fertō - fertote, feruntō	ferre, ferimini fertor, fertor - feruntor
In fin i t i v u s		
	ferre	ferrī

Πάντες οἱ ἄλλοι τύποι σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (férēbam, férēbar, fěram, feres, κλπ., ferar, ferēris, κλπ.).

97. **fio** (γίγνομαι), factus sum, fiéri. Ἡ μετοχή του factus, μὲ τὴν ὅποιαν σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τοῦ δήματος τούτου ὁμαλῶς (factus sum, factus eram, factus ero, § 85, 3), εἰναι τοῦ δήματος facior (ποιοῦμαι), ἀντὶ τοῦ ὅποιου λαμβάνεται καὶ τὸ fio ὡς παθητικὸν τοῦ facio (§ 84).

Οἱ ἔκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (fi -) γινόμενοι τύποι σχηματίζονται ἐν γένει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος, τὰ ὅποια σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	fīō, fīs, fīt (fīmus, fītis), fīunt	fīām, fīās, fīāt fīāmus κλπ., ὁμαλῶς

Imperfectum

fiēbam, fiēbas κλπ., ὅμαλῶς fiērem, fiēres, fieret

fieremus, fieretis, fierent

Futurum

fiam, fiēs, fiet

'Εγλείπει

siemus κλπ., ὅμαλῶς

Imperativus : fī, fīte.

Infinitivus, Praesens : siēri, Futurum : factum iri.

Gerundivum : faciendus, facienda, faciendum.

Σημείωσις. Τὸ i τοῦ θέματος fī - εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους εἶναι μακρόν, ἔκτὸς τοῦ τύπου fīt, τοῦ ἀπαρεμφάτου siēri καὶ τῶν τύπων τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς fierem, fieres, κλπ.

'Ελλειπτικὰ ρήματα.

98. 'Ελλειπτικὰ ρήματα (verba defectiva) εἶναι :

1) τὰ ρήματα memini (μέμνημαι, ἐνθυμοῦμαι), odi (μισῶ) καὶ coepi (ἡρξάμην, ἥρχισα), παρακείμενοι ἀνευ ἐνεστῶτος. 'Εκ τούτων οἱ δύο πρῶτοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν ἔχει σημασίαν παρατατικοῦ (meminēram ἐνεθυμούμην, odēram ἐμίσουν), ὁ δὲ τετελεσμένος μέλλων σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος (meminēro θὰ ἐνθυμοῦμαι ἢ θὰ μισῶ ἢ θὰ μισήσω).

Κλίνονται ὅμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (§ 78, γ', lēgi) εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου, τοῦ ὑπερσυντέλικου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀλλὰ τὸ μὲν memini ἔχει καὶ δύο τύπους προστατικῆς, τὸ δὲ odi καὶ coepi καὶ ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν ἐνεργ. μέλλοντος, ἔκτὸς δὲ τούτων τὸ coepi καὶ μετοχὴν παθ. παρακειμένου.

Imperativus : mementō (μέμνησο)

mementōte (μέμνησθε)

Infinitivus

Perf. meminisse, odisse coepisse

Fut. — osūrum,-am,-um esse coeptūrum,-am,-um esse

Participium

Fut.	—	osurus, -a, -um	coepturnus, -a, -um
Perf. Pass.	—	—	coeptus, -a, -um

Σημείωσις. Τοῦ δ. coepi οἱ ἐλλειποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιστοίχων χρόνων τοῦ δ. incipio ἀρχομαι (incēpi, inceptum) incipere.

Τῆς μετοχῆς coeptus, -a, -um (μετά τοῦ sum, eram, ero, κλπ.) χρῆσις γίνεται ἀντὶ τοῦ coepi, coeperam, coepero, κλπ., ὅταν ἀκολουθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοιας τοῦ ρήματος τούτου παθητικὸν ἀπαρέμφατον παθητικῆς διαθέσεως, ὡς aedes **aedificari** coepita est (δ ναὸς ἡρεξατο οἰκοδομεύμενος). ἄλλα : mons movēri coepit.

Μετοχὴ παθητ. παρακειμένου, ἄλλα μὲν ἐνεργητικὴν συνήθως σημασίαν, ξεινοῦ τὸ δ. odi (osus), εὔχρηστον ίδιᾳ εἰς τὰ σύνθετα exōsus, perōsus (= σφόδρα μισῶν, § 81, 2, Σημ.).

2) τὰ ρήματα, aio, inquam, quaeſo, (for) fāri.

α) Τὸ aio (λέγω, ἀρχ. Ἐλλην. ἡμὶ) εἶναι εὔχρηστον εἰς τοὺς ἔξις τύπους :

Praesens	Indicativus		Coniunctivus			
	aio	ais	āit	—	aias	aiat
	—	—	āiunt	—	—	aiant

Imperfectum: aiēbam, aiēbas, κλπ. ὅμαλῶς καὶ ἀρχ. aībam, aības, κλπ.

Perfectum : (γ' ἐν. μόνον) ait.

Imperativus : (āi).

Participium : aiens.

Σημείωσις. Συνήθως λέγεται ain ? ἀντὶ ais - ne ? (λέγεις; νομίζεις;). Πρβλ. § 95, Σημ.

β') τὸ inquam (φημί, λέγω) εἶναι εὔχρηστον εἰς τοὺς ἔξις τύπους :

Indicativus, Praesens : inquam, inquis, inquit, (inquiūmus, inquiūtis), inquiunt. Imperfectum : inquiēbat. Futurum : inquiēs, inquiet. Perfectum : (inquii), inquisti, inquit, (inquimus).

Imperativus : (inque, inquīto). Participium : inquiens.

Σημείωσις. Πάντων τῶν ἀνωτέρω τύπων χρῆσις γίνεται μόνον παρενθετικῶς ἐντὸς εὐθέος λόγου, ὡς Tum ille « Pater, inquit, precor ut... ». Τότε ἔκεινος « Πάτερ, λέγει, παρακαλῶ νά... » (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. φημὶ καὶ ἡμὶ).

γ') Τοῦ quaeso (παρακαλῶ) εὔχρηστος εἶναι προσέτι ὁ τύπος quaesumus (παρακαλοῦμεν). Χρῆσις τούτων συνήθως γίνεται παρενθετικῶς, μετὰ προστακτικήν, πρὸς μετριασμὸν τῆς ἐννοίας τῆς προσταγῆς : dic mihi, **quaeso**, εἰπέ μοι, παρακαλῶ . (πρβλ. Κάθισε, παρακαλῶ , ἔδω).

δ') for (φημί, λέγω), fatus sum, fari (ἀποθετικόν, § 80). Τοῦ ρήματος τούτου εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς εἶναι εὔχρηστος μόνον ὁ τύπος fando ἐκ τοῦ γερουνδίου (εἰς τὴν φράσιν fando audire = ἀκούω λεγόμενον, γνωφίζω ἐξ ἀκοῆς) καὶ ὁ τύπος fanda ἐκ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς τὴν φράσιν fanda atque nefanda = ὅητὰ καὶ ἀπόρρητα, § 75, 4 καὶ 5). Εἰς τοὺς ποιητὰς δμῶς εἶναι εὔχρηστοι καὶ ἄλλοι τύποι τοῦ ρήματος τούτου, ίδιᾳ τῶν συνθέτων αὐτοῦ (ὡς adfari προσαγορεύειν, praeſafari προλέγειν, κλπ.), ἥτοι πάντες οἱ τύποι τοῦ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς (fabor, faberis, fabitur, κλπ.), τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελέκου δριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς (fatus sum, fatus sim, fatus eram, fatus essem), καὶ ἔκτὸς τούτων οἱ ἔξης τύποι :

Indic., Praes. fatur, fantur. Indic., Imperf. fabar, fabantur. Coniunct., Imperf. (pree) färer, fareris, κλπ. Imperativus : fare. Infinitivus : fari (καὶ farier, § 79, Σημ. 2): Supinum : fatu. Particium : fans. Gerundium : fando. Gerundivum : fandus, -a, -um.

β) μερικοὶ τύποι προστακτικῆς ἐγκλίσεως καὶ ἀπαρεμφάτου
ἀνē (ἡ have) χαῖρε, avēto - avēte, ἀπρφ. avēre
salve χαῖρε, ὑγίαινε, salvēto - salvēte, ἀπρφ. salvēre
cēdo δός, εἰπέ, πληθ. cette (πρβλ. νὰ - νάτε).

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἔλλειπτικὰ ρήματα ἀνήκουν καὶ οἱ τύποι forem, fores, foret - forent, ἀπρφ. fore, λαμβανόμενοι ἀντὶ ὀρισμένων τύπων τοῦ Ῥ. esse (§ 77).

Απρόσωπα ρήματα (Verba impersonalia).

99. Απρόσωπα ρήματα, ἥτοι ρήματα εὔχρηστα μόνον εἰς τὸ γένικὸν πρόσωπον (καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) παντὸς χρόνου, χωρὶς ὑποκείμενον, εἶναι

1) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ρήματα σημαίνοντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὡς dilucēscit, illucescit ὑποφαίνει, ὑποφώσκει ἡ ἡμέρα (φέγγει), fulget καὶ fulgūrat ὀστράπτει, rorat πίπτει δρόσος, tonat βροντᾶς κλπ.

Σημείωσις. 'Ρήματα οἷα τὰ ἀνωτέρω, ὅταν ἐπιχρατῇ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἡ θρησκευτικὴ ἀντίληψις, ἔκφερονται μὲν ὑποκείμενον τὸ δόνομα θεού τινὸς προσώπου, ὡς Juppiter tonat δὲ Ζεὺς βροντᾶ. Χρησμοποιοῦνται δὲ οὕτω τότε καὶ εἰς τὴν μετοχήν: Jove fulgurante τοῦ Διὸς ἀστράπτοντος.

2) ἀρκετὰ ρήματα τῆς β' συζυγίας (κυρίως ἀπρόσωπα), ὡς
dēcet πρέπει, decuit - decere.

libet ἀρέσκει, libuit καὶ libitum est, libere.

līcet ἔξεστι (ἐπιτρέπεται), licuit καὶ licitum est, licere.
oportet δεῖ, χρή, oportuit, oportere.

pudet (me) αἰδοῦμαι, puduit καὶ pudictum est, pudere.

Τὰ ρήματα ταῦτα στεροῦνται προστακτικῆς, σουπίνου καὶ μετοχῆς. Ἡ προστακτική των ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς των, ὡς
pudeat te αἰδέσθητι (ἐντράπου), μόνον δὲ τοῦ ρήματος licere ὑπάρχει εἰς νόμους δὲ τύπος τῆς προστακτικῆς licēto (ἔξέστω).

'Υπάρχει ἐπίσης ἡ μετοχὴ τινῶν ἐκ τῶν ἀπροσώπων τούτων ρήμάτων, ἀλλ' αὕτη λαμβάνεται ὡς ἐπίθετον, ὡς licens ἐλεύθερος, ἀκώλυτος, pudens αἰδήμων, κλπ. (§ 40, γ').

100. Ἀπροσώπως λαμβάνεται εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν προσέτι

1) τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς παθητικῆς φωνῆς (καθὼς καὶ τὸ
ἀπαρέμφατον) ρήμάτων οὐδετέρων (§ 74, 1, δ') ἢ ἐνεργητικῶν μέν,
ἀλλ' ἀμεταβάτων, ὡς

(vivo ζῶ), vivitur ζῇ τις, ζῶσι, ἀπρμφ. vivi.

(curro τρέχω), curritur δρόμος γίγνεται, τρέχουσι, ἀπρμφ.
curri· (βλ. καὶ eo, itur, itum est, iri, § 93).

(canto ᾠδῶ), cantātur ᾠσμα ᾠδεται, ᾠδουσι.

2) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον διαφόρων προσωπικῶν ρήμάτων, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται μὲν ἴδιαιτέραν τινὰ σημασίαν, ὡς

(ac - cido προσπίπτω, - cidi, - cidere), accidit συμβαίνει.

(con - sto συνίσταμαι, -stīti, -āre), constat ὄμολογεῖται.

(exped - io ἀπολύω, ἀπαλλάττω, -īvi, -ītum, īre), expedit ὡφελεῖ,
συμφέρει.

(inter - sum μεταξὺ κεῖμαι, -fui, -esse), interest (ἐν)διαφέρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (PARTICULAE, § 10, 2)

1. Ἐπιρρήματα (Adverbia).

101. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς)

- 1) **τοπικά**, ὡς hīc, istīc, illīc, ūbī (βλ. § 64, α').
- 2) **χρονικά**, ὡς nunc νῦν, tum τότε, nuper νεωστί, mox μετ' ὀλίγον, eras αὔριον, diu πολὺν χρόνον, saepc πολλάκις κλπ., (βλ. καὶ § 64, β').

3) **τροπικά**, ὡς sīc, ūtā οὕτω, bēnē καλῶς, mālē κακῶς, libenter ἀσμένως, celeriter ταχέως, κλπ.:

4) **ποσοτικά**, ὡς sat ἢ satis ικανῶς, nimis ἄγαν, λίαν, tam τόσον, semel ἀπαξ, bis δὶς κλπ. (βλ. § 66).

5) **βεβαιωτικὰ ἢ ἀρνητικά**, ὡς nae ναί, haud ἢ haut (ἢ hau) οὐ, ergo οὖν, κλπ.

Σημεῖοι συντομοτάτων ἢ βημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν), ὡς partim κατὰ μέρος, ἐν μέρει (βλ. § 26, 1), gratis δωρεὰν (ἐκ τοῦ gratiis, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ gratia), multum πολύ, paulum ὀλίγον, facile εύκόλως, subito αἰφνίς (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. subitus), raro σπανίως (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. rarus) κλπ. — age ἄγε, ūbi (ἐμπρός).

β') συνεκφοραὶ λέξεων, ὡς
antea πρότερον (ἐκ τοῦ ante ea), extemplo (ἢ ex templo) εὐθύς, incassum (ἢ in cassum) μάτην, imprīmis, (ἢ in primis) ἐν πρώτοις, κατ' ἔξοχήν, magnopre (ἢ magno opere) μεγάλως, dumtaxat (ἢ dum taxat) μόνον, forsitan (ἢ for sit an) ἴσως, κλπ.

Οὗτοι καὶ denūo (ἐκ τοῦ de novo ἐκ νέου) πάλιν, hodiē (ἐκ τοῦ hoc die) σήμερον, scilicet (ἐκ τοῦ scire licet) δηλονότι, δηλαδή, κλπ. (Βλ. καὶ § 53 - 54).

2. Προθέσεις (Praepositiōnes).

102. Προθέσεις ἢ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει πολὺ περισσοτέρας τῆς Ἑλληνικῆς, συντάσσονται δὲ αἱ μὲν πλεῦσται ἐξ αὐτῶν μετὰ αἰτιατι-

κῆς, ὀλίγαι δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτια-
τικῆς, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Μετὰ γενικῆς ἡ δοτικῆς οὐδεμία (χυρία) πρόθεσις τῆς Λατινικῆς
γλώσσης συντάσσεται.

1) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' αἰτιατικῆς εἶναι αἱ ἔξης :

ad πρός, adversus κατά, ante πρό, apud παρά — circa, circum
περί, cis, citra ἐπὶ τάδε, ἐντὸς, contrā κατὰ (ἐναντίον) — erga πρός,
extrā ἔξω, ἐκτὸς — infra ὑπό, inter μεταξύ, intra ἕσω, ἐντὸς — ob
πρός, πρό, διὰ — penes παρά, ἐπί, per διά, ἀνά, post μετά, praeter
παρά, ὑπέρ, πλήν, prope παρά, ἐγγύς, propter παρά, ἔνεκα — secun-
dum κατά, supra ὑπὲρ — trans πέραν — ultra ὑπὲρ — versus πρός.

2) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι αἱ ἔξης :

ab, abs, a ἀπό, ὑπὸ — coram ἐνώπιον, cum σύν, μετά, πρὸς —
de ἐκ, ἀπό, περὶ — ex, e ἐκ — prae πρό, ἐνώπιον, pro πρό, ὑπέρ, κατὰ —
sine ἀνευ — tenus μέχρι.

Σημείωσις. 'Η ab τίθεται κανονικῶς πρὸ τῶν λέξεων, αἱ δποῖαι ἀρχί-
ζουν ἀπὸ φωνῆς η ἀπὸ d, i (= j), l, n, r, s, ή abs πρὸ τῆς ἀντωνυμίας te (§ 56),
καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c η τοῦ t (ὡς abs - condo ἀποκρύπτω, abs - tineo ἀπέχω),
η δὲ a πρὸ συμφώνου ἐκτὸς τοῦ h (ὡς a Sicilia ἀπὸ τῆς Σικελίας· ἀλλὰ : ab hoste
ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ).

'Η ex τίθεται καὶ πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου (ex auro ἐκ χρυσοῦ,
ex consuetudine κατὰ τὸ έθος), ή θ μόνον πρὸ συμφώνου (e caelo ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ).

3) Προθέσεις συντασσόμεναι ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς (εἰς δήλω-
σιν κινήσεως) καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς (εἰς δήλωσιν στάσεως)
εἶναι αἱ ἔξης :

in (μετ' αἰτιατ.) εἰς, πρὸς — in (μετ' ἀφαιρ.) ἐν, ἐπὶ
sub (μετ' αἰτιατ.) ὑπό, πρὸ — sub (μετ' ἀφαιρ.) ὑπὸ
(ἐν συνθέσει καὶ sus, ἐκ τοῦ subs - sups)

super (μετ' αἰτιατ.) ὑπὲρ — super (μετ' ἀφαιρ.) ὑπέρ, περί.

103. 'Ως προθέσεις (καταχρηστικαὶ) λαμβάνονται καὶ τινες πτώ-
σεις ὄνομάτων, ὡς causā, gratiā, ergō (ἀφαιρετικαί), καθὼς καὶ η
ἄκλιτος λέξις instar. Αὗται συντάσσονται μετὰ γενικῆς π.χ.

honoris causa τιμῆς ἔνεκεν.

Ciceronis gratia χάριν τοῦ Κικέρωνος.

virtūtis ergo δι' ἀρετήν.
instar castrorum δικην στρατοπέδου, ὡς στρατόπεδον.

104. Θέσις τῆς προθέσεως. — Κανονικῶς αἱ προθέσεις (δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τίθενται πρὸ τῶν λέξεων, μετὰ τῶν ὁποίων συντάσσονται, ὡς ad populum πρὸς τὸν λαόν, trans Tibērim πέραν τοῦ Τιβέρεως, in urbe ἐν τῇ πόλει, κλπ. Ἀλλὰ

1) αἱ προθέσεις causa, gratia, ergo καὶ μάλιστα ἡ tenus τίθενται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὴν λέξιν, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται (βλ. § 103).

2) ἡ πρόθεσις cum συναπτομένη μετ' ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπιτάσσεται πάντοτε (ἐγκλινομένη, § 8), ὡς mēcum, tēcum, sēcum, nobīscum, vobīscum (ἀντὶ cum me, cum te, κλπ. § 56): οὕτω δὲ πολλάκις καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς quōcum, quācum, quībuscum (= cum quo, κλπ., βλ. καὶ § 60, Σημ. 1).

3) δταν τὸ οὐσιαστικόν, μετὰ τοῦ ὁποίου συνάπτεται ἡ πρόθεσις, συνοδεύεται ὑπὸ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, συνηθέστατα ἡ πρόθεσις παρεμβάλλεται μεταξὺ τοῦ ἐπιθέτου (προτασσομένου) καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς paucos post annos μετ' ὀλίγα ἔτη, magno eum metu μετὰ μεγάλου φόβου, κλπ.

Οὕτω καὶ μετὰ ἀντωνυμιῶν, ὡς quam ob rem δι' ὁ (πρᾶγμα), qua de causa δι' ἦν αἰτίαν, κλπ.

Σημεῖωσις. Καὶ μετ' ἀναφορικῆς (ἡ σπανιώτερον δεικτικῆς) ἀντωνυμίας συναπτόμεναι ἐπιτάσσονται συνήθως αἱ προθέσεις contra, inter, propter καὶ σπανιώτερον αἱ προθέσεις adversus, ante, circa, penes, sine, ultra, καθὼς καὶ ἡ πρόθεσις de εἰς τὴν τυπικὴν φράσιν illud quo de agitur (τὸ περὶ οὐ πρόκειται, τὸ συζητούμενον).

3. Σύνδεσμοι (Coniunctiōnes).

105. α') Σύνδεσμοι κατὰ παράταξιν εἶναι

1) συμπλεκτικοὶ (coni. copulativae): et, que, atque (ἢ ac), etiam, quoque καὶ — neque (ἢ nec) οὔτε — et non καὶ οὐ·

Σημεῖωσις. "Οπως δ que (§ 8), οὕτω καὶ δ quoque πάντοτε ἐπιτάσσεται : philosophi quoque καὶ οἱ φιλόσοφοι. Ο δὲ σύνδεσμος ac οὐδέποτε τίθεται πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήσης ἢ ἀπὸ εἰς ἢ g ἢ h ἢ q.

2) διαζευτικοί (coni. disiunctīvae) : aut, vel, ve (§ 8) η — sive (η seu) εἴτε·

3) ἀντιθετικοί (coni. adversatīvae) : sed, verum, (ceterum), at ἀλλὰ — vero, autem δὲ — tamen μήν, ὅμως — attāmen, verum — tamen, at qui ἀλλ’ ὅμως — non solum (η non modo η non tantum)... sed etiam οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ·

Σημεῖωσις. Οἱ σύνδεσμοι αὐτεπ καὶ vero τίθενται μετὰ μίαν η περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

4) αἰτιολογικοί (coni. causāles) : nam, enim γάρ, (διότι) — namque, etenim καὶ γάρ, (διότι)·

Σημεῖωσις. 'Ο σύνδεσμος enim τίθεται πάντοτε μετὰ μίαν η περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (πρβλ. γάρ).

5) συλλογιστικοί (coni. conclusīvae) : itaque δθεν — igitur οὖν (λοιπὸν) — ergo ἄρα — proinde διὸ — quare, quamobrem, qua-propter, quo circa οὐ ἔνεκα, διό.

Σημεῖωσις. 'Ο σύνδεσμος igitur συνήθως τίθεται μετὰ μίαν η περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

106. β') Σύνδεσμοι συνδέοντες καθ' ὑπόταξιν εἶναι

1) εἰδικοί (coni. declaratīvae) : quod, quin δτι — quasi δτι τάχα·

2) αἰτιολογικοί (πρβλ. § 105, 4) : quod δτι, διότι — quia διότι, ἐπειδὴ — cum (η quum η quom), quoniam, quando, (quandoquidem) ἐπειδὴ, ἀφοῦ — non quo η non quod δχι διότι·

3) τελικοί (coni. fināles) : ut ἵνα — quo (= ut eo) ἵνα οὕτω, δπως — ut non, ne, quomodoν ἵνα μή, μὴ — neve (= et ne) καὶ μή, μηδέ·

Σημεῖωσις. Τοῦ τελικοῦ συνδέσμου quo χρῆσις γίνεται πρὸ ἐπιθέτου συγχριτικοῦ βαθμοῦ : legem brevem esse oportet, quo facilius ab imperitis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος, ἵνα (οὕτως) εύκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν ἐν τῇ μνήμῃ διατηρῆται.

4) συμπερασματικοί η ἀποτελεσματικοί (coni. consecutīvae) : ut ὕστε — ut non, quin ὕστε (νὰ) μή·

Σημεῖωσις. Τοῦ quin χρῆσις γίνεται μετὰ πρότασιν ἀρνητικήν : nunquam tam male est Siculis, quin (= ut non) aliquid facete et commode dicant οὐδέποτε εἰς τόσον κακὴν διάθεσιν εὑρίσκονται οἱ Σικελοί, ὕστε νὰ μὴ λέγωσι τι ἀστείως καὶ πρεπόντως.

5) **βουλητικοί** (coni. voluntatīvae) : ut νὰ (μὴ δέν, § 189, 2) — ut non νὰ μὴ — ne νὰ μή, μή, (νὰ) — ne noν μὴ δὲν — quin (§ 194, 3), quomīnus νὰ μή, (νὰ).

Σημείωσις. Τοιοῦτοι σύνδεσμοι δὲν υπάρχουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ περὶ **βουλητικῶν προτάσεων**).

6) **ὑποθετικοί** (coni. conditionāles) : si, εἰ, ἐὰν — sin εἰ δέ, ἐὰν δμως — sinon εἰ μή, ἀν μή, ἀν δὲν — nisi (ni) εἰ μή, ἀν μή, ἀν δὲν, ἔκτος ἐὰν — si modo, dum, dummodo, modo ἐὰν μόνον — dum ne, dum modo ne ἐὰν μόνον μή.

Σημείωσις. Διὰ τοῦ nisi συνήθως ἀντιτίθεται ὄλοκληρος πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν : parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi διέξουν (τὰ ὅπλα =) αἱ στρατιαὶ ἔξω (τῆς πόλεως), ἀν μὴ ὑπάρχῃ εὐβουλία ἐντὸς τῆς πόλεως. Διὰ δὲ τοῦ si non ἀντιτίθεται μὲν καὶ πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν, συνηθέστερον δμως ἀντιτίθεται μέλος προτάσεως πρὸς ἔτερον μέλος αὐτῆς : cum spe sinon bona, at aliqua tamen vivimus μετ' ἐλπίδος ἀν μὴ ἀγαθῆς, ἀλλ' δμως μετ' ἐλπίδος τινὸς ζῶμεν.

7) **ἐναντιωματικοί** ή **παραχωρητικοί** (coni. concessīvae) : etsi, tametsi, quamquam εἰ καί, καίτοι, μολονότι — etiam si εἰ καί καὶ εἰ, ἀν καὶ — καὶ ἀν — licet, quamvis, ut, cum εἰ καί, καὶ ἀν, καίτοι, μολονότι.

Σημείωσις. 'Ο σύνδεσμος licet δύναται καὶ νὰ ἐπιτάσσεται : fremant omnes licet, dicam quod sentio καὶ ἀν πάντες γιογγύζωσιν, ἔγώ θὰ εἴπω ὅτι αἰσθάνομαι.

8) **παραβολικοί** ή **συγκριτικοί** (coni. comparatīvae) : ut, uti, uti si ὡς, ὡσεὶ — sicut, sicuti, velut, velūti, velūtsi, quasi, tamquam, tamquam si (aequē ή perinde ή proinde ή non secus) ac si ὥσπερ, ὥσπερει, ὡσεί, ὥσπερανεί — quomodo, quemadmodum ὡς, ὥσπερ, ὃν τρόπον — quam ὅσον, ἢ :

9) **χρονικοί** (coni. temporāles) : cum ὅτε, ὅπότε, ὁσάκις - ἐπει, ἀφοῦ, ἀφότου — dum ἐνῷ, καθ' ὃν χρόνον, μέχρις οὗ, ἐφ' ὅσον — ἔως, ἔως ὅτου — donēc, quoad, quandiu, quatēnus ἔως, μέχρι οὗ, ἔως ὅτου — quando, (quandoquidem), ubi, postquam, ut ὅτε, ἐπει, ἀφοῦ — cum primum, ubi primum, simulac, simulatque (ἐπεὶ τάχιστα), εὐθὺς ὡς — ex quo (ἐξ οὗ), ἀφ' ὅτου — quotiens (quotienscumque) ὁσάκις — antequam, priusquam πρὶν, πρὶν ἢ :

Σημείωσις. 'Οι κατάλογοι εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ προτεροχρόνου, οἱ δὲ σύνδεσμοι dum καὶ quoad εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ ὑστεροχρόνου. (Βλ. παραδείγματα ἐν τῷ Συντακτικῷ) :

10) **ἐρωτηματικοί** (coni. interrogatīvae) : ne ? (§ 8) η; ἄρα; — nonne ? η οὔ; ἄρ' οὔ; — num ? η μή; ἄρα μή; μή; — utrum - an ? πότερον - η; — si, an εἰ, ἂν — quin δτι δέν, γὰ μή, νά.

Σημείωσις. 'Εκ τῶν τριῶν πρώτων ἐρωτηματικῶν μορίων (ne, nonne καὶ num) χρησιμοποιουμένων καὶ εἰς ἔξηρτημένας καὶ εἰς ἀνεξαρτήτους ἐρωτήσεις, τοῦ μὲν περ χρῆσις γίνεται εἰς πραγματικάς ἐρωτήσεις, ἡτοι εἰς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ζητεῖ τις νὰ πληροφορηθῇ τι, τὸ ὅποιον ἀγνοεῖ (ώς dixistine hoc ? εἶπες τοῦτο ;), τοῦ δὲ nonne καὶ τοῦ num εἰς φήτορικάς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἀπλῶς δ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. Καὶ εἰς μὲν τὰς διὰ τοῦ nonne εἰσαγομένας τοιαύτας ἐρωτήσεις ἀναμένει δ ἐρωτῶν καταφατικὴν ἀπάντησιν, εἰς δὲ τὰς εἰσαγομένας διὰ τοῦ num ἀρνητικὴν: nonne dixisti hoc ? ἄρ' οὐκ εἶπες τοῦτο ; ('Αναμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ : etiam η sane = val)—num dixisti hoc ? μή εἶπες τοῦτο ; ('Αναμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ : non — δηλ.).

4. Ἐπιφωνήματα (Interiectiōnes).

107. Ἐπιφωνήματα εἰναι

- 1) χαρᾶς : io ίώ, ίού — ha ς, κλπ..
- 2) λύπης : vae οὐαί, οἴμοι — heu, eheu φεῦ — prō, (proh) φεῦ, ω, κλπ.:
- 3) ἀποστροφῆς η ἀηδίας : pfui, fū φῦ·
- 4) θαυμασμοῦ η ἐκπλήξεως : o ώ — ecce ίδού, ην, ήνι — hem, hui, aha, attat, papae ς, ξα, ς, ω, αά, ἀτταταί, παπαί, κλπ..
- 5) ἐπευφημίας : eia, euge εία, εῦγε, κλπ.:
- 6) κλητικά : o ώ — heus, eho ίώ, ωτάν, κλπ..

Σημείωσις. 'Οι ἐπιφωνήματα λαμβάνονται προσέτι (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) διάφοροι λέξεις, ίδικ δὲ ὀνόματα θεῶν η ἥρωων (συνήθως συντετμημένα), ώς pax σιωπή ! indignum αἰσχος ! — apāge ἀπαγε ! hercules, hercule, hercle η mehercules, mehercle (δ) 'Ηράκλεις—pol (ἐκ τοῦ Pollux) η edēpol μὰ τὸν Ποιλυδέκην, νη τὸν Δία, κ.δ.

ΜΕΡΟΣ Γ'
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

Α'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ (DERIVATIO)

108. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης αἱ ἀπλαῖ λέξεις (vocabūla simplicia) εἰναι

1) πρωτότυποι (vocabūla primitīva), ὡς rex (ἐκ τοῦ reg - s) βασιλεύς, lux (ἐκ τοῦ luc - s) φῶς, do (ἐκ τοῦ da - o) δίδω.

2) παράγωγοι (vocabūla derivāta), ὡς rex (reg - is) reg - ius καὶ reg - ālis βασιλικός, (lux, luc - is) luc - e - o φέγγω καὶ luc - īdus φωτεινός, (do, θ. da -) da - tor δότης (πρβλ. ἀρχαίαν Ἑλληνικήν).

Σημεῖος σι. "Οπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικήν εἰς τινα σειρὰν συγγενῶν ἐπυμολογικῶν λέξεων ἑκάστη τῶν λέξεων τούτων, ἐκτὸς τῆς πρώτης (τῆς κυρίως πρωτοτύπου), εἰναι παράγωγος μὲν ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην, πρωτότυπος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην, ὡς os (or - is) στόμα, (ἐκ ταύτης) ora (ora - re) λέγω, (ἐκ ταύτης) ora - tio λόγος καὶ ora - tor (orator - is) ῥήτωρ, (ἐκ ταύτης) orator - ius ῥητορικός, κλπ.

109. Καὶ εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν αἱ διάφοροι παραγωγικαὶ καταλήξεις κανονικῶς προστίθενται εἰς τὸ θέμα τῶν πρωτοτύπων, ὡς (leg - o) lec - tor (ἐκ τοῦ leg - tor) ἀναγνώστης, salus (salut - is) salut - āris σωτήριος, (laus, laud - is) laud - o (ἐκ τοῦ laud - a - o) ἐπαίνω, κλπ.

Πολλάκις δομως (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν γλῶσσαν) κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παραγώγου λέξεως ἀποβάλλεται εἰς ἡ καὶ περισσότεροι φθόγγοι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ θέματος τῆς πρωτοτύπου ἡ παρενθέται φωνῆν τι μεταξὺ τοῦ θέματος αὐτῆς καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως, ὡς

* Η παραγωγὴ καὶ ἡ σύνθεσις λέξεων εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν γενικῶς δὲν εἰναι τόσον ἀνεπτυγμένη δσον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν.

(navi - s)	nav - alis ναυτικὸς
(aestas, aestat - is)	aest - īvus θερινός, κλπ.
(pons, pont - is)	pont - i - cūlus γεφυρίδιον
(caput, capit - is)	capit - ū - lum κεφάλαιον, κλπ.

110. α') Παράγωγα ρήματα (verba derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) 'Εξ δύνομάτων (verba denominativa) κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν δ' συζυγίαν, ὡς

(arma, § 34, 4, A', β'), armare ὀπλίζειν, (laus, laud - is) laudare ἐπαινεῖν, (levis) levare κουφίζειν, (flos, flor - is) florēre ἀνθεῖν, (lux, luc - is) lucere φέγγειν, (finis) finire ὄριζειν, (lenis) lenire πραύνειν, (sitis) sitire διψᾶν, (saevus) saevire μαίνεσθαι.

Κατὰ τὴν γ' συζυγίαν μόνον ἐν αρκτικᾷ, ὡς (durus) durescere σκληρόυσθαι, (maturus) maturescere πεπαίνεσθαι (§ 86, 2, γ').

2) 'Εξ ἀλλων ρήματων (verba verbalia).

α') 'Εν αρκτικᾷ (verba incohativa), κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ὡς (senēre) senescere γηράσκειν, (florēre) florescere ἐξανθεῖν, (obdormire) obdormiscere ἀποκοιμᾶσθαι. (Βλ. καὶ ἀμέσως προηγούμενα).

β') Θαμιστικῇ ἡ ἐπιτατικῇ (verba frequentativa), κατὰ τὴν συζυγίαν, σχηματίζονται δὲ ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - um εἰς - are, ὡς (cano, cant - um) cant - are ἀδειν, (curro, curs - um) curs - are περιτρέχειν, (dormio, dormit - um) dormit - are ὑπνάττειν, νυστάζειν, κλπ.

'Εκ σουπίνων εἰς - atum (ἦτοι ἐκ ρήματων τῆς α' συζυγίας) παράγονται κανονικῶς θαμιστικὰ ρήματα οὐχὶ εἰς - atare, ἀλλ' εἰς - itare, ὡς (rogo, rog - atum) rog - itare διερωτᾶν, (volo, vol - atum) volitare περιπέτεσθαι. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ (haerent, haesi, haes - um, haerere) haes - itare δκνεῖν, (ag - o, § 87, 2, α'), ag - itare ἐλαύνειν.

γ') 'Εφετικῇ (verba desiderativa), κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, σχηματίζονται δὲ ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - um εἰς - urire, ὡς (edo, es - um, § 92) esurire (ἐπιθυμεῖν φαγεῖν), πεινᾶν, (pario, par - tum, § 87, 2, β') part - urire ὀδίνειν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. τυραννῶ, τυραννήσ - ω, τυρανησ - είω).

δ') 'Υποκοιστικῇ (verba deminutiva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, λήγουν δὲ κανονικῶς εἰς - illo, ὡς (canto) can - illo ὑπάδω,

τερετίζω, (sorbeo) sorb - illo ὑποπίνω, ῥιφῶ. (Πρβλ. νεοελλην. κουτσοπίνω, κουτσοδουλεύω, κτ.τ.).

111. Παράγωγα ούσιαστικά (substantīva derivāta). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) 'Εκ δήματων (substantīva verbalia).

α') 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου (§ 88) μὲ κατάληξιν - or εἰς δήλωσιν τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου, ώς (amare, amat - um) amat - or ἔραστής, (currere, curs - um) curs - or δρομεύς, (pingere, pict - um) pict - or γραφεύς (ζωγράφος). (Πρβλ. πράττω—πράκτωρ, κλπ.).

Σημεῖωσις. Πολλὰ τῶν εἰς - tor σχηματίζουν θηλυκὸν εἰς - trix (γεν. trīcis), ώς (vincere, vict - um) victor νικητής, victrix νικήτρια. (Πρβλ. § 40, γ').

β') 'Εκ τοῦ δήματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - or, - us, - ium, - ēla εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ἢ καταστάσεως, ώς (am - are) am - or ἔρως, (dolēre) dol - or λύπη, (fur - ēre) fur - or μανία, (dec - ere) dec - us καλλωπισμός, (gaud - ēre) gaud - ium χαρά, (od - i, § 98,1) od - ium μῆσος, (quer - i, § 80) quer - ēla μέμψις, (tutari, § 81) tut - ela ἐπιστασία.

γ') 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου μὲ κατάληξιν - io, - us (δ' κλίσεως), - ūra εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ἢ τοῦ ἀποτελέσματος ἐνεργείας τινός, ώς (agere, act - um) act - io πρᾶξις, (venare, venat - um) venatio θήρα, (movere, mot - um) mot - us κίνησις, (currere, curs - um) curs - us δρόμος (τρέξιμο), (sepelire, sepult - um) sepult - ūra ταφή, (colere, cult - um) cul - ūra θεραπεία, περιποίησις, (accusare, accusatum) accusat - io κατηγορία, (orare, orat - um) orat - io λόγος, (frui, fruct - um, § 80) fruct - us καρπός, (scribere, script - um) script - ūra γραφή, (nasci, nat - um, § 80) nat - ūra φύσις.

δ') 'Εκ τοῦ δήματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - men, - mentum, - ūlum, - būlum, - cūlum, - crum, - trum εἰς δήλωσιν μέσου τινὸς ἢ ὅργάνου ἢ τόπου ἐνεργείας τινός, ώς (volv - ere) volu - men εἴλημα, (ali - ere) ali - mentum τροφή, (vinc - ire) vinc - ūlum δεσμός, (pa - scere) pa - būlum χόρτος, βοσκή, (vocare) voca - būlum λέξις, (orare) ora - culum μαντεῖον, χρησμός, (sepelire) sepul - crum τάφος, (arare) arā - trum ἄροτρον.

2) 'Εξ δλλων ούσιαστικῶν (substantīva denominatīva).

α') Μὲ κατάληξιν - tor, - ūtor εἰς δήλωσιν τοῦ προσώπου τοῦ

ἔχοντος σχέσιν μὲν ἔκεινο, τὸ δόποῖον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον, ως (via) viātor ὁδίτης, ὁδοιπόρος, (ianua) ian - ītor θυρωρός, (funda) fund - ītor σφενδονήτης. (Πρβλ. § 111, 1; α').

β') Μὲ κατάληξιν - arium, - ētum, - īle, εἰς δήλωσιν τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὅποιου ὑπάρχουν ἡ διαμένουν πολλὰ ὄμοιειδῆ ὄντα, ώς (columba) columb - arium περιστερεών, (oliva) oliv - ētum ἐλαιών, (bos, bov - is) bov - īle βουστάσιον.

γ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ina (- trina), εἰς δήλωσιν ἐπιτηδεύματος ἡ τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὅποιου ἀσκεῖται τὸ ἐπιτήδευμα, ώς (medicus) medic - īna ἰατρική, (doctor) doctr - ina διδασκαλία, (opifex, opific - is) offic - ina (ἐκ τοῦ opific - ina) ἐργαστήριον, (tonsor) tons - trina κουρεῖν.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ium (- itium), εἰς δήλωσιν καταστάσεως ἡ συνόλου τινὸς προσώπων ὄμοιας καταστάσεως, ώς (sacerdos) sacerdot - ium ἱερατεία, (collēga) colle - gium ἐταιρεία, (servus) serv - itium δουλεία, οἱ δοῦλοι.

ε') Μὲ τὰς καταλήξεις - lus, - la, - lum, (- ȳlus - ȳla, - ȳlum, - ȳlus, - ȳla, ȳlum, - cūlus, cūla, - cūlum καὶ σπανιώτερον - illus, - illa, - illum) ὑποκοριστικά. Ταῦτα διατηροῦν συνήθως τὸ γένος τοῦ πρωτοτύπου, ώς (liber) libel - lus (ἐκ τοῦ liber - lus) βιβλιάριον, (lapis) lapil - lus (ἐκ τοῦ lapid - lus) λιθάριον, (puer) puer - ȳlus παιδάριον, καὶ puella (ἐκ τοῦ puer - la) παιδίσκη, κοράσιον, (sacrum) sacel - lum (ἐκ τοῦ sacer - lum) μικρὸν τέμενος, (silva) silv - ȳla μικρὸς δρυμών, (filius) fili - ȳlus υἱόσκος (ἀγοράκι), (filia) fili - ȳla θυγάτριον (κοριτσάκι), (mus) mus - cūlus μυτδίον, (opus) opus - culum μικρὸν ἔργον, (codex) codic - illus συγγραμμάτιον, κωδίκειλος, (signum) sig - illum ἀγαλμάτιον.

Σημεῖωσις. Καὶ ἔξ ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται ἄλλα ὑποκοριστικά, ώς cista κιστή - cist - ȳla μικρὰ κιστή - cistel - la, cistell - ȳla κιστίδιον. (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. πίναξ - πινχ - ȳs - πιναχ - ȳsion, καὶ νεοελλην. σάκχος — σακκ - oīli — σακκόδι — ἀξι).

ζ') Ἐκ κυρίων ὄνομάτων προσώπων πατρωνυμίας (ἐκ τῆς Ἐλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένας) καταλήξεις - ides ἡ - ides, - iades, (ἀρσενικά) καὶ - as, - is, - eis (Θηλυκά), ώς (Priamus) Priamides Πριαμίδης, (Atreus) Atr - īdes Ἀτρείδης, (Aeneas) Aene - īdes Αἴνειάδης, (Telamon) Telamon - iādes Τελαμωνιάδης, (Tantalus)

Tantāl - is Τανταλίς, (Thesti - us) Thesti - as Θεστιάς, (Nerēus) Nerēis Νηρηής. (Bλ. § 16 καὶ § 28). Οὕτως ἔπειτα καὶ ἐκ γνησίων Ἀρωματικῶν ὀνομάτων, ὡς (Romulus) Romul - īdes Ἀρωματίδης, (Scipio) Scipi - ādes Σκιπιώδης.

3) Ἐξ ἐπιθέτων ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ εἰς δήλωσιν σχετικῆς ἴδιότητος. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τούτων - ia, - itia, ḥ - ties (ε' κλίσεως), - tas, - ītas, - tūdo, - itūdo καὶ σπανίως - monia, ὡς (gratus) grat - ia χάρις, εὔνοια, (insanus) insan - ia μανία, (malus) mal - itia κακία, (segnis) segn - itia καὶ segn - ities νωθρότης, (liber) liber - tas ἐλευθερία, (levī) levī - tas ἐλαφρότης, (probus) probī-tas χρηστότης, (fortis) fortī - tūdo ἰσχύς, (longus) long - itūdo μακρότης, (acer) acr - i - monia δριμύτης, (castis) cast - i - monia ἀγνότης.

112. γ') Παράγωγα ἐπίθετα (adverbia derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) 'Ex ῥήματων (adiectīva verbalia) ἐκ τοῦ ῥήματικοῦ θέματος (πρβλ. § 111, 1, β' καὶ δ') :

α') Μὲ κατάληξιν - īdus, καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα σχετικὴν μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον ἴδιότητα, ὡς (valēre) val - īdus εὔρωστος, (calere) cal - īdus θερμός.

β') Μὲ κατάληξιν - bīlis, - bīlis, καὶ δηλοῦν τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον, ὡς (docere) doc - īlis εὐδίδακτος, (placare) placa - bīlis εὐεξίλαστος, (movere) mo - bīlis κινητός, εύκινητος.

γ') Μὲ κατάληξιν - ax, - ȳlus, καὶ δηλοῦν συνήθως τὸν ἔχοντα σχετικόν τι μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον ἐλάττωμα, ὡς (audēre) aud - ax τολμητίας, (loqui) loqu - ax λάλος, (credere) cred - ȳlus εύπιστος, (queri) quer - ȳlus μεμψίμουρος.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - bundus, - cundus, καὶ δηλοῦν μετ' ἐπιτάσεως ὅ,τι ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος, ὡς (venerari) venera - bundus λίαν σεβόμενος, εύσεβής, (furēre) furi - bundus λίαν μαινόμενος, ἐκμανής, (irasci) ira - cundus ὄργιλος, εύόργητος.

2) 'Εξ οὐσιαστικῶν (adiectīva denominatīva) :

α') Μὲ κατάληξιν - icus, - ius, - icius, - ālis, - īlis, - āris, - arius, - nus (- ānus, - īnus), - ensis, - īvus, καὶ δηλοῦν τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαινόμενον ἡ ἔχοντα σχέσιν μὲ αὐτό, ὡς (bel-

lum) bell - īcus πολεμικός, (orator) orator - ius ὁγητορικός, (pater) patr - ius πατρικός, (tribunus) tribun - icius δῆμαρχικός, (navis) nav - īlis ναυτικός, (vir) vir - īlis ἀνδρικός, (populus) popul - īris δημοτικός, (legio) legion - arius τῆς λεγεῶνος, (mater) mater - nus μητρικός, (urbs) urb - īnus ἀστικός, (equus) equ - īnus ἵππειος, (forum) for - ensis ἀγοραῖος, (tempestas) tempest - īnus ἔγκαιρος, (§ 109). Οὕτω καὶ ἐξ ἔθνικῶν ὀνομάτων (μὲ τὰς καταλήξεις - īcus, - ius), ώς (Gallus) Gall - īcus, (Thrax) Thrac - ius, ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων (μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - īnus, - īānus), ώς (Sulla) Sullānus, (Tullius) Tulli - īnus, (Verres) Verr - īnus, (Caesar) Caesar - īnus, καὶ ἐκ τοπωνυμίων ἡ ὀνομάτων χωρῶν, νήσων, ἥπερων, μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - īnus, - īnus, - ensis καὶ προσέτι - as, γεν.-atis, ώς (Roma) Rom - īnus, (Africa) Afric - īnus, (Tusculum) Tuscul - īnus, (Ameria) Amer - īnus, (Cannae) Cannensis, (Sicilia) Sicili - ensis, (Arpinum) Arpīn - as (26, 4, B', β').

β') Μὲ κατάληξιν - tus (- ītus, - īūtus), καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα ἡ φέροντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημανόμενον, ώς (ala) alā - tus πτερωτός, (hasta) hastā - tus λογχοφόρος, (clavus) clavātus ἥλωτός, (auris) aur - ītus ὠτόεις, (cornu) cornū - tus κερασφόρος. (Πρβλ. νεοελλ. σπαθᾶτος, σπιρουνάτος, κ.τ.τ.).

γ') Μὲ κατάληξιν - osus, - entus, - lentus, καὶ δηλοῦν πλησμονήν, ώς (aqua) aqu - osus ὑδρώδης, (periculum) pericul - osus κινδυνώδης, (turbula) turbul - entus θορυβώδης, (fraud) fraud - u - lentus ἀπατηλός.

δ') Μὲ κατάληξιν - eus, καὶ δηλοῦν τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ἐπόίας εἰναὶ τι, ώς (lana) lan - eus ἐρεοῦς, (argentum) argent - eus ἀργυροῦς, (ferrum) ferr - eus σιδηροῦς.

3) Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικά (adiectīva diminutīva) καὶ συγκυρτίζονται μὲ τὰς καταλήξεις - ius, - īlus, - ölus, - cūlus, ώς (miser) misel - lus (ἐκ τοῦ miser - lus) ταλαίπωρος, (parvus) paīn - īlus μικκύλος (μικρούλης, μικρούτσικος), (aureus) aure - ölus ἐπίχρυσος, (pauper) pauper - culus πενιχρός (φτωχούλης, φτωχούτσικος). (Πρβλ. § 114, .2, ε').

4) Ἐξ ἐπιρρημάτων (adiectīva adverbialia) :

α') Τοπικῶς μὲ κατάληξιν - īcus, ώς (ante) ant - īcus πρόσθιος, (post) post - īcus ὀπίσθιος.

β') Χρονικῶν, μὲ κατάληξιν, -īnus, -tīnus, (ἦ -tīnus), -ernus, -ternus, -iternus, ὡς (repente) repent-īnus αἰφνίδιος, (eras) eras-tīnus αὐριανός, (prius) pris-tīnus ἥ pris-tīnus πρότερος, (hodie) hodi-ernus σημερινός, (heri ἀρχῆθεν, hesi πρβλ. § 23, 2, Σγμ.) hes - ternus χθεσινός, (scmper) semp - iternus αἰώνιος.

113. δ') Παράγωγα ἐπιρρήματα (adverbia derivata). Ταῦτα σχηματίζονται:

1) **τοπικὰ** ἔξ ούσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων μὲ τὴν κατάληξιν -ītus, εἰς δήλωσιν τοῦ πόθεν; ἥ τοῦ ἀπὸ πότε; (caelum) cael - ītus οὐρανόθεν, (fundus) fund - ītus θεμελίθεν, (radex, -dicis) radic-ītus ριζόθεν, (divinus) divin - ītus θεόθεν, (antiquus) antiqui-itus ἀρχαιόθεν.

2) **τροπικὰ α'** ἔξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν δευτεροκλίτων (§ 37 καὶ § 43, 1) μὲ κατάληξιν -ē, ὡς (iucundus) iucund-ē ἡδέως, (pulcher) pulchr-ē εὐπρεπῶς, (doctus) doct-ē σοφῶς, (accu-ratus) accurat-ē ἐπιμελῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν εἰς -ε τροπικῶν ἐπιρρημάτων τὸ (ἐκ τοῦ bonus, ἀρχῆθεν benus) bene καλῶς καὶ τὸ (ἐκ τοῦ malus) male κακῶς έχουν τὸ καταληκτικὸν ε βραχύ.

β') ἔξ ἐπιθέτων (ἥ μετοχῶν) τριτοκλίτων, μὲ κατάληξιν -er, -ter, -īter, ὡς (prudens, prudent -is) prudent -er συνετῶς, (audax, audacis) audac-ter τολμηρῶς, (fortis) fortī-ter ἴσχυρῶς, (felix, felic-is) felic-īter εὐτυχῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν ἐσχηματίσθησαν κατόπιν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς -ē ἐκ τριτοκλίτων ἐπιθέτων, καὶ εἰς -īter ἐκ δευτεροκλίτων, ὡς (impun - is) impun - e ἀτιμωρητή, (largus) larg - e καὶ largiter δαψιλῶς, (humanus) human - e καὶ humaniter ἀνθρωπίνως.

γ') ἐκ ῥημάτων, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου, μὲ κατάληξιν -im, ὡς (noninare, nominat-um) nominātim ὀνομαστή, (rapere, raptum) rapt-im ἀρπακτικῶς, (currere, curs-um) curs-im δρομαῖως. Κατὰ ταῦτα ἔπειτα καὶ ἔξ ὀνομάτων, ὡς (gradus) grad-ātim βαθμηδόν, (grex, gregis) greg-ātim ἀγεληδόν, (vir) virī-tim κατ' ἄνδρα, (tribus) tribū-tim κατὰ φυλάς.

B'. ΣΥΝΘΕΣΙΣ (COMPOSITIO)

114. "Οπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικήν

1) ἐκάτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν συνθέτου λέξεως εἶναι εἴτε κλιτὸν εἴτε ἀκλιτὸν μέρος λόγου, ὡς (*potum, fero*) *pomifer* ὀπωροφόρος, (*per, multus*) *per-multus* πάμπολυς, (*de, mitto*) *de-mitto* καταπέμπω, (*per saepe*) *per-saepe* συχνότατα·

2) πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου τινὸς λέξεως δύναται νὰ εἶναι καὶ ἀχώριστον μόριον (πρβλ. Ἐλλ. ἀ- ἢ ἀν-, δυσ-, κλπ.). Ἀχώριστα δὲ μόρια (*praepositiōnes inseparabiles*) τῆς Λατινικῆς εἶναι :

α') τὸ *ambi-* (*ambi-, am-, an-* = ἀμφί, περί) : *ambi-farius* ἀμφίλογος, *amb-ēdo* περιτρώγω, *am-plector* περιβάλλω, *an-ceps* ἀμφικέφαλος·

β') τὸ *dis-* (= διὰ ἢ ἀ-, ἀν-) : *dis-iungo* διαζευγνύω, *dis-solvo* διαλύω, *dis-par* ἀνισος, *dis-similis* ἀνόμοιος·

γ') τὸ *in-* (*im-*), *ne-*, *ve-* (= ἀ-, ἀν-) : *in-utile* ἀνωφελής, *im-pius* ἀσεβής, *ne-sas* ἀνόσιος, *ne-scio* ἀγνοῶ, *ve-cors* ἀφρων, *ve-sanus* ἀφρων·

δ') τὸ *por-* (= πρὸ) : *por-tendo* προσημαίνω·

ε') τὸ *red-*, *re-* (= δπίσω, πάλιν, ἀνά) : *red-do* ἀποδίδωμι (δίδω πίσω), *red-eo* ἐπανέρχομαι, *re-mitto* ἀναπέμπω (πέμπω πάλιν), *refero* ἀνακομίζω·

ζ') τὸ *sed-*, *se-* (= ἀνευ, διά, ἀπό) : *sed-itio* διάστασις, διχοστασία, *se-cūrus* (= sine cura) ἀφροντις, *se-cerno* διακρίνω, *secēdo* ἀποχωρῶ (πρβλ. ἀνωτέρω *dis-*)·

3) μερικαὶ κλιταὶ σύνθετοι λέξεις προέρχονται ἐξ ἀπλῆς παραθέσεως δύο λέξεων, ὡς *respublīca* πολιτεία (ἐκ τοῦ *res-publica*), *iuriāndum* δρκος (ἐκ τοῦ *iurāndum*), *decemvīri* οἱ δέκαρχοι (ἐκ τοῦ *decem-viri*), *benedīco* ἐπαινῶ (ἐκ τοῦ *bene-dico*), *benefīcio* εὐεργετῶ (ἐκ τοῦ *bene-facio*). Πρβλ. *νεά-πολις*, *νεώσοικος*, *πασί-γνωστος*, κ.τ.τ.

Σημεῖωσις. Τῶν λέξεων *respublica* καὶ *iuriāndum* τὰ δύο συνθετικὰ μέρη κλίνονται κατὰ πάσας τὰς πτώσεις χωριστά : *respublica*, *reipublicae*, κλπ. (§ 32 καὶ § 38) — *iuriāndum*, *iurisiuriāndi*, κλπ. (§ 24, 2 καὶ § 38). Πρβλ. καὶ § 95.

115. Ἐκ τῶν φθογγικῶν μεταβολῶν, αἱ ὅποιαι συμβαίνουν μετὰ τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων λέξεων, ἔξιαι σημειώσεως εἰναι αἱ ἔξῆς : 1) Ἡ πρόθεσις cum (§ 102, 2) ἐν συνθέσει παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς, ητοι com- (πρὸ χειλικοῦ συμφώνου καὶ πρὸ τοῦ m (§ 4), con- (πρὸ παντὸς ἄλλου συμφώνου) καὶ co- (πρὸς φωνήνετος ἢ τοῦ h), ὡς (cum, bibo) com-bibō συμπίνω, (cum, pono) com-pōno συντίθημι, (cum, mitto) com-mitto συμβάλλω, (cum, clamo) con-clāmo συμβοῶ, (cum, trāho) con-trāho συσπῶ, (cum; ēo) co-ēo συνέρχομαι, (cum, haereo) co-haereo ἔχομαι (τινος). Ἀλλὰ : com-ēdo κατεσθίω (§ 92).

Ἐπομένουν 1 ἢ r, τὸ n τῆς con- ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά, ὡς (con, loquor) col-lōquor συνδιαλέγομαι, (con, rumpo) cor-rumpo φθείρω. (Πρβλ. συλ-λέγω, συρ-ρέω).

2) Ἐκ τῶν προθέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων (§ 114, 2) ὡς πρώτων συνθετικῶν συνήθως :

α') τῆς ad τὸ d ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν e, f, g τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ad, cedo) ac-ēdo προσχωρῶ, (ad, fero) affero, προσφέρω, (ad, gradior) ag-gredior προσέρχομαι.

β') τῆς ob (§ 102, 1) καὶ τῆς sub (§ 102, 3) τὸ b ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν e, f, p τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ob, capio) occipio ἄρχομαι, (sub, cedo) suc-ēdo ὑπέρχομαι, (ob, facio) offīcio βλάπτω, (sub, facio) suf-ficio ὑποτίθημι, (ob, premo) opprīmo καταπιέζω, (sub, peto) sup - pēto ὑποπίπτω.

Ἐν συνθέσει δὲ μὲ τὸ ῥῆμα mitto τῆς μὲν ob τὸ b ἀποβάλλεται, τῆς δὲ sub ἢ μένει ἢ ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἐπόμενον m. Οὕτω o-mitto ἀφίνω, ἀλλὰ sub-mitto ἢ sum-mitto ὑποβάλλω.

Εἴς τινα δὲ σύνθετα (ἴδιως πρὸ τοῦ ei, τοῦ ti καὶ τοῦ pe) ἢ sub παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφὴν sus-, ὡς (sub, capio) sus-cīpio ὑποδέχομαι, (sub, teneo) sus-tīneo βαστάζω, (sub, pendo) sus-pendo ἀναρτῶ. Οὕτω καὶ surrīdeo μειδιῶ (ἐκ τοῦ sus-rideo).

Σημεῖωσις. Τὸ sus - τοῦτο προέρχεται ἐξ ἑτέρας μορφῆς τῆς προθέσεως sub, ητοι ἐκ τοῦ subs· (πρβλ. ab καὶ abs, § 102, 2). Καὶ τῆς ob ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἑτερος τύπος obs, διθεν ostendo δεινῶν (ἐκ τοῦ obs - tendo).

γ') τῆς προθέσεως in καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου in - τὸ n ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν l, m, r, τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (in, ludo) il-lūndo ἐμπαῖζω, (in, licitus) il-licītus ἀθέμιτος, (in, mitto) im-

mitto εἰσδέχομαι (in, memor), im-mēmor ἀμνήμων, (in, rideo, ir-rideo σκώπτω, (in, revocatus) ir-revocatus ἀμετάκλητος.

Εἰς μὲν τρέπεται τὸ η τούτων καὶ πρὸ χειλικοῦ συμφώνου, ὡς (in, bibo) im-bībo ἐμπίνω, (in, bellum) im-bellis ἀπόλεμος, (in, pono) im-pōno ἐντίθημι, (in, potens) im-pōtens ἀδύνατος. (Πρβλ. ἀνωτέρω con-).

Δ') τοῦ ἀχωρίστου μορίου dis- τὸ s ἀφομοιοῦται μόνον μὲν τὸ ἀρχτικὸν f τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (dis, fero) dif-fēro διασπῶ (dis, facilis.) dif-sicilis δύσκολος: ἀποβάλλεται δὲ πρὸ τοῦ d, g, l, m, r, v, καθὼς καὶ πρὸ τοῦ s, δταν ἀμέσως κατόπιν τούτου ὑπάρχῃ καὶ ἔτερον σύμφωνον, ὡς (dis, duco) di-dūco διέλκω, (dis, gero) di-gēro διασπείρω, (dis, labor) di-lābor διαρρέω (dis, moveo) di-mōveo χωρίζω, (dis, rapio) di-rīpio διαρπάζω, (dis, verto) di-vertō διαφέρω, (dis, spargo) di-sprego διασπείρω, (dis, sto) di-sto διέχω. Ἀλλὰ (dis, sentio) dis-sentio διαφωνῶ.

3) Τὸ δίζικὸν φωνῆν τοῦ θέματος τῶν ῥημάτων συντιθεμένων μετὰ προθέσεως συνήθως μεταβάλλεται. Οὕτω :

α') τὸ ἄ καὶ τὸ ē τρέπονται εἰς Ἡ ἀν δὲ μετ' αὐτὰ ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἢ προηγγῆται ἢ ἔπεται μετ' αὐτὰ ἔρρινον ἢ ὑγρόν, τότε συνήθως τὸ μὲν ἄ τρέπεται εἰς ē, τὸ δὲ ē μένει, ὡς (facio, § 84) perfīcio (διαπάττω), -fēci, -fēctum, -ficere — (rapio, § 84) di-rīpio (διαρπάζω), -ripui, -reptum, -ripere — (emo) red-īmo (ἀνταγοράζω), -ēmi, -emptum, -imēre — (statuo) in-stituo (ἰδρύω), -stitui, -stitūtum, -stituēre — (teneo) distīneo (χωρίζω), -tīnui, -tentum, tinēre. Οὕτω καὶ : (frango) con- (fringo τρίβω), -frēgi, -fractum, -fringēre — (pango, § 89, 4) com-pingo (συμπήγνυμι), -pēgi, -pactum, -pingēre — (tango) con-tingo (ἄπτομαι), -tīgi, -tactum, -tingēre — καὶ : - (premo) com-prīmo (καταπιέζω), -pressi, -pressum, -primēre.

'Αλλά : (sacro) ob-sēcro (ἴκετεύω) — (scando) descendō (καταβαίνω), -scendi, -scensum, -scendēre — (spargo) di-spergo (διασπείρω), -spersi, -spersum, spergēre — (crepo) dis-crēpo (διαφωνῶ), -crepui, -crepare — (mergo) sub-mergo (καταδύω), -mersi, -mersum, -mergēre.

β') τὸ αε τρέπεται εἰς ī καὶ τὸ αυ εἰς ū, ὡς (ob, caedo) oc-cīdo (ἀποκτείνω), oc-cīdi, oc-cīsum, oc-cidēre — (re, quero) re-

quīro (ἀναζητῶ), re-quisivi, re-quisitum, re-quirere, (inclāudo) in-clūdo (ἐγκλείω), in-elusi, in-clusum, in-cludere.

Σημεῖος 1. Ἀρκετὰ δήματα καίπερ συντιθεμένα μετά προθέσεως διατηροῦν τὸ δίκαιον βραχὺ ἢ οὐ, ὡς τὰ δήματα cāveo, māneo, trāho, τὸ ἄρο ἐν συνθέσει μετά τῶν προθέσεων circum καὶ per καὶ τὸ cāprio ἐν συνθέσει μετά τῆς προθέσεως ante, ὡς prae-caveo προφυλάττομαι, re-maneo ἀναμένω, contrāho συστέλλω, circum-ἄρο περιάρω, per-ἄρο ἐπιτελῶ, (ἐνῷ ex-ἴρο ἔξαρω, ex-ēgi, ex-actum, ex-igere), ante-capio προλαμβάνω (ante-cēpi, ante-captum, ante-capere). Ἐπίσης τὰ δήματα ἔδο (§ 92), fēro (§ 96), gēro φορῶ, mēto θερίζω, pēto δρμῶ, sēgo συνείρω, tēgo καλύπτω, tēro τρίβω καὶ νέρο κομίζω. Ἐπίσης διατηροῦν τὴν δίφθογγον τὰ δήματα aequo lōsō, caeco τυφλῶ, haereo ἔχομαι τινος, καὶ τὸ ἀπρόσωπον taedet (pertaedet me σικχαίνομαι, per-taesum est).

Τὸ δὲ δήματα lēgo εἰς ἄλλα μὲν σύνθετα τρέπει τὸ ἐ εἰς Ἡ, εἰς ἄλλα δὲ τὸ φυλάττει, ὡς col-līgo συλλέγω, de-līgo ἐκλέγω· ἄλλα neg-lēgo ἀμελῶ, per-lēgo διαγιγνώσκω.

Σημεῖος 2. Τροπαὶ τοῦ φωνήνετος τῆς δίκαιης συλλαβῆς, ὅποιαι αἱ ἀνωτέρω, συμβαίνουν καὶ εἰς δύναματα, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς δεύτερα συνθετικά, ὡς (fācīlis) dif-fīcīlis, (arma) in-ermis ἀσπίλος, (aequus) inīquus ἀνισος, κλπ.

116. Τὰ σύνθετα, τῶν ὅποιών τὸ ἔτερον τούλαχιστον τῶν συνθετικῶν μερῶν εἶναι μέρος τοῦ λόγου κλιτόν, εἶναι ἡ δήματα ἡ οὐσιαστικὴ ἡ ἐπίθετα. Ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τούτων ἄξια σημειώσεως εἶναι τὰ ἔξτῆς :

117. α') **Σύνθετα δήματα (verba composita).** 1) 'Ρήματα σύνθετα μὲ α' συνθετικὸν δήματα σχηματίζονται μόνον μὲ τὸ δήμα facio ὡς β' συνθετικόν, τὸ ὅποιον τότε μένει ἀμετάβλητον, ὡς (adsuescere, facio), adsuefacio ἐθίζω, adsue-feci, adsue-factum, adsue-facere, (calere, facio) cale-facio θερμαίνω, (patēre, facio) patefacio ἀνοίγω, κλπ. (Bl. § 114, 3 καὶ § 115, 3, α').

2) Τὸ δήμα facio ὡς β' συνθετικὸν δήματων ἔχόντων α' συνθετικὸν δύνομα (οὐσιαστικὸν ἡ ἐπίθετον) μεταβάλλεται εἰς -fīco (κατὰ τὴν α' συζυγίαν), ὡς (aedes, facio) aedi-fīco οἰκοδομῶ, aedificāvi, κλπ., (amplus, facio) ampli-fīco μεγαλύνω, (testis, facio) testifīcor μαρτυρῶ (§ 80).

118. β') Σύνθετα ούσιαστικά (*substantīva composita*). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ὀνόματος καὶ ρήματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -a, -s, -r, ὡς (*ager*, θ. *agr-*, *colo*) *agri-cōla* γεωργός, (θ. *par*, *cae-do*) *par-i-eīda* πατροκτόνος, (*ars*, *artis-facio*) *artīfex* (ἐκ τοῦ *arti-fecs*) τεχνίτης, (*arma*, *gero*) *arm-ī-ger* ὄπλοφόρος.

2) ἐκ δύο ὀνομάτων ἢ ἐξ ἀριθμητικοῦ καὶ ὀνόματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -ium, ὡς (*sol*, *stat-us*) *sol-sti-tium* ἥλιοστάσιον, (*tres*, θ. *tri-*, *annus*) *tri-enn-iūm* τριετία·

3) ἐκ προθέσεως καὶ ὀνόματος, τὸ ὅποιον κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ὡς (*cum*, *nomen*, ἀρχ. *gnomen*) *co-gnōmen* ἐπώνυμον, (*de*, *decus*) *de-dēcus* ἀπρέπεια, (*pro*, *consul*) *pro-consul* ἀνθύπατος.

119. γ') Σύνθετα ἐπίθετα (*adiectīva composita*). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ἐπιθέτου (ἢ ἀριθμητικοῦ) καὶ ούσιαστικοῦ ἢ ἐκ ρήματος καὶ ούσιαστικοῦ, ὡς (*magnus animus*) *magn-anīmus* μεγαλόψυχος, (*tres* θ. *tri-*, *lingua*) *tri-linguis* τρίγλωσσος, (*miserō cors*) *miserīcors* ἐλεήμων·

2) ἐκ προθέσεως ἢ ἀχωρίστου μορίου καὶ ὀνόματος
 α) ούσιαστικοῦ. Τοῦτο ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ λαμβάνει ἐπιθετικὴν κατάληξιν, ὡς (*ad*, *finis*) *af-fīnis* γειτονικός, (*cum*, *cors*) *con-cors* δύμόφρων, (*in-ars*) *in-ers* ἀτεχνος, (*se-cura*) *secūr-us* ἀφροντις, (*in-arma*) *in-erm-is* ἀσπλος.

Στέρησιν εἰς τὰ τοιαῦτα σύνθετα δηλοῦν καὶ αἱ προθέσεις *a*, *de*, *ex*, ὡς *a-mens*, *de-mens* ἀφρων, (*ex*, *pars*) *ex-pers* ἀμοιρος.

β) ἐπιθέτου. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν τότε λαμβάνεται συνήθως τὸ στερητικὸν *in-*, αἱ προθέσεις *per*, *prae* εἰς δῆλωσιν ἐπιτάσσεως, καὶ ἡ πρόθεσις *sub* εἰς δῆλωσιν ἐλαττώσεως, ὡς *in-dīgnus* ἀνάξιος, *per-lēvis* πάνυ ἔντελής, *prae-clārus* πάνυ διαυγής, *sub-crūdus* ὡμός πως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

120. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ab-do ἀποκρύπτω. Βλ. do.

ab-icio (πρόφ. ab-jicio) ἀπορρίπτω, (ab + iacio, § 115, 3, α').
Βλ. iacio.

ab-oleo ἀφανίζω, -olēvi, -olítum, -olēre. 'Εξ τούτου abolesco
ἀφανίζομαι, -lēvi, lescere, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α' (ῥιζ. ol-,
πρβλ. ἀπ-όλ-λυμι).

ac-eendo ἀνάπτω, -cendi, -censum, -cendēre (ῥιζ. cand-, βλ.
candeo, § 115, 3, α').

ac-eerso. Βλ. ar-cesso.

ac-eido προσπίπτω, -eidi, -cidēre, § 89; 2 καὶ § 100, 2 (ad + ca-
do, § 115, 3, α'). Βλ. cado.

ac-eido ἐπιτέμνω, (ad + caedo, § 115, 3, β'). Βλ. caedo.

ac-eio προσκαλῶ, -cire (κατὰ τὴν δ' συζυγίαν). Βλ. cieo, § 89, 4,
Σημ. 1.

ac-eumbo κατακλίνομαι, -cubui, -cubítum, -cumbēre (ad +
eumbo, δ ἄχρηστον ῥιζ. cub-, βλ. cubo § 96, 2, α').

aceo δξίζω, -cui, -cēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου acesco δξώδης γίγνομαι,
-cui, -cescere, § 110, 2, α' .

acuo δξύνω. 'Ος τὸ tribuo.

ad-eo, § 93, Σημ.

ad-īmo ἀφαιρῶ (ad + emo, § 115, 3, α').

ad-ipiscor καταπράττω, -ēptus sum, -ipisci, § 80.

ad-oleo θυμιῶ, -olui, -olēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου adolesco ἀναφλέ-
γομαι, -lescere, § 110, 2, α' .

ad-olesco καὶ ad-ulesco αὐξάνομαι, -olēvi, (-ultum), -olescere
(ῥιζ. ol-, ἐκ τῆς al-, βλ. alo).

ad-orior προσβάλλω, -ortus sum, -orīri, § 80 (Κατὰ τὸ aūdior).
Βλ. καὶ orior.

ad-sentior. Βλ. assentior, § 81, 2.

a-gnosco ἀναγνωρίζω, -gnōvi, -gnítum, -gnoscere. Βλ. nosco.

ago, § 87, 2, α'. Βλ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

aio, § 98, 2, α' .

- algeo** ῥιγῶ, alsi (ἐκ τοῦ alg-si), algere, § 89, 2. 'Εκ τούτου algesco ψύχομαι, alsi, algescere, § 110, 2, α'.
- al-licio** ἐφέλκω, δελεάζω, -lēxi, -lectum, -licere (ad + lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- alo** τρέφω, αὐξάνω, alui, alītum καὶ altum, alere. Παθ. μτγ. altus. καὶ alītus.
- ambio** (ambi + eo), § 93, Σημ.
- amb-ūro** περιφλέγω, § 114, 2, α'. Bλ. uro.
- amicio** περιβάλλω, (amicui καὶ amixi), amictum, amicīre (ἐκ τοῦ ambi + iacio, § 114, 2, α' καὶ § 115, 3, α').
- am-plexor** περιβάλλω, -plēxus sum, -plexum, -plexi, § 80 (ambi + plector, § 114, 2, α').
- ango** ἄγχω, angere, § 89, 2.
- animadverto** προσέχω, κατανοῶ. Bλ. verto.
- apērio** ἀνοίγω, -rui, -rtum, -rire.
- apiscor** ἐπιτυγχάνω, aptus sum, aptum, apisci, § 80. ('Εν συνθέσει -ipiscor, -eptus sum, κλπ., § 115, 3, α').
- ap-pello** προσπελάζω, -pūli, -pulsum, -pellere. Bλ. pello. (Διακριτέον apel-lo, āvi, ātum, āre καλῶ).
- arceo** εἵργω, ἀρκέω, arcui, arcēre. 'Εν συνθέσει, -erceo, -ercui, (-ercitum), -ercēre, § 115, 3, α'.
- ar-cesso** καὶ ac-cerso προσκαλῶ -cessīvi, cessītum, -cessēre, 89, 3.
- ardeo** καίματι, arsi, (arsum), ardēre, § 90, 3. Μτχ. μέλλ. arsū-rus. 'Εκ τούτου ardesco ἀναλάμπω, arsi, ardescere, § 110, 2, α'.
- arguo** ἐλέγχω. 'Ως τὸ tribuo. Μτχ. μελ. arguitūrus.
- aspicio** προσβλέπω. Bλ. specio.
- assentior** ὅμολογῶ, -sensus sum, -sentīri, § 80 καὶ 81, 2.
- audeo**, § 81, 1.
- audio**, § 78.
- au-fero** ἀποκομίζω, abs-tūli, ab-lātum, au-ferre, § 96 καὶ § 102, 2.
- au-fugio** ἀποφεύγω, fūgi, -fugēre, § 84 καὶ 89, 2.
- augeo**, § 86, 1 καὶ § 89, 3.
- avere**, § 98, 3.
- bibo** πίνω, bibi, bibēre, (σουπῆνον potum ἢ haustum ἐκ τοῦ haurire), § 89, 3, α'.

- cado** πίπτω, § 87, 2 β' καὶ § 100, 2. Μτχ. μέλλ. cāsūrus.
- caedo** κόπτω, § 87, 2, β' καὶ § 115, 3, β'.
- caleo** θερμός εἰμι, -lere, § 89, 2. Ἐκ τούτου calesco, § 86, 2 γ'
- calleo** ἔχω τύλους, -llere, § 89, 2.
- candeo** λευκός εἰμι, -ndui, -ndēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου candesco
λευκαίνομαι, -ndui, -ndescēre, § 110, 2, α'.
- caneo** πολιός είμι, -nui, -nēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου canesco πολιός
γίγνομαι, -nui, -nescēre, § 110, 2, α'.
- cano** ἄδω, § 87, 2, β'. Ἐν συνθέσει -cīno, -cinui, (-centum), ci-
nēre, ὡς con-cīno, prae-cīno προλέγω, § 115, 3, α'.
- capesso** δράττομαι, ἀρπάζω, -pessīvi, -pessītum, -pessēre, § 89, 3.
- capio** λαμβάνω, § 84. Ἐν συνθέσει -cipio, -cēpi, -ceptum, -cipēre,
§ 115, 3, α' καὶ Σημ. 1.
- careo** οὐκ ἔχω, carui, (caritum), carēre. Μτχ. μέλλ. caritūrus.
- carpo** δρέπω, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει -cerpo, § 115, 3, α'.
- caveo** φυλάττομαι, cavi, cautum, cavēre, § 115, 3, Σημ. 1.
- cēdo** βαδίζω, cessi, cессum, cedēre.
- censeo** τιμῶμαι, νομίζω, censui, censum, censēre.
- cerno** κρίνω, § 86, 2.
- cieo** κινῶ, § 89, 4. Σημ. 1 (καὶ cīo, cīre, § 89, 2). Τὸ σουπῖνον καὶ
ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἰς τὸ σύνθετον accī(e)o
ἔχουν τὸ i μακρόν: accītum, accītus. Eἰς τὰ ἄλλα σύνθετα τὸ i
τοῦτο διφορεῖται, ὡς ex-cītus καὶ ex-cītus, con-cītus καὶ con-
cītus, in-cītus.
- cingo** ζώννυμι, cinxi, cinctum, cingēre.
- circum-do** περιβάλλω, -dēdi, -dātum, -dāre, § 89, 4, Σημ. 1
καὶ 2.
- circum-sisto** περικυκλῶ, -stēti, -sistēre. Bλ. sisto.
- circum-sto** περισταμαι, -stēti, -stare. Bλ. sto.
- clareo** φανερός είμι, -rui, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου claresco ἀναφαί-
νομαι, -rui, rescēre, § 110, 2, α'.
- claudio** κλείω, clausi, clausum, claudēre, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει
-clūdo, § 115, 3, β'.
- co-alesco** συναξάνομαι, -alui, (-alītum), -alescēre. Παθ. μτχ.
coalītus. (Ἐκ τοῦ ἀγρήστου alesco, ὃ ἐκ τοῦ alo).
- co-ēmo** συναγοράζω. Bλ. ēmo καὶ § 115, 1.

co-eo συνέρχομαι. Βλ. eo, § 93 καὶ § 115, 1.

coepi ἡρξάμην, § 98, 1 καὶ Σημ.

co-erceo περιείργω, κολάζω, -ercui, -ercitum, -ercere. Βλ. arceo.

co-gnoseo γιγνώσκω, -gnōvi, -gnitum, -gnoscere. Βλ. nosco καὶ πρβλ. γι-γνώσκω.

cogo συνάγω, cōēgi, cōactum, cōgēre (cum + ago, co + ago, § 115, 1).

co-hibeo συνέχω, (cum + habeo, § 115, 1 καὶ 3, α').

col-lido συνθλίβω, (cum + laedo, § 115, 1 καὶ 3, β').

col-ligo συλλέγω, -lēgi, -lectum, -ligere, § 115, 3, Σημ. 1.

colo θεραπεύω, colui, cultum, colere.

comb-ūro κατακαίω. ('Εκ τοῦ eo + amburo, § 115, 1). Βλ. uro.

com-ēdo, § 92 καὶ 115, 1. Βλ. edo.

com-miniscor ἐπινοῶ, -mentus sum (-mentum), -minisci, § 80, (διζ. men-, πρβλ. memini, § 98, 1).

como καλλωπίζω, compsi, comptum, comere.

com-pello συνωθῶ, -pūli, -pulsum, -pellere. Βλ. pello.

com-perio καταμανθάνω, -pēri, -pertum, -perire, § 89, 3, (διζ. per-, πρβλ. πεῖρα, ἐκ τοῦ περ-ja).

com-pingo συμπήγνυμι, -pēgi, -pactum, -pingere, § 89, 4 γ' καὶ § 115, 1 καὶ 3, α'. Βλ. pango.

com-pingo καταγράφω, -pinxi, -pictum, -pingere. Βλ. pingo καὶ § 115, 1.

complector περιπλέχομαι, -plexus sum, -plexum, -plecti, § 80.

com-pleo πληρῶ, -plēvi, -plētum, -plēre. Πρβλ. deleo.

con-cīdo συμπίπτω. Βλ. ac-cīdo (cado).

con-cīdo κατακόπτω. Βλ. ac-cīdo (caedo).

eon-clūdo κατακλείω. Βλ. claudio.

eon-cupisco ὄρέγομαι, -cupīvi, -cupītum, -cupiscere. ('Εκ τοῦ cupio, § 84 καὶ § 110, 2, α').

con-cutio διασείω, -cussi, -cussum, -cutere. Βλ. quatio.

con-dolesco ἀλγῶ, -dolui, -dolescere. 'Εκ τοῦ con - doleo.

con-fiteor καθομολογῶ, -fessus sum, -fessum, -fitēri, § 80 (cum + fateor, § 115, 3, α').

con-gruo συμπίπτω, συμφωνῶ, -grui, -gruere, § 89, 2. Βλ. ruo.

con-icio (πρόφ. con-jicio) συμβάλλω (cum + iacio, § 115, 1 καὶ 3, α').

con-niveo συμμύω, -nīxi καὶ -nīvi, -nivēre, § 89, 2.

con-quīro ἀναζητῶ. Bλ. quaero, § 115, 3, β'.

con-sciseo κοινῇ ψηφίζομαι, -scīvi, -scītum, -sciscere. ('Ex τοῦ scio, § 110, 2, α').

con-sisto ἵσταμαι, ἔγκειμαι, -stīti, -sistere. Bλ. sisto.

con-spicio καθορῶ. Bλ. specio.

con-sto σύνισταμαι, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. constatūrus, § 110, 2. Bλ. καὶ sto.

con-sūlo βουλεύομαι, -sūlui, -sultum, -sulere.

con-temno καταφρονῶ, -tempsi, -temptum, -temnere.

con-ticeseo η̄ con-ticisco κατασιωπῶ, -ticui, -ticescere, § 89, 2. 'Ex τοῦ taceo, § 115, 1 καὶ § 110, 2, α'.

con-tingo ἀπτομαι. Bλ. tango, 115, 1, καὶ 3, α'.

coquo μαγειρεύω, coxi, coctum, coquere.

crebresco (σύνθετον per-crebresco λαμβάνω ἐπίδοσιν), -brui, -bre-scere. ('Ex τοῦ ἐπιθ. creber, § 110, 1).

credo πιστεύω -dīdi, -dītum, -dēre. Πρβλ. do.

crepo κροτῶ, -pui, -pītum, pāre, § 115, 3, α'.

cresco αὔξάνομαι, crēvi, (crētum), crescere. ('Ex τοῦ creo, § 110, 2, α').

cubo κατάκειμαι, cubui, cubītum, cubāre, § 89, 3 καὶ 4.

cupio, § 84.

curro, § 87, 2, β' καὶ § 100, 1.

debeo δέφείλω. 'Ως τὸ habeo. ('Ex τοῦ de + habeo, § 115, 2, α').

deceit, § 99, 2.

de-cīdo καταπίπτω. Bλ. ac-cīdo, (cado).

de-cīdo ἀποκόπτω. Bλ. caedo.

de-fendo ἀποκρούω, -fendi, -fensum, -fendere.

de-fetisecor καταπονοῦμαι, -fessus -sum, -fessum, -fetisci, § 80. Bλ. fatisco.

dēgo διάγω, (dēgi), degēre, § 89, 2. ('Ex τοῦ de + ago πρβλ. cogo).

de-icio (πρόφ. de-jicio), καταρρίπτω. Bλ. conicio.

deleo, § 78.

de-ligo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1.

- de-litesco** καὶ delitisco ἀποκρύπτομαι, -litui, -litescere, § 89, 2.
Bλ. lateo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 2, α'.
- demo** ἀφαιρῶ, dempsi, demptum, demere. ('Εκ τοῦ de + ēmo, πρβλ. como).
- de-scendo** καταβαίνω, § 115, 3, α'. Bλ. scando.
- de-sipio** μωραίνω, (-sipui), -sipere, § 89, 2, (de + sapio, § 84 καὶ 115, 3, α').
- de-sisto** καθίστημι, -stīti, -sistere. Bλ. sisto.
- de-spicio** καταφρονῶ. Bλ. specio.
- de-vertor**, § 81, 2.
- dico**, § 87, 2, γ' καὶ § 84, Σημ. Σύνθετα ēdīco προκηρύσσω, interdīco ἀπαγορεύω.
- di-fēro** διασκεδάννυμι, dis-tūli, di-lātum, dif-ferre, § 115, 2, δ'.
di-līgo ἀγαπῶ, -lēxi, -lectum, -ligere (dis + lego, § 115, 2, δ' καὶ 3, γ' Σημ. 1).
- di-lucescit** ὑποφώσκει ἡμέρα, -lūxit, -lucescere.
- di-rihēo** διαχωρίζω. 'Ως τὸ habeo. ('Εκ τοῦ dis + habeo, § 115, 2, δ καὶ 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).
- di-rīgo** διευθύνω, -rēxi, rectum, -rigere (dis + rego, 115, 3, α').
di-rīmo χωρίζω, -rēmi, -remptum, -rimere (dis + emo, § 115, 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).
- disco**, § 89, 2.
- dis-plīceo** ἀπαρέσκω (dis + placeo, § 115, 3, α').
- distinguō** διαχρίνω. Bλ. stinguo.
- di-sto** διέχω, ἀπέχω, -stāre, § 89, 2. Bλ. sto.
- di-vīdo** διαιρῶ, -vīsi, -vīsum, -videre.
- do** δίδωμι; § 89, 4, 1 καὶ 2 (βίζ. dov-, dā-, dă-).
do, dīdi, dītum, dēre (βίζ. de-). Εὔχρηστον μόνον ἐν συνθέσει μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων, ὡς ab-do ἀποκρύπτω, ad-do προσθέτω, con-do κτίζω, κλπ. Εἰς τινα τοιαῦτα σύνθετα, ὡς τὸ red-do (ἀποδίδωμι), ὑπάρχει καὶ τοῦ προηγουμένου do (= δίδωμι) ἡ ἔννοια, § 89, 4, Σημ. 2.
- doceo** διδάσκω, docui, doctum, docere.
- doleo** ἀλγῶ, dolui, (dolitum), dolere.
- domo**, § 89, 3.
- duco** ἀγω, duxi, ductum, ducere, § 84 Σημ. καὶ 87, 2, γ'.

edo, § 92.

edūco ἐξάγω, dūxi, κλπ. Bλ. dūco. (*Διακριτέον, edūco, -āvi, -ātum, -āre, παιδεύω, χνατρέφω*).

egeo ἐνδέομαι, egui, egēre, § 89, 2.,

eicio (*πρόφ. ejicio, e + iacio*), § 115, 3, α'.

e-licio ἐξέλκω, ἐξάγω, § 84 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. lacio.

e-lido ἐκθλίβω (*e + laedo, § 115, 3, β'*).

e-liquo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1. Bλ. lego.

emineo ἐξέχω, -nui, -nēre, § 89, 2.

emo ἀγοράζω, ēmi, emptum, emēre. (*Σύνθετα co-emo, ἀλλὰ redimō ἐξαγοράζω, adimō ἀφαιρῶ, interimō ἀποκτείνω*), § 115, 3 α'.

e-mungo ἀπομύττω, (-munxi, -munctum), -mungēre (*μίζ. mug-*, § 86, 2, α' καὶ § 89, 1).

eo, § 93 καὶ 89, 4, Σημ. 1.

ex-cello ἐξέχω, προέχω, -cellere, (*παθητ. μτχ. ex-celsus*), § 89, 2.

ex-clūdo ἀποκλείω, § 115, 3, β'. Bλ. claudio.

ex-cudo ἐκτρίβω, (-cūdi, -cūsum), -cudēre.

ex-cutio (*ex + quatio, πρβλ. § 115, 3, β'*).

ex-erceo ἐξασκῶ. Bλ. arceo καὶ cōerceo.

ex-īgo ἀπαιτῶ, ἐκτελῶ, -ēgi, -actum, -igēre (*ex + ago, § 115, 3, α'*).

ex-īmo ἐξαίρω, ἐξάγω (*ex + emo, § 115, 3, α'*).

ex-olesco ἐπαυξάνομαι. Εὔχρηστος μόνον ἡ μετοχὴ exolētus, ὡς ἐπίθετον (= ἀδρὸς, τέλειος). Πρβλ. adolesco.

ex-olesco φθίνω, -lēvi, (-lētum), -lescēre. Πρβλ. ad-olesco.

ex-pergiscor ἐξεγείρομαι, -perrectus sum, -perrectum, -pergisci, § 80. Bλ. pergo καὶ § 110, 2, α'.

ex-perior πεῖρων λαμβάνω, -pertus sum, -pertum, -perīri, § 80. Bλ. comperio.

ex-sisto ἐξανίσταμαι. Bλ. consisto.

ex-sto ἐξέχω, ὑπάρχω, exstāre. Μετ. μέλλ. exstātūrus.

ex-timesco ἐκφοβοῦμαι, -timui, -timescēre, § 89, 2. Bλ. timeo καὶ § 110, 2, α'.

ex-uo ἀποδύω. ‘Ως τὸ tribuo.

faceesso πράττω, -cessīvi, -cessītum, -cessēre.

- facio**, § 84 καὶ Σημ. Παθητικὸν του τὸ fio, § 97. Ἐν συνθέσει : -ficio, -fēci, -fectum, -ficēre, § 115, 3, α' καὶ § 117.
- fallo** σφάλλω, fefelli, fallēre, § 87, 2, β'. (Ἐκ τοῦ falno, § 86, 2). Σουπῖνον deceptum, ἐκ τοῦ decipēre.
- farcio** σάττω, farsi, fartum, farcīre, § 89, 3. Ἐν συνθέσει -farcio, -fersi, -fertum, fercīre, § 115, 3, α'.
- fateor** ὁμολογῶ, (fassus sum), fatēri, § 80. Ἐν συνθέσει -fiteor, § 115, 3, α'.
- fatisco** σχίζομαι, καταπονοῦμαι, fatiscēre, § 89, 2 καὶ fatiscor, fatisci, § 80.
- faveo** εύνοῶ, favi, fautum, favēre.
- ferio**, § 89, 2.
- fero**, § 96, § 84, Σημ. καὶ 115, 3, Σημ. 1.
- ferveo** ζέω, ferbui, fervēre, (καὶ ποιητ. fervo, servi, servēre). Πρβλ. § 89, 3.
- fido**, § 81, 1.
- figo** πηγνύω, fīxi, fīxum, figēre.
- findo** σχίζω, χωρίζω, fīdi, fissum, findēre, (ὁ. fid-, § 86, 2, α').
- fingo** πλάττω, finxi, fictum, fingēre, (ὁ. fig-, § 86, 2, α').
- fio**, § 97. Βλ. καὶ facio.
- flecto** κάμπτω, flexi, flexum, flectēre (ὁ. flec-, § 86, 2, β').
- fleo** κλαίω, flēvi, flētum, flēre, Πρβλ. deleo.
- fligo** κτυπῶ, flixi, flictum, fligēre, (ὁ. flig-, § 87, 2, γ'). Συνήθως σύνθετον : affligo καταβάλλω, confligo συγχρούμαι.
- floreo** ἀνθῶ, -rui, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου floresco (ἔξανθῶ), -scēre, § 110, 2, α'.
- fluo** φέω, fluxi, fluxum, fluēre, (ὁ. flu- καὶ flug-).
- fodio**, § 84 καὶ § 87, 2, α'.
- for**, § 98, 2, δ'.
- fōre**, § 98, 3, Σημ.
- foveo** θάλπω, fōvi, fōtum, fovēre.
- flango** κατάγνυμι, frēgi, fractum, frangēre, (ὁ. frag-, § 86, 2, α', § 87, 2, α', καὶ § 115, 3, α').
- fremo** γογγύζω, fremui, (fremītum), fremēre (§ 89, 3).
- frendo** συντρίβω, βρύχω, fresum (καὶ frēssum), frendēre.
- frico** ψήχω, τρίβω, fricui, frictum καὶ fricātum, fricāre, § 89, 3.

frigeo ψυχρός είμι, frigēre, § 89, 2. 'Ex τούτου frigesco, -scere, § 110, 2, α'.

fruor καρποῦμαι, frui. Mτχ. μέλλ. fruitūrus. Οἱ ἐλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ ὁ. utor ἢ τῆς φράσεως fructum capere, § 80 (ὁ. fru- καὶ frug-).

fūgio, § 84, § 87, 2, α' καὶ § 89, 4. Σημ. 1. Mτχ. μέλλ. fūgīturus.

fulcio ἔρείδω, fulsi, fultum, fulcīre, § 89, 3.

fulgeo ἀστράπτω, fulsi, fulgēre, § 89, 2. 'Ex τούτου fulgesco ἀναλάμπω, -scere, § 110, 2, α'.

fundo, § 86, 2, α'.

fungor ἐπιτελῶ, functus sum, functum, fungi, § 80.

furo, § 89, 2.

gaudeo, § 81, 1.

gemo στενάζω, -mui, (-mītum), -mēre.

gero φέρω, gessi, gestum, gerēre, (ὁ. ges-, πρβλ. § 23, 2, Σημ.). gestio γαυριῶ, ἀφίεμαι, gestīre, § 89, 2.

gigno, § 86, 3.

gradior βαδίζω, § 80 καὶ 84. Τὸ σουπῖνον gressum ἀντὶ grāssum, κατὰ τὰ σύνθετα. Βλ. § 115, 3, α'.

habeo ἔχω, -bui, - bītum, -bēre, § 87, 1, § 88, 2 καὶ 89, 4, Σημ..

'Εν συνθέσει -hibeo, ὡς adhibeo προσφέρω, prohibeo κωλύω, § 115, 3, α'.

haereo ἔχομαί τινος, haesi, (haesum), haerēre, § 89, 3. Mτχ. μελλ. haesurus.

haurio ἀντλῶ, hausi, haustum, haurire, § 89, 3, (ὁ. haus-, - πρβ. § 23, 2, Σημ.).

hiseo χάσκω, hiscēre, § 89, 2. 'Ex τοῦ hio, § 110, 2, α'.

horreo φρίττω, § 89, 2. 'Ex τούτου horresco, horruī, horrescēre, § 110, 2, α'.

(**icio** ἢ) **ico** πλήττω, īci, (ictum), icēre. Mτχ. μέλλ. icturus. Παθητ. μτχ. ictus

- i-gnosco** συγγιγνώσκω, -gnōvi, -gnōtum, -gnoscere. Πρβλ. co-gnosco.
- il-licio** δελεάζω, -lexi, -lectum, -licere, (in + lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- im-buo** ἐμβάπτω. Ως τὸ tribuo.
- im-mīneo** ἐπίκειμαι, im-minēre, § 89, 2.
- im-pingo** (in + pango). Bλ. com-pingo.
- im-plīco**, § 89, 4, α'.
- in-cendo** ἀνάπτω. Πρβλ. ac-cendo.
- in-cīdo** ἐμπίπτω. Πρβλ. ac-cīdo. Bλ. cado.
- in-cīdo** ἐντέμνω. Πρβλ. ac-cīdo. Bλ. caedo.
- in-clūdo** ἐγκλείω. Bλ. con-clūdo καὶ claudio.
- in-cumbo** καταχλίνομαι, -cubui, -cubitum, -cumbere. Bλ. ac-cumbo.
- in-cutio** ἐνσείω. Bλ. con-cutio καὶ quatio.
- in-dīco** κηρύπτω. -dīxi, κλπ. Bλ. dīco. (Διακριτέον indīco, -āvi, -ātum, -āre δηλῶ).
- in-digeo** ἐνδέομαι, -gui, -gēre, § 89, 2. Bλ. egeo.
- in-dulgeo** χαρίζομαι, -lsi, -lgēre, § 89, 3.
- in-duo** ἐνδύω. Bλ. ex-uo.
- in-fringo** κατάγνυμαι. Bλ. frango, § 115, 3, α'.
- in-gemisco** ἐπιστένω, -mui, -misciēre, § 89, 2. Bλ. gemo.
- in-gruo** ἐνσκήπτω. Bλ. con-gruo.
- in-icio** (προφ. in-jicio) ἐμβάλλω. Bλ. conicio.
- in-quam**, § 98, 2, β'.
- in-seulpo** ἐγγλύφω. Bλ. scalpo.
- in-sto** ἐπίκειμαι, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. instāturus.
- intel-lēgo** κατανοῶ, -lexi. -lectum, -legere, § 115, 3, Σημ. 1.
- in-tueor** προσβλέπω, -tuēri. Πρκμ. aspēxi, ἐκ τοῦ aspicio.
- irascor** ὅργιζομαι, irasci, § 80. Πρκμ. suscensui, ἐκ τοῦ suscenseo.
- jaceo** κεῖμαι, jacui, (jacētum), jacēre. Mτχ. μέλλ. jaciturus.
- jacio**, § 84. 'Εν συνθέσει, -jicio (ἢ -icio), -jēci, -jectum, - jicere, ὡς abicio (πρόφ. abjicio), con-iēcio (προφ. conjicio) κλπ., § 115, 3. α'.
- jubeo** κελεύω, jussi, jussum, jubēre.

jungo, § 89, 1.

juvo, § 89, 4.

labor δλισθαίνω, lapsus sum, lapsum, labi, § 80.

lacesso ἐρεθίζω, -ssīvi, -ssītum, -ssēre, § 89, 3.

lacio, § 84. 'Εν ἀντιθέσει -licio, § 115, 3, α'. Βλ. al-licio, e-licio καὶ il-licio.

laedo λυμαίνομαι, laesi, laesum, laedēre, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει -lido, § 115, 3, β'.

lambo λείχω, -bi, -bītum, -bēre.

langueo ἀτονῶ, -guēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου languesco ἀτονος γίγνομαι, -gui, -guescēre, § 110, 2, α'.

lateo λανθάνω, -ui, -tēre, § 89, 2.

lavo λούω, πλύνω, lāvi, latum καὶ lavātum, lavāre καὶ lavēre. Πρβλ. § 86, 4. Μέσον lavor, lautus sum, lavāri.

lego, § 78, § 89, § 87, 2, §§ 88 καὶ 115, 3, Σημ. 1.

libet, § 99, 2.

liceo πωλοῦμαι ἐν δημοπρασίᾳ, -cui, -cītum, -cēre, § 89, 2.

liceor ἀγοράζω ἐν δημοπρασίᾳ, -cītus sum, -cēri, § 80.

licet, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. liciturus.

lineo λείχω, -nxi, -ngēre.

linio § 89, 4 καὶ Σημ. 1.

linguo, § 87, 2, α'.

liveo πελιδνός εἰμι, livēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου livesco πελιδνοῦμαι, -scēre, § 110, α'.

loquor, § 80.

luceo φέγγω, luxi, lucēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου lucesco ἐπιλάμπω, -scere, § 110, 2, α'.

ludo, § 87, 2, γ'.

lugeo πενθῶ, luxi, lugēre, § 89, 3.

luo ἀποτίνω, lui, luēre. Μτχ. μέλλ. luīturus.

luo λούω, luēre. (Πρβλ. lavo, lavēre). Εὕχρηστον εἰς τὰ σύνθετα ab-luo ἀποκλύζω, καθαίρω, (-lūi, -lūtum, -luēre), diluo διαβρέχω, κλπ.

- madeo** ὑγρός είμι, -dui, -dēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου **madesco** βρέχομαι,
-dui, -descere, § 110, 2, α'.
- maereo** είμαι τεθλιψμένος, -rēre, § 89, 2.
- malo**, § 95.
- mando** μασῶμαι, -ndi, -nsum, -ndēre.
- maneo** μένω, -nsi, (-nsum), -nēre, § 89, 3. **Mτχ.** μέλλ. mansurus.
- mansuesco** τιθασσεύομαι. **Βλ.** suesco.
- marceo** μεμάραμμαι, -cēre, § 89, 2.
- medeor** λῶμαι, -dēri, § 80 καὶ 89, 2. Πρχμ. sanāvi, ἐκ τοῦ sanare.
- memini**, § 98, 1.
- mereo** ἄξιός τινός είμι, -rui, -rītum, -rēre καὶ mereor, -rītus sum,
-rēri, § 80.
- mergo** βυθίζω, -rsi, -rsum, -rgēre.
- metior** μετρῶ, mensus sum, mensum, metīri, § 80 καὶ § 89, 3.
- meto** θερίζω (messum), metēre, § 89, 2.
- metuo** φοβοῦμαι, -tui, -tuēre.
- mico**, § 89, 2. Σύνθετον e-μίκο ἐκπηδῶ. **Mτχ.** μέλλ. emicaturus.
- mingo** οὐρῶ, minxi, minctum καὶ mictum, mingēre (ḡ. mig-, § 89,
1. πρβλ. δ - μιχ - εῖν).
- minuo** ἐλαττῶ. 'Ως τὸ tribuo.
- misceo** μείγνυμι, miscui, mixtum καὶ mistum, miscēre (ḡ. mig-,
'Ελλ. μείγ-νυμι καὶ μίσγω).
- miseror** οἰκτίρω, -rītus sum, -rēri, § 80 καὶ ἀπροσώπως miseret
(me) οἴκτος ἔχει (με), miserītum est, miserēre, § 100, 2.
- mitto** πέμπω, mīsi, missum, mittēre, § 115, 2, β'.
- molo** μύλω, ἀλήθω, - lui, -lītum, -lēre.
- moneo** παραινῶ, -nui, -nītum, -nēre, § 87, 1 καὶ § 88, 2.
- mordeo** δάκνω, momordi, morsum, mordēre, § 87, 2, β'.
- mrior**, § 84 καὶ § 86, 1. **Mτχ.** μέλλ. moriturus.
- moveo** κινῶ, mōvi, motum; movēre.
- mulgeo** ψήχω, θέλγω, -lsi, -lsum, -lcēre.
- mulgeo** ἀμέλγω, -lsi, -lctum, -lgēre (ḡ. mulg-, πρβλ. ἀ-μέλ-γω).

nanciscor ἐπιτυγχάνω, nanetus ᷂ nactus sum, nactum, nancisci, § 80.
naseor γεννῶμαι, nātus sum, natum, nasci, § 80 (ḡ. gna -, δθεν

a-gnascor ἐκ τοῦ ad-gnascor, cognātus, κλπ. Πρβλ. κασίγνητος).

neco, § 86, 1, α' καὶ § 89, 4. Σύνθετον ε-νέco κατακτείνω, enecūi καὶ enecāvi, enectum, enecare.

necto συνδέω, nexi καὶ nexui, nexum, nectere.

neg-lēgo καὶ neg-līgo ἀμελῶ, -lexi, -lectum, -legere. § 115, 3, Σημ. 1.

neo νήθω, nēvi, nētum, nēre. Πρβλ. deleo (ἀλλὰ ὅριστ. ἐνεστῶτος γ' πληθ. neunt, ποιητικῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν). ,

nequeo, § 94.

ningit καὶ ninguit νίφει, ninxit, ningere, § 99, 1. Πρβλ. § 24.

niteo λάμπω, στίλβω, -tui, -tēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου nitesco στιλπνὸς γίγνομαι, -tescere, § 110, 2, α'.

nitor ἔρειδομαι, nīxus ἢ nīsus sum, nixum ἢ nisum, niti, § 80.

noceo βλάπτω, -cui, (-cītum), -cēre.

nolo, § 95.

nosco γιγνώσκω, novi, notum, noscere (ῥ. gno —, ὅθεν a-gnosco, co-gnosco, κλπ., ὃν τὸ σουπῖνον -gnītum. Πρβλ. γι-γνώ-σκω καὶ nascor).

nubo ὑπανδρεύομαι, nupsi, nuptum, nubēre, § 87, 2 γ', (ῥ. nub-, πρβλ. νύ-μ-φη).

nuo νεύω. Εὔχρηστον μόνον ἐν συνθέσει, ὡς ab-nuo ἀνανεύω, ad-nuo ἐπινεύω, -nūi, -nuēre.

ob-do ἐπιτίθημι. Bλ. do.

ob-dormisco καταδαρθάνω, -mīvi, -mīscere, § 89, 2 καὶ 110, 2, α'.

ob-icio (πρόφ. ob-jicio) προβάλλω. Bλ. ab-icio.

ob-liviseor ἐπιλανθάνομαι, -lītus sum, -lītum, -livisci, § 80.

ob-oedio ὑπακούω, (ob + audio).

ob-sideo πολιορκῶ. Bλ. sedeo.

ob-solesco παλαιοῦμαι, -levi, (-lētum), -lescere. Bλ. exolesco.

ob-sto ἀνθίσταμαι, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. obstātūrus.

oe-cīdo καταδύομαι, -cīdi, (-cāsum), -cidere. Bλ. cado.

oe-cīdo φονεύω, -cidi, -cisum, -cidere. Bλ. caedo.

oe-cūlo ἀποκρύπτω, -cūlui, -cultum, -culere.

odi, § 98, 1.

of-fendo προσκρούω. Βλ. de-fendo.

oleo ὅζω, -lui, -lēre, § 89, 2.

operio καλύπτω, -perui, -pertum, -perīre. Βλ. aperio.

oportet, § 99, 2.

opperior ἀναμένω, -perītus ἥ pertus sum, -pertum, -periri, § 80
ordior ἄρχομαι, orsus sum, orsum, ordiri, § 80.

orior ἀνατέλλω, ortus sum, ortum, (' μετχ. μελλ. oritūrus), oriri, § 80 (ῥ. or-, δρ-νυμι). Εἰς τὴν ὄριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος, τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παρατατικοῦ καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν κανονικῶς σχηματίζεται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν : orēris, orītur, orīmur, orimini — orērer, orērentur, κλπ.

os - tendo δείχνυμι. "Ανευ ὑπτίου. Βλ. tendo καὶ § 87, 2, β'. Σημ. καὶ § 115, 2, β', Σημ.

paciscor συντίθεμαι, pactus sum, pactum; pacisci, § 80.

paenitet (me), μεταμέλει μοι, -tuit, -tēre, § 99, 2.

palleo ὡχρός είμι, -llui, -llēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου pallesco ὡχριῶ, -llui, -llescēre, § 110, 2, α'.

pando πετάννυμι, ἀπλώνω, pandi, passum (ἥ pāsum), pandēre.
pango, § 89, 4, γ' καὶ § 115, 3, α'.

parco φείδομαι, pepercī ἥ parsi, parcēre, § 87, 2, β'. Σουπῆνον temperatum, ἐκ τοῦ temperare.

pareo φαίνομαι, ὑπακούω, -rui, -rēre. Σύνθετον ap-pāreo (ἐπιφαίνομαι). Μτχ. μέλλ. (ap) pariturus.

pario, § 84 καὶ § 87, 2, β'. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος paritūrus.

pāsco, § 86, 2, γ'.

pateo ἀναπέπτωμαι, -tui, -tēre, § 89, 2.

patior, § 84.

paveo, ἐπτόημαι, pavēre, § 89. 2. 'Εξ τούτου pavesco πτοοῦμαι, pavescēre, § 110, 2, α'.

pecto κτενίζω, pexum, pectēre,

pellicio ἐφέλκομαι, -lēxi, -lēctum, -licēre. Βλ. lacio.

pello ὠθῶ, pepūli, pulsum, pellēre, § 87, 2, β'.

pendeo κρέμαμαι, pependi, pendēre, § 89, 2, καὶ 3 καὶ § 87, 2, β'.

pendo ζυγίζω, pependi, pēnsum, pendēre, § 87, 2, β'.

per-cello καταράσσω, καταβάλλω, -cūli, -culsum, -cellēre.

per-cutio πατάσσω. Βλ. quatio.

per-do ἀπόλλυμι, -dīdi, -dītum, -dēre. Βλ. do.

pergo χωρῶ, διευθύνομαι πρὸς, per-rēxi, per-rectum, pergēre (per + rego).

peto φέρομαι πρός, ζητῶ, -tīvi, -tītum, -tēre, § 83, Σημ., § 89, 3 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

piget (me) λυπεῖ (με), (pigūit), pigere, § 99, 2.

pingo, § 89, 1, β'.

pinso, § 89, 4, γ'.

placeo ἀρέσκω, placui καὶ placitus sum, placitum, placere. ('Ως τὸ habeo). Σύνθετα: com-placeo, per-placeo, ἄλλὰ dis-plīceo.

plango πλήγτω, -nxi, -nctum, -ngēre, (φ. plag-, § 89, 1).

plundo κροτῶ, plausi, plausum, plaudere.

plecto, § 86, 2, β'.

plīco πτύσσω, (plicui), plicatum, plicare, § 89, 3. Εὔχρηστον σύνθετον: ap-plīco, ex-plīco, applicāvi καὶ applicui — explicāvi καὶ explicui, κλπ.

pluit ὕει, pluit καὶ (ἀρχαῖκῶς) pluvit, pluere, § 89, 1.

polleo ἰσχύω, pollere, § 89, 2.

policeor ὑπισχγοῦμαι, pollicitus sum, pollictum, pollicēri, § 80.

polluceo ἀποθύω, -lūxi, -luctum, -lucere, § 89, 3.

polluo μιαίνω. 'Ως τὸ tribuo.

pōno ἀποτίθημι, (posīvi) καὶ posui, posítum, ponere (po + sino)

porrificio προσφέρω εἰς τὸν βωμόν, (-reci καὶ) -rēxi, -rectum, -ricere, (por + jicio, ἥτοι jacio, § 115, 3, α').

por-rīgo καὶ (κατὰ συγκοπὴν) porgo προτείνω, -rēxi, -rectum, -rigere, (pot + rego, § 115, 3, α').

por-tendo προλέγω. Βλ. tendo καὶ § 87, 2, Σημ.

posco, § 89, 2, α' καὶ § 87, 2, β'. Σουπῆνον postulātum ἐκ τοῦ postulare.

pos-sīdeo κέκτημαι, -sēdi, -sessum, -sidere. Βλ. sedeo καὶ § 115, 3, α'.

pos-sīdo κτῶμαι, καταλαμβάνω, -sēdi, -sessum, -sīdēre. Βλ. sido.

possum, § 91.

potior χύριος γίγνομαι, -tītus sum, -tītum, -tiri, § 80.

poto πίνω, potāvi, potum, potāre, § 81, 2, Σημ.

- praebeo** παρέχω. 'Ως τὸ habeo (*prae + habeo*), § 115, 3, α'.
- prae-dīco** προλέγω, -dixi, κλπ. Βλ. dīco. (Διακριτέον *praedīco*, -cāvi -cātum, -cāre διακηρύττω).
- prae-sto** προέχω, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. *praestātūrus*. Βλ. sto.
- prandeo** ἀριστῶ, prandi, *pransum*, *prandēre*, § 81, 2, Σημ. καὶ § 89, 3.
- prehendo** ἡ prendo δράττομαι, - hendi, -hensum, -hendere.
- prēmo** πιέζω, pressi, *pressum*, premēre. 'Εν συνθέσει -prīmo, -pressi, κλπ. § 115, 3, α'.
- pro-do** προφέρω, προδίδω. Βλ. do.
- proficisceor** ἀπέρχομαι, - fectus sum, -ficiisci, § 80.
- prō-fligo** καταβάλλω, -gāvi, -gātum, -gāre. Βλ. καὶ fligo.
- promo** ἐκφέρω, *prompsi*, *promptum*, *promēre*, (*pro + ēmo*).
- pudet**, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. *puditurum*.
- pungo**, § 89, 1, β'. Τὰ σύνθετα ἔχουν ἐν τῷ παρακειμένῳ -punxi, π.χ. *interpugno*, *interpunxi*, κλπ.
- quaero** ζητῶ, § 89, 4, Σημ. 1. 'Εν συνθέσει - quīro, § 115, 3, β'.
- quaeso**, § 98, 2, γ'.
- quatio**, § 84. 'Εν συνθέσει -cutio, -cussi, -cussum, -cutēre, ὡς *concutio* διαταράττω, κλπ.
- queo**, § 94.
- queror** μέμφομαι, *questus sum*, queri (ῥ. ques-. πρβλ. § 23, 2, Σημ.)
- quiesco** ἡσυχάζω, *quievi*, (*quietum*), quiescēre.
- rado** ξέω, rāsi, rasum, radēre, § 87, 2, γ'.
- rapiο**, § 84 καὶ § 86, 1, γ'. 'Εν συνθέσει - ripio, § 115, 3, α'.
- red-do**. Βλ. do.
- re-fello** ἀνασκευάζω, -felli, -fellēre. Σουπῆνον *refutātum*, ἐκ τοῦ refutāre.
- rēfert** (meā) = ἐνδιαφέρει (μοι), rētuli, rēferre. Βλ. § 132, Σημ. β'.
- regο** εὐθύνω, rēxi, *rectum*, regēre. 'Εν συνθέσει -rīgo, -rēxi, κλπ. § 115, 3, α'.
- re-minisceor** ἀναμιμνήσκομαι, -sci, § 80 καὶ § 89, 1. Οἱ ἐλλείποντες τύποι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ recordāri.

reor λογίζομαι, rātus sum, rēri, § 80.

re-pello ἀπωθῶ, reppūli, repulsum, repellere. Bλ. pello.

reperio ἀνευρίσκω, reppēri, repertum, reperire. Πρβλ. comperio.

rēpo ἔρπω, -psi (-ptum). -pēre, § 87, 2, γ'.

re-poseo ἀπαιτῶ, - poscere. Bλ. posco καὶ § 89, 2.

resipisco ἀναφρονῶ, -sipui, -sipiscere. 'Εκ τοῦ sapio πρβλ. § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-spondeo ἀποκρίνομαι, -spondi, -sponsum, -spondēre. Bλ. spondeo.

resto ὑπολείπομαι, -stīti, -stāre. Bλ. sto.

re-ticeseo ἀποσιωπῶ, -ticui, -ticescere, § 89, 2. 'Εκ τοῦ taceo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-vertor, § 81, 2.

re-viviseo ἀναζῶ, -vixi, -viviscere. 'Εκ τοῦ vivo, § 110, 2, α'.

rideo, § 89, 3 καὶ § 115, 2, β'.

rigeo, ριγῶ, -gūi, -gēre.

rōdo τρώγω, rōsi, rōsum, rodere, § 87, 2 γ'.

rudo, § 89, 3.

rumpo ρήγνυμι, rūpi, ruptum, rumpere.

ruo καταρρίπτω, καταφέρομαι, ἀνασκαλεύω, § 89, 4, Σημ. 1 (μετοχ. μέλλ.. ruitūrus). Bλ. καὶ con-gruo, in-gruo.

saepio (ἡττον δρθῶς sepio) περιφράττω, saepi, saeptum, saepire, § 89, 3.

salio ἀλομαι, salui, (saltum), salire. 'Εν συνθέσει - silio, - silui, (-sultum), -silire, § 115, 3, α'.

salvēre, § 89, 3.

sancio κυρῶ, sanxi, sanctum, sancire, § 89, 3.

sapio, § 84, καὶ § 89, 2. 'Εν συνθέσει - sipio, (-sipui), -sipēre, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. καὶ resipisco.

sarcio ἐπισκευάζω, sarsi, sartum, sarcire, § 89, 3.

scalpo σκαλίζω, γλύφω, -psi, -ptum, -pēre, § 87, 2, γ'.

scando, § 88, 1, β'. 'Εν συνθέσει -scendo, ὡς descendō καταβαίνω, κλπ. § 115, 3, α'.

scindo σχίζω, scidi, scissum, scindere, (ριζ. scid-, § 86, 2, α').

- scio** οἶδα, (scīvi καὶ scii, scītum), scire. 'Ex τούτου scīsco πιν-
θάνομαι, scīvi, scītum, sciscere, § 110, 2, α'.
- scrībo** γράφω, scripsi, scriptum, scribēre, § 87, 2, γ'.
- sculpo** γλύφω. 'Ως scalpo.
- seco**, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. secatūrus.
- sēdeo** κάθημαι, sēdi, sēssum, sedēre, § 89, 2. 'En συνθέσει -sideo,
-sēdi, -sēssum, -sidēre· ἀλλὰ circum-sedeo, super-sedeo, § 115,
3, α' καὶ Σημ. 2.
- senesco**, § 86, 2, γ'.
- sentio** αἰσθάνομαι, sensi, sensum, sentire, § 89, 3.
- sepelio** θάπτω, - pelīvi, -pultum, -pelire.
- sequor** ἔπομαι, secūtus sum, secūtum, sequi, § 80.
- sero**, § 89, 4, Σημ. 1. 'En τοῖς συνθέτοις τὸ σουπῆνον - sītum, § 115,
3, α'.
- sero** εἵρω, (serui), sertum, serēre.
- serpo** ἔρπω, -psi, -pēre, § 89, 2 καὶ 87, 2, γ'.
- sīdo** καθίζω, sēdi, sessum, sīdēre.
- sileo** σιωπῶ, silui, silēre, § 89, 2.
- sino**, § 89, 4, Σημ. 1.
- sisto** ἵστημι, stīti, (ḥ stēti), stātum, sistēre (si-sto, § 86, 3).
Τὰ σύνθετα absisto, desisto, κλπ. ἄνευ ὑπτίου.
- soleo**, § 81, 1.
- solvo** λύω, solvi, solūtum, solvēre.
- sono** ἡχῶ, -nui, -nāre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. sonaturus.
- sorbeo** ῥοφῶ, -bui, -bēre, § 89, 2.
- sordeo** ὅυπῶ, -dui, -dēre, § 89, 2.
- spargo** πάσσω, διασκορπίζω, -rsi, -rsum, -rgēre. 'En συνθέσει -spergo,
§ 115, 3, α'.
- specio**, § 84. Εὔχρηστον ἐν συνθέσει -spicio, -spēxi, spectum,
-spicēre, § 115, 3, α'.
- sperno** καταφρονῶ, sprēvi, sprētum, spernēre.
- splendeo** λάμπω, -dūi, -dēre.
- spondeo** ἐγγυῶμαι, spopondi, sponsum, spondēre, § 87, 2, β' καὶ §
89, 3.
- spuo** πτύω. 'Ως τὸ tribuo.
- squaleo** αὐχμῶ, -lēre, § 89, 1.

statuo ἰδρύω. 'Ως τὸ tribuo. 'Εν συνθέσει -stituo, § 115, 3, α'.

sterno στορέννυμι, strāvi, strātum, sterněre.

sternuo πτάρνυμαι, -nui, -nuěre, § 89, 2.

stinguo. Συνήθως σύνθετον ex-stinguo σβέννυμι, -stinxī, -stinctum, -stinguěre. Τὰ σύνθετα di-stinguo διαστέλλω, in-stinguo κεντρίζω, inter-stinguo διαστίζω, προέρχονται ἐξ ἑτέρου stinguo = κεντῶ.

sto ἵσταμαι, stēti, (stātum, ἀλλὰ stāturus), stāre, § 100, 2.

strepo, § 89, 3.

strīdeo τρίζω, -di, -dēre καὶ strido, -dēre, § 99, 2, καὶ 3.

stringo σφίγγω, strinxī, strictum, stringēre.

struo σωρεύω, strūxi, structum, struěre.

studeo σπουδάζω -dui, -dēre, § 89, 2.

stupeo ἔκθαμβός εἰμι, -pui, -pēre, § 89, 2.

suādeo πείθω, suāsi, suāsum, suadēre, § 89, 3.

suēsco ἔθίζομαι, suēvi, suētum, suescēre.

sugo μυζῶ, sūxi, suctum, sugēre.

sum, § 77 καὶ 100, 2.

sūmo λαμβάνω, sumpsi, sumptum, suměre. ('Εκ τοῦ subs + ēmo).

suo ὁρπτω. 'Ως τὸ tribuo.

surgo ὀρθῶ, ἐγείρομαι, surrēxi, surrectum, surgēre. ('Εκ τοῦ sub + rego). Καὶ subrigo.

tabeo τήκομαι, -bēre, § 89, 2.

taceo σιωπῶ, tacui, tacēre. Μτχ. μέλλ. tacitūrus. 'Η παθητ. μετοχὴ tacitus, ἐπίθετον = σιωπηλός, § 81, 2, Σημ. 'Εν ἀντιθέσει -ticeo, -ticui, -ticere, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Βλ. καὶ con-ticesco.

taedet (me) σιχαίνομαι, taeduit ἡ (per)taesum est, taedēre, § 99, 2 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

tango, § 86, 2, α'. 'Εν συνθέσει tingo, ως at-tingo ἐφάπτομαι. -tīgi, -tactum, -tingēre, § 115, 3, α'.

tēgo στέγω, texi, tectum, tegēre.

temno καταφρονῶ, tempsi, temptum, temněre.

tendo, § 87, 2, β' καὶ Σημ. Σύνθετον at-tendo προσέχω, -tendi, -tentum, - tendēre.

teneo κρατῶ, tenui, (tentum), tenēre. 'Εν συνθέσει -tineo, -tinui,

- tentum, -tinēre, § 115, 2, β', καὶ 3, α'. Τοῦ συνθέτου sustineo ὑπομένω, σουπῖνον sustentātum, ἐκ τοῦ sustentare.
- tepeo** χλιαρός εἰμι, - pēre, § 89, 2. 'Εκ τοῦ tepesco χλιαίνομαι, -pui, -pescere, § 110, 2, α'.
- tergeo** καὶ σπανίως tergo σμήχω, tersi, tersum, tergēre (καὶ tergēre). Πρβλ. § 89, 3.
- tero** τρίβω, trīvi, trītum, terēre.
- terreo** φοβῶ. 'Ως τὸ habeo.
- texo** ὑφαίνω, -xui, -xtum, -xēre.
- timeo** φοβοῦμαι, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tingo** ἡ tinguo βρέχω, βάπτω, (πρβλ. τέγγω), -nxi, -nctum, -ngēre.
- tollo** αἴρω, (sus-tuli, sub-latum), tollēre. Πρβλ. fero, § 115, 2, β'.
- tondeo** κείω, totondi, tonsum, tondēre, § 87, 2, β', καὶ § 89, 3.
- tono** βροντῶ, -nui, (nūtum), -nāre, § 89, 3.
- torpeo** ναρκῶ, -pēre, § 86, 2. 'Εκ τούτου torpesco (ναρκοῦμαι), -pui, -perscere, § 110, 2, 2, α'.
- torqueo** στρέφω, torsi, tortum, torquēre, § 89, 3.
- torreo** ξηραίνω, torrui, tostum, torrēre.
- trado** προδίδω, -dīdi, -dītum, -dēre. Βλ. do.
- trāho** ἔλκω, traxi, tractum, trahere.
- tremo** τρέμω, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tribuo** ἀπονέμω, tribui, tribūtum, tribuēre, § 74, 3, γ' καὶ § 89, 4, Σημ. 1.
- trūdo** ὀθῶ, trūsi, trūsum, trudēre, § 87, 2, γ'.
- tueor** τηρῶ, tuēri, § 80. Πρκμ. tutātus sum.
- tumeo** οἰδῶ , (-mui), -mēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου tumesco (δγκοῦμαι), -mui, -mescere, § 110, 2, α'.
- tundo** κρούω, tutūdi, tūsum, tundēre, § 87, 2, β'.
- turgeo** οἰδῶ, -rgēre, § 89, 2.
- ulciscor** τιμωροῦμαι τινα, ultus sum, ultum, ulcisci, § 80.
- unguo** ἡ ungo ἀλείφω, unxi, unctum, unguēre, § 87, 2, γ'.
- urgeo** ἡ urgueo ὀθῶ, -ursi, -gēre, § 89, 2.
- uro** καίω, ussi, ustum, urēre (ῥιζ. us-, ἐκ τῆς eus- 'Ελλ.. εῦω· πρβλ. § 23, 2, Σημ.).
- utor** χρῶμαι , usus sum, usum, uti, § 80.

- vado** βαίνω (vāsi, vāsum), vadēre, § 87, 2, γ'.
- valeo** θύγαινω, valui, valēre. Μτχ. μέλλ. valitus.
- věho** ὀχῶ, vexi, vectum, vehēre.
- vello** τίλλω, ἀνασπῶ, velli, vulsum, vellēre, § 88, 1.
- vendo** πωλῶ, -dīdi. -dītum,-dēre. 'Εκ τοῦ venum, αἰτιατικῆς τοῦ ἀχρήστου εἰς ἔλλην πτῶσιν δνόματος venus (= πώλησις) καὶ do. Παθητ. veneo.
- veneo** πωλοῦμαι, (venīvi ή venīi, venītum), venīre. ('Εκ τοῦ venum + eo. Βλ. προηγούμενον, § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1).
- věnio**, § 89, 3.
- vereor**, § 80.
- vergo** κλίνω πρός τι, versi, vergēre, § 89, 2.
- verro** σαρρῶ, (versum), verrēre.
- vertō** στρέφω, verti, versum, vertēre.
- vescor** ἐσθίω, vesci, § 80 καὶ § 89, 2. Πρκμ. ēdi, ἐκ τοῦ edo.
- veto** ἀπαγορεύω, § 89, 4. Σημ. 1.
- vídeo** δρῶ, vīdi, vīsum, vidēre, § 89, 3.
- vieo** δέω, πλέκω, viētum, - ēre, § 89, 2.
- vigeo** ἀχμάζω, -gui, gēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου vigesco ἀναθάλλω, -gui, -gescēre, § 10, 2, α'.
- vincio** δέω, vinxi, vincitum, vincire, § 89, 3.
- vinceo** νικῶ, vīci, victum, vincēre, § 86, 2.
- vireo** χλωρός είμι, -rēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου viresco χλοάζω, -rui, -rescēre, § 110, 2, α'.
- viso** ἐπισκέπτομαι, (visi), visēre, § 89, 2. Βλ. video.
- vivo** ζῶ, vīxi, vivēre. Μτχ. μέλλ. victūrus, § 100, 1.
- volo**, § 95.
- volvo** ἐλίττω, volvi, volūtum, volvēre.
- vomo** ἐμῶ, -mui, -mītum, -mēre.
- voveo** εὔχομαι, τάζω, vōvi, vōtum, vovēre.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

121. ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

1. 'Ἐν τῇ χρονολογήσει ἴστορικῶν γεγονότων χρονικὴν ἀφετηρίαν εἶχον οἱ 'Ρωμαῖοι τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς 'Ρώμης (ab urbe condita=ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ πόλις, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 753 π.Χ.). Κανονικῶς δύμας ἔκαστον ἔτος καθώριζον διὰ μόνων τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους τούτου (M. Messāla et M. Pisōne consulibus = ὑπατευόντων τοῦ M.M. καὶ τοῦ M.P.), σπανιώτερον δὲ προσέθετον καὶ τὸν ἀριθμόν, τὸν ὅποιον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ 'Ρώμη. (Anno quingentesimo quinquagesimo primo ab urbe condita, P. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus, bellum cum rege Philippo initum est).

2. "Ἡρχὶς δὲ τὸ 'Ρωμαϊκὸν ἔτος παλαιότερον μὲν ἀπὸ τοῦ Μάρτιου, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, βραδύτερον δὲ (ἦτοι ἀπὸ τῶν μέσων τῆς δευτέρας π.Χ. ἔκατονταετηρίδος) ἀπὸ τοῦ 'Ιανουαρίου, καθ' ὃν μῆνα ἐγίνετο ἔκτοτε καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἐνιαυσίων ἀρχόντων (ὑπάτων, πραιτώρων κλπ.).

Διηρεῖτο δὲ τὸ ἔτος, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν νῦν, εἰς 12 μῆνας, τῶν ὅποιων τὰ ὄνόματα ἀρχήθεν ἥσαν τὰ ἔξης: 1ος Martius, 2ος Aprilis, 3ος Maius, 4ος Junius, 5ος Quintilis, 6ος Sextilis, 7ος September, 8ος Octōber, 9ος November, 10ος December, 11ος Januarius, 12ος Februarius.

Τὰ ὄνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν (κυρίως ἐπίθετα, δι' ἔκαστον τῶν ὅποιων ὑπονοεῖται τὸ ὄνομα mensis= μῆν) παρέμειναν καὶ ἀφοῦ μετετοπίσθη ἡ ἀρχή τοῦ ἔτους, μόνον δὲ δύο ἔξ αὐτῶν τὰ ὄνόματα μετεβλήθησαν κατά τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, ἦτοι τοῦ Quintilis διὰ τοῦ Julius, εἰς τιμὴν τοῦ 'Ιουλίου Καίσαρος, καὶ τοῦ Sextilis διὰ τοῦ Augustus, εἰς τιμὴν τοῦ 'Οκταβίου Αὔγουστου. Σταθερώτερον δὲ καθωρίσθησαν τὰ τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τοῦ 'Ιουλίου Καίσαρος (ἔξ οὗ τὸ 'Ιουλιανὸν ἡμερολόγιον).

3. Τῶν δὲ ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὁ καθορισμὸς κατὰ τὸ 'Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον δὲν ἐγίνετο, ὅπως νῦν παρ' ἡμῖν, δι' ἀπλῆς ἀριθμήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἡμέρας καὶ ἔξης, ἀλλὰ κατὰ ἴδιορυθμον ὅλως τρόπον, τὸν ἔξης :

Τρεῖς ὥρισμέναι τοῦ μηνὸς ἡμέραι, ἔχουσαι ἕδιον ἑκάστη ὄνομα (Calendae Kalánδαι, Nonae Náναι, Idus Eíδοι, § 31), ἐλογίζοντο κύριαι, καὶ αὗται ἔχρησίμευον ὡς βάσις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ μηνός. Καὶ Calendae μὲν ἦτο ἡ πρώτη τοῦ μηνός, Nonae δὲ ἡ 5η καὶ Idus ἡ 13η, ἔξαιρέσει τῶν μηνῶν Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὁκτωβρίου, τῶν ὅποιων Nonae ἦσαν ἡ 7η καὶ Idus ἡ 15η τοῦ μηνός. Μετὰ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν συνήπτετο τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μηνὸς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῶν κατὰ γένος θηλυκόν, ὡς Calendae Januariae = ἡ πρώτη Ιανουαρίου, Calendis Januariis' (ἀφαιρ.) = τῇ πρώτῃ Ιανουαρίου, κ.ο.κ.

'Ο δὲ καθορισμὸς μιᾶς ἑκάστης τῶν λοιπῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ἐγίνετο πάντοτε **δπισθοχωρητικῶς**. Καὶ ἡ μὲν προηγουμένη μιᾶς τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ἐπιρρήματος pridie (= τῇ προτεραίᾳ) συναπτομένου μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκείας ἑκάστοτε ἐκ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ὡς pridie Calendas Maias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου (ἦτοι τῇ 30ῃ Ἀπριλίου), pridie Nonas Junias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Νωνῶν τοῦ Ιουνίου (ἦτοι τῇ 4ῃ Ιουνίου), pridie Idus Octobres = τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν τοῦ Ὁκτωβρίου (ἦτοι τῇ 14ῃ Ὁκτωβρίου) κ.ο.κ.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἡμερῶν ἑκάστη ἐδηλοῦτο δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως ante (= πρὸ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς πρῶτον τοῦ ὀνόματος dies μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ τοῦ δηλοῦντος τὴν τάξιν τῆς ὀριζομένης ἡμέρας πρὸ τῶν ἐπομένων Νωνῶν ἡ Εἰδῶν τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἡ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου, καὶ δεύτερον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος μιᾶς τῶν κυρίων ἡμερῶν τούτου, ὡς ante diem quartum Nonas Februarias (τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν τοῦ Φεβρουαρίου), ante diem decimum Calendas Maias (= τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου) κ.ο.κ.

Πρόδηλον νῦν, ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τοιοῦτόν τινα χρονικὸν ὄρισμόν, δυνάμεθα νὰ εύρισκωμεν δι' **ἀφαιρέσεως**. Ἐπειδὴ δὲ οἱ 'Ρωμαῖοι ἀριθμοῦντες κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον συνυπελόγιζον καὶ τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν

Νωνῶν ἡ Εἰδῶν ἡ Καλανδῶν, ἀπὸ τῶν ὄποίων ὀπισθοχωρητικῶς ὥριζον τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν, διὰ τοῦτο πρέπει, ἂν μὲν ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Νωνῶν ἡ Εἰδῶν, νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν δεικνύοντα τὴν ἡμερομηνίαν τούτων καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιροῦμεν, ἂν δὲ ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου μηνός, νὰ προσθέτωμεν δύο μονάδας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, εἰς τὸν ὄποιον ἀνήκει ἡ καθοριζομένη ἡμέρα, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ κάμνωμεν τὴν ἀφαίρεσιν. Οὕτω ἡ ante diem quartum Nonas Februarias εἶναι ἡ 2^α Φεβρουαρίου (Nonae Februariae ἡ 5, προσθέτοντες λοιπὸν 1 εἰς τὸ 5 καὶ ἀφαιροῦντες 4, ἔχομεν 2), ἡ δὲ ante diem decimum Calendas Maias εἶναι ἡ 22^α Ἀπριλίου. (Ο Ἀπρίλιος ἔχει 30, προσθέτοντες δὲ εἰς ταύτας 2 καὶ ἀπὸ τὸ ἀθροισμα 32 ἀφαιροῦντες τὸ 10 ἔχομεν 22).

Σημεῖωσις. Αἱ ἄνω φράσεις ὄρισμοῦ τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς εἶναι συντακτικῶς σόλοικοι. Τὸ συντακτικῶς κανονικόν εἶναι die quarto ante Nonas Februarias — die decimo ante Calendas Maias, κ. τ. τ. Λαμβάνονται δὲ αἱ φράσεις αἱ δηλοῦσαι ἡμερομηνίαν ὡς μία ἔννοια καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ προτάσσεται αὐτῶν διλογήρων ἡ πρόθεσις in ἡ ad ἡ ex, ὡς : Caedem optimatum contulerat Catilina in ante diem V Cal. Novembres — Supplicatio indicta est ex ante diem V Idus Octobres. — In Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

122. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

1. Ὀνομάτων προσώπων.

Ἐκάστου Ἄρωμαίου τὸ δνομα κανονικῶς ἥτο τριπλοῦν, ἥτοι συνίστατο ἐκ τοῦ προωνυμίου (*praenōmen*), τοῦ ὀνόματος (*nomen*) καὶ τοῦ ἐπωνύμου (*cognōmen*), ὡς π.χ. Marcus Tullius Cicero. Τοῦ προωνυμίου ἐγράφετο συνήθως μόνον τὸ πρῶτον γράμμα ἢ τὰ πρῶτα γράμματα. Οὕτω.

A. = Aulus	L. = Lucius	Q. ἢ Qu. = Quintus
App. = Appius	M. = Marcus	S. ἢ Sex. = Sextus
C. ἢ G. = Gaius	M' = Manius	Ser. = Servius
Cn. ἢ Gn. = Gnaeus	Mam. = Mamercus	Sp. = Spurius
D. = Decimus	N. ἢ Num. = Numerius	T. = Titus
K. = Kaeso	P. = Publius	Ti ἢ Tib. = Tiberius

2. Ὀνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν, κ.τ.τ.

aed. = aedīlis.

can. = candidātus.

coſ. = consul.

cōſ. = consules.

D. = Divus.

des. = designātus.

E. Q. R. = eques Romanus.

Ictus = iuris consultus.

imp. = imperator.

leg. = legatus.

O. M. = optimus maximus.

p. = populus.

p.c. = patres conscripti.

pl. = plebs.

P. M. ἡ Pont. Max = pontifex maximus.

pr. = praetor.

P. R. = populus Romanus.

praef. = praefectus.

proc. = proconsul.

Q. D. B. V. = quod deus bene vertat.

Q. F. F. Q. S. = quod felix faustumque sit.

Quir. = Quirites.

Resp. = respublica.

S. C. ἡ SCtum = senatus consultum.

S. P. Q. R. = senatus populusque romanus.

tr. = tribunus.

tr. pl. = tribunus plebis.

3. Χρονολογιῶν.

(Βλ. περὶ τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου. § 121).

a.d. = ante diem.

a.u.c. = ab urbe condita.

C. ἡ Cal. = Calendae.

Id. = Idus.

N. = Nonae.

4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων.

d.d. (d). = dono dedit (dicavit).

D.M. (S). = Dis Manibus (sacrum).

d.s. = de suo.

d.s.p.p. = de sua pecunia posuit.

f. = filius ἡ filia.

f.c. ἡ fac. cur. = faciendum curavit.

g.p.r.f. = genio populi romani feliciter.

h.s.e. = hic situs (ἡ sita) est.

l. = libertus ἡ liberta.

n. = nepos.

pr. = pronēpos.

(p.) v.a. = (pius) vixit annos.

s.t.t.l. = sit tibi terra lēvis.

5. Ἐν ἐπιστολαῖς.

s.v.b.e.e.v. = si vales bene est ; ego valeo.

s.d. (ὃ s. p. d.) = salutem dicit (ὃ salutem plurimam dicit).

6. Ἐν βιβλίοις.

cf. = confer.

l. s. = loco sigilli.

i.e. = id est.

mss. = manuscripti.

l.c. = loco citato.

scil. = scilicet.

l.l. = loco laudato.

sq. = sequens.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΛΑΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΙΓΜΑ Λ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Στην παρούσα σελίδα του λόγου θα διαπιστωθεί ότι το παραδίγμα της συντακτικής της λατινικής γλώσσης είναι απλότατο και αποτελείται από μόνο δύο στάσεις: την παραδοσιακή (τη) και την παραδοσιακή επί πλοτοποίησης (της). Τα ονόματα που αντιτίθενται στην παραδοσιακή στάση είναι οι αρχαίες αριθμοφρενες, τα ονόματα που αντιτίθενται στην παραδοσιακή επί πλοτοποίησης είναι οι άριθμοι που αντιτίθενται στην παραδοσιακή στάση.

Στην παρούσα σελίδα του λόγου θα διαπιστωθεί ότι το παραδίγμα της συντακτικής της λατινικής γλώσσης είναι απλότατο και αποτελείται από μόνο δύο στάσεις: την παραδοσιακή (τη) και την παραδοσιακή επί πλοτοποίησης (της). Τα ονόματα που αντιτίθενται στην παραδοσιακή στάση είναι οι αρχαίες αριθμοφρενες, τα ονόματα που αντιτίθενται στην παραδοσιακή επί πλοτοποίησης είναι οι άριθμοι που αντιτίθενται στην παραδοσιακή στάση.

Στην παρούσα σελίδα του λόγου θα διαπιστωθεί ότι το παραδίγμα της συντακτικής της λατινικής γλώσσης είναι απλότατο και αποτελείται από μόνο δύο στάσεις: την παραδοσιακή (τη) και την παραδοσιακή επί πλοτοποίησης (της). Τα ονόματα που αντιτίθενται στην παραδοσιακή στάση είναι οι αρχαίες αριθμοφρενες, τα ονόματα που αντιτίθενται στην παραδοσιακή επί πλοτοποίησης είναι οι άριθμοι που αντιτίθενται στην παραδοσιακή στάση.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

123. Ἡ σύνταξις τῶν λέξεων (constructio dictiōnum ἢ structūra) ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς πολλὰ εἰναι ἡ αὐτὴ ἢ παρομοίᾳ πρὸς τὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἔξετάζονται προπάντων τὰ διάφορα καὶ ἴδιάζοντα ἐν τῇ συντάξει τῆς λατινικῆς γλώσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΩΝ

124. Ως ὑποκείμενον (subiectum) προτάσεως σπανίως τίθεται ἐν τῇ λατινικῇ ὄνομα ἐπίθετον καὶ ἴδιας μετοχὴ (διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐν αὐτῇ ἀρθρου, τὸ ὅποιον νὰ οὐσιαστικοποιῇ ταῦτα): *beati sunt possidentes μακάριοι (εἰσιν) οἱ κατέχοντες.*

Ἄντι δὲ μετοχῆς τίθεται συνήθως ὡς ὑποκείμενον ἀναφορικὴ πρότασις : *divitissimum est (is), qui paucis contentus est* πλουσιώτατός ἐστιν δὲ ὀλίγοις ἀρκούμενος. (Πρβλ. νεοελλην. ἔκεινος δὲ ποιος ἢ ἔκεινος πού).

125. Ονομα οὐσιαστικὸν ὡς **κατηγορούμενον** (praedicātum) τίθεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ **κατὰ γενικὴν** (**κτητικὴν κλπ.**), ὡς *horti sunt Caesaris οἱ κῆποι εἰσι τοῦ Καίσαρος.* Ἀλλ' ἐν αὐτῇ ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς **κατηγορούμενον** τίθεται καὶ **κατὰ δοτικὴν** πρὸς δήλωσιν σκοποῦ καὶ **κατὰ ἀφαιρετικὴν** πρὸς δήλωσιν καταστάσεως ἢ **ἴδιοτητος** : *Themistoclis consilium saluti fuit τοῦ Θεμιστοκλέους ἢ βουλὴ (εἰς σωτηρίαν ἐγένετο) σωτηρία ὑπῆρξεν· bono animo (ἀφαιρ.) sum ἔχω Θάρρος, θαρρῶ· Britanni sunt capillo promisso οἱ Βρεταννοὶ καθειμένην τὴν κόμην ἔχουσι*

126. Τοῦ ῥήματος τοῦ τέ συνδετικοῦ (copula) καὶ τοῦ κατηγορηματικοῦ (verbum finitum) ἡ συμφωνία πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐν γένει γίνεται δπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. Ἀλλ' εἰς τὴν Λατινικὴν δὲν ὑπάρχει σύνταξις οὕτα ἢ λεγομένη **Ἀττικὴ σύνταξις** τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ

127. Τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, τῆς γενικῆς, τῆς δοτικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἡ σημασία καὶ ἡ συντακτικὴ γρῆσις ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν γένει ὅποια καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

128. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ἡ πτῶσις, διὰ τῆς ὅποιας δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἔρωτησιν

1) **πόθεν**; (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιόν; κλπ.), ἥτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ πρῶτον τὴν ἀφετηρίαν ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου: *venit Romā* ἔρχεται ἐκ Ῥώμης· (ablativus separativus, ἥτοι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, κυρίως ἀφαιρετική, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. Θέτις ἀνέδυ πολιῆς ἀλός.

2) **μετὰ τίνος**; (μὲ ποιόν; μὲ τί; πῶς;) ἥτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ δεύτερον τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον **συνοδεύει** τὸ ὑποκείμενον κατά τινα ἐνέργειάν του: *decem navibus Romam rediit* μὲ δέκα ναῦς εἰς τὴν Ῥώμην ἐπέστρεψεν· (ablativus sociativus, ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν).

Ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προῆλθεν ἡ ablativus instrumentalis, ἥτοι ἡ **δργανικὴ ἀφαιρετικὴ**, (ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς: *secūri* (ἀφαιρ.) hostem percussit διὰ πελέκεως τὸν ἔχθρὸν ἐπληγέ· (πρβλ. τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ ἔχρουε).

Σημεῖωσις. Ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς συνοδείας τίθεται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς *cum* μετ' ἀφαιρετικῆς, ίδιᾳ ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη δὲν ἔχῃ ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν: *eum exercitu profectus est* ἀπῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Ἀντὶ τῆς δργανικῆς ἀφαιρετικῆς, ὅταν τὸ δί' οὖ ἐνεργεῖ τίς τι εἶναι **πρόσωπον**, τίθεται ἡ *per* μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ (ἀφαιρετικὴ) ὁρέρᾳ ἢ auxiliō μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου: *per servum certior factus est* ἐπληροφορήθη διὰ τοῦ δούλου. *Ciceronis operā* respublica conservata est διὰ τοῦ Κικέρωνος διεσώθη ἡ πολιτεία. Οὕτω καὶ *operā* *meā*, *nostrā* -- *operā* *tuā*, *vestrā*, κ.τ.τ., ἀντὶ *per me*, *per nos*, *per te*, κλπ.

3) ποῦ; ήτοι ἡ ἀφαιρετική δηλοῖ τὸν **τόπον** ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου : **Babylōne** mortuus est ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι· (ablative locative, **τοπική ἀφαιρετική**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὅμοιαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. πατήρ αὐτόθι μίμνει **ἀγρῷ**).

Σημεὶωσις. Ως τοπική πτῶσις λαμβάνεται εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις καὶ ἡ (ἐνική) γενική. (Βλ. κατωτέρω).

Χρῆσις ἔκάστης τῶν πτῶσεων.

1. Ἡ γενική.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

129. 1) Ἡ γενικὴ **κτητική** (genetivus possessīvus) ἐν τῇ Λατινικῇ μετά τινων ὀνομάτων, ὡς *nomen*, *vox*, *virtus* κ.ἄ., ἔχει τὴν ἔννοιαν παραθέσεως ἢ ἐπεξηγήσεως: *nomen regis in odio fuit Romanis* (τὸ δόνομα τοῦ βασιλέως, ήτοι) τὸ δόνομα **βασιλεὺς** μισητὸν ἐγένετο τοῖς **Ρωμαίοις** (genetivus explicatīvus ἢ *epexegetīcus*).

Σημεὶωσις. Αντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (mei, *tui*, *nostrī*, κλπ., § 56) ὡς κτητικῆς, χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἀντίστοιχοι κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Οὕτω λέγεται π.χ. *nulla epistula tua* (οὐχὶ *tui*) οὐδεμίᾳ ἐπιστολὴ **σου**. "Αν ὅμως ὑπάρχῃ καὶ κατὰ παράθεσιν ἢ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ προσώπου, τὸ δόποῖον νοεῖται ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οὗτος ἔκφέρεται κατὰ γενικήν: *meā consulis operā* δι' ἐμοῦ τοῦ ὑπάτου" (πρβλ. § 128, 2, Σημ.).

2) Ως γενικὴ **διαιρετική** (genetivus partitīvus) λαμβάνεται ὅλως ἴδιορρύθμως ἐν τῇ Λατινικῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ **ένική γενική** δόνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ τοῦ οὐδετέρου **δευτεροκλίτου** ἐπιθέτου οὐσιαστικῶς λαμβανομένου, κατίοι ταῦτα δὲν σημαίνουν διηρημένον τι δῆλον ἢ ποσόν. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται:

α) τὸ οὐδέτερον ἐπιθετών ἢ ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν ποσοῦ σημαντικῶν, καθὼς καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων ἀντωνυμιῶν, οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον κατὰ πτῶσιν ἐνικήν δόνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν ἔκφερομένην ἀνευ προθέσεως, ὡς *multum*, *plus*, *plurimum*, *nimum* — *paulum*, *minus*, *minimum* — *tantum*, *quantum* — *hoc*, *id*, *idem*, *quod*, *quid*, *aliquid* *nihil*, κλπ. Π.χ. *multum labōris* πολὺς μόχθος· *virtus nihil* *expētit praemii* ἢ ἀρετὴ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἀπαιτεῖ· *quid novi?* *nihil novi?* τί νέον; οὐδὲν νέον;

Σημεῖος. "Αν ή ὅλη ἔκφρασις ἀποτελῇ ἐμπρόθετον η ἀν τὸ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα η ἀντωνυμίας ἐπακολουθοῦν ἐπίθετον εἶναι τριτόκλιτον, τότε δὲν γίνεται χρῆσις γενικῆς διαιρετικῆς, ἀλλ' ἐπίθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Οὕτω (tamen) αὐδαίαις τοσαύτη τόλμη, ἀλλὰ) ad tantam audaciam εἰς τοσαύτην τόλμην (aliquid boni ἀγαθὸν τι, ἀλλὰ) aliquid memorabile ἀξιομνημόνευτόν τι (καὶ οὐχὶ aliquid memorabilis, γεν.).

β) τὰ ποσοτικὰ ἐπιρρήματα satis, nimis, parum. Π.χ. ea amicitia non satis habet firmitatis ή φιλία αὕτη δὲν ἔχει ίκανὴν σταθερότητα.

3) α) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (genitivus obiectivus) συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ πολλὰ ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὡσαύτως μετὰ τοις αὐτης γενικῆς. 'Ιδιαιτέρας σημειώσεως δέξιον εἶναι τὸ ἐπίθετον certior (συγχριτικὸν τοῦ certus βέβαιος, ἀσφαλῆς), συντασσόμενον καὶ αὐτὸ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς εἰς τὰς φράσεις certior fio alicuius rei πληροφοροῦμαι περὶ τινος, καὶ certiore facio aliquem alicuius rei πληροφορῶ τινα περὶ τινος.

β) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλαὶ μετοχαὶ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥήματων συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν αὗται λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα καὶ δηλοῦν διαρκῆ τινα ἰδιότητα: (amo patriam, ἀλλὰ) amans patriae = φιλόπατρις, (appēto laudem, ἀλλὰ) appetens laudis φιλόδοξος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. οἰωνῶν σάφα εἰδώς, κ.τ.τ.).

β') Μετὰ βημάτων.

130. Ἀντικείμενον κατὰ γενικήν ἐν τῇ Λατινικῇ δέχονται μόνον τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (memini, § 98, 1, reminiscor, obliviscor, κλπ.) καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ (admoneo, commoneo, κλπ.), τὰ ὄποια, ὅταν εἶναι ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὄποιον ὑπενθυμίζει τις: memini amicorum μέμνημαι τῶν φίλων· legati foederis Carthaginenses admonuerunt οἱ πρέσβεις ὑπέμνησαν τοὺς Καρχηδονίους τὴν συνθήκην.

Τίθεται ὅμως καὶ κατ' αἰτιατικήν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀνωτέρω ῥήματων, ὅταν δὲν δηλοῦ πρόσωπον, κανονικῶς δὲ τίθεται οὕτως, ὅταν εἶναι τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας η ἐπιθέτου: iniurias olbiviscitur λησμονεῖ τὰς ὕβρεις· illud semper memento ἐκείνου ἀεὶ μέμνησο.

Σημείωσις. Τὰ ἄλλα δήματα τῆς Λατινικῆς, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δήματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, συντασσόμενα μετὰ γενικῆς, συντάσσονται ἐν αὐτῇ εἴτε μετὰ δοτικῆς εἴτε, τὰ πλειστα, μετ' ἀφαιρετικῆς. (Βλ. κατωτέρω).

131. Συντάσσονται μετὰ γενικῆς **τῆς αἰτίας** (genetivus causae) 1) τὰ δικαστικὰ δήματα (verba iudiciale), ὡς accusare, damnare, absolvere, κ.τ.τ., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον κατηγορεῖ τις, καταδικάζει, κλπ.: Miltiades **proditionis** accusatus est ὁ Μιλτιαδῆς κατηγορήθη διὰ προδοσίαν **consulem** condemnaverunt **inertiae** τοῦ ὑπάτου ἀμέλειαν κατέγνωσαν.

Κατὰ ταῦτα λέγεται καὶ accusare aliquem **capitis** (ὑπάγειν τινὰ θυνάτου) καὶ damnare aliquem capitis (καταγιγνώσκειν τινὸς θάνατον).

Σημείωσις. 'Αντὶ τῆς γενικῆς τῆς κίτιας τίθεται μετὰ τῶν δήματων τούτων καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως de μετ' ἀφαιρετικῆς: eum (**repetundarum** ἡ) **de repetundis** damnaverunt κατεδίκασαν αὐτὸν διὰ κάκωσιν ἐπαρχίας. Κανονικῶς δὲ λέγεται accusare ἡ damnare aliquem **de vi** (ἐπὶ βίᾳ). Πρβλ. § 27, 6.

2) τὰ δηλοῦντα συναίσθημα ἀπρόσωπα δήματα piget, pudet, paenitet, taedet, pertaesum est καὶ miseret (§ 99, 2). Τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον δοκιμάζει τὸ συναίσθημα, δηλοῦται **δι' αἰτιατικῆς**: eum pudet **deorum hominumque** αἰσχύνεται θεοὺς καὶ ἀνθρώπους· paenitetibit **vos huius consilii** (μεταμελήσει **ὅμιν** ταύτης τῆς βουλῆς) οὐ μεταμεληθῆτε διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Σημείωσις. "Αν τὸ δηλοῦν τὸ αἰτιον τοῦ συναίσθηματος ἐκφράζεται διὰ δήματος, τοῦτο τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον: **me** pudet ea **dicere** αἰσχύνομαι ταῦτα λέγων. "Αν δὲ ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τότε γίνεται χρῆσις προσωπικῆς συντάξεως μὲν ὑποκείμενον τοῦ δήματος τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην: non te **haec prudent?** δὲν αἰσχύνεσαι διὰ ταῦτα;

132. Μετὰ γενικῆς συντάσσεται καὶ τὸ ἀπρόσωπον δῆμα **intērest** (=διαφέρει, ἐνδιαφέρει), δηλοῦ δὲ ἡ γενικὴ μετὰ τούτου **τὸ πρόσωπον**, τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρει τι: Ciceronis interest διαφέρει τῷ Κικέρωνι (ἐνδιαφέρει τὸν Κικέρωνα). Προσωπικῆς ὅμως ἀντωνυμίας γενικὴ (mei, tui, κλπ.) δὲν τίθεται μετὰ τοῦ interest, ἀλλ' ἀντ'

αὐτῆς τίθεται ἡ ἐνική ἀφαιρετική τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἀντιστοίχων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (meā, tuā, suā, nostrā, vestrā, ὡς **mea (tua)** interest διαφέρει μοι (σοι), μὲ (σὲ) ἐνδιαφέρει. (Πρβλ. § 128, 2, Σημ. καὶ § 129, 1, Σημ.). 'Αλλ' ὅμως λέγεται omnium nostrum (ἢ vestrum) interest πᾶσιν ἡμῖν (ἢ ὑμῖν) διαφέρει.

Σημείωσις α'. 'Εκεῖνο, τὸ δόποιον ἐνδιαφέρει τινά, ἐκφράζεται ποικιλοτρόπως, ήτοι δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως, διὰ βουλητικῆς προτάσεως εἰσαγομένης διὰ τοῦ υἱού τοῦ περὶ καὶ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, (οὐδέποτε δημως δι' δύνματος οὐσιαστικοῦ): **tua et mea** maxime interest te valere ἢ (ut valeas) σὲ καὶ ἐμὲ τὰ μέριστα ἐνδιαφέρει σὺ νὰ ὑγιαίνῃς. hoc reipublicae interest τοῦτο ἐνδιαφέρει τὴν πολιτείαν. Τὸ πόσον δὲ ἐνδιαφέρει τινά τι ἐκφράζεται πρὸς τοῖς δόλοις καὶ διὰ γενικῆς (τῆς ἀξίας, genitivus pretii): illud Ciceronis **magni** intererat ἐκεῖνο μεγάλως ἐνδιέφερε τὸν Κικέρωνα.

Σημείωσις β'. 'Ομοίως μὲ τὸ interest συντάσσεται καὶ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ **refert** (διέφορον τοῦ **refert**, ήτοι τοῦ γ' ἐνικοῦ τοῦ **refero** = ἀναφέρω). 'Αλλὰ μετὰ τοῦ **refert** συνήθεις εἶναι μόνον αἱ φράσεις **meā** (**tuā**, κλπ.) **refert** καὶ quid **refert**? nihil **refert** τί ἐνδιαφέρει; οὐδόλως ἐνδιαφέρει.

2. Ή δοτική.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

133. 'Η σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετὰ δοτικῆς εἶναι πολὺ σπανία (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ): obtemperatio **legibus** ὑπακοὴ εἰς τοὺς νόμους (ὅπως obtempero **legibus** ὑπακούω τοῖς νόμοις).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι πολλά, ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πάντα πρὸς τὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὰ συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς, ὡς *amicus*, *inimicus*, *similis* (κλπ.), *alieni*.

Πολλὰ δημως ἐκ τούτων **οὐσιαστικῶς** λαμβανόμενα συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ὡς *amici Ciceronis* οἱ φίλοι τοῦ Κικέρωνος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. φίλος **τινὶ** - φίλος **τινός**, κ.τ.τ.). Πάντοτε δὲ λέγεται **mei** (*tui*, *nostrī*, κλπ.) *similis* δημοιος **ēmōi** (σοί, ἡμῖν, κλπ.), καθὼς καὶ **veri similis** (= πιθανός), οὐχὶ δὲ **mihi** (*tibi*, κλπ.) *similis* οὐδὲ **vero similis**.

3) Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ ἐπιρρήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς ἢ ἔχοντα συγγενῆ πρὸς ταῦτα

σημασίαν : **naturae** (δοτ.) **convenienter** vivere συμφώνως τῇ φύ-
σει ζῆν.

Τὰ ἐπιρρήματα ὅμως **propius** (ἐγγύτερον) καὶ **proxime** (ἐγγύ-
τατα) συντάσσονται πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς (ὅπως ἡ συγγενής πρὸς
ταῦτα πρόθεσις prope, § 102, 1) : **proxime Pompeium** sedebat
ἐγγύτατα τοῦ Πομπηίου ἐκάθητο.

*Ομοίως δὲ πρὸς ταῦτα συντάσσονται καὶ μετ' αἰτιατικῆς προσ-
έτι τὰ ἐπίθετα **propior** (ἐγγύτερος) καὶ **proximus** (ἐγγύτατος) :
Ubii proximi Rhenum incoluerunt οἱ Οὐβιοι ἐγγύτατα τοῦ 'Ρήγου
κατώκησαν.

Σημείωσις. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιφονήματα ναε καὶ
hei : vae **victis** οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις hei **michi** misero οἴμοι (ἔμοι) τῷ διυστήνῳ.

β') Μετὰ ρημάτων.

134. Ἀντικείμενον κατὰ **δοτικὴν** δέχονται ἐν γένει ρήματα, τῶν
ὅποιων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὄμοιώς
μετὰ δοτικῆς. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς :

1) ρήματα σημαίνοντα ἐν γένει φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρός τινα ἐνέρ-
γειαν ἢ διάθεσιν, ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζειν, πρέπειν, κ.τ.τ.
ὡς **obtemperare**, **ignoscere**, **placere**, **fidere**, **invidere**, **favere**, **ira-
sci** **alicui** — **convenire alicui**, κ.ἄ.τ.: **oboediamus legibus** πειθώ-
μεθαὶ τοῖς νόμοις vir probus invidet **nemini** ὁ χρηστὸς ἀνὴρ οὐδενὶ
φθονεῖ, haec ornamenta **tibi** conveniunt ταῦτα τὰ κοσμήματα ἀρμό-
ζουσι σοι.

2) ρήματα ἔγοντα ἐν γένει τὴν σημασίαν τοῦ λέγειν, δεικνύειν,
δίδειν, πέμπειν, κ.τ.τ., ὡς **dicere**, **narrare**, **indicare**, **dare**, **mittere**,
κ.λ.π., μετὰ τῶν δοπίων, ἐκτὸς **τῆς δοτικῆς**, ήτις ἐπέχει θέσιν ἔμμέ-
σου ἀντικειμένου, συνάπτεται συγχρόνως καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου
ἀντικειμένου: **timor addit alas pedibus** ὁ φόβος προσθέτει πτερὰ
τοῖς ποσὶν **suum cuique tribuere** (τὸ ἑαυτοῦ =) τὸ ἴδιον ἐκάστω
ἀπονέμειν.

3) ρήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων **ad**, **ante**, **cum**, **in**,
inter, **ob**, **post**, **prae**, **sub** ἢ μετὰ τοῦ ἀχωρίστου μορίου **re** (§ 114,
2, ε'), συγγενέοντα κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ρήματα:

adsum alicui παρίσταμαι (βοηθῶ) τινι committo alicui pecuniam ἐγχειρίζω (ἐμπιστεύομαι) τινι τὰ χρήματα succedo alicui διαδέχομαι τινα· resisto alicui ἀνθίσταμαι τινι· terror incidit exercitui φόβος (πανικός) ἐνέπεσε τῷ στρατεύματι.

Σημεῖος α'. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ λαμβάνονται ως ἀμετάβατα, καὶ πολλὰ ὅμιλα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς (ἡ γενικῆς), ως prodesse, nocere alicui ὠφελεῖν, βλάπτειν τινά, (ἀλλὰ πρβλ. λυσιτελεῖν τινι), suadēre, persuadere alicui πειθεῖν, καταπείθειν τινά, blandiri alicui κολακεύειν τινά, κ.ἄ. —parcere alicui φειδεσθαι τινος : Themistocles persuasit Atheniensibus, ut... δ Θεμιστοκλῆς κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους νά... philosophia medētur animis ἡ φιλοσοφία θεραπεύει τάς ψυχάς.

Παθητικὸν δὲ τῶν ἀνωτέρω ὅμιλάτων σχηματίζεται μόνον ἀπροσώπως, ως mihi (tibi, κλπ.) invidetur φθονοῦμαι (φθονεῖσαι κλπ.) : parcetur victimis (φειδὼ ἔσται τοῖς ἡττημένοις), οἱ ἡττημένοι θὰ τύχωσι χάριτος.

Σημεῖος β'. Πολλὰ ὅμιλα συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς, καθόστον λαμβάνονται μὲ διάφορον σημασίαν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. ἀγαπᾶν τινα καὶ ἀγαπᾶν τινι). Οὕτω π.χ. consulo aliquem (π.χ. medicum) συμβουλεύομαι τινα — consulo alicui (π.χ. fratri) ἐπιμελοῦμαι τινος, φροντίζω περὶ τινος caveo, timeo aliquem ἢ aliquid φυλάττομαι, φοβοῦμαι τινα ἢ τι—caveo, timeo alicui (rei) λαμβάνω πρόνοιαν, φοβοῦμαι ὑπέρ τινος, περὶ τινος, (διά τινα, διά τι), temporo aliquid κεράνυμι τι—tempero alicui (= parco alicui) φειδοῦμαι τινος.

Σημεῖος γ'. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται προσέτι ὅμιλα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν ἢ ἔχουσι διάφορον σύνταξιν, ως induere, exuere alicui aliquid ἐνδύειν, ἐκδύειν τινά τι adsperrgere, circumfundere alicui aliquid περιβάλλειν, περιχέειν τινά τι adsperrgere, inspergere alicui aliquid φάίνειν τινά τινι : Herculi tunicam induit τὸν Ἡρακλέα τὸν χιτῶνα ἐνέδυσε· murum urbi circumdederunt τείχει τὴν πόλιν περιέβαλον.

Τὰ δὲ ὅμιλα donare, adsperrgere, circumdare, induere καὶ intercludere συντάσσονται ὅχι μόνον μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, ως victori eorūnam donant τῷ νικητῇ στέφανον δωροῦνται καὶ victorem coronā donant τὸν νικητὴν στεφάνῳ τιμῶσι.

'Εκ τῆς τοιαύτης διττῆς συντάξεως προηλθε καὶ ἡ φράσις interdicere alicui aqua et igni (ἀφαιρ.) εἰργειν τινά ὕδατος καὶ πυρός, (κατὰ σύμφυρσιν ἐκ τῶν δύο συντάξεων interdicere alicui aquam et ignem καὶ interdicere aliquem aqua et igni).

135. Μετὰ δημάτων συνάπτεται ἡ δοτικὴ καὶ ὡς προσωπική, ἔχουσα σημασίας ὅποιας καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (δοτικὴ προσωπικὴ κτητική, χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστική, ἡθική, τῆς ἀναφορᾶς, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου). Ἰδιαιτέρως περὶ ταύτης ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἔξης:

1) Ἐν τῇ φράσει est alicui nomen ἢ cognomen (ἔστι τινι ὄνομα ἢ ἐπώνυμον) τὸ δόνομον (ἢ τὸ ἐπώνυμον) ἐκφέρεται εἴτε κατ' ὄνομαστικήν, συμφωνοῦν πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως (nomen ἢ cognomen), εἴτε κατὰ δοτικήν, συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχουσαν κτητικὴν δοτικήν. Οὕτω λέγεται π.χ. est meo filio nomen Gaius καὶ est meo filio nomen Gaio (= ὁ γιός μου ὄνομάζεται Γάιος).

2) Δοτικὴ χαριστικὴ συνάπτεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μετὰ τοῦ ῥήματος vacare (σχολάζειν, διατρίβειν περὶ τι) καὶ τοῦ ῥήματος nubere (ὑπανδρεύεσθαι τινα). Οὕτω λέγεται π.χ. Cicero vacabat philosophiae (δοτ.) ὁ Κικέρων διέτριβε περὶ τὴν φιλοσοφίαν. Venus nuprisit Vulcano (δοτ.) ἢ Ἀφροδίτη ὑπανδρεύθη τὸν "Ηφαιστον.

Σημεῖος. Τὸ nubere ἀρχῆθεν σημαίνει καλύπτεσθαι, θέτειν (νυμφικὴν καλύπτεται). "Ωστε nubere alicui κυρίως = καλύπτεσθαι χάριν τινός. Περὶ δὲ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται aliquam uxorem in ἢ matrimonium ducere ὕγεσθαι τινα, λαμβάνειν τινὰ γυναῖκα, σύζυγον."

3) Δοτικὴ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου (dativus auctōris) πρὸς δήλωσιν τοῦ (προσωπικοῦ) ποιητικοῦ αἰτίου τίθεται κανονικῶς μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (§ 75, 5), πολλάκις ὅμως καὶ μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, σπανίως δὲ μετὰ τῶν ἄλλων χρόνων αὐτοῦ: Sors sua est cuique ferenda τὴν ἔκυτον τύχην δεῖ ἔκαστον φέρειν· mihi consilium iam diu captum est ἀπόφασις ὑπέμοι πρὸ πολλοῦ ἥδη ἔχει ληφθῆ. (Πρβλ. ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος· ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται).

Σημεῖος. Καὶ μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅπως κανονικῶς μετὰ τῶν παθητικῶν δημάτων ἐν γένει, τὸ (προσωπικὸν) ποιητικὸν αἰτίον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς ab (ἢ a) καὶ ἀφαιρετικῆς, ὅταν ἡ χρῆσις ἀπλῆς δοτικῆς ὡς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἰναι ἐνδεχόμενον νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς τὸ νόημα τῆς φράσεως, ίδιᾳ δὲ ὅταν τὸ γερουνδιακὸν ἀνήκῃ εἰς ῥῆμα δεχχύμενον τὸ ἀντικείμενόν του κατὰ δοτικήν: a patribus consulendum est libēris οἱ πατέρες πρέπει νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν τέκνων. (Τὸ consulo ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ φροντίζειν συντάσσεται μετὰ

δοτικῆς, § 134, 3, Σημ. β'. "Αν λοιπὸν ἐλέγετο **patribus consulendum est liberis** ἡτο δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ καὶ = περὶ τῶν πατέρων πρέπει νὰ φροντίζωσι τὰ τέχνα).

136. 'Ιδιορρύθμως γρησιμοποιεῖται ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ δοτικὴ μετὰ ὥρημάτων καὶ ὡς **κατηγορηματική**, πρὸς δήλωσιν **σκοποῦ** (*dativus finalis* ἢ *dativus praedicativus*). Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἡ δοτικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος (οὐχὶ συγκεκριμένου, **ἐνικοῦ δὲ πάντοτε ἀριθμοῦ**) πρῶτον μετὰ τοῦ ρήματος *esse* (§ 125), ἔπειτα δὲ μετὰ τῶν ὥρημάτων *accipere*, *arcessere*, *habēre*, *dare*, *relinquere*, *mittere*, *tribuere*, *dicere*, *ducere*, *venire*, κ.ἄ.δ., ἵνα δηλωθῇ ὁ σκοπὸς (ἢ τὸ ἀποτέλεσμα) τῆς ὑπὸ τοῦ ρήματος σημαινομένης πράξεως. Συνυπάρχει δὲ σχεδὸν πάντοτε μετὰ τῆς δοτικῆς ταύτης τοῦ σκοποῦ καὶ ἑτέρᾳ δοτικὴ (χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου). "Οταν δὲ τὸ ῥῆμα εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν, συνυπάρχει πρὸς τούτοις καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: *hoc mihi curae* (δοτ.) *est* τοῦτό μοι εἰς φροντίδα ἔστι, μέλει μοι τούτου. *Aedui equitatum auxilio* (δοτ.) *Caesari miserunt oī Aἰδονοι* ἵππικὸν τῷ^{τῷ} Καίσαρι πρὸς ἐπικουρίαν ἔπειμψαν · (πρβλ. νεοελλ. γιὰ βοήθεια).

3. Ή αἰτιατική.

α') Μετὰ δονομάτων καὶ ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως.

137. 1) 'Η σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετ' αἰτιατικῆς (*σπανία* καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ 'Ελληνικῇ) δὲν εἶναι εὔχρηστος ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπιθέτου δὲ ἡ ἐπιρρήματος ἡ σύνταξις μετ' αἰτιατικῆς, εἶναι σπανία. (Βλ. § 133, 3).

2) Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις αἰτιατικῆς, εἴτε μόνης εἴτε μετ' ἐπιφωνημάτων (*heu! ο!*), εἰς **ἀναφωνήσεις** πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήζεως ἢ πόνου : *me miserum!* *o me miserum!* οἶμοι ἐγὼ τλήμων.

Σημείωσις. 'Η τοιαύτη αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθοῦσα ἐκ πληρεστέρων ἀρχῆθεν φράσεων, ἐν ταῖς ὅποιαις ἐπεῖχε θέσιν ἀντικειμένου : *videte me miserum!* δρᾶτέ με τὸν ἀθλιον. (Πρβλ. νεοελλ. ὡς τὸν δυστυχῆ ! ἐτὸν ἀθλιον!).

β') Μετὰ ὥρημάτων.

138. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον ὥρημάτων εἶναι καὶ ἐν τῇ Λα-

τινικῇ ἡ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον, π.χ. Romulus Remun interfecit ὁ Πωμύλος τὸν Πῶμον ἀπέκτεινε· Deus aedificavit mundum ὃ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον· ἡ ἔσωτερικὸν ἀντικείμενον, π.χ. **solicitam** (ἡ exsulis) **vitam** vivimus πολυμέριμνον (ἡ ἔξορίστου) βίον ζῶμεν · **longam viam** imus μαχράν ὄδὸν πορευόμεθα. (Figura etymologica ἐτυμολογικὸν σχῆμα).

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ παραλείπεται πολλάκις ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ, ὃ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἐκφέρεται τότε κατ’ οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ ἡ σπανίως πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ : **dulce** ridet ἥδυ γελᾶ (= **dulcem risum** ridet) · **graviora** patimur βαρύτερα πάσχομεν.

Ομοίως δὲ εἰς τινας φράσεις ἡ σύστοιχος σύνταξις γίνεται κατὰ βραχυλογίαν, ώς **stadium currere** (= **cursum** **stadii** currere· πρβλ. ἀγωνίζεσθαι στάδιον) · **piscis sapit mare** ὃ ἵχθυς χυμὸν θαλάσσης ἔχει (= **piscis saporem maris sapit** · πρβλ. τὸ νεοελλην. τὸ ψάρι μυρίζει θάλασσα), κ.ἄ.τ.

139. Μετ’ αἰτιατικῆς ἔξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὰ κυρίως μεταβατικὰ ῥήματα. Ἄλλὰ λαμβάνονται ὡς τοιαῦτα καὶ συντάσσονται μετ’ αἰτιατικῆς καὶ πολλὰ ῥήματα, τῶν ὅποιων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται διαφόρως (ἥτοι μετὰ δοτικῆς ἡ μετὰ ἐμπροθέτου), ώς

1) τὰ ῥήματα **aquare**, **adaequare** (**aliquem** ἡ **aliquid** = ἴσοῦσθαι τινι), **iuvare**, **adiuvare** (**aliquem** = βοηθεῖν **τινι**), **sequi**, **secari** (§ 80, **aliquem** = ἔπεσθαι, ἀκολουθεῖν τινι· ἀλλὰ πρβλ. διώκειν **τινά**), **decere**, **dedecere** (**aliquem** = πρέπειν, οὐ πρέπειν **τινι**· πρβλ. ὅμως § 134, 1) : **virtus maiorum famām** **adaequat** ἡ τῶν προγόνων ἀρετὴ ἴσοῦται **τῇ φήμῃ**· **te toga decet sol** πρέπει **ἡ τήβεννος**.

2) ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ώς **indignari**, **queri** (§ 80 **aliquid**=ἀγανακτεῖν, μεμψιμορεῖν ἐπὶ τινι), **ridēre** (**aliquid** = γελᾶν ἐπὶ τινι), **iniuriam queror** = μεμψιμορῶ ἐπὶ **τῇ ἀδικίᾳ**.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 134, 3, Σημ. β'.

140. Μετὰ **διπλῆς** αἰτιατικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ

1) ῥήματα, τῶν ὅποιων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὄμοιως, ἥτοι :

α.) **τὰ παιδευτικὰ** (**docere**, **edocere**) καὶ τὸ **ῥῆμα celare** (**aliquem aliquid**, **τινά τι**) : Cato **filium litteras docuit** ὁ Κάτων τὸν

υίόν (του) γράμματα ἔδιδαξε· nemo potest **deum celare consilia sua** ούδεις δύναται νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὸν θεὸν τὰς βουλάς του.

β) **τὰ αἰτητικά**, ὡς poscere, flagitare (**aliquem aliquid**, τινά τι): **pacem te poscimus εἰρήνην** ἀπὸ σὲ **ζητοῦμεν** ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ῥήματος **rogare** (έρωτᾶν) ἐν τῇ φράσει τοῦ ἐπισήμου λόγου **rogare aliquem sententiam ἐρωτᾶν** τινα τὴν (έαυτοῦ) γνώμην (ἐν τῇ συγκλήτῳ).

γ) ῥήματα **κλητικὰ** (ὡς appellare, κλπ.), **διξαστικὰ** (ὡς putare, existimare, κλπ.), **προχειριστικὰ** (ὡς creare, eligere, κλπ.), **μεταποιητικὰ** (ὡς facere, reddere, κλπ.), κ.ἄ.τ.: **solitudinem pacem** appellant τὴν ἐρημίαν (τὴν ἐρήμωσιν) εἰρήνην καλοῦσι: cupiditas homines caecos reddit τὸ πάθος τοὺς ἀνθρώπους τυφλούς καθιστᾷ: ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ φράσις **aliquem certiore** facere (allicuius rei ἡ de aliqua re. Bλ. § 129, 3, α').

Σημείωσις. Bλ. καὶ § 184, Σημ. γ' (induere, κλπ.).

2) ῥήματα μεταβατικὰ σύνθετα μετὰ τῆς πρόθεσεως **trans**, ὡς **transducere** ἢ **traducere**, **transportare**, κ.τ.τ. (= διαβιβάζειν, διακομίζειν, κλπ.), ἐπὶ τῶν διποίων ἡ ἑτέρα αἰτιατική, ἡ δηλοῦσα τόπον τινὰ (ποταμόν, κ.τ.τ.), ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν **trans**: **dux exercitum flumen transportavit** ὁ στρατηγὸς τὸν στρατὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ διεβίβασε· (πρβλ. καὶ **dux exercitum trans flumen traduxit**).

Σημείωσις. 'Ρήματα δίπτωτα συντασσόμενα μετ' αἰτιατικῆς μὲν καὶ γενικῆς βλ. ἐν §§ 130 καὶ 131, μετ' αἰτιατικῆς δὲ καὶ δοτικῆς ἐν § 134, 2, 3, καὶ Σημ. γ'. Κατωτέρω καὶ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς.

3. Ἡ ἀφαιρετική.

α') **Μετὰ δινομάτων καὶ ἐπιρρημάτων.**

141. Ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ ἐπιθετικοῦ τινος προσδιορισμοῦ) χρησιμοποιεῖται ὡς **προσδιορισμὸς ἔτερου οὐσιαστικοῦ**, ἵνα δηλωθῇ χαρακτηριστική τις ἴδιότητος τούτου: **vir summō ingeniō** ἀνὴρ μεγίστης εὐφυΐας (εὐφυέστατος) (ablativus qualitatis, ἀφαιρετικὴ τῆς ἴδιότητος, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν ablativus sociatīvus, § 128, 2. Πρβλ.. νεοελλ. π.χ. ἀνθρωπος μὲ πολὺ μυκλό).

Χρησιμοποιεῖται ὅμως πρὸς δήλωσιν ιδιότητος παρομοίως καὶ ἡ γενικὴ (genitivus quālitatis), ὅπως ἐν τῇ Ἐλληνικῇ, κανονικῶς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ διαρκῆς τις ιδιότης, ιδίᾳ δὲ (μετ' ἀριθμητικῶν), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μέτρον ἢ βάρος ἢ ἡλικία κ.τ.τ.: *vir magnae prudentiae* ἀνὴρ μεγάλης συνέσεως (συνετώτατος): *fossa pedum quindecim* τάφρος δεκαπέντε ποδῶν· *puer decem annorum* παιᾶς δέκα ἑτῶν.

142. Ὡς προσδιορισμὸς ἐπιθέτου (ἢ ἐπιρρήματος) συνάπτεται ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (καὶ σπανιώτερον ἐπιθέτου), καὶ

1) **καθαρὰ ἀφαιρετικὴ** (§ 128, 1) συνάπτεται

α) μὲ ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγήν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς liber, nudus, orbus, vacuus, (alienus) κ.ἄ.τ.: liber metu ἀπηλλαγμένος φόβου (ἀφοβος): (πρβλ. νεοελλ. : ἐλεύθερος ἀπὸ φροντίδες)·

β) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα: nemo fuit divitior Croeso οὐδεὶς ὑπῆρξε πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου· (ablativus comparativus, **ἀφαιρετικὴ συγκριτικὴ**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν **συγκριτικὴν γενικὴν** τῆς ἀρχαίας Ἐλληνικῆς. Πρβλ. νεοελλ.: ὁ Πέτρος εἶναι πλουσιώτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο).

Σημεῖος. 'Ο β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, ὅταν οὗτος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: Cato, quo tum nemo fuit doctor ὁ Κάτων, οὗτος οὐδεὶς τότε ὑπῆρξεν ἐπιστημονέστερος. "Αλλως ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ quam (= ἢ) καὶ δομοιποτώτως μὲ τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως: patria mihi carior est quam vita (= carior vitā) ἢ πατρὶς ἔμοι προσφίλεστέρα ἐστὶ τῆς ζωῆς (ἢ η ζωή).

'Εκφέρεται δὲ κανονικῶς διὰ τοῦ quam ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, δηταν ὁ α' ὄρος εἶναι εἰς πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ δηταν μὲ τὴν ἀφαιρετικὴν ὡς β' ὄρον τῆς συγκρίσεως εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ σύγχυσις τοῦ νοήματος τῆς προτάσεως: peius victoribus (α' ὄρος τῆς συγκρίσεως, δοτικὴ) quam victis (β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, πάλιν δοτικὴ) accidit χειρὸν συνέβη τοῖς νικηταῖς ἢ τοῖς ἡττημένοις. Brutum non minus amo quam tu τὸν Βροῦτον δχι διλιγώτερον ἀγαπῶ ἢ σύ. ("Αν ἐτίθετο ἀφαιρετικὴ te, ἥτο δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ αὕτη ὡς = ἢ σέ").

Μετὰ δὲ τὰ συγκριτικὰ plus, amplius, longius ἀκολουθεῖ ἐνίστε ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἀνευ τοῦ quam δομοιποτώτως μὲ τὸν α' ὄρον: plus (ἢ amplius) mille homines convenerunt πλείονες τῶν χιλίων ἀνθρώπων συνηλθον.

2) **ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας** (§ 128, 2). συνάπτεται

α) μὲ τὰ ἐπίθετα onustus, praedictus, refectus, καθὼς καὶ μὲ τὰ δηλοῦντα ψυχικὸν πάθος ἐπίθετα contentus, fretus, laetus, superbus, tristis, κ.ἄ.τ.: navis **frumento** onusta ναῦς πλήρης σίτου· **paucis** contentus δλίγοις ἀρκούμενος (όλιγαρχης)· (πρβλ. νεοελλ. : γεμᾶτος μὲ χόρτο, κ.τ.τ.)·

β) μὲ τὰ ἐπίθετα dignus, indignus καὶ διάφορα ἄλλα, μετὰ τῶν δποίων ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ τὸ **κατά τι** ἡ **ἀναφοράν** (ablativus limitationis) : dignus laude ἐπαίνου ἀξιος· claudus altero pede χωλὸς (κατὰ) **τὸν ἔτερον πόδα**· par ingenio ἵσος κατὰ τὴν εὐφυταν· ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ τὰ maior ἡ minor natu (πρεσβύτερος ἡ νεώτερος). maximus ἡ minimus natu (πρεσβύτατος ἡ νεώτατος).

γ) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα (ἡ ἐπιρρήματα) καὶ ἐν γένει μὲ ἐπίθετα (ἡ ἐπιρρήματα) ἔχοντα παραθετικὴν ἔννοιαν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ **μέτρον** ἡ **διαφορά** (ablativus mensuræ ἡ discrimen) : **di-** midio minor κατὰ τὸ ἥμισυ ἐλάσσων· **multis annis** ante πολλοῖς ἔτεσι πρότερον· **paulo** post δλίγω նսτερον.

β') Μετὰ δημάτων.

143. α') Μετὰ **καθαρᾶς ἀφαιρετικῆς** (§ 128, 1) συντάσσονται τὰ δήματα τὰ σημαίνοντα ἐν γένει **ἀπομάκρυνσιν** ἡ **χωρισμόν**, προέλευσιν, ἀπαλλαγὴν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς expellere, prohibere, absesse, liberare, privare, spoliare, κλπ. (ablativus **separatīvus**), carere, egere, vacare (ablativus **inopiae**). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ δέχονται πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ **ἀμέσου ἀντικειμένου** : Tarquinius **regno** expulsus est ὁ Ταρκύνιος ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας· consules **cives metu** liberaverunt οἱ ὑπατοι ἀπήλαξαν τοὺς πολίτας τοῦ φόβου· alter alterius **auxilio** eget ὁ ἔτερος τῆς τοῦ ἔτερου ἐπικουρίας χρείαν ἔχει. (Πρβλ. καὶ § 142, 1, α').

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσονται πολλάκις καὶ ἡ πρόθεσις ab (ἡ ex ἡ de). Κανονικῶς δὲ τίθεται ἡ ab πρὸ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς, ὅταν αὕτη δηλοῦ πρόσωπον : patriam **a tyrannis** liberavit τὴν πατρίδα **ἀπὸ** τῶν τυράννων ἡλευθέρωσε.

Σημειώσιες. Ἐπὶ **καταγωγῆς** ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ablativus **originis**) τίθεται καὶ ἡ ex μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ **ἀμέσου καταγωγῆς**, μετὰ τοῦ δήματος nasci) ἡ ἡ ab μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ **ἐμμέσου καταγωγῆς**, μετὰ τοῦ δήματος

oriri) : Achilles ex Thetide natus est ὁ Ἀχιλλεὺς ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θέτιδος· plerique Belgae a Germanis orti sunt οἱ πλεῖστοι Βέλγοι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατάγονται. (Πρβλ. οἱ ἐκ Διὸς — οἱ ἀφ' Ἡρακλέους).

144. β') Μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2) συντάσσονται διάφορα ρήματα, ἦτοι

1) τὰ δηλοῦντα **πληθυμονὴν** ἢ **πλήρωσιν**, ὡς abundare, (com-, ex-) im - plere, cumulare καὶ π., καθὼς καὶ τὰ ρήματα afficere, ornare, imbuere, instruere, κ.ἄ.δ. (ablativus copiae). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **otio** abundat περισσὸν σχολὴν (ἀνεσιν) ἔχει· **aras donis** cumulant τοὺς βαμοὺς δώρων πληροῦσι· **cives** **victores laudibus** ornant οἱ πολεῖται τοὺς νικητὰς ἐπαίνοις κοσμοῦσι. (πρβλ. § 142, 2, α).

2) τὰ σημαίνοντα **πωλεῖν**, **ἀγοράζειν**, **μισθοῦν**, (**ἐκ**)**τιμᾶν**, **ἐκτιμᾶσθαι**, κ.τ.τ., ὡς vendere, venire, (τοῦ veneo), emere, conductere, locare, stare, constare, esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **τιμᾶσθαι**, **ἀξίζειν**), docere, κ.ἄ.τ., ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἢ **τιμὴ** ἢ **ἀμοιβὴ** ὡρισμένη (ablativus pretii). Τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἐκ τούτων δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **hortum** **viginti minis** emit τὸν κῆπον (ἀντὶ) εἴκοσι μνῶν ἡγόρασε· **decem talentis** constat τιμᾶται (**κοστίζει**) δέκα ταλάντων· Socrates non docebat **mercēde** ὁ Σωκράτης δὲν ἐδίδασκεν ἀντὶ μισθοῦ (ἐπ' ἀμοιβῇ).

"Οταν δμως ἡ τιμὴ ἡ ἡ ἀξία δὲν εἶναι ὡρισμένη, ἀλλ' ἐκφράζεται **ἀορίστως** δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς ἀντωνυμίας (ποσοῦ σημαντικοῦ), τότε χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀφαιρετική, ἀλλὰ γενική (genetivus pretii). Οὕτω συνάπτονται μετὰ τῶν ρήμάτων vendere, emere, locare οἱ γενικαὶ quanti, tanti, tantidem, pluris, minoris, μετὰ δὲ τῶν ρημάτων aestimare. ducere, facere, habere, pendere, putare καὶ τοῦ esse (= aestimari) αἱ γενικαὶ magni, permagni (οὐχὶ δμως καὶ multi), parvi, pluris (οὐχὶ δμως καὶ maioris), minoris, maximi, plurimi, minimi, quanti, tanti, tantidem, nihil, π.χ. vendit agrum **tanti**, **quanti** eum emit πωλεῖ τὸν ἡγρὸν **τόσον**, **ὅσον** ἡγόρασεν αὐτόν· **pluris** decet facere virtutem, quam pecuniam προσήκει περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀρετὴν ἢ τὰ ρήματα.

3) τὰ ἀποθετικὰ ρήματα utor, fungor, fruor, pascor, vescor καὶ

potior (δεχόμενα κατ' ἀφαιρετικὴν τὸ ἀντικείμενόν των) : quousque tantem, Catilina, abutere **patientia nostra** ? ἔως πότε, Κατιλίνα, θὰ καταχρᾶσαι τὴν ὑπομονὴν μας ; fungitur **officiis** ἐπιτελεῖ τὰ καθήκοντα· **lacte et carne vescuntur** μὲν γάλα καὶ κρέας τρέφονται· **urbe potitus est ἐκυρίευσε τὴν πόλιν.** ('Αλλὰ πάντοτε **rerum** potīri καὶ οὐχὶ **rebus** potiri = γίγνεσθαι κύριον τῶν πραγμάτων, καταλαμβάνειν τὴν ἔξουσίαν)

4) ἡ φράσις **opus** est, συνώνυμος τῆς φράσεως **usus** est (= χρεία ἔστι) : **libris nobis opus est βιβλίων** (ἡμῖν χρεία ἔστι) χρείαν ἔχομεν. Οὕτω καὶ (μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ίσοδυναμούσης πρὸς ἀπαρέμφατον ἐνεστῶτος) : **consulto** (= consulere) **opus** est δεῖ βουλεύεσθαι·

Σημεῖωσις. Μὲ τὴν λέξιν **opus** καὶ τὸ ῥῆμα **esse γίνεται χρῆσις καὶ προσωπικῆς συντάξεως**, ὡς **libri nobis opus sunt βιβλίων** χρείαν ἔχομεν. 'Η τοιαύτη δὲ σύνταξις εἶναι ἡ κανονική, ὅταν ἔκεινο, τοῦ ὅποιου ὑπάρχει χρεία, ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἐπιθέτου ἡ ἀντωνυμίας : Themistocles celeriter, **quae opus erant**, reperiebat ὁ Θεμιστοκλῆς ταχέως τὰ δέοντα ἐπενόει.

5) **τὰ παθητικὰ ῥήματα.** Κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφέρεται μετὰ τούτων **τὸ ποιητικὸν αἴτιον**, ὅταν τοῦτο εἶναι δημοκα δηλοῦν πρᾶγμα (ablatus rei efficientis) : **discordia maxima res dilabuntur ὑπὸ τῆς διχονοίας** (μὲν τὴν διχόνοιαν) μέγιστα πράγματα διαλύονται. "Οταν δημοκα τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἶναι δημοκα **προσώπου** (ἡ καὶ πράγματος ἡ ζώου **προσωποποιουμένου**), τότε τοῦτο κανονικῶς ἐκφέρεται δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς ab μετ' ἀφαιρετικῆς (καθαρᾶς, § 128, 1, ablatus auctoris) : Roma a Romulo condita est ἡ 'Ρώμη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ 'Ρωμύλου· eo a **natura ipsa deducimur** εἰς τοῦτο ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἀγόμεθα" (βλ. καὶ § 135, 3).

6) **ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά**, ὡς **gaudere, laetari, dolere, maerere, κ.τ.τ.** (ablatus **causae**, ἀφαιρετικὴ **τῆς αἰτίας** πρβλ. § 131) : **delicto dolere, correctione gaudere oportet** ἐπὶ μὲν τῷ ἀμαρτήματι πρέπει νὰ λυπῇται τις, ἐπὶ δὲ τῇ ἐπανορθώσει νὰ χαίρῃ.

Σημεῖωσις. **Ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας** δύναται νὰ συνάπτεται καὶ μὲ πᾶν ἄλλο ῥῆμα. Συνήθεις δὲ ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τὸ αἴτιον τὸ κινοῦν τινα εἰς τινα πρᾶξιν εἶναι amore, odio, metu, misericordia, spe, κλπ. : **hostes metu abscesserunt** οἱ πολέμιοι ἐκ φόβου (ἔνεκα φόβου) ἀπεχώρησαν. Δύνανται δημοκα αἱ ἀφαιρετικαὶ

αῦται νὰ συνεκφέρωνται καὶ μετά τίνος καταλλήλου μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παραχειμένου, ὡς ἀφαιρετικαὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (ὡς coactus, ductus, compulsus, incitatus, κλπ., odio, amore, κλπ.). Κανονικῶς δὲ ἐκφέρεται οὕτως εἰς ἀρνητικὰς προτάσεις τὸ κωλῦν αἴτιον, τὸ ὅποιον ἐκφέρεται καὶ δι’ ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως prae καὶ αἰτιατικῆς : **morbo impeditus non adfui ad iudicium** ὑπὸ νόσου κωλυθεὶς (= ἔνεκα νόσου) δὲν παρέστην εἰς τὸ δικαστήριον· **prae lacrimis loqui non potest** ἔνεκα τῶν δακρύων δὲν δύναται νὰ δημιλῇ.

7) ῥήματα ἔχοντα ἔννοιαν παραθετικὴν, ὡς antecellere, antevenire, praestare, superare, malle, κ.ἄ.τ., παρὰ τὰ ὅποια ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ κατά τι ἡ μέτρον ἡ διαφοράν· (πρβλ. § 142, 2, β' καὶ γ') : hostes numero militum supērant οἱ πολέμιοι ὑπερέχουσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν· **multo malo** hoc κατὰ πολὺ προτιμῶ τοῦτο.

145. Μὲ οἰονδήποτε ῥῆμα δύναται νὰ συνάπτεται ἀφαιρετικὴ (τῆς κοινωνίας) πρὸς δήλωσιν τοῦ τρόπου ἐνεργείας τινὸς (ablativus modi, ἀφαιρετικὴ τροπικὴ) : **summa aequitate** res constituit μετὰ μεγίστης δικαιοσύνης τὰ πράγματα διέταξε.

Συνήθεις ἀφαιρετικαὶ τοῦ τρόπου εἶναι silentio, (hoc, eo) modo, (ea, simili) ratione, (hac, ea, illa) conditione, lege, (nostro, maiorum) more, (aequo, forti) animo, κ.ἄ.τ.

‘Ωσαύτως ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τρόπον σωματικῆς ἐμφανίσεως, ὡς capite nudo ἡ operto, capillo promisso, barba promissa, pedibus nudis, κ.ἄ.τ.: multi pecudum ritu vivunt πολλοὶ βιοσκημάτων δίκην (ὥσπερ ζῷα) ζῶσι.

Σὲ μείωσις. ‘Η τροπικὴ ἀφαιρετικὴ προσῆλθεν ἐκ τῆς δργανικῆς ἀφαιρετικῆς, περὶ τῆς ὁποίας βλ. § 128, 2.

5. Αἱ πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου.

146. ‘Ο προσδιορισμὸς τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου γίνεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὅχι μόνον δι’ ἐπιρρημάτων (§ 101, 1 - 2) ἡ ἐμπροθέτων (§ 102), ἀλλὰ καὶ δι’ ἀπλῆς πλαγίας πτώσεως, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. : ἐνίκησεν Ἰσθμοῖ καὶ **Νεμέᾳ** οἱ λαγῳ τῆς νυκτὸς νέμονται).

147. α') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου ἐκφέρεται γενικῶς εἰς δήλωσιν μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi ? ποῦ ;) διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς, εἰς δήλωσιν δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως (quo ? ποῦ ;) διὰ τῆς in μετ' αἰτιατικῆς, καὶ εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως (unde ? πόθεν ;) διὰ τῆς ex ἦ (ab) μετ' ἀφαιρετικῆς : in hortum — eo in hortum — venio ex horto — venio ex Italia — ab urbe ἔρχομαι ἐξ Ἰταλίας, ἀπὸ τῆς πόλεως. (Πρβλ. ὅμοίαν διαφορὰν τῆς ἐκ καὶ τῆς ἀπὸ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

"Οταν ὅμως τὰ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου λαμβανόμενα ὀνόματα εἰναι ὀνόματα πόλεων ἢ μικρῶν νήσων (ἢ χερσονήσων), τότε

1) εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ μὲν γενικὴ (τοπική), ἀν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἢ τῆς μικρᾶς νήσου εἰναι τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀπλῆ δὲ ἀφαιρετικὴ (τοπική, § 128, 3), ἀν τὸ ὄνομα τοῦτο εἰναι τῆς γ' κλίσεως ἢ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, οἰασδήποτε κλίσεως : Romae, (Corinthi, Deli) habitat — ἀλλὰ Babylone (Athēnis, Delphis, Sardībus) habitat κατοικεῖ ἐν Ῥώμῃ, κλπ. — ἐν Βαβυλῶνι, κλπ. :

2) εἰς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ αἰτιατικὴ : eo Romam (Athenas, Sardes, κλπ.) πορεύομαι εἰς Ῥώμην, εἰς Ἀθήνας, εἰς Σάρδεις, κλπ. :

3) εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ (§ 128, 1) : venio Romā (Athenis, Corintho, κλπ.) ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, ἐξ Ἀθηνῶν κλπ.

Σημεῖωσις 1. Καὶ μετὰ τῶν ὄνομάτων τῶν πόλεων χρησιμοποιεῖται τὸ κατάλληλον ἐμπρόθετον. ἀν ταῦτα ἀκολουθοῦν εὐθὺς μετὰ τὰς λέξεις urbs, oppidum, (municipium) ὡς ἐπεξήγησις αὐτῶν : in oppido Clitio ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ (ἐνῷ ἀπλῶς Citii = ἐν Κιτίῳ)· in oppidum Cirtam εἰς τὴν πόλιν Κίρταν (ἐνῷ ἀπλῶς Cirtam = εἰς Κίρταν)· ex urbe Corintho ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου (ἐνῷ ἀπλῶς Corinthon = ἐκ Κορίνθου). Ἀλλὰ : Corinthi (in) pulcherrima Graeciae urbe — Tarquinios se contulit, in urbem Etruriae florentissimam — Athenis, ex urbe doctissima ortus est.

Σημεῖωσις 2. Εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἐν γένει ἀπλῆ ἀφαιρετική, ὅταν τὸ δηλοῦν τὸν τόπον ὄνομα ἔχῃ ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν, ίδιᾳ δὲ τὸ ἐπιθετον totus ἢ τὴν ἀντωνυμίαν ipse· π.χ. totā urbe, totā Italiā, totis castris (ἐν πάσῃ τῇ πόλει, ἐν δῃ τῇ Ἰταλίᾳ ἐν παντὶ τῷ στρατοπέδῳ) — ipsā Romā, ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ. Οὕτω καὶ hoc loco (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ), multis locis, κλπ.

Σημείωσις 3. Όμοιως μὲ τὰ δνόματα τῶν πόλεων καὶ τῶν μικρῶν νήσων χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ δνόματα *domus*, (§ 30, 3), *rus* καὶ *humus* (§ 17), π.χ. *domi* est οἰκοι ἔστι — *humus* sedet χαμαὶ κάθηται — *domum* (*rus*) rediit ἐπέστρεψεν οἰκαδε, (εἰς τὴν ἔξοχὴν) — *domo* profugit ἔφυγεν (ἐκ τοῦ οἴκου), ἐκ τῆς πατρίδος — *rure* rediit ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἔξοχῆς — *humo* surgit ἀνίσταται χαμόθεν.. Κατὰ δὲ τὸ *domi*, ὅπερ σημαίνει ὅχι μόνον οἰκοι ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ (ἐν καιρῷ εἰρήνης), λέγεται καὶ *belli* ἢ *militiae* (= ἐν πολέμῳ, ἐν στρατείᾳ) εἰς τὰς φράσεις *domi bellique* — *domi militiaeque* (= ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ). "Αλλως, λέγεται *in bello*, *in militia*.

148. Ἡ διὰ τόπου κίνησις (qua? πῇ ;) ἐκφέρεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3) κανονικῶς, ὅταν πρόκειται περὶ ὄδοῦ, γεφύρας, πύλης, κ.τ.τ. "Αλλως χρησιμοποιεῖται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς : via Appia — per forum profiscitur διὰ τῆς Ἀππίας ὄδοῦ — διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται.

'Ενταῦθα ἀνήκουν καὶ αἱ (τοπικαὶ) ἀφαιρετικαὶ *terra*, *mari* (= per terram, per mare) — *terra mariqua* διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

149. β') Ο προσδιορισμὸς τοῦ *χρόνου* ἐκφέρεται :

1) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς τὸ *πότε* (quando ?) : *quā nocte* natus Alexander est, *eādem* Dianaē Ephesiae templum deflagravit ἢ νυκτὶ ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος, τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐπυρπολήθη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.

Συνήθεις τοιαῦται ἀφαιρετικαὶ εἶναι : (εō, quō) tempōre, annō, diē — (eā, quā) horā, aestāte — (primā, secundā, tertīā) vigiliā κ.ἄ.τ.

2) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (δργανικῆς, § 128, 2), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ *ἐντὸς πόσου* χρόνου ἢ μετὰ *πόσον* χρόνον : *biduo sciemus* ἐντὸς δύο ἡμερῶν θὰ γνωρίζωμεν. Agamemnon vix *decem annis* unam cepit urbem ὁ Ἀγαμέμνων μόλις μετὰ δέκα ἔτη μίαν πόλιν ἐκυρίευσε.

3) δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ *πόσον χρόνον* διαρκεῖ πρᾶξίς τις : *quaedam bestiolae unum diem vivunt* ζωφία τινα μίαν ἡμέραν ζώσι.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 142, 2 γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ - ΤΡΙΤΟΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

α') Προσωπικαί, κτητικαί (§ 56 καὶ § 57).

150. 1) Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείᾳ : laudo me ἐπαινῶ ἔμαυτὸν — laudatis vos ἐπαινεῖτε ὑμᾶς αὐτούς.

2) Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (sui, sibi, se), καθὼς καὶ ἡ κτητικὴ τοῦ γ' προσώπου (suus, sua, suum) χρησιμοποιοῦνται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείᾳ (ἀμέσου ἢ ἔμμέσου): Ajax gladio se interfecit ὁ Αἴας ξίφει ἐαυτὸν ἀπέκτεινε· sua pauci vitia cernunt ὀλίγοι τὰς ἴδιας ἐαυτῶν κακίας βλέπουσι· Athenienses Socratem capititis damnaverunt, quod filios suos corrumperet οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σωκράτη εἰς θάνατον κατεδίκασαν, διότι (κατὰ τὴν γνώμην των) διέφθειρε τοὺς υἱούς αὐτῶν.

3) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (nos, vos, se) μετὰ τῆς προθέσεως inter πρὸ αὐτῶν χρησιμοποιεῖται καὶ ἐπὶ ἀλληλοπαθείᾳ : furtim inter se aspiciebant λάθρᾳ προσέβλεπον ἀλλήλους.

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφράζεται προσέτι ώς ἔξης : **lascivus** τὸς οἰκείον δόνομα ἢ ἡ ἀντωνυμία alter (ἐπὶ δύο) ἢ ἡ alius (ἐπὶ πολλῶν), πρῶτον μὲν κατ' δονομαστικὴν (ώς ύποκείμενον), δεύτερον δὲ κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, δποίαν ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις τῆς προτάσεως : manus manus lavat· (πρβλ. : χειρ χεῖρα νίζει)· alter alterum adiūvat βοηθοῦσιν ἀλλήλους· **alius** **allum** increpabant ἐπέπληττον ἀλλήλους (πρβλ. νεοελλ. : κατηγοροῦσει δ ἔνας τὸν ἄλλον).

β') Δεικτικαί, δριστικαί (§ 58 καὶ § 59).

151. 1) Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία iste ἀναφέρεται κανονικῶς εἰς τὸ β' πρόσωπον, (διὸ πολλάκις συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας tuus): ista vox αὕτη ἡ φωνὴ (σου)· iste furor tuus αὕτη ἡ μανία σου.

2) Ἡ ἀντωνυμία is (ea, id) χρησιμοποιεῖται κανονικῶς ἐπὶ νοη-

τῆς δειξεως, ἥτοι δι' αὐτῆς ὁ λέγων δεικνύει τι, τὸ ὄποιον ἐλέχθη ἥδη (ἢ μέλλει νὰ λεχθῇ ἢ νὰ διασαφηθῇ διὰ προσδιοριστικῆς ἀναφορικῆς προτάσεως): 'apud Helvetios longe nobilissimus fuit **Orgetorix**; is coniurationem fecit παρὰ τοῖς Ἐλβετοῖς ὑπερευγενέστατος ἥτο ὁ **'Οργέτοριξ· οὗτος συνωμοσίαν ἔκαμε· divitissimus est is, qui paucis contentus est . (Bl. § 124).**

Οὕτως εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις λαμβάνεται ἡ is ὡς **ἐπαναληπτική ἀντωνυμία**: **Deum agnoscis ex operibus eius τὸν Θεὸν** ἀναγνωρίζεις ἐκ τῶν ἔργων **αὗτοῦ**.

Σημείωσις. Μετὰ τὴν is δύναται ν' ἀκολουθῇ πρότασις ἐκφερομένη καὶ ὑποτακτικήν, ἀναφορικήν ἀποτελεσματικήν (εἰσαγομένη διὰ τοῦ qui) ἢ καθαρὰ ἀποτελεσματικήν (εἰσαγομένη διὰ τοῦ ut), ὅπότε ἡ is ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν talis (τοιοῦτος): non is sum, qui (= ut) terrear δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι.

γ') **Αδριστοι** (§ 62).

152. 'Ex τῶν διαφόρων ἀορίστων ἀντωνυμιῶν τῆς Λατινικῆς, οἱ ὄποιαι σημαίνουν ὅτι σῆμαίνει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ τίς,

1) ἡ **quidam** (§ 62, 5) χρησιμοποιεῖται, ὅταν πρόκειται περὶ προσώπου ἢ πράγματος, τὸ ὄποιον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ κατονομάσῃ: **quaedam** bestiolae unum diem vivunt· (bl. § 149, 3). Perses **quidam** Πέρσης **τίς**.

2) ἡ **aliquis** (ἐπιθετικῶς aliqui, § 62, 2) καὶ ἡ **quispiam** (§ 62, 3) χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς εἰς καταφατικὰς προτάσεις, ἐνῷ ἡ quisquam καὶ ἡ ullus (§ 62, 4) μόνον εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ καταφατικὰς ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικάς: dicat quispiam (εἴποι τις ἂν) δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις· **sine ulla** spe pacis dominum redierunt ἀνευ **τινὸς** ἐπίδος εἰρήνης οἰκαδες ἐπέστρεψαν· an quisquam Croeso divitior fuit? ἀρά γε ὑπῆρξε τις πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου; (= **οὐδεὶς** ὑπῆρξε, κλπ.).

3) ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **quis** (ἐπιθετικῶς qui, § 62, 1) χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς aliquis μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num καὶ μετὰ ἀναφορικὰς λέξεις ἐν γένει: **ne quid** res publica detrimenti capiat μή τινα ἢ πολιτείαν βλάβην λάβῃ (§ 129, 2, α'): **num quod** (= aliquod) vestigium appetet? μή τι ἔχοντος φαίνεται! · **quo quis**

sapientior est, eo solet esse modestior ὅσφι τις σοφώτερος εἶναι, τόσφι συνήθως μετριοφρονέστερος εἶναι.

4) Ἡ ἀντωνυμία quisque (§ 62, 9) χρησιμοποιεῖται.

α') μετὰ τὰς (αὐτοπαθεῖς) ἀντωνυμίας (sui, sibi, se) καὶ τὴν κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου (suus, -a, -um) : se quisque diligit ἑαυτὸν (= ἔκαστος) φιλεῖ· suum cuique tribuendum est. (Bλ. § 134, 1).

β') μετὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα καὶ ἀριθμητικὰ τακτικά : optimum quidque rarissimum est (πᾶν) τὸ ἄριστον εἶναι σπανιώτατον· vix decimus quisque miles sine vulnere erat μόλις δέκατός τις (= μεταξὺ τῶν δέκα εἰς) στρατιώτης ἢτο ἄτρωτος.

γ') μετὰ τὰ ἀναφορικὰ ἐν γένει : quam quisque norit (= noverit) artem, in hac se exercēat· ποθβλ. ἔρδοι τις, ἦν ἔκαστος εἰδείη τέχνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον.

153. α') Ἀπαρέμφατον ὑποκείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως ὀνομαστικῆς) ὡς ὑποκείμενον συντάσσονται ἀπρόσωπα ὅγματα (§ 99, 2 καὶ § 100, 2) καὶ ἀπρόσωποι φράσεις : *legem brevem esse oportet* ὁ νόμος πρέπει νὰ εἰναι σύντομος· *patriae irasci nefas est* οὐχ ὅσιόν (ἔστι) ὄργιζεσθαι τῇ πατρίδι.

154. β') Ἀπαρέμφατον ἀντικείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως αἰτιατικῆς) ὡς ἀντικείμενον συντάσσονται πλεῖστα ὅγματα.

1) Μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικὰ ὅγματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ὡς dicere, narrare — putare, iudicare, κλπ.) ἐκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ αἰσθητικά, τὰ γνωστικά, τὰ μνήμης, δείξεως ἢ δηλώσεως σημαντικά καὶ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, (ὡς sentire, videre, audire — scire, ignorare — meminisse, § 98, 1, obvivisci — demonstrare, docere, certiore facere — gaudere, dolere, adminari, κλπ.), τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς): Democritus dicebat innumerabilis esse mundos ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναριθμητοι κόσμοι· *sensit animus se suā vi, non alienā moveri* ἢ ψυχὴ αἰσθάνεται ὅτι ὑπὸ τῆς ἴδιας ἔαυτῆς δυνάμεως καὶ οὐχὶ ὑπὸ ἀλλοτρίας κινεῖται· *mememento te hominem esse* ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος· *fortuna gaudet illudere rebus humanis* ἢ τύχη γκάίρει ἐμπαίζουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι.

Σημείωσις. Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ὅγματα συντάσσονται καὶ μὲ πρότασιν (αἰτιολογικήν), εἰσάγομένην διὰ τοῦ *quod* : *doleo quod amicis careo* λυποῦμαι, ὅτι* στεροῦμαι φίλων.

2) Μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ ἔφετικὰ καὶ τὰ δυνητικὰ ἐν γένει ὅγματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ὡς velle, nolle, malle, cupere — posse, scire μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ *ικα-*

νὸν εἶναι, κλπ.)· ἔκτὸς τούτων δμως καὶ τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά, (ώς incipere, coepisse, § 98, 1, desinere, κλπ.), τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς) : volunt omnes boni videri πάντες θέλουν ἀγαθοὶ νὰ φαίνωνται: mons moveri coepit τὸ ὅρος ἤρχισε νὰ κινῆται (βλ. § 98, 1, Σημ.)· desīno loqui παύομαι λέγων.

155. Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (accusativus cum infinitivo).

Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ἐτεροπροσωπίας τίθεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἰς πτῶσιν αἰτιατικήν: Platonem Cicero scribit Tarentum ad Archytam venisse (Cicero scribit - **Plato** venit) ὁ Κικέρων γράφει ὅτι ὁ Πλάτων εἰς Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν ἤλθεν.

'Αλλ' ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας τίθεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς πτῶσιν αἰτιατικήν.

1) καὶ ονικῶς μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 1), ὅταν τοῦτο ἔξαρταται ἐκ ύματος ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ: nego me esse mendacen (ego nego — me esse) ἀρνοῦμαι, ὅτι εἴμαι ψεύστης: Socrates nihil se scire profitebatur (Socrates profitebatur - Socrates scire) ὁ Σωκράτης ἴσχυρίζετο, ὅτι οὐδὲν ἔγίγνωσκε.

2) συνήθως καὶ μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2), ὅταν τοῦτο εἴναι παθητικὸν ἢ τὸ esse (ὡς συνδετικὸν) Alexander Jovis filium se appellari voluit ὁ Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Διὸς νὰ καλῆται ἡθέλησε: cupio me esse clementem (ego cupio - me esse) ἐπιθυμῶ νὰ εἴμαι ἐπιεικής.

Σὴμειωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲν ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν, ἀλλὰ διεμορφώθη σὺν τῷ χρόνῳ προελθοῦσα ἐκ προτάσεων, εἰς τὰς ὅποιας τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τοῦ ύματος (οἷα τὸ iūlēo, sino — video, audio, x.t.t.) ἦτο συγχρόνως καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἔξαρτωμένου ἀπαρεμφάτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν dominus iussit servos abire (ὁ κύριος διέταξε τοὺς δούλους νὰ ἀπέλθουν) ἦτο δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ (ἀντικειμένου) servos ὡς στενώτερον συνδεομένη μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀπαρεμφάτου (abire) καὶ ὡς οὖσα μᾶλλον ὑποκείμενον αὐτοῦ (dominus) iussit servos abire (ὁ κύριος διέταξε νὰ ἀπέλθουν οἱ δοῦλοι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν ἐλέγθη π.χ. καὶ legem hucveni esse oportet, (καίτοι ἐνταῦθα τὸ ύματα oportet δὲν εἶναι ἐκ τῶν δεχομένων ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν).

156. γ') Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτιος. Τὸ ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται καὶ ἀπολύτως, (ἥτοι χωρὶς νὰ ἔξαρτᾶται ἐκ τινος ὅγματος):

1) ἐπιφωνηματικῶς (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ), εἰς ἀναφωνήσεις δηλούσας ἀγανάκτησιν, ἔκπληξιν, κ.τ.τ. : o spectaculum miserum ! In portu Syracusano de classe populi Romani triumphum agere piratum ! ὡς ἀθλιον θέαμα ! Ἐντὸς τοῦ κόλπου τῶν Συρακουσῶν ὀπὸ τοῦ στόλου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ κατάγῃ θρίαμβον (εἰς) πειρατῆς ! (Πρβλ. ἐμὲ τάδε παθεῖν φεῦ !).

2) δλως ἰδιορρύθμως, ἀντὶ δριστικῆς παρατατικοῦ, εἰς διηγήσεις καὶ περιγραφὰς συναισθημάτων, γινομένας, μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος: Hoc ubi Verres audivit... minitari absenti Diodoro, vociferari palam, lacrimas interdum vix tenere ὡς τοῦτο ἤκουσεν δ Οὐέρρης... ἡ πείλη ει τὸν Διόδωρον ἀπόντα, ἐκραύγαζε φανερά, τὰ δάκρυα ἐν τῷ μεταξὺ μόλις συνεκράτει. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ δὲν ὑπάρχει τοιαύτη χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. π.χ. "Αμα τάκουσε αὐτὸν ο Πέτρος, νὰ κλαιή, νὰ φωνάζῃ... = ἔκλαιει, ἔφωναζε).

157. Χρῆσις ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος. Τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος χρῆσις γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρᾶξις μέλλουσσα νὰ γίνη ἐν γένει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ χυρίου ὅγματος δηλουμένην πρᾶξιν : spero (sperabam, κλπ.) amicum meum venturum esse ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου, (ἥλπιζον ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡ ὅτι θὰ ἥρχετο ὁ φίλος μου, κλπ.).

'Αλλὰ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος γίνεται ἐκ παραλήλου χρῆσις τῆς περιφράσεως fore ut ἡ futurum esse ut μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἡ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ οἰκείου ὅγματος: spero **fore** (ἡ **futurum esse**) **ut** amicus meus **veniat** ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου· sperabam **fore** (ἡ **futurum esse**) **ut** amicus meus **veniret**, κλπ. (§ 77, 4).

'Η τοιαύτη σύνταξις εἶναι ἡ κανονικὴ καὶ συνήθης, ὅταν τὸ ὅγμα εἶναι παθητικὸν, ἀναπόφευκτος δέ, ὅταν τὸ ὅγμα στερῆται σουπίνου (καὶ ἐπομένως καὶ μετοχῆς μέλλοντος, § 85, 3 καὶ 89, 2): Romani sperabant **fore ut** Galli **vincerentur** οἱ Ῥωμαῖοι ἥλπιζον ὅτι θὰ νικήθωσι (ἡ ὅτι θὰ ἐνικῶντο) οἱ Γαλάται· credo **fore ut** huius

facti te paeniteat πιστεύω ὅτι θὰ μεταμεληθῆς διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην. (§ 131, 2).

2. Ἡ Μετοχή.

158. Προεισαγωγική παρατήρησις. Ἐπειδὴ ἐν τῇ Λατινικῇ ἔλλειπει μετοχὴ παρακειμένου μὲν (ἡ ἀορίστου) ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ, ἐνεστῶτος δὲ ἐν τῇ μέσῃ (§ 75, 2), καὶ ἐπειδὴ ἔλλειπει καὶ ἄρθρον, ἡ μετοχικὴ σύνταξις ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη, δοσον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ. Διὰ τοῦτο εἰς πολλά, ἐκεῖ ὅπου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται μετοχικὴ σύνταξις, ἐν τῇ Λατινικῇ χρησιμοποιεῖται σύνταξις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν ἢ ἄλλη διάφορος σύνταξις, (ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρόβλ. § 124).

159. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ μετοχὴ συντακτικῶς εἶναι

1) ἐπιθετικὴ (οὐχὶ λίαν συνήθης διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου): iucundi sunt acti labores (= labores qui acti sunt) εὐάρεστοι εἶναι οἱ εἰς πέρας ἀχθέντες κόποι.

Συνήθης δὲ εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις ἐπιθετικῆς μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου ἐν ἐμπροθέτοις ἀντὶ ἀφηρημένου ὥρματικοῦ οὐσιαστικοῦ, ώς ab urbe condita (ἀπὸ τῆς κτιθείσης πόλεως =) ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως ('Ρώμης) post Troiam delētam (μετὰ τὴν καταστραφεῖσαν Τροίαν =) μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. (Βλ. καὶ § 81, 2, Σημ.).

2) κατηγορηματικὴ. Καὶ ταύτης ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιωρισμένη. Οὕτω συντάσσονται μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς (ἐνεστῶτος χρόνου) μόνον τὰ αἰσθητικὰ ὥρματα (video, audio, κλπ.) καὶ τὰ ὥρματα facio, fingo, induco, κ.ἄ.τ. (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παραστάνειν, παρουσιάζειν): Catonem vidi in bibliotheca sedentem εἰδον τὸν Κάτωνα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καθήμενον. Homerus facit Polyphemum cum ariete colloquentem δ "Ομηρος (ποιεῖ =) παριστάνει τὸν Πολύφημον ὅμιλοῦντα μὲ τὸν κριόν. (Πρβλ. § 140, γ' καὶ § 154).

Σημεῖωσις. Ως πρὸς τὰς συντάξεις, οἵας π.χ. audio aliquem legentem καὶ audio aliquem legere, πρβλ. τὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς: ἀκούω τινὸς λέγοντος καὶ ἀκούω τινὰ λέγειν, κ.τ.τ.

3) ἐπιρρηματική, (ήτοι δηλοῦσα χρόνον, αἰτίαν, ὑπόθεσιν, παραχώρησιν, κ.τ.τ.). Αὕτη, δπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, εἶναι

α') συνημμένη (*participium coniunctum*), ητοι ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς δνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει: *omne malum nascens facile opprimitur πᾶν κακὸν γεννώμενον* (ἐν τῇ γενέσει του) εὐκόλως καταβάλλεται. *mendaci homini ne verum quidem dicenti* credere solemus εἰς τὸν ψεύστην συνήθως οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν λέγοντα πιστεύομεν.

β). ἀπόλυτος (*participium absolutum*), ητοι ἔχει ὑποκείμενον δνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει. Αὕτη ἐκφέρεται κανονικῶς κατ' ἀφαιρετικήν, διὸ λέγεται *ablativus absolutus* (ἀφαιρετικὴ ἡ πόλυτος, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς): Solon et Pisistratus Servio Tullio regnante viguerunt ὁ Σόλων καὶ ὁ Πεισίστρατος ἡκμασαν βασιλεύοντος τοῦ Σερουτίου Τυλλίου.

160. Διαφόρως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν σχηματίζεται ἐν τῇ Λατινικῇ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος προσέτι.

1) μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑποκείμενον τῆς ὑπὸ τῆς μετοχῆς ταύτης δηλουμένης πράξεως λογικῶς εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ὅμιλος τῆς προτάσεως, (ὅπότε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ συνημμένη μετοχὴ ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου ἀορίστου ἢ παρακειμένου, ητις δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Λατινικῇ): *Amulius expulsō fratre regnavit* (*Amulius expulit fratrem - Amulius regnavit*) ὁ Ἀμούλιος ἐκβαλὼν τὸν ἀδελφὸν (αὐτοῦ) ἐβασίλευσε.

Σημεῖοι. Τῶν ἀποθετικῶν ὅμως ὥρημάτων, τῶν μεταβατικῶν, γίνεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη χρῆσις συνημμένης μετοχῆς, (ἡ ὅποια ὄντως ἀντιστοιχεῖ πρὸς μετοχὴν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, ἢ παρακειμένου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς), π.χ. *haec locutus abiit τεῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε*, (ἐνῷ *his dictis abiit*).

2) ἄνευ οὐδεμιᾶς μετοχῆς, μὲ δνομά τι ἢ ἀντωνυμίαν (προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν) ὡς ὑποκείμενον καὶ μὲ κατηγορηματικὸν προσδιορισμὸν τούτου.

α') οὐσιαστικὸν δηλοῦν ἀξιώμα τι ἰδιαιτέρων τινὰ σχέσιν ἢ ἐνέργειαν ἢ ἡλικίαν, ὡς *consul, praetor — arbiter, auctor, dux, praeceptor, socius, testis — puer, adulescentulus, senex, κ.ἄ.τ.*:

β') ἐπίθετον δηλοῦν ίδιαιτέραν τινὰ διάθεσιν ἢ κατάστασιν, ὡς adversus, conscientius, nescius, incertus, invitus, salvus, superstes, vivus, κ.τ.τ. Δηλοῖ δὲ ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τὸ πότε ἢ ὑπὸ ποίας συνθήκας γίνεται τι, ὡς Augustus natus est Cicerone et Antonio consulibus ὁ Αὔγουστος ἐγεννήθη ὑπατευόντων (ἐπὶ τῆς ὑπατείας) τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀντωνίου· patre vivo haec domus aedificata est ὥκοδομήθη οὗτος ὁ οἶκος ζῶντος τοῦ πατρός.

Σημείωσις 1. Δὲν δύναται νὰ λέγεται ὅτι εἰς φράσεις, οἷαι αἱ ἀνωτέρω, νοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ἐλλειπούσης μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ὄχηματος esse (§ 77, Σημ.), διότι ὅτι ἐλλείπει ἔν τινι γλώσσῃ δὲν δύναται βέβαια νὰ νοῆται ὑπὸ τῶν ὄμιλούντων αὐτῆς.

Σημείωσις 2. Καὶ ἡ ablativus absolutus δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐν τῇ Λατινικῇ (πρβλ. § 155, 2. Σημ.). Διεμορφώθη καὶ αὕτη σύν τῷ χρόνῳ προελθοῦσα ἐκ φράσεων, εἰς τὰς ὄποιας ἡ ἀφαιρετικὴ ὄντος μετὸ μετοχῆς ἐδήλων τρόπον ἡ χρόνον, κ.τ.τ. (§ 145 κ.έ.). Ἐν τῇ φράσει π.χ. milites gladiis distric-tis in hostem impetum fecerunt, ἀρχῆθεν ἡ ἀφαιρετικὴ gladiis μὲ τὸν μετοχικὸν αὐτῆς προσδιορισμὸν districtis εἶναι ἀφαιρετικὴ ὀργανικὴ (§ 128, 2) καὶ ἡ ἀρχικὴ ἔννοια τῆς ὄλης φράσεως ταχὺτης ἥτο ἡ ἔξης : «οἱ στρατιῶται μὲ τὰ ξίφη ἀνεσπασμένα (ἥτοι γυμνά) ὠρμησαν ἐπὶ τὸν ἐχθρόν». Ἀλλ' εὐκόλως ἡ φράσις αὕτη ἡδύνατο νὰ ἐκληθῇ καὶ ὡς σημαντικούς τοῦτο : «οἱ στρατιῶται ἀνασπασθέντων τῶν ξιφῶν (ἥτοι ἀνασπάσαντες τὰ ξίφη) ὠρμησαν, κλπ», ὅπότε πλέον ἔχομεν μετοχικὴ σύνταξιν καὶ ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη κατόπιν π.χ. καὶ : venit in Italiam Tarquinio regnante, κ.τ.τ. (Πρβλ. καὶ τὴν προέλευσιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

3. Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιακόν.

161. α') Τὸ γερούνδιον (βλ. § 75, 4). Μετὰ δοτικῆς τοῦ γερουνδίου δηλούσης σκοπὸν (§ 136) εἰδικῶς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα utilis, inutilis, aptus, idoneus, par, impar, τὸ ὄχημα esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ οἰόν τε εἶναι, ἵκανὸν εἶναι), τὰ ὄχηματα creare, diligere, praeficere, κ.τ.δ., αἱ φράσεις operam dare, tempus dare, diem dicere καὶ τέλος ὄντος δηλοῦντα δξίωμα, ίδιως σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα vir, ὡς decemviri, tresviri, κ.τ.τ. : aqua semper utilis est bibendo (δοτ.) τὸ ὕδωρ εἶναι πάντοτε ὡφέλιμον (εἰς τὸ πίνειν =), ἵνα τὸ πίνῃ τις.

'Αλλ' ἐν τῇ συντάξει τοῦ γερουνδίου μετὰ τῶν ἀνωτέρω κανονικῶς γίνεται γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. κατωτέρω § 163).

162. β') Τὸ γερουνδιακόν. "Οπως πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνεται

1) ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμός : homo non ferendus ἄνθρωπος οὐκ ἀνεκτός.

2) ὡς κατηγορούμενον (μετὰ τοῦ esse). 'Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτη γίνεται χρῆσις δύο συντάξεων, ἡτοι

α') προσωπικῆς συντάξεως, ὅταν τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ δόποιον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι μεταβατικὸν συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς : (delere Carthaginem) delenda est Carthago = καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών (legere libros) libri nobis legendi sunt ἀναγνωστέα ἡμῖν τὰ βιβλία ἐστί. (Βλ. § 135, 3 καὶ πρβλ. ὡ φελητέα σοι ἡ πόλις· εἴ ποιητέοι οἱ συμμαχεῖν βουλόμενοι).

β') ἀπροσώπου συντάξεως, ὅταν τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ δόποιον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι ἀμετάβατον, ἡ συντάσσεται οὐχὶ μετ' αἰτιατικῆς : (eo πορεύομαι) domum nobis eundum est πορευτέον ἡμῖν οἰκαδε· (obtempero legibus, δοτ.) obtemperandum nobis est legibus· (πρβλ. πειστέον τῷ νόμῳ).

3) ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμός, κανονικῶς μετὰ ῥημάτων, τὰ δόποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ δίδειν ἡ ἀναδέχεσθαι τι πρὸς ὧρισμένον τινὰ σκοπόν, ὡς do, trado, mitto, relinqu — accipio, suscipio, permitto, loco — euro : urbs militibus diripienda tradita est ἡ πόλις τοῖς στρατιώταις (διαρπαστέα =) πρὸς διαρπαγὴν παρεδόθη. 'Ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει τῶν ῥημάτων τούτων κανονικῶς ὑπάρχει γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. ἐπόμενα).

163. Γερουνδιακὴ ἔλξις (attractio gerundīva), ἡτοι χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου.

Συνηθέστατα κατὰ τὰς πλαγίας αὐτοῦ πτώσεις τὸ γερουνδιακὸν δὲν εἶναι ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ ἀντικαθιστῷ τὸ ἀντίστοιχον γερούνδιον καὶ λαμβάνεται οὕτως, ὅπως ἐκεῖνο, μὲ σημασίαν ἐνεργητικήν. "Οταν δηλαδὴ τὸ γερούνδιον ἀνήκῃ εἰς ῥῆμα μεταβατικὸν συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς, πολλάκις τὸ μὲν ἀντικείμενον τοῦ γερουνδίου τούτου τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ γερούνδιον τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

Οὕτω π.χ. λέγεται (συνγέστερον) consuetudo **immolandorum hominum** ἀντὶ τοῦ consuetudo **immolandi homines** τὸ ἔθος τοῦ θύειν ἀνθρώπους.

Σημεῖος ι. Γερουνδιακὸν καθ' ἔλξιν ἀντὶ γερουνδίου χρησιμοποιεῖται καὶ μετὰ τῶν μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσομένων ὥρματων, utor, fruor, fungor καὶ potior (§ 144, 3), διότι καὶ ταῦτα συνετάσσοντο ἀρχῆθεν μετ' αἰτιατικῆς : spes **urbis potienda** (= urbe potiendi ἢ urbem potiendi) ἡ ἔλπις τοῦ κυριεῦσαι τὴν πόλιν.

164. Χρησιμοποιεῖται **πάντοτε** γερουνδιακὸν (κατὰ γερουνδιακὴν ἔλξιν) ἀντὶ γερουνδίου (μὲν ἀντικείμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιατικὴν), δύσκις ἡ σύνταξις τῆς προτάσσεως ἀπαιτεῖ

1) νὰ γίνῃ χρῆσις **δοτικῆς** γερουνδίου. Οὕτω π.χ. (οὐχὶ impar ferendo onus, § 161, ἀλλὰ) impar ferendo oneri ἀνίκανος φέρειν (=νὰ βαστάζῃ) τὸ βάρος.

2) νὰ γίνῃ χρῆσις **αἰτιατικῆς** ἢ **ἀφαιρετικῆς** τοῦ γερουνδίου μετὰ προθέσεως πρὸ αὐτοῦ, (τῆς ad ἢ in μετ' αἰτιατικῆς ἢ τῆς ad, de, ex, in μετ' ἀφαιρετικῆς) : multi philosophi scripserunt de **contemnenda morte** (ὅχι de contemnendo mortem) πολλοὶ φιλόσοφοι ἔγραψαν περὶ ταῦτα φρονεῦν τοῦ θανάτου.

Σημεῖος ιι. Εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἡ χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ (κατὰ γερουνδιακὸν ἔλξιν) ἀντὶ τοῦ γερουνδίου μετ' αἰτιατικῆς ἀντικειμένου εἶναι προαιρετική. Οὕτω π.χ. δύναται νὰ λεχθῇ **studium evertendi reipublicam** καὶ **studium evertendae reipublicae** ἡ σπουδὴ τοῦ ἀνατρέψαι τὴν πολιτείαν. Δέν γίνεται ὅμως χρῆσις γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου, δταν τοῦτο ἔχῃ ἀντικείμενόν του ἐπιλεγοντὸν ἢ ἀντωνυμίαν **οὐδετέρου γένους** : **ars vera et falsa diiudicandi** (οὐχὶ verorum et falsorum diiudicandorum) ἡ ἐπιστήμη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ.

Σημεῖος ιιι. Περὶ τοῦ σουπίνου βλ. § 75, 3.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

165. Προεισαγωγική παρατήρησις. Τὸ χρονικὸν σύστημα τοῦ ὥρματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης διαφέρει ἔξωτερικῶς ἀπὸ τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, διότι στερεῖται ἴδιαιτέρου χρόνου, ὁ ὅποιος νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς (§ 74, 4). Ἐξ ἀντιθέτου ὅμως τὸ ὥρμα τῆς Λατινικῆς ἔχει ἴδιαιτέρους τύπους τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ ὑπερσυντελίκου καὶ τοῦ μέλλοντος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, ὁποίους δὲν ἔχει ἡ Ἑλληνική. Διὰ τῶν ἐπὶ πλέον δὲ τούτων τύπων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ διὰ τοῦ τρόπου ἐν γένει, κατὰ τὸν ὅποιον χρησιμοποιοῦνται οἱ χρόνοι τοῦ ὥρματος ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ, δρίζεται ἀκριβέστερον ἐν αὐτῇ παρὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ χρονικὴ σχέσις δύο ἢ περισσοτέρων πράξεων πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὅποιον ὄμιλει ὁ λέγων. (Βλ. τὰ παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ δριστικῇ.

166. 1) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ **παρατατικοῦ** καὶ τοῦ ἀπλοῦ μέλλοντος εἶναι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γενικῶς ὁποία ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ.

2) **Ο παρακείμενος** (§ 74, 5, δ') χρησιμοποιεῖται

α') ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (perfectum historicum) : Catilina coniurationem fecit ὁ Κατιλίνας συνωμοσίαν ἔκαμε·

β') ὡς ὁ (ἀποτελεσματικὸς) παρακείμενος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (perfectum praesens ἢ logicum) : scripsi epistulam (γέγραψα =) ἔχω γράψει ἢ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν.

3) **Ο ὑπερσυντέλικος** χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ : scripseram epistulam (ἐγεγράφειν =) εἶχον γρά-

ψει ή είχον γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἀλλὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ ὑπερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δὲ αὐτοῦ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μημονευομένη παρελθούσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει μημονευομένης παρελθούσης ἐπίσης πράξεως: legati, quos miserat, redierunt οἱ πρέσβεις, οὓς ἔπειτα μψεν, ἐπανῆλθον. (Πρβλ. Οἱ Κερκυραῖοι Κυλλήνην ἐν ἐπρησσαν, ὅτι ναῦς παρέσχηκεσαν).

4) Ο τετελεσμένος μέλλων χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: scripsero epistulam (γεγραφώς ἔσομαι =) θὰ ἔχω γράψει ἡ θὰ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἀλλ’ ἔκτὸς τούτου χρησιμοποιεῖται ὁ τετελεσμένος μέλλων προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δὲ αὐτοῦ δηλωθῇ, ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μημονευομένη μέλλουσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει μημονευομένης μελλούσης ἐπίσης πράξεως: quidquid petiēris (τετελ. μέλλ.), tibi dabitur (ἀπλοῦς μέλλ.). ὅτι ἀν αἰτήσης, δοθήσεται σοι.

Σημείωσις 1. "Οπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ὑπάρχουν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ 1) παρακείμενοι μὲν σημασίαν ἔνεστῶτος, ὡς nōvi = scio γιγνώσκω (πρβλ. οἴδα), constīti = sto ἴσταμαι (πρβλ. ἔστηκα) κλπ., 2) ὑπερσυντέλικοι μὲν σημασίαν παρατατικοῦ, ὡς noveram = sciebam ἐγίγνωσκον (πρβλ. ἤδειν), consti-teram = stabam ἴστάμην (πρβλ. εἰστήκειν) κ.π., 3) τετελεσμένοι μέλλοντες μὲν σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος, ὡς novero = sciem θὰ γνωρίσω, constitero = stabo θὰ σταθῶ (πρβλ. ἔστηξα) κλπ. Bk. καὶ § 98, 1.

Σημείωσις 2. Ἐν τῇ Λατινικῇ λαμβάνονται ἐν τῇ συντάξει ὡς ἀρκτικοὶ μὲν χρόνοι ὁ ἔνεστώς, οἱ δύο μέλλοντες καὶ ὁ κυρίως παρακείμενος, ὡς ἴστορικοὶ δὲ χρόνοι ὁ παρατατικός, δὲ ἴστορικος παρακείμενος καὶ δὲ ὑπερσυντέλικος.

167. Χρῆσις τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ. Ιδιόρρυθμος εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις τῶν χρόνων τοῦ ὥρματος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς. Διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν διαφόρων πράξεων, περὶ ὃν ὁ λόγος ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὁ γράφων ἔχει συνήθως ὑπ’ ὅψει τοῦ τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὄποιον ὁ παραλήπτης, θὰ ἔχῃ πλέον εἰς γείρας του καὶ θὰ ἀναγιγνώσκῃ τὴν ἐπιστολήν. Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρατατικὸς ἀντὶ ἔνεστῶτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ παρακείμενου, παρακείμενος (ὑόριστος) ἀντὶ μέλλοντος: Nihil

habebam (= habeo), quod **scribēram** (= scribam), neque enim novi quicquam **audieram** (= audivi) et ad tuas omnes **reseripseram pridie** (= rescripsi heri) οὐδὲν ἔχω, τὸ δόποῖον νὰ σοὶ γράψω, διότι οὔτε νέον τι ἔχω ἀκούσει καὶ εἰς πάσας τὰς ἐπιστολὰς σου ἀπήντη σα χθές. Commentarium dedi ei, qui has litteras **tibi dedit** (= dabit) ὑπόμνημα ἔδωκα εἰς αὐτόν, δὸποῖος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ σοὶ δώσῃ.

Σημεῖωσις. Περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων τοῦ δήματος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, εἰς ἀνεξαρτήτους εἴτε εἰς ἐξηρτημένας προτάσεις, βλ. κατωτέρω εἰς τὰ οἰκεῖα κεφάλαια.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

168. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Συντακτικῶς καὶ σημασιολογικῶς αἱ ἐγκλίσεις καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι περισσότεραι ἢ ὅσαι φαίνονται τυπικῶς (§ 75, 4). Ποικίλαι δὲ εἶναι ἴδιαι αἱ σημασίαι καὶ αἱ χρήσεις τῆς ὑποτακτικῆς (coniunctīvus), μετὰ τῆς δόποίας παλαιόθεν συνεχωνεύθη πρὸς τοὺς ἄλλους ἡ εὐκτικὴ (optatīvus). Οὕτω δὲ λαμβάνεται ἡ coniunctīvus ὡς ἀντίστοιχος ὅχι μόνον τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς, εἰς ὧρισμένας δὲ περιπτώσεις ὡς ἀντίστοιχος καὶ τῆς ὁριστικῆς αὐτῆς. (Βλ. παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

169. α') **Indicatīvus.** Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ ὁριστικὴ εἶναι ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ, ἥτοι αὕτη δηλοῦ τι τὸ πραγματικὸν, ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. ("Αρνησις non οὐ, δέν, neque, κλπ.): Catilina coniurationem fecit, (βλ. § 166, 2, α)· hoc fieri non potest τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνη.

Σημεῖωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὧρισμέναι λέξεις ἢ τρόποι ἐκφράσεως τροποποιοῦν τὸ νόημα τῆς ὁριστικῆς, οὕτως ὡστε δὲ αὐτῆς νὰ δηλουταί τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ ἢ τι, τὸ δόποῖον δὲν πραγματοποιεῖται ἢ δὲν ἐπραγματοποιήθη, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος: **raevene mei oblitus sum δλίγους ἐπελαθόμην** (= λίγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησα). **aequum est** (ἢ aequum erat) hoc facere χρὴ ἢ ἐχρῆν τοῦτο ποιεῖν (= αὐτὸ πρέπει ἢ ἐπρέπει νὰ πράξῃς, ἀλλὰ δὲν τὸ πράττεις ἢ δὲν τὸ ἐπράξεις). Πρβλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν.

170. β') **Imperatīvus** (§ 47, 4, γ'). 'Η προστακτικὴ καὶ ἐν τῇ

Λατινικῇ δηλοῖ προσταγὴν ἡ ἀπαγόρευσιν, προτροπὴν ἡ παραίνεσιν ἢ ἀποτροπὴν, δέησιν, παραχώρησιν, κ.τ.τ. : *lege ἀνάγνωθι properate σπεύδετε, σπεύσατε.*

Χρησιμοποιεῖται δὲ

1) ἡ προστακτικὴ τοῦ **ἐνεστῶτος**, (ἥτις ἔχει μόνον β' πρόσωπον), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ **ἀμέσως** ἢ νὰ γίνεται **πάντοτε** : *egredere ex urbe, Catilina, educ tecum omnes tuos ; purga urbem ἔξελθε ἐκ τῆς πόλεως, Κατιλίνα, ἔξαγαγε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἑταίρους σου· καθάρισον τὸν πόλιν· iustitiam cole et pietatem δικαιοσύνην ἀσκει καὶ εὐσέβειαν.*

2) ἡ προστακτικὴ τοῦ **μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι ἐν γένει ἢ ἀφοῦ προηγουμένως γίνῃ ἀλλὰ τις πρᾶξις: *cras petito* (β' ἐνικ.) *tibi dabitur αὔριον ζήτησον· θὰ σοὶ δοθῇ respondēto* (β' ἐνικ.) *ad ea, quae rogavero ἀπάντησον εἰς ἔκεινα, τὰ ὅποια θὰ σὲ ἐρωτήσω* (ἐνν. ἀφοῦ προηγουμένως σὲ ἐρωτήσω πρβλ. § 166, 4).

Εἶναι δὲ κανονικὴ ἡ χρῆσις τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος **εἰς τὰ ἐπιτάγματα τῶν νόμων**, (ἐπειδὴ ταῦτα γενικῶς ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον) : *regio imperio duo sunt iisque consules appellantor ; nemini parento βασιλικὴν ἀρχὴν δύο* (ἄνδρες) *ἔχοντων* (= νὰ ἔχωσι) *καὶ οὕτοι ὑπατοι καλείσθων* (= νὰ καλῶνται) *μηδὲνὶ δὲ ὑπακουόντων* (= εἰς κανένα δὲ νὰ μὴ ὑπακούωσι).

Σημεῖωσις. Βλ. καὶ § 98, 2, γ'. Γίνεται δὲ ἡ πριωτέρα ἡ προστακτικὴ καὶ διὰ τῆς χρήσεως ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) μετὰ τοῦ *velim* (§ 95) : *di-eas mihi velim εἰπέ μοι, ἐν εὐχεστῆσαι* (*κυρίως = θὰ θελον νὰ μοὶ εἴπης*).

171. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς κανονικῶς χρησιμοποιεῖται

1) τὸ *ne* (= μὴ), ἀλλὰ μεθ' ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) ἐνεστῶτος ἢ παρακειμένου : *hoc ne facias* ἢ *ne feceris* (ὑποτ. παρακειμένου) μὴ ποίει ἢ μὴ **ποιήσῃς** τοῦτο· *puer ne telum habeat παῖς ὅπλον* μὴ ἔχέτω (= νὰ μὴ ἔχῃ).

Μετὰ προστακτικῆς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ (ἀπαγορευτικὸν) *ne* μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς κείμενα νόμων : *hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito* (ἄνθρωπον) νεκρὸν ἐντὸς τῆς πό-

λεως νὰ μὴ θάπτῃ τις, μηδὲ νὰ καίῃ. (Πρβλ. § 168, 2).

2) ἐπὶ τοῦ β' προσώπου μόνον

α) περίφρασις ἐκ τοῦ noli ἢ nolite (§ 95) μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου ρήματος : noli putare μὴ νόμιζε ἢ μὴ νομίσῃς.

β) περίφρασις ἐκ τοῦ fac ne (§ 84, Σημ.) ἢ τοῦ cave μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου ρήματος : fac ne quid aliud cures μὴ φρόντιζε ἢ μὴ φροντίσῃς δι' ἄλλο τι· cave credas μὴ πίστευε ἢ μὴ πιστεύσῃς.

172. γ') **Coniunctīvus** (βλ. § 168). 'Η ὑποτακτικὴ χρησιμοποιεῖται

1) εἰς προτάσεις **ἐπιθυμίας** (coniunctīvus voluntatīvus· ἀρνησις ne)

α) εἰς δήλωσιν **προτροπῆς** ἢ **ἀποτροπῆς** (coniunctīvus horatīvus) κανονικῶς κατὰ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος : eāmus **ἴωμεν** (πᾶμε)· ne cunctemur μὴ μέλλωμεν (ἀς μὴ βραδύνωμεν.)

β) εἰς δήλωσιν **προσταγῆς** (coniunctīvus iussīvus), κανονικῶς κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος, ἢ εἰς δήλωσιν **ἀπαγορεύσεως** (coniunctīvus prohibitīvus), μὲ τὸ ἀπαγορευτικὸν ne πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἀορίστου (perfecti, ἔχοντος ἐνταῦθα, ἢν καὶ ὁ ἐνεστῶς σημασίαν) ἢ κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ ἀορίστου : videant consules, ne quid respublica detrimenti capiat (ὁρώντων =), νὰ προσέξουν οἱ ὑπατοι, μὴ ἡ πολιτεία πάθῃ βλάβην τινὰ (§ 129, 2, α')· ne fecēris μὴ πράξῃς· ne faciat μὴ πραττέω, μὴ πράξῃ· moratus sit **nemo** μηδεὶς μελλησάτω ἢ μηδεὶς **μελλήσῃ** (κανεὶς νὰ μὴ βραδύνῃ).

γ) εἰς δήλωσιν **εὐχῆς** (coniunctīvus optatīvus), κατὰ πάντα χρόνον. Συνήθως τῆς εὐχετικῆς ταύτης ὑποτακτικῆς προτάσσεται τὸ μόριον utinam (εἴθε) : valeant mei cives ὑγιαίνοιεν οἱ ἔμοι πολῖται· ne vivam, si scio μὴ ζῷην, εἰ οἶδα· (πρβλ. νὰ μὴ ζήσω, ἀν...)· ne viverem εἴθε (νὰ) μὴ ἔζων, (ἀλλὰ ζῶ)· utinam viveret εἴθε (νὰ) ζῆη, (ἀλλὰ δὲν ζῆη)· utinam diutius vixisset εἴθε νὰ ἔζη, (ἢ νὰ εἴχε ζῆσει) πλειότερον.

δ) εἰς δήλωσιν **παραχωρήσεως** (coniunctīvus concessīvus).

κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον μόνον. ('Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συνήθως προστακτική): **odērint**, dum timeant **μισούντων** (ἀς μισοῦν), ἀρκεῖ μόνον νὰ φοβᾶνται·

ε) εἰς δήλωσιν **ἀπορίας**, εἰς εὐθείας ἔρωτηματικὰς προτάσεις (*coniunctīvus dubitatīvus* ἢ *deliberatīvus* ἀρνησις *non*), κατ' ἐνεστῶτα: elōquar an sileam? νὰ εἴπω ἢ νὰ σιγήσω; quid faciam? τί ποιήσω; τί νὰ κάμω;

'Ενταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ λεγομένη **πολεμικὴ coniunctīvus** (καὶ κατὰ παρατατικὸν), διὰ τῆς δόποιας ὁ ἔρωτῶν ἐντόνως ἀποκρούει ἢ ἀποδοκιμάζει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαντικόν τον ἢ δηλοῦ ὅτι ἡτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλως: huic cedāmus? εἰς τοῦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν; quid facerem? (τί μ' ἔχρη ποιεῖν); τί νὰ ἔκαμνα; (δηλ. ἡτο ἀδύνατον νὰ πράξω ἄλλως).

2) εἰς προτάσεις **κρίσεως** (ἀρνησις κανονικῶς *non*).

α) εἰς δήλωσιν **τοῦ δυνατοῦ** (*coniunctīvus potentīalis*) ἐν τῷ παρόντι (κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ παρατατικὸν): **dicat quispiam** ἢ **dixerit quispiam** λέγοι τις ἀν—εἴποι τις ἄν, (μπορεῖ νὰ πῇ κανείς)· velim βουλούμην ἀν (θὰ ἤθελα)· qui vidēret urbem, captam (esse) **dicēret** ὅστις ἤθελεν ἵδει τὴν πόλιν, (εἴποι ἀν =) ἤθελεν εἴπει ὅτι ἐκυριεύθη (ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν):

β) εἰς δήλωσιν **τοῦ ἀπραγματοποιήτου** (*coniunctīvus irrealis*) ἐν τῷ παρόντι (κατὰ παρατατικὸν) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ ὑπερσυντέλεικον): **sine amicis vita tristis esset** ἀνευ φίλων ὁ βίος ἀνιαρὸς (ἢν ἀν =) θὰ ἦτο, (ἄλλα **δὲν εἶναι**). O si tacuisses, philosophus mansisses ὡς ἀν ἤθελες σιγήσει! ! φιλόσοφος (διέμεινας ἀν =) θὰ διέμενες (ἤθελες διαμείνει — ἄλλα **δὲν διέμεινες**).

3. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἔρωτήσεις.

173. Αἱ εὐθεῖαι ἔρωτήσεις, ἤτοι αἱ ἀνεξάρτητοι ἔρωτηματικαὶ προτάσεις.

1) ὅταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις **κρίσεως**, ἐκφέρονται

α) **καθ' δριστικὴν** παντὸς χρόνου: quo vadis? ποῦ ὑπάγεις; ubi fuisti? ποῦ ἦσο; ποῦ ἐπῆγες; quando redibis? πότε θὰ ἐπανέλθης;

β) καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α') : quis credat hoc ? (τίς ἀν τοῦτο πιστεύσει ;) ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ πιστεύσῃ ; quid facere ? (τί μ' ἔχρην ποιεῖν ;) τί νὰ ἔκαμνα ; ('Ρητορικαὶ ἐρωτήσεις Βλ. § 106, 10, Σημ.).

2) "Οταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις ἐπιθυμίας, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορρηματικὴν. (Βλ. παραδείγματα ἐν § 172, 1, ε').

174. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι :

1) ἐρωτήσεις **ὅλικῆς ἀγνοίας**. Αὗται ἡ ἔξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ (ἰδιαιτέρου) τόνου τῆς φωνῆς ἡ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne, num, nonne (§ 106, 10) : Clodius insidias fecit Milioni ? κατεσκεύασεν δὲ Κλώδιος ἐνέδραν τῷ Μίλωνι ; fuisse in foro ? ἢσο ἐν τῇ ἀγορᾷ ; (Βλ. καὶ παραδείγματα § 106, 10, Σημ.).

Σημεῖος. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς τοιαύτας ἐρωτήσεις δύναται νὰ εἴναι (παρομοίως ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐν καταφατικὸν ἡ ἀποφατικὸν μόριον (etiam = ναί, non = οὐ) ἡ ἀλλη τις βεβαιωτικὴ ἡ ἀρνητικὴ λέξις ἡ φράσις, ὡς ita (est), vero, sane, certe, minime (ἤκιστα), minime vero (οὐδαμῶς), immo, immovero (τούναντίον, κάθε ἄλλο), κ.τ.τ.

2) ἐρωτήσεις **μερικῆς ἀγνοίας**. Αὗται εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας (§ 61) ἡ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (§ 64) : quid scribis ? (τί γράφεις ;) Epistulam. — quando redibis ? (πότε θὺ ἐπανέλθης ;) Cras (αὔριον).

175. "Οταν ἡ ἐρωτησις εἶναι διμερής, τότε

1) τίθεται εἰς μὲν τὸ α' μέρος αὐτῆς τὸ utrum (= πότερον) ἡ τὸ ἐγκλιτικὸν ne, εἰς δὲ τὸ β' τὸ an (= ᾧ) : utrum verum an falsum est ? verumne an falsum est ? πότερον ἀληθές ἡ ψευδές ἔστι ;

2) τίθεται μόνον τὸ an εἰς τὸ β' μέρος τῆς ἐρωτήσεως : verum an falsum est ? eldquar an sileam ? (§ 172, 1, ε').

Σημεῖος. Τὸ ἡ ὅχι ; ἐν εὐθείᾳ διπλῇ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ an non ? π.γ. fuisse(ne) ibi an non ? ἢσο ἔκει ἡ ὅχι ;

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΘ' ΥΠΟΤΑΞΙΝ

α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

176. "Οπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων προῆλθεν ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν ἦτο δυνατὸν λέξις τις τῆς ἑτέρας ἐκ δύο παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης δευτερεῦόν τι νόημα, (συνήθως ἀντωνυμία τις ἡ ἐπίρρημα), ίδιαιτέρως πως τοις ζομένη, νὰ νομίζεται ὅτι αὐτὴ εἶναι τρόπον τινὰ δ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο προτάσεων, ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξύ των ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν.

Οὕτω π.χ. διατομογικὸς σύνδεσμος quod (ὅτι, διότι) προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui (§ 60), ἔτοι ἐκ τοῦ quod = δ (δ, τι). Λαμβανόμενον δηλαδὴ τὸ quod τοῦτο ἐν συντάξει ὡς αἰτιατικὴ τοῦ κατά τι ἡ τῆς ἀναφορᾶς, ἡδύνατο νὰ ἀναφέρεται εἰς οὐδετέρον δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς hoc, illud, id, κλπ. (π.χ. in hoc sumus sapientes, quod naturam sequimur εἰς τοῦτο σοφοί ἐσμεν, δ, τι [= ὡς πρὸς δ, τι] τῇ φύσει ἀκολουθοῦμεν).

'Αλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. quod me valere putas, (id) erras (ὡς πρὸς τὸ ὅτι νομίζεις ὅτι ὑγιαίνω, ὡς πρὸς τοῦτο πλανᾶσαι), τὸ quod εἰσάγει πραγματικὸν τι γεγονός (τὴν περὶ τῆς ὑγείας γνώμην τοῦ ἄλλου). Τὸ γεγονός δύμας τοῦτο δύναται νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς αἴτιον τοῦ σημανιομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς ἑτέρας προτάσεως

(erras), ὥστε τὸ ὅλον νόημα τῆς φράσεως νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ οὕτω : « πλανᾶσαι (νομίζων), διότι νομίζεις , (ποὺ νομίζεις) ὅτι ἔγρα ύγιαίνω ».

Οὕτως ἐκ τοῦ πραγματικοῦ quod προέκυψε κατόπιν τὸ καθαρῶς αἰτιολογικὸν quod, ὡς π.χ. gaudeo, quod vales χαίρω, (ὅτι =) διότι ύγιαίνεις . (Πρβλ. καὶ § 154, 1, Σημ.).

‘Ομοίως δὲ ύποθετικὸς σύνδεσμος si προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιφρήματος sic (= οὕτω) χρησιμοποιουμένου εἰς (εὐχετικὰς) προτάσεις (§ 172, 1, γ'), ὡς π.χ. sic te amet Venus! οὕτω σὲ φιλοίη ἡ Ἀφροδίτη ! si haberemus illos leones ! εἴθε (νὰ) εἶχομεν τοὺς λέοντας ἐκείνους ! (Πρβλ. οὕτω νῦν Ζεὺς θείη — ἔτσι νὰ δώσῃ ὁ Θεός).

‘Αλλ’ ἐν παρατάξει προτάσεων , οἵα π.χ. o si tacuisses ! philosophus mansisses (= ὡς εἴθε νὰ εἶχες σιωπήσει ! θὰ εἶχες μείνει φιλόσοφος), τὸ si ἡδύνατο νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς ύποθετικὸν (ὡς ἀν εἶχες σιωπήσει, κλπ. κλπ.).

β') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις.

177. Προεισαγωγή. 1) Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (ὅπως βλέπομεν ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτῆς) εἶναι συνήθης ἡ ἔγκλισις, ἡ ὅποια παραλλάσσει εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις, καθόσον ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἀρκτικὸς ἢ ἴστορικός . (Πρβλ. π.χ. χαίρω ὅτι εύδοκιμεῖς . Οἱ στρατηγοὶ ἔθαύμαζον ὅτι ὁ Κῦρος οὐ φαινοιτο, κ.τ.τ.). Ὁ δὲ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτὸς καὶ μεταβαλλομένου τοῦ χρόνου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως . (Πρβλ. λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε = ἔρω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε — ἔλεγον ἡ εἶπον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε ἢ ἵνα πεισθείητε).

2) Ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι μὲν ἑκάστοτε ὡρισμένη καὶ ἡ ἔγκλισις, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐκφέρεται δευτερεύουσά τις πρότασις, ἀναλόγως τοῦ νοήματος τῆς ὅλης φράσεως (πρβλ. π.χ. exspectavimus, dum pater venit περιεμείναμεν, ἔως ὅτου ἥλθεν ὁ πατήρ — exspectavimus, dum pater veniret περιεμείναμεν, ἔως ὅτου νὰ ἔλθῃ ὁ πατήρ), χρόνος ὅμως τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἐκφερομένης καθ’ ὑποτακτικὴν δὲν δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτός, ὅταν μεταβληθῇ ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως . (Πρβλ. π.χ. non sum ita hebes, ut istud dicam δὲν εἴμαι τόσον ἀμβλύνους, ὥστε νὰ εἴπω αὐτό· ἀλλὰ non eram ita hebes, ut istud dicērem δὲν ἤμην τόσον ἀβλύνους,

ώστε νὰ εἴπω αὐτὸ κλπ.). 'Α κολούθει δηλαδὴ ἐν τῇ δευτερευουσῇ προτάσει, δταν αὐτῇ ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικήν, ὡρισμένος ἐκάστοτε χρόνος τῆς ὑποτακτικῆς, καθόσον ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει χρόνος τοῦ ῥήματος εἶναι ἀρκτικός η παρωχημένος (§ 166, 4, Σημ. β').

178. Κανὼν τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio temporum). 'Ἐν ἐξηρημένῃ προτάσει ἐκφερομένῃ καθ' ὑποτακτικήν,

1) δταν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὐτῇ ἐξαρτᾶται, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ (ἢ τοι ἐνεστῶτος η κυρίως παρακειμένου η μέλλοντος ἀπλοῦ η τετελεσμένου), τίθεται ἐπίσης χρόνος ἀρκτικός, (ἐνεστῶς μέν ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρόντι η διαρκοῦς, παρακείμενος, δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρόντι η παρελθόντης, καὶ μέλλων, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης)· π.χ.

quaero	έρωτῶ	quid scribas τί γράφεις
quaesīvi	ἔχω ἔρωτήσει	quid scripsēris, τί ἔχεις γράψει η τί ἔγραψες

quaeram	Θὰ ἔρωτήσω	quid scripturus sis τί μέλλεις
quaesivero	Θὰ ἔχω ἔρωτήσει	νὰ γράψης η τί θὰ γράψης.

2) δταν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὐτῇ ἐξαρτᾶται εἶναι χρόνου παρωχημένου, (ἢ τοι παρατατικοῦ, **ἱστορικοῦ** παρακειμένου, § 162, 2, α', η ὑπερσυντελίκου), τίθεται ἐπίσης παρωχημένος χρόνος, (παρατατικός μέν, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρελθόντι η διαρκοῦς, ὑπερσυντέλικος δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρελθόντι η χρονικῶς προτέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως, καὶ παρατατικός τῆς πειρφραστικῆς συζυγίας, ἢ τοι τύπου εἰς — igitur essem, § 82, 1, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης ἐν τῷ παρελθόντι, ἢ τοι χρονικῶς ὑστέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως).

quaerēbam	ἡρώτων	quid scribēres τί ἔγραφες
quaesīvi	ἡρώτησα	quid scripsisses τί εἶχες γράψει η τί ἔγραψες

quaesiveram	εῖχον ἔρωτήσει	quid scripturus esses τί ἔμελλες νὰ γράψης η τί θὰ ἔγραφες.
-------------	----------------	--

Σημείωσις 1. Ἐξηρτημένη πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικὴν δυνάτον νὰ ἔξαρτᾶται καὶ ἐξ ἀπαρεμφάτου ἢ ἐκ μετοχῆς (ἐνεστῶτος ἢ μέλλοντος) ἢ ἐκ σουπίνου ἢ γερουδίου ἢ γερουδιακοῦ. Ταῦτα ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνονται ὡς χρόνοι ἀρκτικοὶ ἢ παρωχημένοι, καθόσον καὶ τὸ δῆμα τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκουν, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ ἢ παρωχημένου: Athenienses Delphos miserunt consultum, quo modo se defenderent οἱ Ἀθηναῖοι (ἀπεσταλμένους) εἰς Δελφοὺς ἐπεμψόν, ἵνα συμβουλευθῶσι (τὸ μαντεῖον) κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτούς. (Τὸ σουπίνον **consultum**, § 75, 3, ἐκ τοῦ ὅποιου ἔξαρτᾶται ἢ πρότασις quo... defenderent, λαμβάνεται ὡς χρόνου ἴστορικοῦ, διότι τὸ δῆμα miserunt εἶναι ἴστορικοῦ παρακειμένου ἢ ἀριστου, § 162, 2, α').

Σημείωσις 2. Ὁ **ιστορικὸς ἐνεστῶς** ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται ἄλλοτε μὲν ὡς ἀρκτικὸς χρόνος (οἷος εἶναι γραμματικῶς), ἄλλοτε δὲ ὡς παρωχημένος (ἥτοι ὡς perfectum historiū, § 166, 2, α', οἷος εἶναι λογικῶς).

γ'. Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις.

1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

179. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (§ 106, 2), ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς καθ' **δριστικήν**, ἐκτὸς ἐὰν ἡ αἰτιολογία παρουσιάζεται προβαλλομένη ὡς οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ λέγοντος, ἀλλ' ὡς ἐκ μέρους τοῦ ὑποκειμένου τοῦ δήματος τῆς κυρίας προτάσεως, διότε ἐκφέρονται καθ' **ὑποτακτικήν** (ἄρνησις non): Themistocles, quod non satis tutum se Argis videbat, Corcyram demigravit ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς Κέρκυραν μετώκησε, διότι ἐν Ἀργειού λίαν ἀσφαλῆ ἐαυτὸν ἔβλεπε· ἀλλὰ noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset τὴν νύκτα ἔξω εἰς τὰς ὁδοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς περιεπάτει, διότι (καθὼς αὐτὸς ἔλεγε) δὲν ἥδυνατο νὰ κοιμᾶται.

Οὕτω μεθ' **ὑποτακτικῆς** συντάσσεται συνήθως τὸ αἰτιολογικὸν cum, ὡς: cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare ἀφοῦ (ἐπειδὴ) ὁ βίος ἔνει φίλων πλήρης ἐνεδρῶν εἴναι, αὐτὸς ὁ λόγος (αὐτὴ ἡ λογικὴ) παρασιεῖ φιλίας εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ παρασκευάζωμεν.

Μεθ' **ὑποτακτικῆς** δὲ συντάσσεται κανονικῶς καὶ τὸ non quo ἢ non quod (§ 106, 2), διότι καὶ αὐτὸς εἰσάγει οὐχὶ ἀληθῆ τινα αἰ-

τίαν : litteras ad te dedi, **non quod habērem** magnopere, quid scribērem, sed ut loquērer tecum absens ἐπιστολὴν δίδω πρὸς σέ, οὐχὶ διότι ἔχω πολλὰ τινα, τὰ ὅποια νὰ σοὶ γράψω, ἀλλ’ ἵνα ἀπών δικῆσω μετὰ σοῦ (§ 167).

2. ‘Υποθετικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

180. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων (§ 106, 6).

181. ‘Γποθετικῶν λόγων ἐν τῇ Λατινικῇ ὑπάρχουν **τρία εἶδη** (καὶ οὐχὶ τέσσαρα, δύος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

1) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται** ὡς **πραγματικόν**, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀν ὄντως εἶναί τι τὸ πραγματικόν. ‘Η ὑπόθεσις ἐκφέρεται καθ’ **ὅριστικὴν** οἱ οὐ δή ποτε χρόνου, ή δὲ ἀπόδοσις κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ διοῖν ὁ λέγων συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ δόμοίως) : si **vales**, bene est εἰ ὑγιαίνεις, καλῶς ἔχει· si **fecisti**, hene **fecisti** εἰ τοῦτ’ ἐποίησας, καλῶς ἐποίησας· si **quid forte novi habes**, **scribe** εἰ τι νέον τυχὸν ἔχεις, γράψων αὐτὸ (§ 129, 2, α’)· hoc primum **videāmus**, si placet τοῦτο πρῶτον σκοπῶμεν, εἰ δοκεῖ.

2) Τὸ ὑποτιθέμενον **εἶναι ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ**. ‘Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ’ **ὑποτακτικὴν** (*coniunctīvus*) ιστορικοῦ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὅριστικῆς ιστορικοῦ χρόνου, ή δὲ ἀπόδοσις δι’ ὅριστικῆς ιστορικοῦ χρόνου, μετὰ τοῦ ἀν). Si **negārem**, **mentīrer** εἰ τοῦτο ἥρονούμην, ἐψευδόμην ἂν· **plures imperfecti essent**, nisi nox pugnandi finem **fecisset** πλείονες ἀπέθανον ἀν, εἰ μὴ ἡ νὺξ πέρας τῇ μάχῃ ἐπέθηκε.

3) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται** ὡς **δυνατὸν** (ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι). ‘Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ’ **ὑποτακτικὴν** (*coniunctīvus*) ἀρκτικοῦ χρόνου ιστορικῆς. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὔκτικῆς, ή δὲ ἀπόδοσις δι’ εὔκτικῆς μετὰ τοῦ ἀν) : si **velis**, possis εἰ βούλοιο, δύναιο ἀν, (ἀν θὰ ἥθελες, θὰ ἥδύνασο)· si quis id **fecerit** (*coniunctīvus perfecti*), **imprudentem eum dixeris** (δόμοίως *coniunctīvus perfecti*) εἰ τις τοῦτο ποιήσει, ὀσύνετον εἴποις ἀν αὐτόν.

Σημείωσις. Τοῦ τετάρτου εἰδους τῶν ὑποθετικῶν λόγων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅταν εἰς αὐτοὺς ἡ ὑπόθεσις δηλοῖ τι τὸ προσδοκώμενον, ἀντίστοιχοι ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν τῇ Λατινικῇ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν οἱ τοῦ πρώτου εἰδους, οἱ ἔκφερόμενοι καθ' ὁριστικὴν μέλλοντος ἐν τῃ ὑπόθεσι καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει : si hoc feceris (ὁριστ. τετελ. μέλλ.), paenitebit τε ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς, μεταμελήσει σοι (§ 166, 4). Ὑποθετικοὶ ὅμως λόγοι, εἰς τοὺς ὄποιους ἡ ὑπόθεσις νὰ δηλοῖ τι τὸ ἀριστωτας ἐπαναλαμβανόμενον (π.χ. ἦν ἐγγρὺς ἔλθη θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θανεῖν), δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ Λατινικῇ, ἀντὶ δὲ ὑπόθεσεως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ χρονικῆς προτάσεως : poetarum libros, cum est otium, legere soleo ποιητῶν βιβλία, (ἐὰν σχολὴν ἔχω =) δσάκις ἔχω καιρόν, συνηθίζω νὰ ἀναγνώσκω.

3. Παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

182. Αἱ παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (συγγενεῖς πρὸς τὰς ὑποθετικάς),

1) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων etsi, tametsi, quamquam (§ 106, 8), ἔκφέρονται κανονικῶς καθ' ὁριστικὴν (διότι δὶ' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρός τι, τὸ ὄποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικόν) : Datis etsi non aequum locum videbat suis, tamen configlere constituit ὁ Δάτις, εἰ καὶ ἔβλεπε ἀκατάλληλον τὸν τόπον διὰ τοὺς ἴδιους του, ὅμως ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην

2) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων licet, quamvis, ut, cum (§ 106, 8), ἔκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), διότι δὶ' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρός τι, τὸ ὄποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς ἐνδεχόμενον ἡ δύνατον : Phocion fuit perpetuo pauper, cum ditissimus esse posset ὁ Φωκίων διετέλεσε πένης (ὥν), καίτοι ἡδύνατο νὰ εἴναι πλουσιώτατος.

3) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τοῦ etiamsi (§ 106, 8), ἔκφέρονται εἰ τε καθ' ὁριστικὴν εἰ τε καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ἀναλόγως τοῦ νοήματος τοῦ λόγου : quod quis crebro videt, non miratur, etiamsi cur fiat nescit ὅ, τι τις συχνάκις βλέπει, δὲν θυμάζει, εἰ καὶ ἀγνοεῖ, διατὶ τοῦτο γίνεται — utilitas efflorescit ex amicitia, etiamsi tu eam minus secūtus sis ἡ ὡφέλεια ἔξανθετ ἐκ τῆς φιλίας, καὶ ἀν τις μηδόλως ἐπιδιώξῃ αὐτήν.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 172, 1, δ'.

4. Παραβολικαὶ ἡ συγκριτικὴ προτάσεις (Βλ. § 178)

183. Αἱ προτάσεις, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ἐκφράζει παραβολὴν καὶ σύγκρισιν πρὸς τὸ περιεχόμενον ἐτέρας προτάσεως,

1) ὅταν εἰσάγωνται δι' ἀναφορικῶν ὀντωνυμιῶν, ὡς *qualis*, *quantus*, *quot* (§ 60) ἢ δι' ἀναφορικῶν ἐπιρρημάτων (δηλούντων ποιὸν ἢ ποσόν), ὡς *sicut*, *quam*, *quanto*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται, καθ' **δριστικήν**, (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ πραγματικόν): *qualis habēri vult*, *talis est οἷος νομίζεσθαι ἔθελει*, τοιοῦτος ἐστιν *haec sicut exposui*, ita gesta sunt ταῦτα, ὥσπερ ἐξέθηκα, οὕτω ἐπράχθησαν.

2) ὅταν εἰσάγωνται διὰ παραβολικῶν συνδέσμων ἔχόντων ἔννοιαν ὑποθετικήν, ὡς *quasi*, *tamquam*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται πάντοτε καθ' **ὑποτακτικήν** (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν πρβλ. 172, 2, α'): *Sequāni absentis Arioquisti crudelitatem velut si coram adesset*, horrebant οἱ Σηκουανοὶ τοῦ Ἀριοβίστου τὴν σκληρότητα (καὶ ἀπόντος, ὡσεὶ οὗτος ἦτο παρὼν ἐνώπιόν των, ἔφοισσον).

5. Τελικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

184. Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων (§ 106, 3), ἐκφέρονται δὲ καθ' **ὑποτακτικήν** (*coniunctīvus*), ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ: *edere oportet*, *ut vivas*, *non vivere*, *ut edas* πρέπει τις νὰ τρώγῃ, ἵνα ζῇ, οὐχὶ δὲ νὰ ζῇ, ἵνα τρώῃ: *angustias Themistocles quaerebat ne multitudine circumiretur* (§ 93) τὰ στενὰ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπεζήτει, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους (τῶν ἐχθρικῶν νεῶν) κυκλωθῇ.

6. Ἀποτελεσματικαὶ ἡ ἀκολουθίας προτάσεις (Βλ. § 178).

185. Αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων (§ 106, 4), ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ' **ὑποτακτικήν** (*coniunctīvus*) εἴτε ὡς πραγματικὸν γεγονός εἴτε ὡς ἐνδεχόμενόν τι παρίσταται τὸ ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως: *omnes tam perterriti erant*, *ut nemo resistere audēret* τοσοῦτον είχον καταπλαγῆ πάντες, ὥστε οὐδεὶς ν' ἀντισταθῇ ἐτόλ-

μα: (πραγματικὸν ἀποτέλεσμα). **tanta** vis probitatis est, ut eam in hoste etiam diligamus τοσαύτη τῆς χρηστότητος ἡ δύναμις εἶναι, ὥστε ταύτην καὶ ἐν τῷ ἔχθρῳ (ἀγαπᾶν =) ν' ἀγαπῶμεν (ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα).

186. Ἐποτελεσματικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν ἐν τῇ Λατινικῇ συνθέστατα μὲν κατόπιν ἐπιθέτων ἡ ἀντωνυμιῶν ἡ ἐπιτρημάτων ἔχόντων ἐπιτατικὴν σημασίαν (ὡς tantus, tot, talis, κλπ. — sic, ita, tam, κλπ. βλ. παραδείγματα § 185), πρὸς δὲ τούτοις,

1) κατόπιν συγκριτικῶν ἐπιθέτων: **maiora** deliquerunt, **quam** ut iis ignosci **possit** διέπραξαν μεγαλύτερα πλημμελήματα ἡ ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ παρασχεθῇ εἰς αὐτοὺς συγγνώμη, (τόσον μεγάλα, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νά, κλπ.).

2) κατόπιν τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων accidit, evēnit, mos ἡ consuetudo est, usū venit, fieri potest, factum est, καθὼς καὶ κατόπιν τῶν ῥημάτων facere, efficere, perficere, adsequi, κ.ἄ.δ. : accidit, **ut abessent** = συνέβη (αὐτοῖς ἀπεῖναι =) νὰ εἶναι ἀπόντες — spes victoriae efficit, **ut milites fortius pugnent** ἡ ἐλπὶς τῆς νίκης (κατεργάζεται) συντελεῖ, ὥστε οἱ στρατιῶται ἀνδρειότερον νὰ μάχωνται. (Βλ. καὶ § 106, 4, Σημ. quin).

7. Βουλητικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

187. **Βουλητικαὶ** λέγονται αἱ προτάσεις, αἱ ὅποιαι εἰσάγονται διὰ τῶν βουλητικῶν συνδέσμων (§ 106, 5) καὶ αἱ ὅποιαι **ἐκφράζουν** τὸ περιεχόμενον βουλήσεως τινος ἐν γένει. (Αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἐκφράζονται κανονικῶς **διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου**, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς. Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

Αἱ βουλητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' **ὑποτακτικὴν** (coniunctivus), ἀκολουθοῦν δέ :

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ητοι ὡς ἀντικείμενον) ῥημάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν **ἐντολήν, παράκλησην, εὔχην, ἐπιθυμίαν** ἐν γένει, ὡς dicere, (ad) monere, respondere, scribere, imperare, postulare, rogare, orare, petere, optare, cupere, κ.τ.τ. opto, **ut salvus redeas** εὕχομαι (σῶν ἐπανελθεῖν σε =) νὰ ἐπανέλθης σῶος: cura, **ut valeas** (ἐπιμελοῦ τοῦ ὑγιαίνειν =) φρόντιζε νὰ εἴσαι ὑγιές:

Pythia respondit, ut Athenienses navibus se defendērent ἡ Πυθία (ἀνεῖλε τοῖς Ἀθηναίοις ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι =) ἐχρησμοδότησε νὰ ἀμυνθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ στόλου·

2) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἑννοίας (ἦτοι ὡς ὑποκείμενον) τριτοπροσώπων ῥήματων, ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς sequitur, restat, reliquum est, proximum est, iustum est, prudentiae est, pietatis est, κ.ἄ.τ.: restat, ut doceam (λοιπὸν ἔστι διδάξαι με =) ὑπολείπεται νὰ διδάξω prudentiae est, ut sociorum saluti consularis (φρόνιμόν ἔστι ἐπιμεληθῆναι ὑμᾶς =) ἢ φρόνησις ἐπιβάλλει νὰ φροντίσετε περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων.

Σημεῖωσις. Μετὰ τὰς φράσεις velim, malim, vellem, mallem (§ 172, 2, α') ἀκολουθεῖ κανονικῶς βουλητικὴ πρότασις καθ' ὑποτακτικὴν ἀσυνδέστως, ἦτοι ἀνεῦ τοῦ ut, ὡς velim pater mox redat (βουλοίμην ἀνέπανελθεῖν τὸν πατέρα =) θὰ θέτελα νὰ ἐπανέλθῃ μετ' ὀλίγον ὁ πατέρος mallem tacuissest θὰ προετίμων νὰ εἰχεις σιωπήσεις ἢ νὰ ἐσιώπας (§ 176). Ἐνταῦθα ἔχομεν κυρίως ἀπλῆν παράθεσιν μιᾶς προτάσεως δυνητικῆς καὶ ἑτέρας εὐχετικῆς (§ 172, 1, γ').

188. Μετὰ βουλητικῆς προτάσεως συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἑννοιαν τοῦ καὶ ἀλύειν ἢ τοῦ ἐναντιοῦ σθατοί, ὡς deterreo, impedio, prohibeo, obsto, resisto, recuso, interdico, caveo, κ.τ. Εἰσάγεται δὲ ἡ βουλητικὴ πρότασις κατόπιν τῶν ῥήμάτων τούτων, ὅταν μὲν ταῦτα ἐκφέρωνται ἀνευ ἀρνήσεως, διὰ τοῦ ne (καὶ σπανίως διὰ τοῦ quominus), ὅταν δὲ ταῦτα ἐκφέρωνται μετ' ἀρνήσεως διὰ τοῦ quin ἢ τοῦ quominus : lex impedit ne hoc fiat ὁ νόμος καλύει (τοῦτο γίγνεσθαι =) νὰ γίνη τοῦτο. Socrates non recusavit quin (ἢ quominus) poenam subiret ὁ Σωκράτης (οὐκ ἀνένευσεν ὑποστῆναι =) δὲν ἤρνήθη νὰ ὑποστῇ τὴν ποινήν (§ 106, 4, Σημ.).

189. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις. Βουλητικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ αἱ ἔξαρτώμεναι ἐκ ῥήμάτων ἢ φράσεων φόβου δηλωτικῶν, ὡς timeo, metuo, vereor, metus est, periculum est, κ.τ.τ. Καὶ αὗται ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), εἰσάγονται δὲ

1) διὰ τοῦ ne, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνεται ἢ ἔγινεν ἢ γίνη τι τὸ φοβερὸν καὶ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα: timeo ne sero pater veniat φοβοῦμαι μὴ ἀργὰ ἔλθῃ ὁ πατέρος timebant ne evenirent

ea, quae ceciderunt ἐφοβοῦντο, μὴ γίνουν ἔκεῖνα, ἅπερ συνέβησαν.

2) διὰ τοῦ ut ἡ ne non, δταν ὁ φέβος εἶναι μῆπως δὲν γίνεται ἡ δὲν ἔγινεν ἡ δὲν γίνη τι, τοῦθ' ὅπερ εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα : timeo ut (ἡ ne non) sustineant milites impetum hostium φοβοῦμαι, μὴ δὲν ἀντίσχωσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὴν ἐφοδον τῶν πολεμίων.

Σημείωσις. Πολλὰ ρήματα ἔχοντα σημασίαν οἷαν τὰ ἀνωτέρω (§ 187 κ.έ.) συντάσσονται, (ως εἴδομεν ἐν § 154, 2), καὶ μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, (ὅπως ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ). Μερικὰ δὲ τούτων συντάσσονται ἀλλοτε μὲν μετὰ βουλητικῆς προτάσεως (§ 187 κ.έ.), ἀλλοτε δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀνευ διαφορᾶς σημασίας, ως concedo, permitto ut exēas ἡ tibi exire συγχωρῶ, ἐπιτρέπω (σοι ἔξειναι =) νὰ ἔξελθῃς prohibeo, impedio ne veniat ἡ eum venire (κωλύω αὐτὸν ἔλθειν =) ἐμποδίζω αὐτὸν νὰ ἔλθῃ. Συνήθως δῆμος ἡ διάφορος σύνταξις ἔνέχει καὶ διαφορὰν σημασίας, ως timeo exire φοβοῦμαι (ἔξελθειν =) νὰ ἔξελθω (ἐκ φόβου δὲν ἔρχομαι) timeo ne moriar φοβοῦμαι μή ἀποθάνω· concedo tibi hoc verum esse (ὄμολογῶ σοι τοῦτο ἀληθὲς εἶναι =) συμφωνῶ δτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς — concedo tibi ut hic maneas ἐπιτρέπω (σοι ἐνθάδε μένειν =) εἰς σὲ νὰ μενηγησέ δέδω.

8. Χρονικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

190. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδεσμῶν (§ 106, 9), ἐκφέρονται δὲ

1) καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου, ὁσάκις δηλοῦν πραγματικόν τι γεγονός, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὅποίου ἡ πρὸ τοῦ ὅποίου ἡ μετὰ τὸ ὅποῖον γίνεται ἡ ἔγινεν ἡ θά γίνη τι : dum vivo, spero ἐφόσον ζῶ, ἐλπίζω, postquam hostes flumen transierunt, proelium commissum est ἀφοῦ οἱ πολέμιοι διέβησαν τὸν ποταμόν, συνήθη μάχη· domi mansimus, dum pater rediit ἐν τῷ οἴκῳ ἐμείναμεν, ἔως (ὅτου) ἐπανῆλθεν ὁ πατέρως.

Σημείωσις. Τὸ χρονικὸν dum εἰς διηγήσεις, λαμβανόμενον μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν φρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον, συντάσσεται κανονικῶς μετὰ (ἰστορικοῦ) ἐνεστῶτος ἀντὶ παρατατικοῦ (Λατινισμός) : Mardonius dum apud Plataeas in primis pugnat (= pugnabat) interfectus est ὁ Μαρδόνιος, ἐν φρόνῳ μεταξὺ τῶν πρώτων ἐμάχετο ἐν Πλαταιαῖς, ἐφονεύθη.

Τὸ δὲ postquam, ὁσάκις ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει ὑπάρχει προσδιορισμὸς · δηλῶν χρονικὴν διαφοράν, ἵτοι ποσὸν χρόνου μεσολαβοῦντος μεταξὺ δύο πράξεων, συντάσσεται μετὰ ὑπερσυντελίκου ἀντὶ παρακειμένου (ἀριστου § 166, 2, α') : De-

cem annis postquam ille natus erat (= natus est), consul factus sum δέκα ἔτη ἀφότου ἐκεῖνος ἐγενήθη (μετὰ τὴν γέννησιν ἐκείνου), ὑπατος ἐγενόμην . (Πρβλ. § 142, 2, γ' καὶ § 166, 3).

2) καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), δσάκις δηλοῦν καὶ ἐπι-
θυμίαν ἡ ἐπιδιωκόμενον σκοπόν : domi manebimus, dum pater
redeat ἐν τῷ οἴκῳ θά μείνωμεν, ἵνα ὅτου (νὰ) ἐπανέλθῃ ὁ πατήρ·
exspectabamus, dum hostes flumen transirent περιεμένομεν, ἵνα
ὅτου οἱ πολέμιοι διαβῶσι τὸν ποταμὸν (= διὰ νὰ ἡ νὰ διαβοῦν).

Οὕτω δὲ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτά-
σεις καὶ κατόπιν γενικῶν καὶ ἀριστων ἐκφράσεων, οἷαι π.χ. est (e-
rat, fuit) dies ἡ tempus, κ.τ.τ.: fuit tempus, eum Germanos
Galli virtute superarent ὑπῆρχε χρόνος, ὅτε τοὺς Γερμανοὺς οἱ Γα-
λάται εἰς τὴν ἀνδρείαν ὑπερέβαλλον.

Σημεῖωσις . "Οταν χρονική τις πρότασις δηλοῖ πρᾶξιν ἀπλῶς μέλλου-
σαν νὰ γίνη (καὶ δὲν συνυποδηλοῦται ἐν αὐτῇ ἐπιθυμίᾳ ἡ ἐπιδιωκόμενος σκοπός),
ἐκφέρεται αὕτη καθ' ὅριστικὴν μέλλοντος, συνήθως τετελεσμένου : eum Ro-
mam venero, tibi scribam ὅταν (θὰ) ἔλθω εἰς Ρώμην, θὰ σοι γράψω (§ 166, 4).

191. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, αἱ δόποιαι δηλοῦν ἐπανάληψιν
πρᾶξεως, ἐκφέρονται καθ' ὅριστικὴν, καὶ δὴ καὶ

1) ἐπὶ ἀριστοῦ μὲν ἐπαναλήψεως ἐν γένει καθ' ὅριστικὴν ἀρ-
κτικοῦ τινος χρόνου : cum sumus negotiis vacui, tum cupimus
aliquid videre, audire, addiscere ὅταν σχολάζωμεν, τότε ἐπιθυμοῦ-
μένη τι νὰ βλέπωμεν, νὰ ἀκούωμεν νὰ μανθάνωμεν· cum rus veni,
ad te adeo δσάκις (ἔχω ἔλθει =) ἔλθω εἰς τὴν ἔξοχήν, ἕρχομαι πρὸς
σὲ (§ 147, 3, Σημ. γ').

2) ἐπὶ ἀριστοῦ δὲ ἐπαναλήψεως ἐν τῷ παρατατικῷ ἡ ὑπερσυντελίκου : cum ruri eram, ad te
adibam δσάκις ζῆμην ἐν τῇ ἔξοχῇ, ἡρχόμην πρὸς σέ ubi rus vene-
ram, venando delectabar δσάκις μετέβαινον εἰς τὴν ἔξοχήν, (τῷ
θηρῶν =) μὲ τὸ κυνήγιον ἐτερπόμην (§ 75, 4).

192. Περὶ τοῦ eum καὶ τοῦ antequam καὶ priusquam παρατη-
ρητέον ὅτι :

1) Τὸ μόριον cum (ἀρχαϊκῶς quum) προσῆλθεν ἐκ τοῦ quom,
ἀρχαῖας αἰτιατικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui, ἀρχικὴ

δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι (quo tempore, § 149, 1 =) ἐν ᾧ χρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον. Δύο δὲ χρήσεις τοῦ cum ὡς χρονικοῦ συνδέσμου εἶναι ἔξιαι ίδιαιτέρας σημειώσεως, ἵτοι

α) πολλάκις, ὅταν πρόκειται περὶ ἀμέσου ἀκολουθίας δύο πράξεων, τὸ cum χρησιμοποιεῖται οὕτως, ὥστε ἡ πρότασις, τὴν ὅποιαν εἰσάγει ὡς χρονικήν, νὰ εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ κυρία πρότασις, ἡ δὲ συντακτικὴ σχέσις κυρίας καὶ δευτερευούσης προτάσεως παρέχεται οὕτω ἀνεστραμμένη (διὸ καὶ τὸ cum τότε λέγεται cum inversivum): vix hostes flumen transierant, cum proelium commissum est μόλις οἱ πολέμιοι τὸν ποταμὸν διέβησαν, (δτε =) καὶ ἀ μέσως συνήθη μάχη (ἀντὶ: cum vix... transierant, proelium commissum est· πρβλ. § 166. 3).

β) πολλάκις τὸ cum χρησιμοποιεῖται, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως, τὴν ὅποιαν εἰσάγει, συμπίπτει, ἵτοι εἶναι τὸ αὐτὸδ μὲ τὸ τῆς κυρίας προτάσεως, εἰ καὶ παρουσιάζεται ἀντίθετον (cum coincidens ἢ explicativum): cum tacent, clamant ἐν ᾧ (χρόνῳ) σιωπῶσι, κραυγάζουσι — μὲ τὸ νὰ σιωποῦν, φωνάζουν, (ἢ σιωπή των εἶναι κραυγή).

Σημείωσις. Περὶ τῶν διαφόρων σημασιῶν καὶ χρήσεων τοῦ cum βλ. καὶ § 179, § 182, 2, § 190 καὶ § 191.

2) Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam προέρχονται ἐξ ἐνώσεως τῶν ἐπιρρημάτων ante καὶ prius μετὰ τοῦ (συγκριτικοῦ συνδέσμου) quam (= πρότερον ἢ, πρὶν ἢ· πρβλ. § 142, 1, β' Σημ.), πολλάκις δὲ τὰ συστατικά των μέρη ταῦτα χωρίζονται διὰ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων, ὡς non ante dimisit eum, quam fidem dedit (= non dimisit eum, antequam κλπ.) δὲν ἀπέπεμψεν αὐτόν, πρὶν (= εἰ μὴ ἀφοῦ) πίστιν ἔδωκε.

Αἱ δὲ διὰ τῶν συνδέσμων τούτων εἰσαγόμεναι προτάσεις ἐξεφέροντο ἀρχῆθεν καθ' ὑποτακτικήν (coniunctivus), διότι δι' αὐτῶν κανονικῶς ἐδηλοῦτο ἀρχῆθεν σκοπὸς (πρβλ. § 190, 2): Caesar hostes, priusquam se recipērent, persecutus est ὁ Καῖσαρ τοὺς πολεμίους, πρὶν ἢ ἀναλάβωσι (= ἵνα μὴ προλάβωσι καὶ ἀναλάβωσι), κατεδίωξε.

'Ἄλλ' ὡς χρονικοὶ σύνδεσμοι τὸ antequam καὶ τὸ priusquam συντάσσονται κατόπιν καὶ μεθ' δριστικῆς, προκειμένου περὶ πραγματικοῦ γεγονότος (§ 190, 1): hostes non prius fugere destite-

runt, quam ad Rhenum peryenerunt οἱ πολέμιοι δὲν ἔπαινσαν φεύγοντες, πρὶν ἡ τὸν Ὅρην κατέφθασαν.

Ἐνίστε ὅμως ἐναλλάσσονται αἱ δύο ἐγκλίσεις.

9. Ἐξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἐρωτήσεις (Βλ. § 178).

193. Αἱ ἔξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἐρωτήσεις

1) εἰσάγονται κανονικῶς

α) αἱ μὲν ἀπλαῖ διὰ τινος τῶν μορίων ne, num, nonne ἡ διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἡ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος, δπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (βλ. § 174, 1 καὶ 2).

β) αἱ δὲ διμερεῖς διὰ τοῦ utrum ἡ τοῦ ne εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως καὶ διὰ τοῦ an (ἡ anne) εἰς τὸ δεύτερον ἡ διὰ τοῦ an ἡ τοῦ ne εἰς τὸ δεύτερον μόνον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως. (Πρβλ. § 175 Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Σημείωσις. Τὸ «ἡ ὅχι» ἐν διπλῇ ἔξηρτημένῃ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ necne (σπανίως δὲ διὰ τοῦ annon) : quaeatur a philosophis, utrum sint dii necne ζητεῖται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, πότερον ὑπάρχουσι θεοὶ ἡ ὅχι: (Πρβλ. § 175, Σημ.).

2) ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν: quaequivit, num quid novi eo absente accidērit ἡρώτησεν, ἀν τι (ἢ μή τι) νέον ἔκείνου ἀπόντος συνέβη (Εὐθ. ἐρώτ. Num quid novi me absente accidit?). saepe non utile est scire, quid futurum sit πολλάκις δὲν εἶναι ὡφέλιμον νὰ γιγνώσκῃ τις, τί θὰ συμβῇ nesciebam, quo fugerem ἡγνόουν, ποῦ νὰ φύγω· inter praetores magna est contentio, utrum moenibus se defendant an obviam eant μεταξὺ τῶν στρατηγῶν μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει, πότερον ἀπὸ τῶν τειχῶν νὰ ἀμυνθῶσιν ἡ νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν πολεμίων· neutri sciebant, vieissent vicine essent οὐδέτεροι ἐγίγνωσκον, ἀν εἶχον νικήσει ἡ εἶχον νικηθῆ.

194. Πλάγιαι ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν προσέτι

1) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ si (= εἰ, ἀν,) μετὰ ῥήματα ἡ προτάσεις, αἱ δύοιαι ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποπέρας (δπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) : circumfunduntur hostes, si quem aditum reperire possent συνωθοῦνται πέριξ οἱ πολέμιοι, (ἀν ἡ) μήπως θὰ ἡδύναντο νὰ

ἀνακαλύψουν εἰσοδόν τινα. (Πρβλ. ὁ Κῦρος ἔειπε, εἰ τι δύναιτο βοηθῆσαι).

2) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ an (= εἰ, ἀν) μετὰ τὰ δήματα dubito, nescio, haud scio, κ.τ.τ., μετὰ τὴν φράσιν incertum est, κ.ἄ.δ.: dubito an hoc verum sit ἀμφιβάλλω, ἀν τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Σημεῖος. Αἱ φράσεις dubito an, nescio an, haud scio an, incertum est an, κ.τ.τ. λαμβάνονται συνήθως βραχυλογικῶς ὡς ἴσοδύναμοι πρὸς τὸ ἐπίχρυσα ἰσως: tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio an nemini τηλικαῦται τιμαὶ σοὶ ἀπεδόθησαν, ἡλίκαι ἰσως οὐδενὶ (Σλλφ).

3) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ quin (= δτι δέν, νὰ μή, νὰ — δστις δὲν) μόνον μετὰ δήματα ἢ φράσεις ἀρνητικάς ἢ μετὰ φράσεις ἐρωτηματικάς ἴσοδύναμούσας πρὸς ἀρνητικάς. ('Εν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἀντὶ πλαγίας ἐρωτήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον): nemo dubitat, quin ante Homērum fuerint poetae οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, δτι πρὸ τοῦ Ὁμήρου ὑπῆρξαν ποιηταί: non recuso, quin tibi oboediam δὲν ἀρνοῦμαι νὰ ὑπακούω εἰς σέ· quis est (= nemo est) quin hoc intellegat? τίς ἔστιν ὁ μὴ κατανοῶν τοῦτο; (δστις δὲν κατανοεῖ τοῦτο;) (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ.: ὁ δ' ἀνακάνετο μηδὲν ἐλέσθαι).

Σημεῖος. Τὸ μόριον quin ἐκ τοῦ qui (ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντανυμίας qui, § 60, Σημ. 1) καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ ne (= οὐ, δέν' πρβλ. ne - scio οὐχ οἰδα: ne - uter οὐδέτερος), ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι πῶς σχι; πῶς δέν; ὡς quin respondes? πῶς (διατί) δὲν ἀποκρίνεσαι;

Συναπτόμενον ἔπειτα τὸ quin μὲν ὑποτακτικὴν (coniunctīvus), προτρεπτικὴν ἢ δυνητικὴν, (§ 172, 1, α' καὶ 2, α') προσέλαβεν ἔννοιαν παρακελευσματικὴν (= ἄγε, θει., — ἐμπρὸς ἄς, ἄς). Οὕτω π.χ. ἐκ σειρᾶς φράσεων, οἷαι hoc fieri protest? Quin? experīamus (= δύναται τοῦτο γενέσθαι; πῶς; πειραθῶμεν ἢ πειραθείημεν ἄν), προήλθε κατόπιν τὸ quin experīamus (= ἄγε πειραθῶμεν), ἄς δοκιμάσωμεν.

Εἰσαγωγικὸν δὲ πλαγίας ἐρωτήσεως (ώς ἀνωτέρω 3) κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ τὸ quin ἐξ ἀπλῆς ἀρχῆθεν παραθέσεως δύο ἀνεξαρτήτων προτάσεων (§ 176), μᾶς ἀρνητικῆς ἢ ἐνεχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν καὶ ἐτέρας ἐρωτηματικῆς, εἰσαγομένης διὰ τοῦ quin, ἀφοῦ αἱ δύο αὗται προτάσεις συνεδέθησαν στενώτερον. Οὕτω π.χ. ἐκ τοῦ quin tibi oboediam? non recuso (πῶς νὰ μὴ ὑπακούσω εἰς σέ; δὲν ἀντιλέγω ἢ non recuso· quin tibi oboediam? προήλθε κατόπιν τὸ non recuso, quin tibi oboediam. (Bl. καὶ § 188).

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

195. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) διαχρίνονται

1) εἰς καὶ ρίως ἀναφορικάς, ἵτοι ἀναφορικάς προσδιοριστικάς ἢ διασαφητικάς. Αὗται ἔκφέρονται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν: odi homines, qui mali sunt μισῶ τοὺς ἀνθρώπους, οἵ κακοί εἰσιν· nemo est, qui hoc neget (negaverit) οὐδεὶς ἐστιν, δοτις τοῦτο ἀν ἀρνοῖτο (ἢ ἀν ἡρηθείη § 170, 2, α'). bonum tibi librum dono, quem legito ἀγαθόν σοι. βιβλίον δωροῦμαί, δ ἀνάγνωθι.

Σὴμεῖωσις 1. Εἰς ἀναφορικὴν προσδιοριστικὴν πρότασιν δύναται νὰ τεθῇ ὑποτακτική (coniunctivus) ἀντὶ ὄριστικῆς καθ' ἔλξιν πρὸς ὑποτακτικὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (attractio modi ἔλξις ἔγκλισεως): quis eum diligat, quem metuat? (ἀντὶ metuit) τίς ἀν φιλοίη (τοῦτον), δν μισεῖ; Πρβλ. ἔρδοι τις, ἣν ἔκαστος εἰδείη τέχνην. (Βλ. § 152, 4, γ').

Σὴμεῖωσις 2. Ἡ σύνδεσις ἀναφορικῆς προσδιοριστικῆς προτάσεως μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι πολλάκις λίγαν χάλαρά οὕτως, ὥστε ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἡ εἰσάγουσα αὐτὴν ίσοδύναμει πρὸς δεικτικὴν μετά τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (et, autem, igitur κλπ.): multas ad res perutiles Xenophontis libri sunt; quos legite, quaeso, studiose (= eos igitur legite κλπ.) εἰς πολλὰ πράγματα λίγαν ὀφέλιμα εἶναι τοῦ Ξενοφῶντος τὰ συγγράμματα· ταῦτα λοιπὸν ἀναγνώσκετε, παρακαλῶ, ἐπιμελῶς. (Παρομοίας συντάξεις τῆς δις βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ τῆς ἀρχής Ἐλληνικῆς).

2) εἰς ἐπιρρηματικὰς προτάσεις, ἵτοι ἀναφορικὰς αἰτιολογικάς, ὑποθετικάς, τελικάς, ἀποτελεσματικάς, ἐνδοτικάς, παραβολικάς. Ἐκ τούτων.

α) αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί, (καὶ ὅποιαι κατὰ κανόνα ἀκολουθοῦν μετά τινα ἐπιφωνηματικὴν ἔκφρασιν),

β) αἱ ἀναφορικαὶ τελικαί,

γ) αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαί, καὶ

δ) αἱ ἀναφορικαὶ ἐνδοτικαὶ

ἔκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν· π.χ. o fortunate Achilles, qui (= cum) Homerum praecōnem factorem invenēris ὃ δι-
βιε Ἀχιλλεῦ, δις (=διότι) τὸν "Ομῆρον κήρυκα τῶν κατορθωμάτων
σου εὑρες (πρβλ. § 179). legati Delphos missi sunt, qui (= ut)
deum consulērent πρέσβεις εἰς Δελφοὺς ἐπέμψθησαν (συμβουλευ-

σόμενοι =) ἵνα συμβουλευθῶσι τὸν θεὸν (πρβλ. § 184)· non is sum, qui (= ut) terrear δὲν εἰμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι (πρβλ. § 185 καὶ ἵδε § 151, 2, Σημ.). Athenienses, qui (= cum) barbaris numero inferiores essent, tamen victoriam consecuti sunt οἱ Ἀθηναῖοι, ἀν καὶ ἡσαν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατώτεροι τῶν βαρβάρων, ὅμως κατώρθωσαν νὰ νικήσωσι. (Πρβλ. § 182).

Σημείωσις. Μὲ ἀναφορικὴν ἀποτελεσματικὴν πρότασιν συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ἐπιθετα aptus, idoneus, dignus, indignus· π.χ. vir est dignus, qui (= ut) laudetur δ ἀνήρ ἐστιν ἄξιος (ὥστε) ἐπαινεῖσθαι. (Βλ. καὶ § 142, 2, β').

ε) αἱ ἀναφορικαὶ παραβολικαὶ προτάσεις ἔκφέρονται καθ' ὁριστικὴν: tantum scimus, quantum memoria tenemus τοσαῦτα γινώσκομεν, ὅσα ἐν τῇ μνήμῃ διαφυλάσσομεν.

σ) αἱ ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἔκφέρονται καθ' ὁριστικὴν ἢ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ὑποθετικαὶ : qui (= si quis) tacet, consentire videtur ὅστις (= εἴ τις) σιωπᾷ, νομίζεται ὅτι συμφωνεῖ (πρβλ. § 181, 1)· qui (= si quis) hoc credere, erraret ὅστις (= εἴ τις) τοῦτο ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 2)· qui (= si quis) hoc credit, erret ὅστις (= εἴ τις) τοῦτο θὰ ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 3).

Πλάγιος λόγος (Βλ. § 178).

196. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ λόγος παρουσιάζεται (ἐν τοῖς συγγραφεῦσιν) δχι μόνον εὐθύς (oratio recta), ἀλλὰ καὶ πλάγιος (oratio obliqua). Κανονικῶς δὲ πλάγιος τις λόγος ἔξαρταται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐκ τινος ὅρματος λεκτικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ. (Πρβλ. § 154, 1 καὶ βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

197. α') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, ἤτοι

1) αἱ προτάσεις κρίσεως (αἱ ἔκφερόμεναι καθ' ὁριστικήν, § 169), εἰς τὸν πλάγιον λόγον μετατρέποντας εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον καὶ αἰτιατικήν), π.χ. (εὐθύς λόγος : innumerabiles sunt mundi) — Democritus dicebat innumerabiles esse mundos. (Βλ. § 154, 1).

Σημείωσις. 'Ομοιώς μετατρέπεται καὶ ὁ εὐθὺς λόγος ὁ ἐκφερόμενος καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'), διότι καὶ διὰ ταύτης ἐκφράζεται κρίσις: π.χ. (εὐθὺς λόγος: amicum si habeat, felix sim) — dicit se, amicum si habeat, felicem futurum esse λέγει ὅτι, εἰ φίλον ᔁχει, εὐτυχῆς ὁν εἴη.

2) αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἡ προστακτικὴν § 170 κ.έ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστῶτος ἡ παρατατικοῦ, σπανίως δὲ καὶ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2) ἡ διὰ βουλητικῆς προτάσεως (§ 187). π.χ. (εὐθὺς λόγος: cave Acherusiam aquam) — Pyrrho a Dodonaeo Jove dictio data erat, cavēret Acherusiam aquam τῷ Πύρρῳ ὑπὸ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐδόθη χρησμός, νὰ φυλάσσεται (ἀπὸ) τὴν Ἀχερούσιαν λίμνην. (Εὐθὺς λόγος: milites, rescindite pontem ἢ pontem milites rescindant, § 172, 1, β') — Caesar iussit milites pontem rescindere ἢ dixit ut milites pontem rescindērent ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ διαλύσουν τὴν γέφυραν — ἢ — εἶπε νὰ διαλύσουν οἱ στρατιώται τὴν γέφυραν.

3) αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἥτοι αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, § 173 κ.έ.).

α) ἐὰν μὲν περιέχουν πραγματικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐλλοτε μὲν μετατρέπονται εἰς πρότασιν ἀπορηματικῶν ἐρωτήσεων: π.χ. εὐθὺς λόγος: quid faciam? 172, 1, ε') — nescit, quid faciat, δὲν γνωρίζει, τί νὰ πράξῃ.

Σημείωσις. 'Ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ μένει φυσικὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ (coniunctivus) τῶν ἀπορηματικῶν ἐρωτήσεων: π.χ. εὐθὺς λόγος: quid faciam? 172, 1, ε') — nescit, quid faciat, δὲν γνωρίζει, τί νὰ πράξῃ.

β) ἐὰν δὲ περιέχουν ὅτι ορικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐλλοτε μὲν μετατρέπονται εἰς πρότασιν ἀπαρεμφάτηκαν εἰναι προτάσεις κρίσεως), ἐλλοτε δὲ ἐκφέρονται καθ' ὅπιτακτικὴν, συνήθως διαν τὸ ῥῆμα τῆς τοιαύτης εὐθείας ἐρωτήσεως ἥτο β' προσώπου: π.χ. (εὐθὺς λόγος: quis tam est potens, cui nihil sit timendum? = nemo tam est potens, κλπ.)· quem esse tam potentem dixeris, cui nihil esset timendum? τίς δύνασαι νὰ εἴπης, διότι εἶναι τόσον ισχυρός, ὥστε τίποτε νὰ μὴ πρέπῃ νὰ φοβῇται; (προβλ. § 195, 2, γ'). (Εὐθὺς λόγος: quid tandem veremini, milites? = nihil est quod veremini) — Cae-

sar graviter **incusavit** milites, **quid tandem vererentur** ὁ Καῖσαρ σφοδρῶς ἐπετίμησε τοὺς στρατιώτας, (λέγων) τί ἐπὶ τέλους ἐφοβοῦντο.

198. β') Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου (§ 179, κ.έ.) εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς, πᾶσαι καθ' **ύποτακτικὴν** (Εὔθυς λόγος: omnes in eo, **quod sciunt**, satis eloquentes sunt) — Socrates **dicere** solebat omnes in eo, **quod scirent**, satis eloquentes esse (§ 178) ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ, δτι πάντες εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον γνωρίζουν, ἀρκούντως εὔγλωττοι εἶναι. (Εὔθυς λόγος : non iam ne deos quidem in nostris urbibus, **ad quos confugiāmus**, habemus, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulit, (§ 179) — Siculi **aiebant**, sese iam ne deos quidem in suis urbibus, **ad quos configūrent**, habere, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulisset (§ 178) οἱ Σικελοὶ ἔλεγον δτι ἥδη οὐδὲ θεοὺς ἐν ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι, πρὸς τοὺς ὅποιους νὰ καταφύγωσιν, εἶχον, διότι τὰ ἄγιατα ἀγάλματα αὐτῶν ὁ Γ. Οὐέρρης ἐκ τῶν σεμνοτάτων ιερῶν ἀφῆρπασεν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σελ.

Κεφάλαιον Α'	5
--------------	---

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Β' Γενικοὶ γραμματικοὶ ὄροι	11
Κεφάλαιον Γ' Κλίσεις τῶν οὐσιαστικῶν	13
1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima)	13
2. Δευτέρα κλίσις (" secunda)	14
3. Τρίτη κλίσις (" terlia)	16
4. Τετάρτη κλίσις (" quarta)	24
5. Πέμπτη κλίσις (" quinta)	25
6. Ἀνώμαλα ὄνδρατα	26
Κεφάλαιον Δ' Τὰ ἐπίθετα	29
1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα	29
2. Τριτόκλιτα	31
3. Ἀνώμαλα	34
4. Αἱ μετοχαὶ	34
5. Τὰ παραθετικὰ	35
Κεφάλαιον Ε' Αἱ ἀντωνυμίαι (Pronomina)	41
Κεφάλαιον ΣΤ' Τὰ ἀριθμητικὰ (Numeralia)	51
Κεφάλαιον Ζ' Τὸ δῆμα (Verbum)	60
Κεφάλαιον Η' Ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου (Particulae)	
1. Ἐπιφρήματα (Adverbia)	97
2. Προθέσεις (Praepositiones)	97
3. Σύνδεσμοι (Coniunctiones)	99
4. Ἐπιφωνήματα (Interjectiones)	102

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σελ.

Α' Ηπαργωγή (Derivatio)	103
Β' Σύνθεσις (Compositio)	110

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Κατάλογος ἀνωμάλων ρήματων	115
----------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Όλιγα περὶ 'Ρωμαϊκοῦ 'Ημερολογίου	136
---	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Συντομογραφίαι: 1. Ὄνόματα προσώπων	139
2. Ὄνόματα ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐγῆν κ.τ.τ.	139
3. Χρονολογίῶν	140
4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων	140
5. Ἐν ἐπιστολαῖς	141
6. Ἐν βιβλίοις	141

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις	145
--	-----

Κεφάλαιον Α' "Οροι τῆς προτίσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν	145
---	-----

Κεφάλαιον Β' Άι πτώσεις	146
-------------------------------	-----

ΧΡΗΣΙΣ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

1. Ἡ γενικὴ α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων	147
β') Μετὰ ρήματων.....	148
2. Ἡ δοτικὴ α') Μετ' οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.....	150
β') Μετὰ ρήματων.....	151
3. Ἡ αἰτιατικὴ α') Μετ' ὄνομάτων ἢ ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως.....	154
β') Μετὰ ρήματων.....	154
4. Ἡ ἀφαιρετικὴ α') Μετ' ὄνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων	156
β') Μετὰ ρήματων.....	158
5. Άι πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου	161

Κεφάλαιον Γ' Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τὴν γρῆσιν τῶν ἀντωνυμιῶν

α') Προσωπικαὶ, κτητικαὶ	164
β') Δεικτικαὶ, ὄριστικαὶ	164
γ') Ἀόριστοι	165

Κεφάλαιον Δ'	Οι δύοματικοί τύποι του φήματος	
1.	Τὸ ἀπαρέμφατον	167
2.	Ἡ μετοχὴ	170
3.	Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιακὸν	172
ΜΕΡΟΣ Β'		
Κεφάλαιον Ε'	Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις	175
1.	Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὄριστηῇ	175
2.	Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτων προτάσεις	177
3.	Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθίας ἐρωτήσεις	180
ΜΕΡΟΣ Γ'		
ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ		
Κεφάλαιον ΣΤ'	Σύνδεσις προτάσεων καὶ ὑπόταξιν	
α')	Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις	183
β')	Περὶ τῆς γρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἐξηρτημένας προτάσεις	184
γ')	Αἱ ἐξηρτημέναι προτάσεις	
1.	Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	186
2.	Ὑποθετικαὶ προτάσεις	187
3.	Παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις	188
4.	Παραβολικαὶ ἡ συγκριτικαὶ προτάσεις	189
5.	Τελικαὶ προτάσεις	189
6.	Ἀποτελεσματικαὶ ἡ ἀκολουθίας προτάσεις	189
7.	Βουλητικαὶ προτάσεις	190
8.	Χρονικαὶ προτάσεις	192
9.	Ἐξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἐρωτήσεις	195
10.	Ἀναφορικαὶ προτάσεις	197
Πλάγιος λόγος	198

'Εξώφυλλον Ζωγράφου Τ. ΧΑΤΖΗ

'Εκδοσις ΙΘ', 1975 (IV) - 'Αντίτυπα 65.000 - Σύμβασις 2522/15-3-75
'Εκτύπωσις - Βιβλιοδεσία : I. ΔΙΚΑΙΟΣ

Ψηφιοποιητικό αριθμό του έγγραφου του Εκπαιδευτικής Πολιτικής
024600019781

